

**ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
OBMOČNA ENOTA MARIBOR**

**LOVSKO UPRAVLJAVSKI NAČRT ZA
XV. PTUJSKO-ORMOŠKO
LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE
(2011 – 2020)**

**Načrt sprejela:
Vlada Republike Slovenije,
Ljubljana, 8. november 2012**

(Ur. l. RS št. 87/2012)

KAZALO VSEBINE

1	POVZETEK	1
2	UVOD	13
3	OPIS LOVSKO UPRAVLJAVSKEGA OBMOČJA	14
3.1	Opis lovsko upravljavskega območja in pomen za upravljanje z divjadjo	14
3.2	Krajinsko-ekološke značilnosti lovsko upravljavskega območja	14
3.3	Lovišča v lovsko upravljavskem območju	17
3.4	Lovišča v upravni organiziranosti lovsko upravljavskega območja	18
3.5	Obore	19
4	ZAVAROVANA OBMOČJA, NARAVNE VREDNOTE, EKOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA IN POSEBNA VARSTVENA OBMOČJA (NATURA 2000) V LOVSKO UPRAVLJAVSKEM OBMOČJU... ..	23
4.1	Zavarovana območja	23
4.2	Naravne vrednote	24
4.3	Ekološko pomembna območja	29
4.4	Posebno varstveno območje (območje Natura 2000)	30
4.5	Habitatni tipi	32
5	OPREDELITEV GLAVNIH PROBLEMOV UPRAVLJANJA S POPULACIJAMI DIVJADI	33
5.1	Glavni problemi v povezavi s stanjem v populacijah divjadi oziroma njihovih medsebojnih odnosih	33
5.2	Glavni problemi v povezavi z življenjskim okoljem divjadi	33
5.3	Glavni problemi, ki izhajajo iz upravno administrativnih ovir oziroma določb	34
6	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI	35
6.1	Pretekla vlaganja v življenjsko okolje divjadi	35
6.2	Presoja usklajenosti divjadi in njenega življenjskega okolja	38
6.3	Ocena stanja življenjskega okolja divjadi (tudi trendi)	47
6.4	Ciljno stanje življenjskega okolja divjadi	49
6.5	Usmeritve za doseganje ugodnega stanja življenjskega okolja divjadi ter izvajanje biomeliorativnih in biotehničnih del	50
7	UPRAVLJANJE S POSAMEZNIMI VRSTAMI DIVJADI	55
7.1	SPLOŠNO	55
7.2	SRNA (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	58
7.3	NAVADNI JELEN (<i>Cervus elaphus</i> L.)	64
7.4	DAMJAK (<i>Dama dama</i> L.)	66
7.5	GAMS (<i>Rupicapra rupicapra</i> L.)	67
7.6	MUFLON (<i>Ovis amon (aries) musimon</i> Schraber.)	69
7.7	DIVJI PRAŠIČ (<i>Sus scrofa</i> L.)	76
7.8	LISICA (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	83
7.9	JAZBEC (<i>Meles meles</i> L.)	86
7.10	KUNA BELICA (<i>Martes foina</i> Erxleben.) in KUNA ZLATICA (<i>Martes martes</i> L.)	88
7.11	PIŽMOVKA (<i>Ondatra zibethica</i> L.)	91
7.12	POLJSKI ZAJEC (<i>Lepus eropaeus</i> Pallas.)	93
7.13	NUTRIJA (<i>Myocastor coypus</i> Molina.)	95

7.14	NAVADNI POLH (<i>Glis glis</i> L.)	95
7.15	RAKUNASTI PES (<i>Nyctereutes procyonoides</i> Gray.)	96
7.16	FAZAN (<i>Phasianus colchicus</i> L.)	96
7.17	POLJSKA JEREKICA (<i>Perdix perdix</i> L.)	100
7.18	RACA MLAKARICA (<i>Anas platyrhynchos</i> L.)	102
7.19	SRAKA (<i>Pica pica</i> L.), ŠOJA (<i>Garrulus glandarius</i> L.) in SIVA VRANA (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	104
8	ZAKLJUČEK	107
9	LITERATURA IN VIRI	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
10	PRILOGE	108
10.1	Zavarovana območja z varstvenimi režimi - točke	108
10.2	Zavarovana območja z varstvenimi režimi - območja	111
10.3	Naravne vrednote z varstvenimi režimi	116
10.4	Ekološko pomembna območja z varstvenimi režimi	118
10.5	Posebna varstvena območja (območja Natura 2000)	119
10.6	Kronologija izdelave načrta	124
10.7	Izvleček iz zapisnika seje Sveta ZGS za določitev osnutka načrta LUO	Napaka! Zaznamek ni definiran.
10.8	Izvleček iz zapisnika seje Sveta ZGS za določitev predloga načrta LUO	Napaka! Zaznamek ni definiran.
10.9	Pripombe na načrt LUO	Napaka! Zaznamek ni definiran.
10.10	Utemeljitev upoštevanja oziroma neupoštevanja pripomb na načrt LUO	Napaka! Zaznamek ni definiran.

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Lovišča v lovsko upravljavskem območju	17
Preglednica 2: Lovišča v upravni organiziranosti v lovsko upravljavskem območju	19
Preglednica 3: Seznam obor v lovsko upravljavskem območju	20
Preglednica 4: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v lovsko upravljavskem območju v obdobju 2001 - 2010	36
Preglednica 5: Ocena števila osebkov na ha in stopnja poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po višinskih razredih – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004	38
Preglednica 6: Delež posameznih drevesnih vrst v mladju po višinskih razredih in stopnja poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004	39
Preglednica 7: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za posamezno popisno enoto na območju lovsko upravljavskega območja	42
Preglednica 8: Primerjava deležev razvojnih faz med modelnim in dejanskim stanjem po popisnih enotah na območju lovsko upravljavskega območja	45
Preglednica 9: Izplačana odškodnina na lovni površini od posameznih vrst divjadi po skupinah škodnih objektov v lovsko upravljavskem območju za obdobje 2001 – 2010	46
Preglednica 10: Pregled podatkov o srni za obdobje 2001 - 2010	62
Preglednica 11: Pregled podatkov o jelenjadi za obdobje 2001 - 2010	65
Preglednica 12: Pregled podatkov o damjaku za obdobje 2001 - 2010	66
Preglednica 13: Pregled podatkov o gamsu za obdobje 2001 - 2010	68
Preglednica 14: Pregled podatkov o muflonu za obdobje 2001 - 2010	74
Preglednica 15: Pregled podatkov o divjem prašiču za obdobje 2001 - 2010	81
Preglednica 16: Pregled podatkov o lisici za obdobje 2001 - 2010	84
Preglednica 17: Pregled podatkov o jazbecu za obdobje 2001 - 2010	87
Preglednica 18: Pregled podatkov o kuni belici za obdobje 2001 - 2010	89

Preglednica 19: Pregled podatkov o kuni zlatici za obdobje 2001 - 2010.....	90
Preglednica 20: Pregled podatkov o pižmovki za obdobje 2001 - 2010.....	92
Preglednica 21: Pregled podatkov o poljskem zajcu za obdobje 2001 - 2010	94
Preglednica 22: Pregled podatkov o fazanu za obdobje 2001 - 2010.....	99
Preglednica 23: Pregled podatkov o poljski jerebici za obdobje 2001 - 2010	101
Preglednica 24: Pregled podatkov o raci mlakarici za obdobje 2001 - 2010	103
Preglednica 25: Pregled podatkov o sraki, šoji in sivi vrani za obdobje 2001 - 2010	106

KAZALO SLIK

Slika 1: Položaj lovsko upravljavskega območja v Sloveniji	14
Slika 2: Lovišča v lovsko upravljavskem območju	18
Slika 3: Zavarovana območja (območja) v lovsko upravljavskem območju	23
Slika 4: Zavarovana območja (točke) v lovsko upravljavskem območju	24
Slika 5: Naravne vrednote (jame) v lovsko upravljavskem območju	28
Slika 6: Naravne vrednote (območja) v lovsko upravljavskem območju	28
Slika 7: Naravne vrednote (točke) v lovsko upravljavskem območju	29
Slika 8: Ekološko pomembna območja v lovsko upravljavskem območju	30
Slika 9: Območja Natura 2000 v lovsko upravljavskem območju	31
Slika 10: Gibanje stopnje poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po višinskih razredih – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004	40
Slika 11: Popisne enote v lovsko upravljavskem območju.....	41
Slika 12: Trendi izplačanih odškodnin za nastalo škodo od rastlinojedih parkljastih in ostalih vrst v lovsko upravljavskem območju za obdobje 2001 - 2010	47
Slika 13: Primerjava med izplačanimi odškodninami za nastalo škodo od divjega prašiča in njegovim odvzemom v lovsko upravljavskem območju v obdobju 2001 – 2010	47

1 POVZETEK

1.1 Predstavitev območja (LUO)

Opis območja in pomen za upravljanje z divjadjo

Ptujsko-Ormoško LUO predstavlja jugovzhodni del Mariborskega gozdnogospodarskega območja, meri 103.990 hektarjev. Geografsko se razteza od Rogaške Slatine in Rogatca na jugu območja preko Haloz vse do Ptujsko-Ormoškega polja in do severa, kjer doseže obronke Slovenskih goric. Jugovzhodno mejo območja določa državna meja med R Hrvaško in R Slovenijo v dolžini okoli 80 kilometrov. Na jugu meji LUO na Savinjsko-Kozjansko LUO, na zahodu na Slovenskogoriško LUO in na severu na Pomursko LUO.

Za LUO je značilna pokrajinska neenotnost in izredna krajinska pestrost. Vendar je območje zaokrožena celota, za katero je značilna pripadnost dravskemu porečju.

Lovsko upravljavsko območje ima v slovenskem merilu pomembno vlogo na področju upravljanja s poljsko divjadjo, predvsem fazana, poljskega zajca in poljske jerebice. S prisotnostjo ostalih vrst divjadi območje ne izstopa.

V širšem merilu predstavlja Ptujsko-Ormoško LUO 5,5 % površine celotne Slovenije. V letu 2010 je odvzem iz narave v Ptujsko-Ormoškem LUO predstavljal pri srni 8,3 %, pri divjem prašiču 4,4 %, pri muflonu 10,3 %, pri poljskem zajcu 16,2 % in pri fazanu 16,4 % od skupaj iz narave odvzetih živali v Sloveniji.

Površina LUO (lovna, nelovna, delež gozda)

Ptujsko-Ormoško LUO obsega 103.990 ha, od tega je lovni površini 95.961 ha oziroma 92 %. Nelovne površine predstavljajo predvsem območja naselij in zaselkov ter razvejane in goste infrastrukture. Od skupne površine LUO znaša delež nelovnih površin slabih 8 %. Gozdnatost na območju LUO je 34 %.

Lovišča v lovsko upravljavskem območju

Z lovišči v Ptujsko-Ormoškem LUO upravljajo naslednje lovske družine: LD Trnovska vas, LD Vitomarci, LD Destrnik, LD Juršinci, LD Tomaž pri Ormožu, LD Ivanjkovci, LD Kog – Vinski vrhovi, LD Središče, LD Ormož, LD Velika Nedelja, LD Bresnica – Podgorci, LD Dornava – Polenšak, LD Sveta Marjeta niže Ptuja, LD Zavrč, LD Cirkulane, LD Markovci, LD Jože Lacko – Ptuj, LD Boris Kidrič, LD Ptuj, LD Leskovec v Halozah, LD Podlehnik, LD »Dravinja« Majšperk, LD Cirkovce, LD Makole, LD Stoperce, LD Žetale, LD Rogatec, LD Rogaška Slatina, LD Poljčane, LD Boč – Podplat.

Povprečna velikost lovišča v LUO je 3.466 ha oziroma 3.200 ha lovne površine. Najmanjše lovišče meri 2.123 ha (Zavrč), največje pa 5.597 ha (»Dravinja« Majšperk).

Upravne enote, občine

Upravno območje pokrivajo upravne enote Ptuj, Ormož, Slovenska Bistrica in Rogaška Slatina. LUO leži na območju 23 občin (Trnovska vas, Sv. Andraž, Destrnik, Juršinci, Sv. Tomaž, Ormož, Središče ob Dravi, Dornava, Gorišnica, Zavrč, Cirkulane, Markovci, Ptuj, Kidričevo, Hajdina, Videm, Podlehnik, Majšperk, Makole, Žetale, Rogatec, Rogaška Slatina in Poljčane).

LUO leži v večjem delu na območju Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Maribor – 93 %, ostali del pa na Območni enoti Celje.

1.2 Zavarovana območja, naravne vrednote, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja (Natura 2000) v lovsko upravljavskem območju

Zavarovana območja

Zavarovana območja so ožja ali širša območja narave, za katere je vlada ali pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti ali skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti sprejel akt o zavarovanju (55. člen ZON). Ožja zavarovana območja so naravni spomenik, naravni rezervat in strogi naravni rezervat. Širša zavarovana območja so narodni, regijski in krajinski park.

Na zavarovanih območjih je potrebno, v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja, za posege (postavitev lovskih objektov: lovskih prež, krmišč, obor in mrhovišč) izvesti presojo sprejemljivosti posegov v naravo.

Seznam vseh zavarovanih območij v LUO in njihovi varstveni režimi, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 8.2 Zavarovana območja z varstvenimi režimi.

Vsa zavarovana območja so prikazana tudi v naravovarstvenem atlasu (ZO – Zavarovana območja) na internetni povezavi <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=ZO@ZRSVN>.

Naravne vrednote

Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, sestavina oziroma del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava. Zlasti so to geološki pojavi, minerali, fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemni kraški pojavi, podzemne jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava. Naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije (4. člen ZON).

Za vse naravne vrednote so v načrtu LUO predpisane splošne in podrobnejše varstvene usmeritve!

Ekološko pomembna območja

Ekološko pomembno območje (v nadaljevanju: EPO) je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti (32. člen ZON). So prepoznana kot biotsko najpomembnejša območja. Na teh področjih se z blagim varstvenim režimom, zlasti z usmeritvami za načrtovanje rabe prostora in naravnih dobrin ter izvajanja spodbujevalnih ukrepov zagotavlja ugodno stanje habitatov in vrst. Ekološko pomembna območja zagotavljajo širše ohranjanje biotske raznovrstnosti na obsežnih površinah, povezanost območij Natura 2000 in zagotavljanje tamponskih con okoli njih.

Za vsa ekološko pomembna območja so v načrtu LUO predpisane splošne in podrobnejše varstvene usmeritve!

Posebno varstveno območje (območje Natura 2000)

Posebno varstveno območje (območje Natura 2000) je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju Evropske unije pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (33. člen ZON). Na njihovem območju se izvajajo najpomembnejše aktivnosti za ohranjanje biotske raznovrstnosti na ravni Evropske unije.

Na posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) je potrebno, v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja, za posege (postavitve lovskih objektov – lovskih prež, krmišč, obor in mrhovišč) izvesti presojo sprejemljivosti posegov v naravo.

Za posebno varstveno območje Natura 2000 so v načrtu LUO predpisane splošne in podrobnejše varstvene usmeritve!

Habitatni tipi

Habitatni tip je biotopsko ali biotsko značilna in prostorsko zaključena enota ekosistema, katerega ohranjanje v ugodnem stanju prispeva k ohranjanju ekosistemov (31. člen ZON). Za ohranjanje habitatnega tipa v ugodnem stanju se uporabljajo določila 3. člena Uredbe o habitatnih tipih ter varstveni cilji za doseganje ustreznih ekoloških razmer za posamezne skupine habitatnih tipov, ki so navedeni v Prilogi 2 iste uredbe.

Za habitatne tipe so v načrtu LUO predpisane splošne in podrobnejše varstvene usmeritve!

Vse naravovarstvene usmeritve, ki so vključene v načrt LUO so pridobljene v obliki naravovarstvenih smernic s strani ZRSVN. Smernice so usklajene med obema zavodoma, ZRSVN je potrdil primerno vgrajenost v osnutek načrta LUO.

1.3 Opredelitev glavnih problemov upravljanja s populacijami divjadi

Glavni problemi v povezavi s stanjem v populacijah divjadi oziroma njihovih medsebojnih odnosih

Med prvimi se pojavlja problem neusklajene številčnosti posameznih vrst, ki se kaže v lokalni povečanosti vplivov teh vrst na različne rabe prostora in aktivnosti človeka.

Pri srnjadi, kot najštevilčnejši rastlinojedi vrsti v LUO, gre ponekod za povečan vpliv na vinograde in sadovnjake, kar se kaže predvsem v povzročanju škod na omenjenih kulturah.

Naselitev muflona na pogorje Boča v preteklem stoletju je pripomogla k dodatni obremenitvi gozdnega prostora, ki se še danes, čeprav dosti manj kot pretekla desetletja, kaže v mestoma povečanem vplivanju vrste z objedanjem in lupljenjem dreves ter vplivom na avtohtonega gamsa. Muflon se nahaja na območju znotraj posebnega varstvenega območja SI3000118 (Boč – Haloze – Donačka gora) za katerega veljajo posebne naravovarstvene usmeritve, ki predvidevajo postopno izločitev vrste iz okolja zaradi ogrožanja trajnosti gozdnega ekosistema. Glede na dejstvo, da je bilo posebno varstveno območje prepoznano desetletja po naselitvi muflonov na Boču, se postavlja vprašanje ali je njegov vpliv resnično tolikšen, da je treba vrsto postopno izločiti iz narave. Zaradi izoliranosti populacije obstaja možnost njene počasne degradacije.

Problemi povezani s populacijo divjega prašiča niso vezani le na njegovo osrednje območje, pač pa so zaradi možnosti njene prostorske širitve v sosednja območja, širši. Premajhno poseganje v rodni del populacije povzroča probleme izven osrednjega območja.

Med posameznimi vrstami je potrebno izpostaviti še vpliv populacije lisice. Stanje v populaciji lisice je zaradi preslabe regulacije z odstrelom občasno problematično. Pogosto zaradi visoke številčnosti vrste prihaja do izbruha garjivosti in pogina živali. Tudi tu mestoma predstavlja številčnost populacije problem zaradi nastajanja škod na perutnini, kakor tudi posredna možnost nevarnosti izbruha bolezni (garje, steklina). Pomemben problem velike številčnosti lisic je tudi njen vpliv kot najpomembnejšega plenilca mladičev srnjadi na prirastek srnjadi kar potrjujejo tudi po številnih evropskih državah.

Pri upravljanju z divjadjo je vse bolj problematično stanje v populaciji sive vrane, ki je zaradi visoke številčnosti v nekaterih delih LUO zaskrbljujoče. Zaradi življenjskih navad in biologije vrste številčnost kljub večkratnemu dvigu odzema v zadnjih letih ostaja enaka oziroma se dviguje. Posledice trenutnega stanja se odražajo z velikimi škodami na kmetijskih kulturah in nepremičninah.

Glede medsebojnih odnosov posameznih vrst ni zaznati velikih problemov, gotovo pa obstaja ob povečevanju številčnosti lisic vpliv te vrste na populacije male poljske divjadi in ostale vrste prostoživečih živali. Pomemben je tudi negativen vpliv sive rane kot plenilca gnezd/mladičev poljske divjadi, ptic pevk in nekaterih zavarovanih živalskih vrst. Vpliv muflona na gamsa pa je še neraziskan, po našem mnenju pa minimalen.

Glavni problemi v povezavi z življenjskim okoljem divjadi

Glavni problemi, ki izhajajo iz človekovih aktivnosti znotraj LUO, in ki so odločilno vplivali na razpored in vedenje posameznih populacij divjadi v preteklem desetletju so:

Stihijsko spreminjanje življenjskega okolja,
Zmanjševanje gozdnatosti v kmetijski krajini,
Nepriporne regulacije vodotokov,
Nepriporne oblikovanje in čiščenje gozdnega roba,
Širjenje industrijskih, trgovskih centrov,
Širjenje infrastrukturnih objektov (ceste, avtoceste),
Velikopovršinsko uporabljanje fitofarmacevtskih sredstev,
Monokulture kmetijskih posevkov,
Obore za rejo divjadi,
Ograjevanje površin v najrazličnejše namene,
Razne oblike nemira v življenjskem okolju divjadi.

Glavni problemi, ki izhajajo iz upravno administrativnih ovir oziroma določb

Glavni problemi, ki izhajajo iz tega področja so povezani predvsem z omejevanjem lovskega udejstvovanja s strani posameznih upravljavcev lovišč in sicer z internimi akti lovišč. Omenjeni dokumenti običajno prepovedujejo lov na določene vrste ali kategorije divjadi, ki jih je sicer dovoljeno loviti v skladu z veljavno zakonodajo s področja lovstva. Gre predvsem za pogojevanje lova z opravljenimi aktivnostmi v loviščih, omejevanje lova določenih vrst glede na telesno maso, itd.

Problem zakonsko neustrezno določenih lovnih dob na posamezne vrste (lisica, siva vrana).

Dodatni problem na področju upravno administrativnih ovir se kaže v kakovosti in relevantnosti najrazličnejših podatkov, kazalnikov in vodenju evidenc za potrebe analiz in načrtovanja

1.4 Življenjsko okolje divjadi

Pretekla vlaganja v življenjsko okolje divjadi

Vlaganje v življenjsko okolje posamezne vrste divjadi ima prednost pred ostalimi ukrepi, še posebej pa pred krmljenjem. Ukrepi v življenjskem okolju divjadi, ki so jih opravile lovišča kažejo na to, da se vedno bolj zavedajo pomena vlaganj v življenjsko okolje divjadi. Dobra je realizacija načrta čiščenja grmišč, remiz, košnja, posebej pa je razveseljivo, da se večja delež krmnih njiv.

Ukrepe so načrtovala in izvedla posamezna lovišča oziroma upravljavci lovišč. Podatki so za obdobje 2001 – 2007 pridobljeni iz letnih načrtov gospodarjenja z divjadjo posameznih lovišč, za zadnja tri leta pa so zajeti iz evidenčnega programa Lovske zveze Slovenije Lisjak. Ukrepe skladno s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo delimo na ukrepe v habitatih divjadi, ukrepe za izboljšanje prehranskih razmer divjadi in ukrepe za preprečevanja škode. Posamezne ukrepe je med seboj težko ločiti, saj se praviloma med seboj dopolnjujejo. Tako ukrepi v habitatih kot so: vzdrževanje pašnikov in travnikov, priprava pasišč, vzdrževanje grmišč, remiz, kaluž in drugih vodnih virov ter sadnja plodonosnih vrst, predstavljajo ukrepe za izboljšanje prehranskih razmer divjadi, s tem pa posredno vplivajo tudi na manjše škode v kmetijstvu in gozdarstvu. Prehranske razmere divjadi neposredno izboljšujemo z zimskim, preprečevalnim in privabljalnim krmljenjem, krmnimi in pridelovalnimi njivami ter solnicami. Ukrepa za preprečevanje škode sta tudi preprečevalno in privabljalno krmljenje.

Ukrepi so naštet v skladu z že zgoraj omenjenim pravilnikom. Pomanjkanje podatkov za nekatere ukrepe je posledica sprememb, ki jih je prinesel prej omenjeni pravilnik. Nekateri ukrepi kot so spravilo sena z odvozom, priprava pasišč za divjad, gnojenje travnikov, vzdrževanje gozdnega roba, izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira in postavitve in vzdrževanje gnezdnice se načrtujejo in izvajajo od leta 2006.

Pred tem letni načrti gospodarjenja z divjadjo teh ukrepov niso vsebovali tako, da o njih ni bilo mogoče pridobiti podatkov. To seveda ne pomeni, da ti ukrepi niso bili izvajani, le zapisani so pod drugi ukrep.

Načrtovani ukrepi so bili dokaj ugodno uresničevani. Realizacije so se običajno gibale v območju od 70 % do 110 %. Do nihanj je prihajalo zaradi zelo različnih razmer v okolju v posameznem letu.

Presoja usklajenosti divjadi in njenega življenjskega okolja

Trend vpliva parkljaste divjadi na gozdno vegetacijo

Objedenost gozdnega mladja

V letih 2009 in 2010 se je po celi Sloveniji opravil popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni in racionalnejši metodi, ki bo na podlagi dolgoročnega in periodičnega izvajanja omogočala korektnije analize, tudi s pomočjo statističnih orodij.

Na območju LUO ležijo štiri popisne enote in sicer največji delež zavzemata enoti Slovenske gorice in Haloze.

Analiza podatkov popisa kažejo, da je mladovje v Ptujsko-Ormoškem LUO sicer bolj objedeno, kot je povprečna objedenost mladja v slovenskih gozdovih. Vendar, upoštevajoč pomladitveni potencial (število mladja posamezne drevesne vrste na ploskvah) ugotavljamo, da vse drevesne vrste uspešno preraščajo v višje višinske razrede.

Obseg objedenosti gozdnega mladja v lovsko upravljavskem območju pa moramo gledati predvsem v luči naslednjih dejstev:

V gozdnogospodarskem območju je po podatkih osnutka dolgoročnega načrta glede na model 67 % premalo mladovij in stanje se še slabša.

V gozdnogospodarskem območju je glede na model 31 % premalo sestojev v obnovi.

Gozdovi so po jesenski žetvi pridelkov edini vir prehranske osnove za srnjad, kot glavno vrsto parkljaste divjadi z vplivom na objedanje mladja.

Ocenjujemo, da ugotovljena stopnja objedenosti gozdnega mladja ne ogroža razvoja gozdov, vpliva pa na uspešnost pomlajevanja najbolj objedenih vrst, ki je lokalno lahko bolj izrazito.

Škode od divjadi na kmetijskih kulturah, domačih živalih in objektih

V lovsko upravljavskem območju prevladujejo škode na kmetijskih kulturah. Največji delež zavzemajo škode od divjega prašiča na kulturah (koruza) in travnikih, ter škode po srnjadi v vinogradih. Maksimum škod v obravnavanem obdobju je bil leta 2008, ko so upravljavci lovišč izplačali kar dobrih 27.000 € odškodnin, v glavnem za škode po divjih prašičih. V zadnjih treh letih je zaslediti rahlo naraščanje škod po ostalih vrstah divjadi, kar v preteklosti nismo zaznali. Gre predvsem za povečan vpliv sive vrane, ki pa je širši problem in ni vezan samo na to LUO. V večini primerov upravljavci lovišč škodne primere rešujejo

tekoče, kar kaže na dejstvo, da se zavedajo svoje odgovornosti in z realizacijo odzema problematičnih vrst poskušajo blažiti negativne vplive teh vrst.

Ocena stanja življenjskega okolja divjadi in trendi

Spreminjanje življenjskega prostora živalskega sveta je pojav, ki v večini primerov odločilno vpliva tako na njegovo številčnost, kot na razporeditev v prostoru, pa tudi na odnos do samega življenjskega okolja. Življenjski pogoji se najbolj slabšajo za vrste, ki so najbolj ranljive (fazan, jerebica, poljski zajec, ..), vendar pa se za nekatere druge tudi izboljšujejo (srnjad, lisica, siva vrana, kuna belica ...). Najbolj zaskrbljujoče je, da se spremembe dogajajo stihijno.

Pretežno kmetijska raba prostora in močno razvejana in razvita infrastruktura med gosto poseljenimi predeli, odločilno vplivajo na bivalne razmere posameznih vrst. V prihodnje se pričakuje še povečan pritisk na bivalne razmere v smislu izgradnje novih povezav in širjenja bivalnih površin. Vse posledice urbanizacije pa ne vplivajo na vsako vrsto enako in ne pomenijo nujno negativnega vpliva, saj nekaterim hitro prilagodljivim vrstam celo pomagajo in izboljšujejo pogoje (srna, siva vrana, lisica).

Ciljno stanje življenjskega okolja divjadi

Ciljno stanje življenjskega okolja divjadi glede bivalnih in prehranskih razmer mora biti takšno, da zagotavlja nemoten obstoj in razvoj posameznih populacij. Stanje življenjskega okolja divjadi v območju pogojujejo vse človekove dejavnosti v prostoru, najbolj pa kmetijstvo, promet in urbanizacija (poselitev), turizem (rekreacija), gozdarstvo, vodno gospodarstvo. Lovstvo kot dejavnost v prostoru na oblikovanje življenjskega okolja divjadi v območju praktično nima pomembnega vpliva oz. je ta vpliv zelo majhen.

Splošno ciljno stanje življenjskega okolja divjadi glede bivalnih in prehranskih razmer mora biti takšno, da zagotavlja nemoten obstoj in razvoj posameznih populacij divjadi. Žal lahko s tem načrtom vplivamo le na manjši del ukrepov, ki dejansko vplivajo na stanje okolja divjadi. Ciljno stanje bomo dosegli le s soglasjem vseh načrtov (gozdarskih, kmetijskih, okoljskih), ki urejajo okolje divjadi. Vplivamo pa lahko na izvajanje neposrednih ukrepov za izboljševanje prehranskih razmer posameznih vrst, ki mora biti prilagojeno stanju populacije in naravno danim razmeram v okolju.

Usmeritve za doseganje ciljnega stanja življenjskega okolja divjadi

Še naprej naj se v enakem ali povečanem obsegu izvajajo ukrepi za izboljšanje bivalnih in prehranskih razmer divjadi. To naj ne pomeni neposrednega vnosa dodatne hrane, ampak izboljševanje naravnega okolja. Krmljenje divjadi naj se izvaja v omejenih količinah in strogo namensko.

Prednostni ukrepi so tako za upravljavce lovišč kot ostale souporabnike prostora na negi habitatov preko najrazličnejših biomeliorativnih ukrepov, na vzdrževanju pasišč s košnjo, na vzdrževanju grmišč in remiz predvsem za malo poljsko divjad, na obdelavi krmnih njiv za divjad ter na sadnji plodonosnega drevja in grmovja. Manjši poudarek pa je na obdelavi pridelovalnih njiv, katere naj v največji možni meri prevzamejo funkcijo krmnih njiv, na zalaganju solnic ter še zlasti na krmljenju divjadi. Usmeritve za posamezne vrste divjadi so vrstno specifične.

1.5 Upravljanje s posameznimi vrstami divjadi

Upravljanje s posameznimi vrstami divjadi – splošni del

Srna

Prostorski okviri obravnave

Osnovni prostorski okvir obravnave srnjadi je njeno celotno območje. V LUO med posameznimi naravnogeografskimi enotami ni bistvenih razlik, ki bi narekovale ločeno obravnavo.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Povprečen odvzem osebkov srne iz narave je bil v zadnjih desetih letih 3.109 osebkov na leto. V tem obdobju je bil odvzem 31.087 živali v primerjavi z načrti realiziran 100 %. Iz narave je bilo odvzetih 49 % moških in 51 % ženskih osebkov. Od tega je pri moškem spolu 32 % mladičev, 28 % lanščakov in 40 % starejših srnjakov, pri ženskem pa 42 % mladičev, 20 % mladice in 38 % starejših srn. V zadnjem desetletnem obdobju je bilo izgubljenih 7.320 živali ali skoraj 24 % odvzema.

Ocena stanja populacije

Populacija srnjadi je vitalna. V zadnjem petletju številčnost postopoma in rahlo narašča, na kar nakazuje tudi naraščajoč trend izgub.

Spolna struktura se je v zadnjih letih izboljšala, saj je pri letnih pregledih odstrela delež srnjakov 2+ pod 20 %, uplenjeni so stari srnjaki in stare srne, kar dokazuje da imamo v populaciji srnjad vseh starosti pri obeh spolih.

Cilj upravljanja s populacijo

Vemo, da je populacija srne v stalnem dinamičnem spreminjanju in prilagajanju življenjskemu okolju. Zato bomo posegali v populacijo tako, da jo bomo ohranjali v spolnem razmerju približno 1 : 1,5 v korist ženskega spola, z zadostnim deležem srednje starega dela populacije, ki daje dovolj visok prirastek, da se trajno obnavlja ter ostaja zdrava in vitalna, hkrati pa zagotavlja tudi trajen gospodarski izkoristek z lovom.

Cilj upravljanja je populacijo ohraniti v obstoječi številčnosti, usklajeno z okoljem.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Poseg v populacijo srnjadi se določi vsako leto na osnovi presoje stanja populacije srnjadi na podlagi podatkov preteklega obdobja. Za letni območni lovsko upravljavski načrt se pregledajo podatki za obdobje zadnjih petih let s poudarkom na zadnjem letu:

stopenj uresničevanja načrtovanih usmeritev in ukrepov za posege v populacijo, s poudarkom na številu in strukturi,

izgub po višini, strukturi, vzrokih ter trendih izgub,

gibanjih telesnih mas in mas rogovja pri samcih,

primernosti načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja, stanju in ukrepih v življenjskem okolju,

drugih kazalnikov v populaciji, kot so npr. velikosti/dolžine čeljusti ali stopnja oplojenosti samic.

Navadni jelen

Prostorski okviri obravnave

Jelenjad je v območju le občasno prisotna, njena številčnost pa je odvisna od sezonskih migracij.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V preteklem desetletnem obdobju je bilo na območju LUO odvzetih skupno 24 živali, od tega 19 moškega spola in 5 ženskega.

Ocena stanja populacije

Obstaja bojazen, da bi se številčnost jelenjadi v tem lovsko upravljavskem območju povečala tudi na račun uhajanja posameznih živali iz obor, kjer se ta vrsta divjadi marsikje zadržuje nezakonito, oz. obore delujejo brez potrebnih dovoljenj.

Cilj upravljanja s populacijo

V lovsko upravljavskem območju je glede na kmetijsko dejavnost, jelenjad nezaželena. Cilja ni mogoče doseči samo z odstrelom jelenov, ampak tudi in predvsem z odstrelom ženskega spola.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Pri usmeritvah uvrščamo celotno LUO v t.i. »območje, kjer je prisotnost jelenjadi nezaželena/nedopustna (t.i. območja brez jelenjadi)« in je potrebno težiti k popolnemu oz. »čim večjemu« odvzemu jelenjadi.

Gamsi

Prostorski okviri obravnave

V lovsko upravljavskem območju živita dve manjši skupini gamsov na območju Donačke gore in Boča. Na območju Donačke gore upravljajo z gamsom LD Stoperce, LD Žetale in LD Rogatec, na območju Boča pa LD Poljčane.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Vsako leto je realizacija odvzema med 6 in 8 gamsov. Gre za minimalni odzem, s katerim se vzdržujeta obe koloniji v številu, ki pomeni ohranitev obeh skupin. Večji odstrel bi pomenili izločitev gamsa iz tega okolja, kar pa ni cilj. V obravnavanem obdobju je bilo odvzetih 61 živali, od tega 34 moških živali in 27 živali ženskega spola. Izgube so minimalne.

Ocena stanja populacije

Številčnost gamsa je minimalna, vendar stabilna, zdrava in brez posebnosti glede vpliva na gozdno vegetacijo. Medsebojnih vplivov z ostalimi vrstami ni zaznati.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je obdržati obe skupini gamsov v obstoječem številu in dati večji poudarek odstrelu mlajših kategorij.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Minimalni odstrel, tako da se ohrani številčnost in zanimanje ter skrb lovcev za obe skupini.

Muflon

Prostorski okvir obravnave

Danes je opredeljeno osrednje območje za upravljanje z muflonom in predstavlja pogorje Boča, ki je na vzhodu omejen z lovsko mejo med lovsko družino Makole in lovsko družino Stoperce do Ravnega Cerja, nato pa z lovsko mejo med lovskima družinama Rogaška slatina in Rogatec; na zahodu pa mejo predstavlja cesta Podplat-Pečica-Poljčane; na severu je meja reka Dravinja, na jugu pa vrh pobočij nad vznožjem Boča. To osrednje območje leži na območju lovišč Boč, Makole, Poljčane in Rogaška Slatina.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Realizacija odvzema v obravnavanem obdobju je bila med 70 % in 117 %, povprečno v desetih letih pa 91 %. V odvzemu prevladuje ženski spol z 58 %. Delež jagnjet obeh spolov v odvzemu je 40 % in je nad načrtovano strukturo, medtem ko je delež enoletnih osebkov obeh spolov pod načrtom. Še najbližje načrtovani strukturi je odvzem v obeh najstarejših kategorijah 2+ osebkov. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi potepuških psov in neznani vzroki. Skupni delež izgub v odvzemu je 6 %.

Ocena stanja populacije

Trend številčnosti ni izrazit, vendar kaže rahlo tendenco porasta. Menimo, da je številčnost glede na obseg objedenosti, lupljenja, nemira v življenjskem okolju in razmerja razvojnih faz pri katerih primanjkuje mladovij, previsoka. S cilji in ukrepi v populaciji in okolju je potrebno zmanjšati številčnost v meri, ki bo zagotavljala ohranjanje populacije v stabilnem stanju, usklajeno z okoljem in v skladu z naravovarstvenimi usmeritvami.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja z muflonom je stabilna in zdrava populacija naravne spolne in starostne strukture, ki mora biti usklajena z življenjskim okoljem in z ostalimi populacijami divjadi. Bistvo zelenega stanja v populaciji muflona je takšna številčnost, ki ne povzroča objedenosti gozdnega mladja v meri, da zavira oziroma onemogoča naravno pomlajevanje in njegovo preraščanje v starejše razvojne faze, istočasno pa populacija ni ogrožena zaradi premajhne številčnosti. Številčnost muflona naj se zato zmanjšuje. V prostorskem smislu populaciji muflona ne dovolimo širjenja izven osrednjega območja.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

V letnih načrtih LUO se upošteva model za zmanjševanje populacije muflona dokler ni dosežena usklajenost z okoljem, nato pa se upošteva model za vzdrževanje številčnosti.

Višino odvzema se določa za štiri upravljavce lovišč iz osrednjega območja. Pri določitvi višine odvzema se poslužujemo kontrolne metode določanja višine posega v populacijo.

Z muflonom se upravlja le v osrednjem populacijskem območju v loviščih Boč, Makole, Poljčane in Rogaška Slatina. Intenziteto in strukturo odvzema v tem območju je potrebno določiti tako, da se prepreči širjenje populacije, tudi z uporabo modela o zmanjševanju številčnosti. V osrednjem populacijskem območju se med muflona močnejše poseže tudi v primeru okoljskih problemov, ali v primeru večje konkurence z avtohtonimi vrstami.

Zunaj osrednjega območja se skladno s ciljem odstranjuje vse muflone ne glede na spol in starost.

Divji prašič

Prostorski okvir obravnave

Osrednje življenjsko območje divjega prašiča je v Halozah in na Boču. V desetih lovskih družinah tega lovsko upravljavskega območja, ki tvorijo osrednje območje, so: LD Stoperce, LD Žetale, LD Leskovec, LD »Dravinja« Majšperk, LD Podlehnik, LD Makole, LD Poljčane, LD Rogaška Slatina, LD Boč-Podplat in LD Rogatec.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrt je predpisoval minimalni odvzem z možnostjo neomejenega preseganja v osrednjem življenjskem območju ter neomejen odvzem izven tega območja. S tem se je omogočilo zasledovanje cilja o zmanjševanju številčnosti in posledično zmanjševanju škod.

Skupni načrt odvzema je bil realiziran 101 %, vendar med posameznimi leti zelo različno (od 75 % v letu 2006 do 117 % v letih 2001 in 2010). Od skupno 3.442 načrtovanih živali za odvzem je bilo odvzetih

3.475. Realizacija načrta znotraj osrednjega območja pa ni tako velika, pravzaprav premajhna. Delež ženskega spola proti moškemu v odvzemu je 48:52.

Delež svinj 2+ v celotnem odvzemu znaša 5,4 %. Preveliko je prehajanje iz mlajših kategorij ženskega spola v svinje 2+, da bi lahko govorili o zniževanju številčnosti, ki je bil cilj v preteklem desetletju.

Ocena stanja populacije

Prehransko ugodna leta (semenski obrodi) in intenzivno krmljenje na območju najgostejše populacije divjega prašiča, ter prenizek odvzem lanščakinj in starejših svinj so pripeljali do povečanja populacije. Na to kaže tudi vse pogostejše pojavljanje živali izven osrednjega življenjskega območja in posledično vedno večji odvzem živali izven osrednjega življenjskega območja.

Z veliko gotovostjo trdimo, da ima populacija divjega prašiča podobno kot tudi druge, trend povečanja številčnosti.

Ocenjujemo, da je trenutna spolna in starostna sestava populacije primerna, prav tako pa je zadovoljiva tudi socialna struktura tropov. Premajhen je delež starejših osebkov, ki tvorijo vrh socialne piramide. Predvidevamo, da je usklajena številčnost prašičev in dokaj primerna socialna sestava populacije tudi posledica ustrezne višine in strukture odvzema v zadnjih nekaj letih. Prostorska razporeditev divjega prašiča v LUO je odvisna od večjih gozdnih kompleksov, zelo pomembna je drevesna sestava in primeren delež naravnih mladovij, ki prašiču nudijo temeljne življenjske pogoje. Migracije tropov so v jesenskih mesecih še posebej pogoste in vezane na zagotavljanje primerne hrane, ki jo dobijo v hrastovih, kostanjevih in bukovih sestojih dovolj visoke starosti.

Evidentirane izgube ne kažejo resnih bolezenskih znakov populacije divjega prašiča. Po nam dostopnih podatkih ogroženost s prašičjo kugo na obmejnem območju z R. Hrvaško ni vplivalo na razvoj naravne populacije.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj glede številčnosti je ohranjanje obstoječe številčnosti. Cilj je, da zadržimo obstoječo prostorsko porazdelitev populacije divjega prašiča v lovsko upravljavskem območju. To pomeni, da je v Halozah in na Boču gospodarjenje podrejeno lovu in čim manjšim škodam v kmetijstvu, v ostalem delu območja pa naj bo številčnost divjega prašiča čim manjša. Prisotnost večjega števila divjega prašiča bi tu povzročala prevelike probleme v kmetijskem gospodarstvu.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Glede na trenutno stanje predvidevamo ohranjanje števila divjih prašičev na sedanjem nivoju, dejansko pa se bo višina in struktura odvzema tekoče prilagajala stanju populacije, ugotovljenemu na osnovi usklajenosti populacije z drugimi interesi v okolju, obsega in trenda številčnosti in širitve populacije, ocene spolne in starostne strukture, zdravstvenega stanja in sprememb v okolju, ki vplivajo na prehranske in bivalne razmere.

Lisica

Prostorski okviri obravnave

Upravljanje z lisico je opredeljeno za celotno LUO enotno.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Skupna realizacija načrtovanega odvzema je bila v obravnavanem obdobju 96 %, z izrazitimi nihanji od 62 % realizacije v letu 2004 in kar 122 % v letu 2001. Skupno je bilo iz narave odvzetih 8.676 lisic. Delež izgub je 8 %, prevladujejo izgube zaradi prometa.

Ocena stanja populacije

Ocenjujemo, da je številčnost populacije svoj minimum dosegla v letih 2004 in 2005. V zadnjih petih letih pa se zopet kaže trend rasti številčnosti.

Cilj upravljanja s populacijo

Nizka številčnost populacije lisic je splošni interes in ne samo interes lovstva. Cilj v LUO je sedanjo številčnost lisice znižati.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Odvzem lisic naj ostane na ravni preteklih let, lahko pa se tudi poveča. Natančnejšo višino in s tem dinamiko odvzema se na osnovi analiz različnih kazalcev določa v letnih načrtih območja.

Jazbec

Prostorski okvir obravnave

Jazbeca se obravnava enotno za celotno lovsko upravljavsko območje.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V preteklem desetletnem obdobju je bilo iz narave v odvzetih 344 jazbecev, kar pomeni 86 % realizacijo načrta. Izgub je bilo 195 živali ali 57 % odvzema.

Ocena stanja populacije

Populacija je stabilna in če sklepamo na številčno stanje populacije glede na odvzem lahko trdimo, da je populacija v rahlem porastu.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je ohranitev obstoječe številčnosti populacije jazbeca in ohranitev odnosov, ki ga ima ta vrsta do svojega življenjskega okolja.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Od vseh usmeritev za doseg cilja je najpomembnejše načrtovati takšen odvzem, ki naj temelji na realizaciji v preteklem letu. Natančnejšo višino in s tem dinamiko odvzema se na osnovi analiz različnih kazalcev določa v letnih načrtih območja.

Kuna belica in kuna zlatica

Prostorski okvir obravnave

Obe vrsti se obravnava enotno za celotno lovsko upravljavsko območje.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrt odvzema je temeljil predvsem na realizaciji preteklega leta, oziroma na tem, kaj so lovske družine predlagale. Skupni načrt je bil realiziran v višini 50 % pri zlatici in 68 % pri belici. Delež izgub je okrog 25 %, prevladuje pa vzrok promet.

Ocena stanja populacije

Populacija kun je relativno stabilna, spolna struktura je izravnana, številčnost med leti zmerno niha in je odvisna od prehranskih razmer ter ostalih pogojev v okolju. Številčnost populacije zlatice je dobro usklajena z okoljem, belica je trenutno v porastu.

Cilj upravljanja s populacijo

Osnovni cilj upravljanja s kunama je ohranitev populacij v normalni, okolju prilagojeni številčnosti, ki zagotavlja biološko ravnovesje v naravi.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtovanje odvzema naj temelji na osnovi spremljanja, zdravstvenega stanja in usklajenosti z življenjskim okoljem.

Pižmovka

Prostorski okvir obravnave

Vrsta je prostorsko vezana na reko Dravo, Dravinjo in Pesnico, ter njihove večje pritoke. Vrsto se obravnava enotno za celotno lovsko upravljavsko območje

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Iz narave je bilo v preteklem desetletju odvzetih 919 živali, kar predstavlja 49 % realizacijo. Po letu 2005 je interes za lov na to vrsto močno upadel.

Ocena stanja populacije

Dejstvo je, da je realizacija načrtovanega odvzema najbolj odvisna od prizadevnosti članov lovskih družin, kar pa ni nujno odraz številčnosti.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je takšna številčnost, ki predvsem v kmetijstvu ter v vodnem gospodarstvu in ribogojstvu povzroča čim manjše probleme – jezovi, brežine, ...

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtovanje odvzema naj temelji na osnovi spremljanja, zdravstvenega stanja in usklajenosti z življenjskim okoljem.

Poljski zajec

Prostorski okviri obravnave

S poljskim zajcem upravljamo v vseh loviščih LUO, njegova številčnost je pogojena z mnogimi omejitvenimi dejavniki okolja, tako naravnimi kot tistimi, ki jih povzroča človek.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Pri načrtovanju odstrela poljskega zajca v preteklih letih smo zagovarjali tezo, da je potrebno preko minimalnega odstrela poskušati povečati številčnost. Odstrel se je gibal okrog načrta, odvzem pa je bil vsako leto prevelik. Načrt je bil realiziran v višini 111 %. Delež izgub je 29 %. Med izgubami prevladuje vzrok promet.

Ocena stanja populacije

Po dolgoletnem stalnem padanju v zadnjih letih opazamo rahel trend rasti, vendar številčnost še vedno ni na zeleni ravni.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja ostaja enak kot doslej in pomeni ohranitev in dvig številčnosti

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Višina odstrela poljskih zajcev naj se ohrani na ravni povprečja zadnjih let. Natančnejšo višino in s tem dinamiko odvzema se na osnovi analiz in kazalcev določa v letnih načrtih.

Nutrija

O vrsti ni informacij ali znakov njene prisotnosti v LUO.

Prisotnost nutrije kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena. Cilj je ob pojavu izločiti v LUO vse prisotne živali.

Ob morebitni prisotnosti nutrije v LUO, se dovoljuje neomejen redukcijski lov na to vrsto divjadi.

Navadni polh

V lovsko upravljavskem območju je navadni polh redno prisoten v gozdnatih predelih območja. Zadnjih par let se je pokazal interes lova na to vrsto v parih lovskih družinah, ki so v ta namen tudi načrtovale odvzem polha. Žal ni popolnih podatkov o realizaciji načrtovanega.

Kjer je izražen interes za lov s pastmi, je potrebno to izvajati v okviru interesnih združenj oz. društev, skladno z 43.a členom ZDLov-1A (1., 2. in 3. odst.).

V kolikor bo do lova polhov v LUO prihajalo, veljajo naslednje usmeritve:

Višina odvzema polhov se bo letno prilagajala zgolj razmeram v naravi, števila polhov za lov (odvzem) ni mogoče načrtovati, saj je to odvisno od letnega obroda gozdnega drevja in grmovja, zato poleg letno nepostavljenega številčnega načrta odvzema tudi ni dopustnih toleranc za realizacijo.

Pri lovu in evidentiranju odvzema je potrebno spoštovati predpise (ZDLov-1A), ki dovoljujejo lov polha tudi ne lovcem, vendar s pridobljeno polharsko dovolilnico od krajevno pristojnega upravljavca lovišča. Ključno je voditi evidence letnega odvzema polha, ki se jih zagotovi z izpolnitvijo lovne dovolilnice in vrnitvijo le-te upravljavcu lovišča.

Rakunasti pes

Je vrsta divjadi, ki jo doslej v LUO nismo zasledili.

Prisotnost rakunastega psa kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena. Cilj je ob pojavu izločiti v LUO vse prisotne živali.

Ob morebitni prisotnosti rakunastega psa v LUO se odstrel ne sme omejevati, izvaja se redukcijski odstrel, spoštuje se zgolj lovno dobo.

Fazan

Prostorski okviri obravnave

Največja številčnost fazana je v loviščih lovskih družin na Dravskem in Ptujskem polju. Temu je glavni vzrok raba prostora in način kmetovanja v povezavi z ugodno strukturo lastništva. Prostorski okvir je zelo podoben razširjenosti poljskega zajca.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Upravljanje s fazanom v LUO je močno odvisno od dodajanja te vrste divjadi v zanj primerne habitate. Številčnost te vrste je težko določljiva, saj nam realno sliko zamegljujejo prav vlaganja fazanov iz umetne vzreje. V obravnavanem obdobju je bil načrt realiziran 102 %, vendar so nihanja zelo velika od 70 % do 137 %. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa, na drugem mestu so izgube zaradi plenilcev.

Ocena stanja populacije

Številčnost naravnega fazana je po naših ocenah nizka. Prav tako po našem mnenju vpliv vlaganja fazanov iz umetne vzreje direktno ne izboljšuje stanja v populaciji naravnega fazana.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je z izboljšanjem življenjskega okolja povečati številčnost. To je način, ki ima absolutno prednost pred dodajanjem fazanov iz umetne vzreje.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Minimalna vlaganja vrste v okolje in hkratno izboljševanje življenjskega okolja. Višina odvzema naj temelji na količini dodanih osebkov in na predlogu odvzema naravnega fazana, pri čemer je največji dovoljen odzem 40 % od vloženih osebkov.

Poljska jerebica

Prostorski okviri obravnave

Pojavlja se v redkih in posameznih kitah v izrazito ravninskem delu LUO.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Resnejše upravljanje s to vrsto se je začelo v letu 2006, ko smo prvič pričeli s planiranjem odvzema, pred tem za to ni bilo upravičenih razlogov. Uredba o določitvi divjadi in lovnihi dob iz leta 2004 (Uradni list RS, št. 101/2004) določa, da je divjad le gojena poljska jerebica.

Realizacija odvzema za to obdobje znaša 135 % in je bila najslabša v letu 2006 – 52 %.

Ocena stanja populacije

Številčnost se lahko poveča samo z izboljšanjem življenjskega okolja. Že danes so na območju Dravskega in Ptujkega polja in v Pesniški dolini opazne številne kite.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je tako povečati številčnost, da se bodo sčasoma lahko lovile tudi jerebice iz narave.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtuje se lahko odzem največ 50 % dodanih jerebic iz umetne vzreje.

Raca mlakarica

Prostorski okviri obravnave

Največja številčnost je v loviščih lovskih družin, ki ležijo neposredno ob reki Dravi in Dravinji ter ob večjih stoječih vodah (ptujka in ormoška akumulacija).

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrt odvzema je bil realiziran v višini 87 % (od 59 % do 120 %). Pokazalo se je, da je odzem najbolj odvisen od številčnosti rase mlakarice, ter od interesa za izvajanje lova.

Ocena stanja populacije

Številčnost rase mlakarice je velika in v tem trenutku še stabilna. Nanjo lahko najbolj vpliva pojav kakšnih nalezljivih bolezni (ptičja gripa) ali pa morebitno večje onesnaženje tekočih voda, predvsem v zimskem času. Z lovom se upleni manj kot 5 % vseh rac mlakaric.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je ohranitev obstoječe številčnosti, pri čemer z obstoječim načinom lova ne smemo bistveno vplivati na številčnost.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Obseg odvzema naj ostane na povprečju zadnjih let. Natančnejšo višino in s tem dinamiko odstrela se na osnovi analiz različnih kazalcev določi v letnih načrtih območja. Pri izvajanju odstrela je treba upoštevati naravovarstvene usmeritve in omejitve.

Sraka, šoja in siva vrana

Prostorski okviri obravnave

Prostorsko so v lovsko upravljavskem območju razporejene vse tri vrste glede na svoje osnovne življenjske potrebe.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Realizacija načrtovanih ukrepov v populacije omenjenih vrst lovnih vrst ptic v LUO je zadovoljiva, še posebej je potrebno izpostaviti odvzem sive vrane. Trend naraščanja odstrela po letu 2006 je konstanten in ne kaže, da bi se v zadnjem letu kaj umiril. Upravljanje s populacijo sivo vrane je problematično, ker je njena številčnost močno naraščajoča, s tem pa je vpliv vrste v okolju dostikrat negativno izražen.

Ocena stanja populacije

Siva vrana je v območju sorazmerno zelo številčna vrsta. Je vrsta odrte kmetijske krajine, precejšen del leta živi skupinsko in se prehranjuje na obsežnih poljih v ravnini. V preteklih desetletjih se je v območju njena populacija močno povečala. Razlog za to leži tudi v upadu nekdanjega intenzivnega lova, predvsem pa v njeni prilagodljivosti in povečani ponudbi raznovrstne prehrane. Isti populacijski trendi so znani tudi za sosednje dežele.

Dosedanji lov ni imel vpliva na številčnost populacije sive vrane, zato tudi v bodoče ni pričakovati njenega bistvenega zmanjšanja.

Šoja se številčno ohranja na istem nivoju, prostorsko je ta vrsta vezana na območja gozdnate krajine, kjer je številčno dobro zastopana.

Sraka je manj številna kot pred desetletji. Ta vrsta se je ohranila (naselila) v naseljih in njihovi neposredni bližini.

Cilj upravljanja s populacijo

Ohranitev vseh omenjenih vrst. V okviru tega pa je zaželeno bistveno zmanjšanje trenutne številčnosti sive vrane in ohranitev številčnosti srake in šoje.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Odvzem se načrtuje za vsako vrsto posebej. Odvzem se načrtuje le s skupno višino, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.

Pri upravljanju s sivo vrano se smiselno upoštevajo določila Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji.

2 UVOD

Namen Lovsko upravljavskega načrta za XV. Ptujsko-Ormoško lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011 – 2020 je, da se na podlagi analize preteklega upravljanja s populacijami divjadi in njihovim življenjskim okoljem, sedanje ocene stanja populacij, presoje naravnega ravnovesja in usklajenosti z okoljem, določijo cilji, usmeritve in ukrepi za zagotovitev trajnostnega upravljanja s populacijami divjadi in primerne življenjskega okolja za prihodnje desetletno obdobje.

V letu 2008 je pričel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št. 17/2008), ki je med drugim določil, da se dolgoročni načrt lovsko upravljavskega območja in dolgoročni načrt gozdnogospodarskega območja pripravita kot skupen gozdnogospodarski in lovsko upravljavski načrt območja v skladu z zakonom, ki ureja gozdove. Zato je pričujoči načrt že drugi dolgoročni načrt za XV. Ptujsko-Ormoško lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011 – 2020, ki nadomešča predhodnega za obdobje 2007 – 2016.

Načrt bo v nadaljevanju predstavljal osnovo vsem bodočim letnim načrtom lovsko upravljavskega območja in bo služil kot strategija upravljanja s populacijami divjadi in njenim okoljem v naslednji dekadi. Izdelan je na osnovi številnih zelo podrobnih analiz dogajanj tako v populacijah kot tudi v njenem življenjskem okolju v preteklem desetletju. Vsi podatki se skladno s predmetno zakonodajo sistematično zbirajo v okviru evidenc lovsko upravljavskega območja. Načrt vključuje tudi novejša ugotovitve s področja upravljanja s populacijami divjadi, prav tako pa upošteva številne strategije drugih uporabnikov prostora. V načrtu smo zastavili smeje cilje, katere bomo poskušali realizirati, vse z namenom trajnostnega upravljanja s populacijami divjadi in zagotovitve naravnega ravnovesja med divjadjo in okoljem. Z obsežno paleto nabora ukrepov želimo v bodoče omejiti oz. zmanjšati nepredvidene spremembe v populacijah in okolju.

Načrt za XV. Ptujsko-Ormoško lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011 – 2020 je izdelan skladno z:

- Zakonom o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št.16/04), Odločbo US (Ur.l. RS, št. 120/06) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št. 17/08)
- Zakonom o gozdovih (Ur.l. RS, št.30/93) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (Ur.l. RS, št. 76/02 in 110/07),
- Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št.91/2010),
- Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 110/04),
- Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/04),
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur.l. RS št. 101/04),
- Osnutkom ON - gozdnogospodarski del za Mariborsko gozdnogospodarsko območje za obdobje 2011–2020,
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (izdelana na Oddelku za gozdne živali in lovstvo ter usklajena z lovskimi organizacijami v letu 2011) in
- Predlogo za izdelavo lovsko upravljavskega dela ON, izdelano na Oddelku za gozdne živali in lovstvo ZGS, januarja 2011.

Za pogostejše uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LUO – lovsko upravljavsko območje,
- LD – lovska družina,
- EE – ekološka enota,
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije.

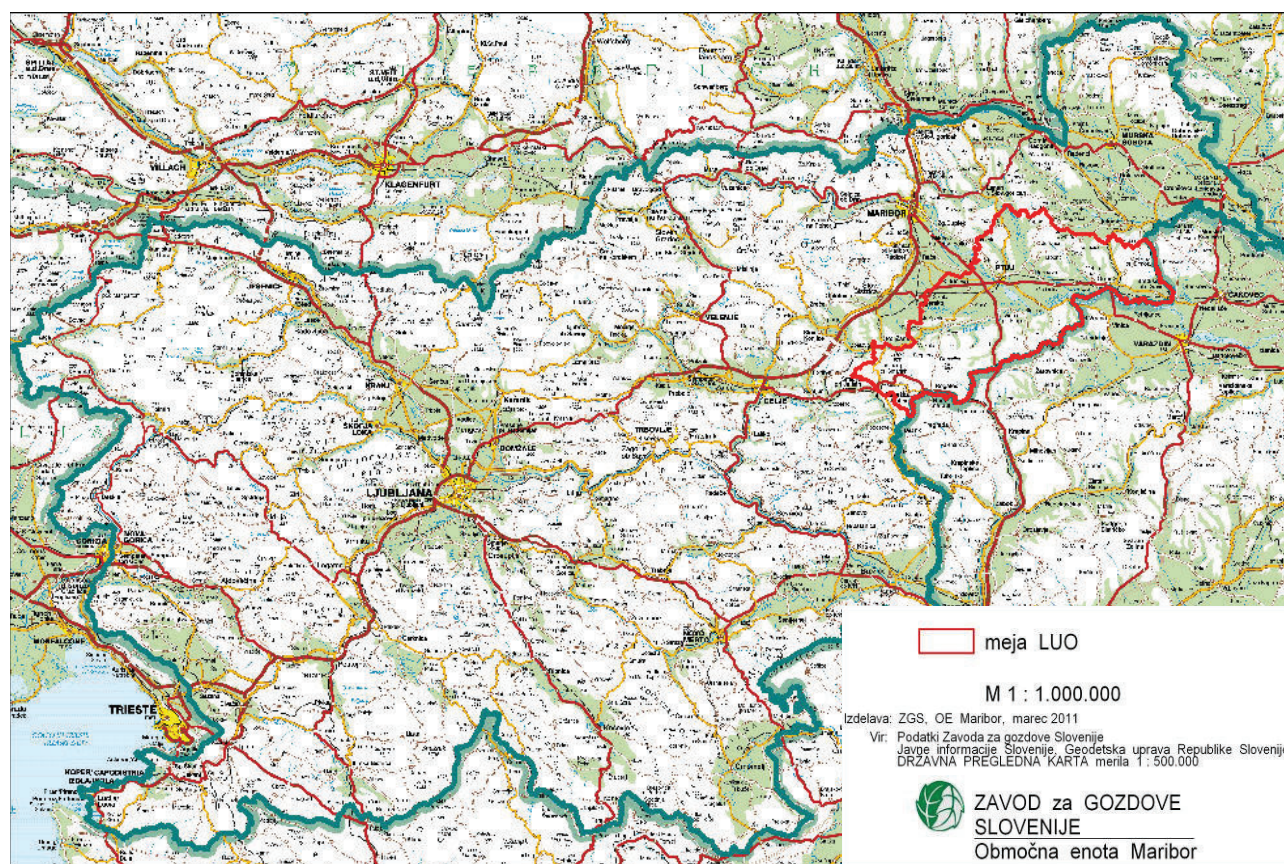
3 OPIS LOVSKE UPRAVLJAVSKEGA OBMOČJA

3.1 Opis lovsko upravljavskega območja in pomen za upravljanje z divjadjo

Lovsko upravljavsko območje ima v slovenskem merilu pomembno vlogo na področju upravljanja z malo poljsko divjadjo, predvsem fazanom, poljskim zajcem in poljsko jerebico. S prisotnostjo ostalih vrst divjadi območje ne izstopa.

Glavne vrste divjadi, s katerimi upravljajo lovske organizacije v LUO so:

- SRNJAD: celotno območje
- JELENJAD: občasno prisotna vrsta
- MUFLON: Boč
- DIVJI PRAŠIČ: Haloze in Boč, drugje občasno prisotna vrsta
- FAZAN: na celotnem območju, razen v severovzhodnem delu
- POLSKA JEREJICA: območje Dravskega polja in Pesniške doline
- POLJSKI ZAJEC: celotno območje
- RACA MLAKARICA: v območju, kjer so večji ribniki ter ob Dravi, Dravinji in Pesnici

Slika 1: Položaj lovsko upravljavskega območja v Sloveniji

3.2 Krajinsko-ekološke značilnosti lovsko upravljavskega območja

Za LUO je značilna pokrajinska neenotnost in izredna krajinska pestrost. Vendar je območje zaokrožena celota, za katero je značilna pripadnost dravskemu porečju.

Gozdovi

Gozdna krajina obsega območja Boča in Maclja, to je tam kjer gozdovi popolnoma prevladujejo (gozdnatost je večja kot 85 %) in v njih ni kmetij oziroma drugih trajnih naselij.

Gozdnata krajina obsega gozdove na pobočjih Boča in Maclja, gozdove Zahodnih Haloz ter večje strnjene komplekse gozdov znotraj kmetijske krajine na Dravskem polju ter kompleks gozdov pri Središču ob Dravi-Koračica. To je krajina, v kateri se gozdovi mozaično prepletajo z drugimi, pretežno kmetijskimi rabami tal (gozdnatost je 40 do 85 %).

Agrarne in primestne krajine obsega ostanke gozdov v kmetijski krajini Dravsko-Ptujskega polja, Slovenskih goric, Vzhodnih Haloz in Dravinjskih goric. V primestno krajino so vključena območja gozdov v neposredni okolici mesta Ptuj.

Reka Drava daje namreč območju poseben pečat. Dolina Drave do Maribora je tipični primer ozke alpske rečne doline, ki poteka v smeri vzhod – zahod in povezuje alpsko ter panonsko biogeografsko območje. Za območje so značilni predvsem antropogeni habitati v obliki akumulacijskih jezer z dobro razvitimi sladkovodnimi, močvirskimi in obrežnimi habitati. Pomembnejši lokaciji akumulacijskih jezer sta Ptujsko in Ormoško jezero. Dravska dolina je ekološko pomembna iz ornitoloških razlogov. Posamezna območja so pomembna gnezdišča, počivališča in zimovališča številnih vrst vodnih in obvodnih ptic. Po dolini poteka pomembna selitvena pot ptic. Je habitat številnih ogroženih vrst rib in populacije kačjih pastirjev (*Ophiogomphus cecilia*).

Na območju nižinskega toka reke Drave, med Mariborom in Ormožem, z delom poplavnega območja, je ohranjena velika raznolikost vodnih in obvodnih habitatov, mestoma prvobitna rečna loka. Evidentiranih je prek 270 vrst ptic, tudi 5 svetovno in evropsko ogroženih vrst, približno 50 vrst rib, okoli 40 vrst kačjih pastirjev, 30 vrst sesalcev, 14 vrst dvoživk, 9 vrst plazilcev (številne so z Bernsko konvencijo strogo zavarovane vrste) in prek 600 različnih vrst rastlin, med njimi *Typha schuttelworthii* in zadnje znano nahajališče *Typha minima*, na rdečem seznamu ogroženih vrst so: *Potamogeton trichoides*, *Hippophae rhamnoides*, *Myricaria germanica*, *Eryngium campestre*, *Conium maculatum* idr. Dve veliki vodni akumulaciji, Ptujsko in Ormoško jezero, sta pomembna antropogena habitata. Drava in obe akumulacijski jezera so najpomembnejše prezimovališče in preletna postaja vodnih ptic v Sloveniji. To je edino območje v Sloveniji, kjer redno prezimuje nad 20.000 vodnih ptic, uvrščeno med mednarodno pomembna območja za ptice (IBA).

Boč pri Poljčanah predstavlja izoliran gorski kompleks s karbonatno geološko podlago in izjemno pestrostjo življenjskih razmer. Obsežni gozdni sestoji, strme, skalnate južne stene, vlažnejše doline in območja z antropogenimi vplivi se odražajo v izredno raznolikih habitatnih tipih.

Izjemna pestrost življenjskih razmer pogojuje tudi izredno pestrost vegetacije. Na območju se stikajo submediteranski (npr. *Cotinus coggygria*, *Dictamnus albus*, *Scorzonera austriaca*), srednjeevropski (prevladujejo), ilirski (vrste rodu *Dentaria*, *Hacquetia epipactis*, *Vicia oroboides*, *Lamium orvala*, *Digitalis laevigata* idr.) in panonski (*Pulsatilla grandis*) florni elementi.

Tu je rastišče redkih in ogroženih rastlinskih vrst, npr. velikonočnice *Pulsatilla grandis* (Bernska konv.), in rastlinskih združb suhih travnikov (*Bromo-Plantaginietum*) in eno najbolj SV ležečih rastišč ilirske gozdne vegetacije v Sloveniji.

Številne rastline dosega na Boču severovzhodno mejo svoje slovenske razširjenosti (*Dictamnus albus*, *Staphyllea pinnata* idr.), uspevajo pa tudi ledenodobni alpski relikti (npr. *Primula auricula*, *Ceterach javorkeanum*).

Dravsko-Ptujsko polje obsega ravninski del območja med Mariborom, Ptujem, Ormožem in Slovensko Bistrico. Njegov osnovni ekološki pomen je v povezovalni funkciji dveh evropskih makro biogeografskih regij, Alp in Panonske nižine. V geografskem smislu je zasnovano tako, da zajema območje gozdov v osrednjem delu, od njega pa so usmerjeni stranski kraki, ki zagotavljajo koridorske povezave med sosednjimi območji kot so Pohorje, Slivniški ribniki, Rački ribniki-Požeg, Drava, Šturmovci ter med območjem Slovenskih goric, Haloz in doline Dravinje. V habitatski strukturi prevladujejo sekundarni borovi gozdovi na plitvih prodnatih tleh in delno hrastovo gabrovi gozdovi na globljih tleh. Ostalo so poljedelske površine, polja in travniki. Prevladuje intenzivna kmetijska raba. Gostota poseljenosti je velika, številna so naselja in tukaj potekajo pomembne prometnice.

Slovenske gorice predstavljajo gričevnat svet, kjer prevladujejo kmetijstvo, sadjarstvo in vinogradništvo. V nekaterih delih se je še ohranila tradicionalna slovenjegoriška kulturna krajina z ekstenzivno kmetijsko rabo-ekstenzivni travniki, visokodebelni senožetni sadovnjaki, gozdovi na severnih pobočjih, neregulirani potoki in zamočvirjena dna dolin. Ob nereguliranih potokih najdemo tudi življenjski prostor ogrožene vrste kosca (*Crex-Crex*) in zlatovranke (*Coracias garrulus*).

Haloze so gričevnata pokrajina z močno razčlenjenimi pobočji na nepropustni matični podlagi. V osrednjem delu Haloz – vinorodne Haloze se pogosto pojavljajo zemeljski usadi, ki dajejo temu območju značilno podobo. Za pogosto pojavljanje usadov so odločilni trije dejavniki (NATEK, 1990): nepropustna lapornata podlaga, zelo strma pobočja in kmetijska raba strmih pobočij. Zahodne – gozdne Haloze niso kmetijsko obdelane, zato je nevarnost usadov manjša.

Kmetijstvo

Slovenske gorice so tradicionalna kmetijska pokrajina. Rabo tal nakazujejo zemljiške kategorije: gozdov je dobra četrtina, njiv slaba četrtina in travnikov dobra petina. Sadovnjaki prevladujejo v zahodnih goricah, vinogradi pa v vzhodnih goricah. Največ njiv je na nevinorodnih območjih. Travniki imajo v kmetijstvu pomembno vlogo saj so travne površine osnova govedoreji. Slovenske gorice prispevajo pomemben delež k pridelavi mesa in mleka v severovzhodni Sloveniji. Čeprav obsegajo vinogradi le 4 % površin, veljajo Slovenske gorice za našo najizrazitejšo vinorodno pokrajino.

Dravsko–Ptujsko polje je ena naših najbolj primernih pokrajin za kmetijstvo, zato sta tu poljedelstvo in živinoreja še vedno glavni gospodarski panogi. Njive na osrednjem prodnem delu ravnine, travniki na obrobju in gozdovi na najbolj vzpetem prodnem delu in na mokrotnih tleh so značilnost rabe tal. Dobro tretjino pokrivajo njive, dobro petino travniki in slabo petino gozd.

Za gričevnate Dravinjske gorice sta značilna vinogradništvo in sadjarstvo. Večina kmetij je usmerjena v samooskrbno gospodarjenje, kar je povezano z majhnostjo posesti. Ravninska območja ob rekah in potokih pokrivajo vlažni travniki. Razen v dolinah, so manjše površine travnikov še na slemenih, pobočjih in terasah. Travniki zajemajo dobro četrtino površja, kar je največ med zemljiškimi kategorijami. V Dravinjskih goricah so naravne razmere za gojenje vinske trte manj ugodne kot v Slovenskih goricah. Vinogradi zavzemajo le dobra 2 %, sadovnjaki pa 7 % površin.

Boč in Macelj sta za kmetijstvo manj ugodna. Primerna so le manj strma in bolj sončna vznožja pobočij, medtem ko severne lege zaradi senčnosti pokrivajo gozdovi.

Haloze so bile vedno izrazita agrarna pokrajina. Vinogradništvo, nekdanja vodilna gospodarska panoga, nazaduje. Vinogradi prevladujejo v vzhodnih Halozah, teh je 5 %, gozdovi pa v zahodnih Halozah, kjer pokrivajo kar polovico celotne površine. Kljub ugodnim naravnim razmeram in možnostim za turizem so Haloze še vedno ena najmanj razvitih pokrajin v Sloveniji.

Hidrološke razmere

Slovenske gorice imajo precej gosto vodno mrežo, vendar so namočene zelo neenakomerno. Doline so večkrat poplavljenе, po vzpetinah pa zaradi neprepustnosti tal, ki ne dovoljuje večjih zalog podtalnice, vode primanjkuje. Vodotoki imajo majhen padec in tam, kjer struge niso regulirane, naravno vijugasto odteka po dolinah. Njihov pretok močno niha. Glavna vodotoka sta Pesnica in Ščavnica, ki namakata štiri petine površja Goric in sta usmerjena na jugovzhod oz. vzhod. Že v zgornjem toku imata reki plosko dno in majhen strmec, zato pogosto poplavljata. Pritoki so izrazito nesimetrični; levi pritoki so mnogo daljši od desnih. Pesnici in Ščavnici so v zadnjih desetletjih izrazito izboljšali odtočne razmere. Za izravnavo pogostih poplavnih vod je bilo zgrajenih nekaj ribnikov (Šikar, Radehova, Sv. Trojica).

Dravsko-Ptujsko polje ima vodno mrežo zgoščeno na neprepustnih ilovnatih nanosih na obrobju, prepustni prodni osrednji del pa je brez tekočih voda. V severozahodnih delih polja pohorski potoki še nekaj časa tečejo po lastni naplavini, ko pa se debelina ilovice stanjša pa poniknejo v produ. Edini potoki, ki dosežejo Dravinjo (Reka, Črnec, Morski potok), tečejo po južnem robu izgonske pokrajine. Drava teče po Dravsko-Ptujskem polju od Maribora skozi Ptuj vse do Ormoža in meje s Hrvaško. Ima omiljen snežni režim z najvišjim vodostajem maja ali junija in najnižjim februarja ali januarja. Zaradi obilice vode so na Dravi postavljene številne hidroelektrarne. Z gradnjo hidroelektrarne Formin se je Drava tam spremenila v 5 km dolgo in 420 ha veliko zajezitveno Ptujsko jezero.

Najpomembnejša reka v Dravinjskih goricah je Dravinja, ki teče po skrajnem južnem robu goric. Desni pritoki so kratki, levi pa dolgi in tečejo vzporedno z Dravinjo od izvira pod Roglo na Pohorju skoraj do izliva v Dravo pri Vidmu. Dravinja in njeni pohorski pritoki Čadramščica, Ložnica, Oplotnica, Bistrica, Devina in Polskava so v zgornjem toku hudourniški in tečejo po globoko vrezanih grapah. V srednjem in spodnjem toku se jim strmec zmanjša, zato so njihove struge širše in plitvejšje. Dravinja in pritoki imajo dežno-snežni režim, spomladi in jeseni lahko vode zelo narasejo. Dravinjo spremlja obsežen poplaveni svet. Poplave so pogoste zaradi reliefnih značilnosti površja, podnebnih razmer ter posegov človeka v rastje in rečni režim.

Boč nima razvite površinske rečne mreže. Le potok Bela, ki teče po dolomitni podlagi med Malim Bočem in Ljubečno goro, zbira vodo z okoliških pobočij in jo dovaja proti severovzhodu v Dravinjo. Na apnenčastem površju odteka voda podzemno in se pojavlja na izvirihi šele ob vznožju severnih in južnih pobočij Boča. Macelj ima tam kjer je več neprepustnih kamnin, gostejšo mrežo vodotokov.

V Halozah odteče večina padavinske vode površinsko, kar pospešuje odnašanje prepereline in izoblikovanje potočnih strug. Haloški potoki izvirajo v gozdnih grapah. Pomembnejši potoki so od zahoda proti vzhodu: Jelovski potok, Skralska, Jesenica, Peklača, Rogatnica, Psičina, Bela in Turški potok. Vsi potoki so kratki, dolgi le okoli 7 km, Rogatnica pa je vrezala 17 km dolgo dolino. Strmec potokov je v vzhodnih Halozah skromen, v zahodnih Halozah pa je strmec večji, doline potokov pa ozke in strme.

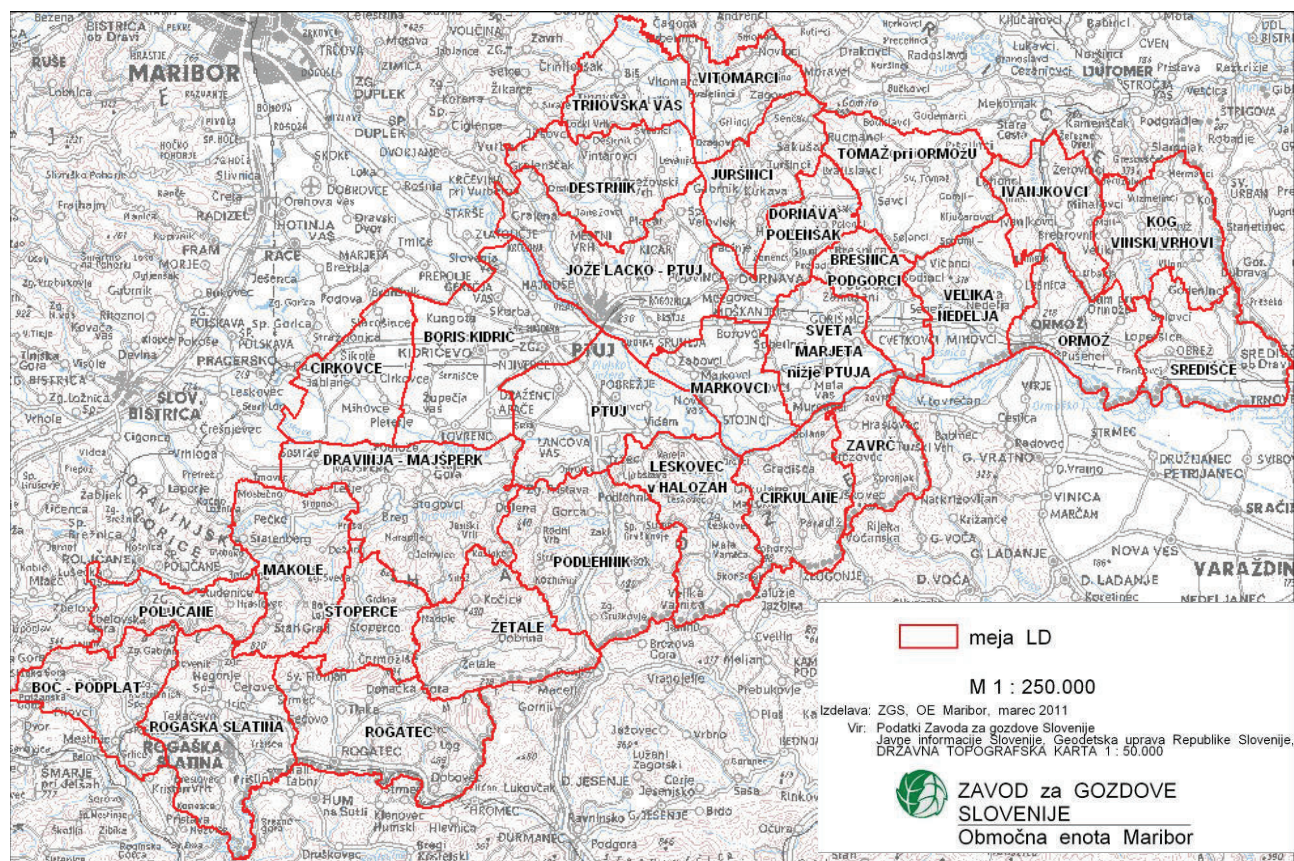
3.3 Lovišča v lovsko upravljavskem območju

V LUO je 30 lovišč v upravljanju lovskih družin (LD), za katera so le-ta od RS v letu 2009 pridobila 20-letno koncesijo, v skupni površini 103.990 ha, od tega je lovni površini približno 92 %. Skladno z 10. členom Zakonom o divjadi in lovstvu so iz skupnih površin lovišč izločena vsa območja naselij in zaselkov, javni in zasebni parki ter pokopališča, vrtovi in vse površine intenzivne pridelave kmetijskih kultur, ki so ograjene z ograjo. Prav tako so izločene še obore za rejo divjadi, vojaški objekti in druge urbane površine (javne ceste...). Od skupne površine LUO znaša delež nelovnih površin slabih 8 %. Gozdnatost na območju LUO je 34 %. LD v LUO so združene v območno združenje upravljavcev lovišč (OZUL), ki le-te na podlagi zakonodaje predstavlja in zastopa do državnih organov in drugih institucij.

Povprečna velikost lovišča v LUO je 3.466 ha oziroma 3.200 ha lovne površine. Najmanjše lovišče meri 2.123 ha (Zavrč), največje pa 5.597 ha (»Dravinja« Majšperk).

Preglednica 1: Lovišča v lovsko upravljavskem območju

ŠIFRA LOVIŠČA	IME LOVIŠČA	SKUPNA POVRŠINA (ha)	LOVNA POVRŠINA (ha)	DELEŽ GOZDA (%)
1501	TRNOVSKA VAS	2.495	2.372	22
1502	VITOMARCI	2.223	2.098	29
1503	DESTRNIK	3.509	3.291	33
1504	JURŠINCI	2.851	2.687	28
1505	TOMAŽ pri ORMOŽU	4.060	3.829	33
1506	IVANJKOVCI	2.556	2.368	27
1507	KOG - VINSKI VRHOVI	3.456	3.241	25
1508	SREDIŠČE	3.234	3.060	35
1509	ORMOŽ	2.963	2.587	26
1510	VELIKA NEDELJA	3.281	3.062	26
1511	BRESNICA - PODGORCI	2.140	2.009	28
1512	DORNAVA - POLENŠAK	2.556	2.383	29
1513	SVETA MARJETA niže PTUJA	2.728	2.436	13
1514	ZAVRČ	2.123	2.003	38
1515	CIRKULANE	3.142	2.924	34
1516	MARKOVCI	2.641	2.343	14
1517	JOŽE LACKO - PTUJ	5.361	4.475	19
1518	BORIS KIDRIČ	5.535	4.790	23
1519	PTUJ	4.435	3.951	15
1520	LESKOVEC v HALOZAH	3.801	3.582	37
1521	PODLEHNIK	5.320	5.090	50
1522	»DRAVINJA« MAJŠPERK	5.597	5.284	48
1523	CIRKOVCE	3.122	2.951	10
1524	MAKOLE	3.676	3.507	52
1525	STOPERCE	2.270	2.200	60
1526	ŽETALE	3.803	3.672	58
1527	ROGATEC	4.922	4.639	59
1528	ROGAŠKA SLATINA	4.959	4.373	38
1529	POLJČANE	2.138	2.008	66
1530	BOČ - PODPLAT	3.095	2.842	43
SKUPAJ		103.990	96.061	34

Slika 2: Lovišča v lovsko upravljavskem območju

3.4 Lovišča v upravni organiziranosti lovsko upravljavskega območja

LUO leži v večjem delu na območju Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Maribor – 93 %, preostali del pa v območju Območne enote Celje.

Ptujsko - Ormoško lovsko upravljavsko območje je razdeljeno med 4 upravne enote (UE Ptuj, UE Ormož, UE Slovenska Bistrica in UE Rogaška Slatina) in leži na območju 23 občin.

Preglednica 2: Lovišča v upravni organiziranosti v lovsko upravljavskem območju

ŠIFRA LOVIŠČA	IME LOVIŠČA	UPRAVNA ENOTA	OBČINA	GGO
1501	TRNOVSKA VAS	PTUJ	TRNOVSKA VAS	MARIBOR
1502	VITOMARCI	PTUJ	SV. ANDRAŽ	MARIBOR
1503	DESTRNIK	PTUJ	DESTRNIK	MARIBOR
1504	JURŠINCI	PTUJ	JURŠINCI	MARIBOR
1505	TOMAŽ PRI ORMOŽU	ORMOŽ	SV. TOMAŽ	MARIBOR
1506	IVANJKOVCI	ORMOŽ	ORMOŽ	MARIBOR
1507	KOG-VINSKI VRHOVI	ORMOŽ	ORMOŽ	MARIBOR
1508	SREDIŠČE	ORMOŽ	SREDIŠČE OB DRAVI	MARIBOR
1509	ORMOŽ	ORMOŽ	ORMOŽ	MARIBOR
1510	VELIKA NEDELJA	ORMOŽ	ORMOŽ	MARIBOR
1511	BRESNICA-PODGORCI	ORMOŽ	ORMOŽ	MARIBOR
1512	DORNAVA-POLENSŠAK	PTUJ	DORNAVA	MARIBOR
1513	SV. MARJETA NIŽE PTUJA	PTUJ	GORIŠNICA	MARIBOR
1514	ZAVRČ	PTUJ	ZAVRČ	MARIBOR
1515	CIRKULANE	PTUJ	CIRKULANE	MARIBOR
1516	MARKOVCI	PTUJ	MARKOVCI	MARIBOR
1517	JOŽE LACKO-PTUJ	PTUJ	PTUJ	MARIBOR
1518	BORIS KIDRIČ	PTUJ	KIDRIČEVO,HAJDINA	MARIBOR
1519	PTUJ	PTUJ	PTUJ	MARIBOR
1520	LESKOVEC V HALOZAH	PTUJ	VIDEM	MARIBOR
1521	PODLEHNIK	PTUJ	PODLEHNIK	MARIBOR
1522	»DRAVINJA«MAJŠPERK	PTUJ	MAJŠPERK	MARIBOR
1523	CIRKOVCE	PTUJ	KIDRIČEVO	MARIBOR
1524	MAKOLE	SLOVENSKA BISTRICA	MAKOLE	MARIBOR
1525	STOPERCE	PTUJ	MAJŠPERK	MARIBOR
1526	ŽETALE	PTUJ	ŽETALE	MARIBOR
1527	ROGATEC	ROGAŠKA SLATINA	ROGATEC	CELJE
1528	ROGAŠKA SLATINA	ROGAŠKA SLATINA	ROGAŠKA SLATINA	CELJE
1529	POLJČANE	SLOVENSKA BISTRICA	POLJČANE	MARIBOR
1530	BOČ-PODPLAT	ROGAŠKA SLATINA	ROGAŠKA SLATINA	CELJE

3.5 Obore

Obore za rejo divjadi so problem na katerega opozarjamo že več let, vendar se nič ne spremeni. Da so obore lahko pomemben del ekonomske in socialne varnosti kmetij na območjih, kjer je obdelovanje travnih površin težko, ni potrebno posebej poudarjati. Takšen osnovni namen obor je tudi najbolj opravičljiv. Pokazalo pa se je, da je večina obor postavljenih v območjih, kjer kmetovanje ni oteženo in da jih imajo v lasti ljudje predvsem zaradi »hobija«.

Problemi, ki se pojavljajo v zvezi z oborami so naslednji:

- V oborah je domorodna divjad, ki se ob pobegih lahko križa s prostoživečimi živalmi v prosti naravi,
- Nekatere obore so (pre)majhne, s slabimi možnostmi za zadovoljitev osnovnih življenjskih potreb za živali,
- Obore nimajo soglasij, predvsem če se nahajajo izven gozda,
- Vprašljiv je izvor živali in njihovo zdravstveno stanje,
- Promet z živalmi je neurejen,
- Vemo, da obstaja promet z omamljenimi živalmi, vemo pa tudi, da je podeljenih zelo malo uradnih dovoljenj za uporabo orožja za omamljanje,
- Stanje ograj se slabša in možnosti za prehajanje v prosto naravo so vedno večje.

Preglednica 3: Seznam obor v lovsko upravljavskem območju

Zap. št.	KRAJEVNO IME	LOVIŠČE	POVR. (ha)	VRSTA DIVJADI	OPOMBE - okvirno število živali
1	TRŽEC	PTUJ	0,5	DAMJAK	30
2	LEVAJNCI	DESTRNIK	3,0	NAVADNI JELEN	8
3	PLACAR	DESTRNIK	2,0	DAMJAK	10
4	GRAJENŠČAK	DESTRNIK	2,0	DAMJAK	6
5	GOMILA	DESTRNIK	2,0	NAVADNI JELEN	5
6	PARADIŽ	CIRKULANE	1,5	DAMJAK	10
7	PARADIŽ	CIRKULANE	2,0	DAMJAK	8
8	PRISTAVA	CIRKULANE	0,5	DAMJAK	4
9	PRISTAVA	CIRKULANE	1,0	DAMJAK	5
10	PRISTAVA	CIRKULANE	1,0	DAMJAK	6
11	GRADIŠČA	CIRKULANE	1,0	DAMJAK	7
12	GRADIŠČA	CIRKULANE	1,0	DAMJAK	7
13	GRADIŠČA	CIRKULANE	1,0	DAMJAK	8
14	DOLANE	CIRKULANE	5,0	DAMJAK	40
15	BREZOVEC	CIRKULANE	1,5	DAMJAK	4
16	MALI OKIČ	CIRKULANE	1,0	DAMJAK	4
17	BORIČE	ŽETALE	6,0	DAMJAK	30
18	KAVC	ŽETALE	2,0	DAMJAK, NAVADNI JELEN	10 3
19	KRHIČE	ŽETALE	0,6	DAMJAK	4
20	ČRNA GORA	VITOMARCI	1,0	DAMJAK	14
21	MALA SLAVŠINA	VITOMARCI	10,0	DAMJAK	160
22	SVETI LENART	ROGAŠKA SLATINA	1,0	NAVADNI JELEN	7
23	BAJSEK	ROGAŠKA SLATINA	2,5	DAMJAK	8
24	KORENČEK	ROGAŠKA SLATINA	1,5	DAMJAK	10
25	ZUPANC	ROGAŠKA SLATINA	0,8	DAMJAK	3
26	BRANKO	ROGAŠKA SLATINA	1,5	DAMJAK	12
27	IVANUŠ	ROGAŠKA SLATINA	0,8	DAMJAK	8
28	BOTY	ROGAŠKA SLATINA	2,5	DAMJAK	8
29	JURG-ŽERAK	ROGAŠKA SLATINA	0,8	DAMJAK	8
30	PRI ŠIŠKI	ROGAŠKA SLATINA	3,0	DAMJAK	15
31	STOJNŠEK	ROGAŠKA SLATINA	1,5	NAVADNI JELEN	6
32	KRIŽANEC	ROGAŠKA SLATINA	0,8	DAMJAK	3
33	LITMERK	ORMOŽ	1,2	DAMJAK	12
34	KORENJAK	ZAVRČ	9,0	DAMJAK	25
35	TRLIČNO	ROGATEC	4,0	DAMJAK	10
36	SV. FLORJAN	ROGATEC	0,1	DAMJAK	3
37	POD CELJSKIM GROFOM	ROGATEC	0,5	DAMJAK	4
38	ROGATEC	ROGATEC	1,2	DAMJAK	7
39	DONAČKA GORA	ROGATEC	1,0	DAMJAK	10
40	NOVA VAS PRI PTUJU	JOŽE LACKO - PTUJ	0,5	DAMJAK	neznano
41	KRČEVINA PRI PTUJU	JOŽE LACKO - PTUJ	0,5	DAMJAK	neznano
42	MESTNI VRH	JOŽE LACKO - PTUJ	1,0	DAMJAK	neznano
43	KRČEVINA PRI VURBERGU	JOŽE LACKO - PTUJ	3,0	DAMJAK	neznano

Se nadaljuje

Nadaljevanje

Zap. št.	KRAJEVNO IME	LOVIŠČE	POVR. (ha)	VRSTA DIVJADI	OPOMBE - okvirno število živali
44	KRČEVINA PRI VURBERGU	JOŽE LACKO - PTUJ	0,5	DAMJAK	neznano
45	BIŠ	TRNOVSKA VAS	2,9	DAMJAK	20
46	SOVJAK	TRNOVSKA VAS	1,9	DAMJAK	3
47	SOVJAK	TRNOVSKA VAS	0,6	DAMJAK	2
48	TRNOVSKI VRH	TRNOVSKA VAS	1,7	DAMJAK	2
49	MIKLAVŽ	VINSKI VRHOVI	0,8	DAMJAK	3
50	HERMANCI	VINSKI VRHOVI	0,5	DAMJAK	4
51	BREGUŠA	VINSKI VRHOVI	3,0	DAMJAK	18
52	DOLENA	»DRAVINJA« MAJŠPERK	6,0	DAMJAK	25
53	JAMŠKI VRH	»DRAVINJA« MAJŠPERK	5,0	DAMJAK MUFLON DIVJI PRAŠIČ	20 2 3
54	STOGOVC	»DRAVINJA« MAJŠPERK	2,0	DAMJAK	4
55	JELOVICA	»DRAVINJA« MAJŠPERK	4,0	DAMJAK, MUFLON	15 2
56	SKRBLJE	»DRAVINJA« MAJŠPERK	1,5	DAMJAK	5
57	DRAVINSKI VRH	LESKOVEC V HALOZAH	4,0	DAMJAK	neznano
58	DRAVINSKI VRH	LESKOVEC V HALOZAH	13,0	DAMJAK NAVADNI JELEN MUFLON	neznano
59	LJUBSTAVA	LESKOVEC V HALOZAH	3,0	DAMJAK	neznano
60	LJUBSTAVA	LESKOVEC V HALOZAH	6,0	DAMJAK	neznano
61	STRMEC	LESKOVEC V HALOZAH	1,5	DAMJAK	neznano
62	BELAVŠER	LESKOVEC V HALOZAH	2,0	DAMJAK	neznano
63	VELIKA VARNICA	LESKOVEC V HALOZAH	2,0	DAMJAK	neznano
64	STRMEC	LESKOVEC V HALOZAH	2,0	DAMJAK	neznano
65	BRATISLAVCI	DORNAVA POLENŠAK	3,5	DAMJAK MUFLON	25 7
66	SENEŠCI	VELIKA NEDELJA	0,6	DAMJAK	4
SKUPAJ			152,3		706 + ?

Kot je razvidno iz preglednice je število obor v LUO zelo veliko. Ocena minimalnega števila divjadi v vseh oborah je okoli 1.000 živali in še narašča.

Zakon o ohranjanju narave v 21. in 22. členu določa pogoje za postavitve obore, namenjene gojitvi – reji divjih živali. Fizična ali pravna oseba, ki namerava gojiti živali v obori mora za to pridobiti ustrezna dovoljenja s področja varstva okolja in urejanja prostora. Gojitev živali in označitev mora potekati na način, ki ga predpisuje predmetna zakonodaja s področja živinoreje in veterine. Lastnik gojenih živali mora skrbeti, da živali ne uidejo iz obor. V primeru pobega mora lastnik takoj obvestiti lovsko inšpekcijo, pristojnega upravljavca lovišča in Zavod za gozdove Slovenije. Tudi upravljavec lovišča v primeru, ko opazi pobeg živali iz obore o tem obvesti lovsko inšpekcijo, ZGS in lastnika obore. Za škodo, ki jo povzročijo pobege živali, odgovarja lastnik ne glede na krivdo. V primeru, da se gojene živali pojavijo v

prosti naravi, ima lastnik osem dni časa, da jih odlovi in jih spravi nazaj v ograjeno površino, sicer se pobegle živali štejejo za prosto živečo divjad. O nadaljnjem ravnanju s pobeglo divjadjo odloča Zavod v skladu s strokovnimi usmeritvami iz načrtov LUO, ter v dogovoru z upravljavci lovišč in lovsko inšpekcijo. Avtohtone vrste, ki po navedenem roku ostanejo zunaj obore, upravljavec praviloma lovi skladno s potrjenim načrtom lovišča in predpisanimi lovniimi dobami, enako velja tudi za alohtone vrste, ki so v okolici obore predmet upravljanja medtem, ko je alohtone vrste v območju upravljavca(ev) kjer se z njimi ne upravlja, potrebno čimprej izločiti iz naravnega okolja neglede na lovno dobo, o čemer odloča na predlog ZGS lovsko inšpekcija z izdajo potrebnih dovoljenj. Enako velja tudi za vse osebke vrst gojene divjadi, ki so pobegnile iz obore in kažejo atipično obnašanje, ki ni prilagojeno na naravno okolje (približevanje naseljem, ljudem ...). Po prenehanju gojenja divjadi v obori, je investitor dolžan v roku 6 mesecev odstraniti ograjo, sanirati morebitne poškodbe na površini, ki je bila ograjena in obvestiti krajevno pristojnega delavca Zavoda za gozdove Slovenije.

Smernice za upravljanje s tujerodnimi vrstami divjadi, ki prehajajo iz obor v prosto naravo so opisane pri vsaki vrsti posebej, za ostale vrste pa je pristojna lovsko inšpekcija.

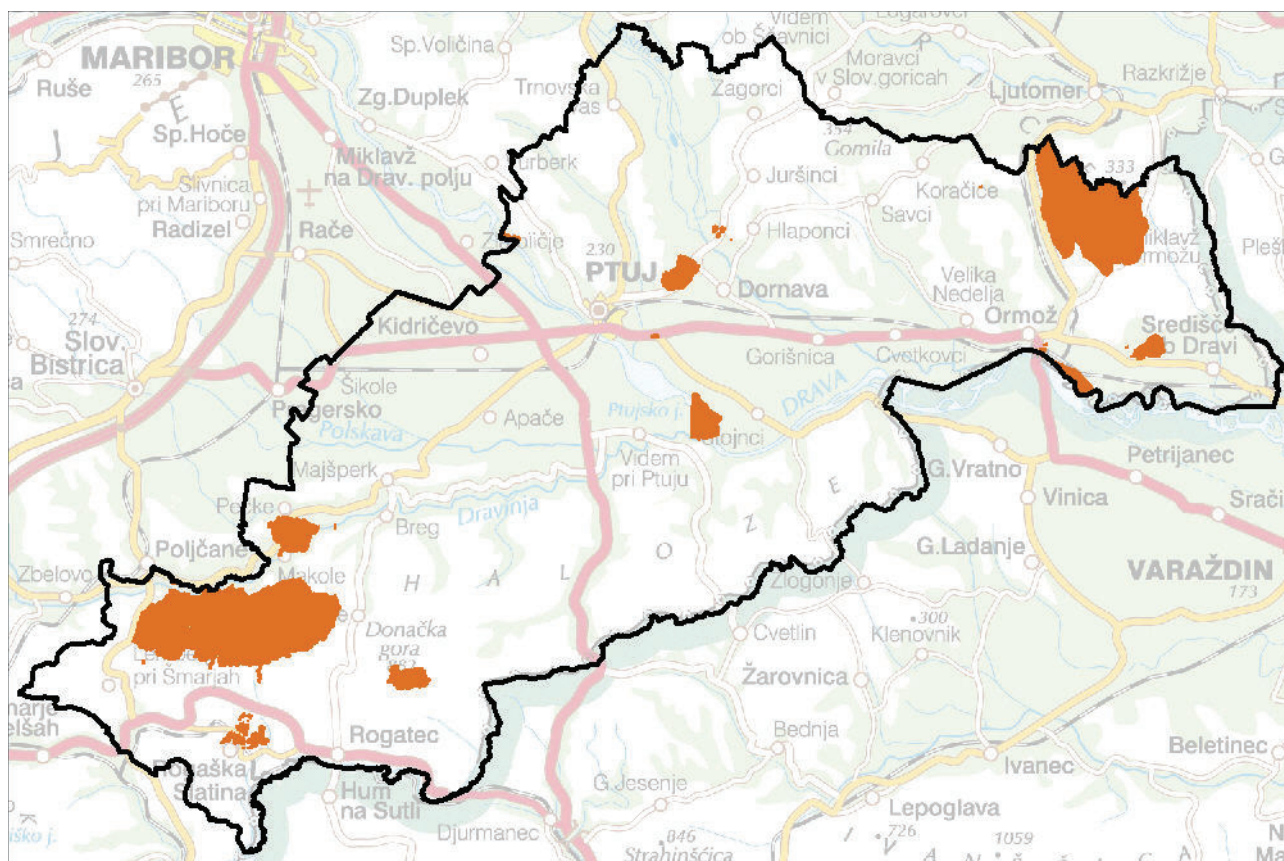
4 ZAVAROVANA OBMOČJA, NARAVNE VREDNOTE, EKOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA IN POSEBNA VARSTVENA OBMOČJA (NATURA 2000) V LOVSKO UPRAVLJAVSKEM OBMOČJU

4.1 Zavarovana območja

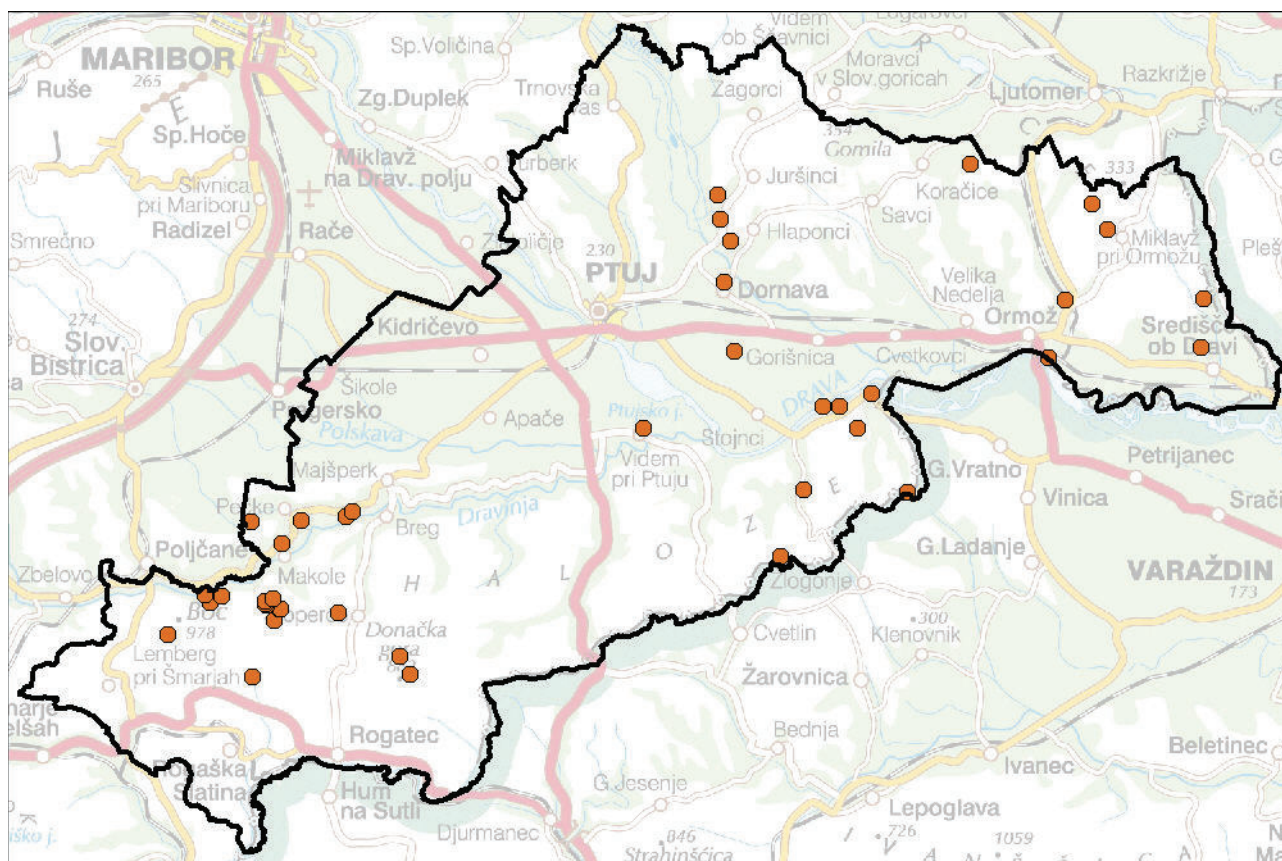
Zavarovana območja so ožja ali širša območja narave, za katere je vlada ali pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti ali skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti sprejel akt o zavarovanju (55. člen ZON). Ožja zavarovana območja so naravni spomenik, naravni rezervat in strogi naravni rezervat. Širša zavarovana območja so narodni, regijski in krajinski park.

Na zavarovanih območjih je potrebno, v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja, za posege izvesti presojo sprejemljivosti posegov v naravo.

Seznam vseh zavarovanih območij v LUO in njihovi varstveni režimi, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 10.1 in 10.2 Zavarovana območja z varstvenimi režimi. Vsa zavarovana območja so prikazana tudi v naravovarstvenem atlasu (ZO – Zavarovana območja) na internetni povezavi <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=ZO@ZRSVN>.

Slika 3: Zavarovana območja (območja) v lovsko upravljavskem območju

Slika 4: Zavarovana območja (točke) v lovsko upravljavskem območju

4.2 Naravne vrednote

Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, sestavina oziroma del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava. Zlasti so to geološki pojavi, minerali, fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemni kraški pojavi, podzemne jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava. Naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije (4. člen ZON).

Splošne varstvene usmeritve

Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Za potrebe priprave načrtov rabe naravnih dobrin se območje vpliva na naravno vrednoto opredeli glede na nameravani poseg ali dejavnost na podlagi naslednjih izhodišč:

- za hidrološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto območje porečja ali dela porečja, v katerem se naravna vrednota nahaja,
- za podzemno geomorfološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto površje nad podzemno jamo ter, če je naravna vrednota vodna podzemna jama, porečje voda, ki tečejo v podzemno jamo,
- za naravne vrednote drugih zvrsti je območje vpliva na naravno vrednoto območje, v katerem vplivi posegov in dejavnosti človeka lahko ogrozijo tiste lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto: za geomorfološke in geološke naravne vrednote je to zlasti njihova stabilnost, za botanične, zoološke, ekosistemske in drevesne naravne vrednote je to zlasti kvaliteta habitatov rastlin in živali.

- Naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se bistveno ne spremenijo lastnosti naravne vrednote. Naravno vrednoto ali njen del, ki je posebej občutljiv na fizične učinke hoje, ki jih povzročijo obiskovalci, se uredi tako, da se onemogoči ogrožanje naravne vrednote.

Podrobnejše varstvene usmeritve

Površinske geomorfološke naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹. Na naravnih vrednotah označenih z »V« naj se z gradnjo lovskih objektov ne spreminja vidna podoba vrednote.
- Zemeljska dela (izravnnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) **naj se na naravni vrednoti ne izvaja**. Izjema so naravne vrednote označene z »V«, kjer naj se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti dela izvajajo na tak način, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
- Odpadkov in drugega materiala naj se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Na naravni vrednoti se lahko izvaja takšne športne in rekreacijske aktivnosti, zaradi katerih se bistveno ne spreminjajo fizične lastnosti naravne vrednote (npr. z obsežnim odstranjevanjem skal, pritrdjevanjem klinov, jeklenih vrvi in podobnim).
- **Vegetacijo na naravni vrednoti se lahko odstrani le v primeru**, da se s tem omogoči dostop, izboljša vidnost ali prepreči vpliv rastlinstva na vrednoto.

Podzemeljske geomorfološke naravne vrednote

- Sigastih tvorb in drugega jamskega inventarja se ne poškoduje, uničuje, odstranjuje, odnaša.
- Tekočih odpadkov se ne odvaja v jamo in se jih ne izliva v jami.
- V jamo se ne vnaša organskih snovi.

Na površju nad znanimi rovi jame, v vplivnem območju ponornic:

- Gradnja objektov (tudi lovskih objektov) se ne izvaja, zemeljsko površje se ne spreminja.
- Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.
- Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
- Ne slabša se kvalitete vod, ki tečejo v jamo. Uporablja naj se biološko razgradljiva olja. Onemogoči naj se vnos soli v vodne biotope.

V jamskem vhodu in njegovi neposredni okolici:

- Enostavne objekte (tudi lovske objekte), ki nimajo vsebinske povezave z naravno vrednoto, se namešča v takšni oddaljenosti, da se vidna podoba jamskega vhoda ohranja nespremenjena.
- V vegetacijsko združbo v jamskem vhodu se ne posega s fizičnim uničevanjem, spreminjanjem vrstne sestave ipd. Obseg odstranitve vegetacije sme biti tolikšen, da se ohranijo obstoječe lastnosti mikroklima v jamskem vhodu in jami.
- Umeščanje krmišč in solnic naj bo na takšni oddaljenosti od jamskih vhodov, da ne prihaja do neposrednega vnosa soli in organskih snovi v jame.

Za vse jame s statusom naravna vrednota veljajo omejitve, ki so podane z Zakonom o varstvu podzemnih jam (Uradni list RS, št. 2/04). Varstveni režim je določen v 18. in 19. členu, obisk je določen v 14., 15., 16. in 17. členu, gradnja objektov je določena v 21. in 22. členu Zakona o varstvu podzemnih jam.

V letu 2006 je bil sprejet Pravilnik o sporočanju podatkov o podzemnih jamah (Uradni list RS, št. 120/06), katerega namen je zbiranje in izpopolnjevanje podatkov o jamah. V 8. členu omenjenega Pravilnika je opredeljen obseg sporočanja popolnejšega podatka za že znano jamo, vključno z natančnejšo določitvijo lege vhoda v že znano jamo. V kolikor razpolagate s takšnimi podatki jih sporočite Inštitutu za raziskovanje krasa Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU.

Geološke naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.
- Zemeljska dela (izravnnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) naj se na naravni vrednoti ne izvaja. Izjema so naravne vrednote označene z »V«, kjer naj se v primeru, da ni drugih

prostorskih možnosti dela izvajajo na tak način, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.

- Delov naravne vrednote se ne lomi, razbija, odkopava ali odnaša v takem obsegu, da se uniči nahajališče oziroma okrni lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto.
- Z namenom preprečitve erozije, neugodnega delovanja atmosferilij in vegetacije se naravno vrednoto lahko fizično zaščiti (prekrije), odstrani vegetacijo in podobno.

Hidrološke naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.
- Ne slabša se kvalitete vode. Uporablja naj se biološko razgradljiva olja.
- Na naravni vrednoti se ne postavlja solnic in krmišč za divjad, morebitne obstoječe solnice in krmišča pa naj se z naravne vrednote odstrani.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- V obrežno vegetacijo se posega s sekanjem, obsekavanjem, redčenjem, zasajanjem, tako da se bistveno ne spremenijo fizikalne lastnosti obrežja.

Botanične naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.
- Na naravni vrednoti se ne postavlja solnic in krmišč za divjad, morebitne obstoječe solnice in krmišča pa naj se z naravne vrednote odstrani.
- Združbo rastišča se spreminja z izkrčenjem gozda oziroma posameznih dreves, s pogozditvijo, oranjem in podobno, le toliko, da se bistveno ne spremenijo življenjske razmere na rastišču.
- Rastlin se ne požiga, nabira, izkoreninja, lomi ali drugače poškoduje ali uničuje.
- Sestave biocenoze se ne spreminja z vnašanjem rastlin tujerodnih in rastišču neustreznih vrst.
- Na naravni vrednoti se ne uporablja kemičnih sredstev za uničevanje živali in rastlin.
- Na naravni vrednoti, kjer se rastišče vzdržuje s tradicionalno kmetijsko rabo, se upošteva zlasti naslednje usmeritve: način in količina gnojenja se ne spreminjata glede na tradicionalen način gnojenja, na rastišča se ne vnaša mineralnih gnojil, pri času košnje se upošteva življenjski cikel rastlin, po možnosti se kosi po semenitvi.

Zoološke naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.
- Posege, dejavnosti in aktivnosti na naravni vrednoti se izvaja tako, da se način in čas opravljanja posegov, dejavnosti in aktivnosti kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živalim; posege, dejavnosti in aktivnosti se izvaja v času, ki ne sovпада z obdobji, ko živali potrebujejo mir, npr. sekanje grmišč se opravlja izven obdobja gnezdenja ptic, gozdarska in druga opravila, ki lahko uničijo gnezda ali mladiče, se opravljajo po gnezdenju ali poganju mladičev in na način, da se živali lahko umaknejo.
- Živali se ne vznemirja, preganja, nabira, zastruplja ali drugače uničuje.
- Sestave zoocenoze se ne spreminja z naseljevanjem živali tujerodnih vrst.
- Odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje naj se izvaja le v takem obsegu, da ne bo negativnega vpliva na naravno vrednoto.
- Na naravni vrednoti se ne postavlja solnic in krmišč za divjad, morebitne obstoječe solnice in krmišča pa naj se z naravne vrednote odstrani.
- Eksplozij ali drugih dejanj, ki povzročajo močan hrup ali vibracije, se ne izvaja.
- Rekreatijske in športne aktivnosti se preusmerja na spoznavanje in doživljanje narave.

Ekosistemske naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali

druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.

- Odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, spreminjanje vodnih razmer (npr. osuševanje, poplavitve), spreminjanje temperature vode, spreminjanje kislosti oziroma alkalnosti tal, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje, vključno z odlaganjem odpadnih materialov naj se izvaja le v takem obsegu, da ne bo negativnega vpliva na naravno vrednoto.
- Na naravni vrednoti se ne postavlja solnic in krmišč za divjad, morebitne obstoječe solnice in krmišča pa naj se z naravne vrednote postopoma odstrani oziroma premesti na primernejše lokacije izven območja naravne vrednote.
- Sestave biocenoze se ne spreminja z naseljevanjem živali in rastlin tujerodnih in rastišču neustreznih vrst.
- Na naravno vrednoto se ne vnaša gensko spremenjenih organizmov.
- Na naravni vrednoti, kjer se habitat vzdržuje s tradicionalno kmetijsko rabo, se upošteva zlasti naslednje usmeritve: način in količina gnojenja se ne spreminjata glede na tradicionalen način gnojenja, na naravno vrednoto se ne vnaša mineralnih gnojil, pri času košnje se upošteva življenjski cikel rastlin in živali, po možnosti se kosi po semenitvi.
- Številčnost rastlinojede divjadi in divjega prašiča se ohranja na nivoju, ki še omogoča naravno pomlajevanje gozdnega ekosistema in trajnost predvsem biotske funkcije in funkcije varstva naravnih vrednot in biotske pestrosti.
- Za vsa mokrišča velja usmeritev, da se po mokriščih ne hodi izven urejenih poti, na območjih naj se ne umešča lovskih stez ter druge lovske infrastrukture.

Za kale in druge vodne površine veljajo naslednje usmeritve:

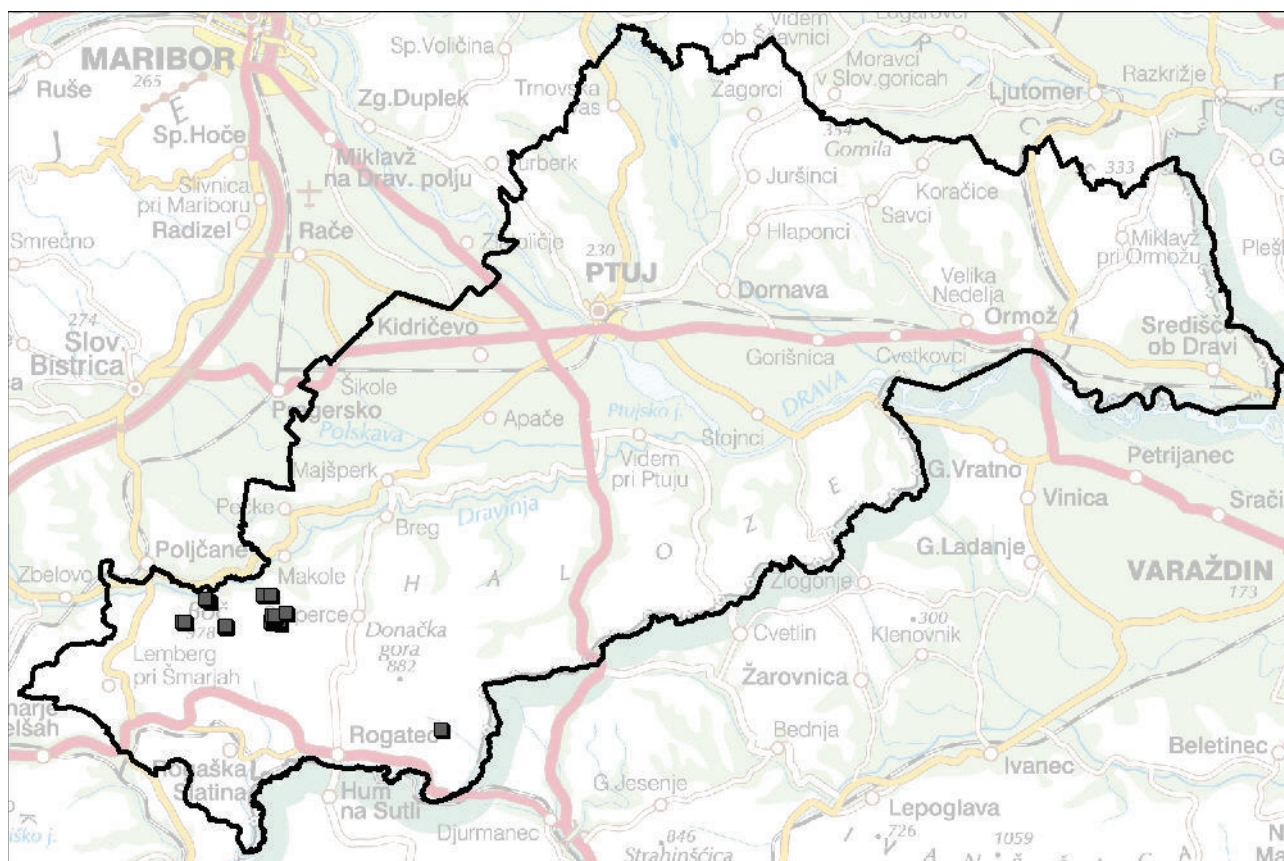
- Kali se vzdržujejo na način, ki ohranja biotsko pestrost. Kali se obnavljajo le v obdobjih izven razmnoževalnih ciklov dvoživk in drugih živali, to je predvsem pozno jeseni ali pozimi. Če je kal suh, se ga lahko obnavlja tudi poleti.
- Pri obnovi se ohranijo položne brežine kala, da se bodo vanj lahko naselile rastline in živali.
- Pri obnovi kalov naj se v čim večji uporablja naravne materiale.
- V kale se ne vnaša tujerodnih rastlin in živali.
- Na območju vpliva na kale se ohranja vegetacija in druge naravne lastnosti, ki omogočajo povezavo sistema kalov v mrežo.

Drevesne naravne vrednote

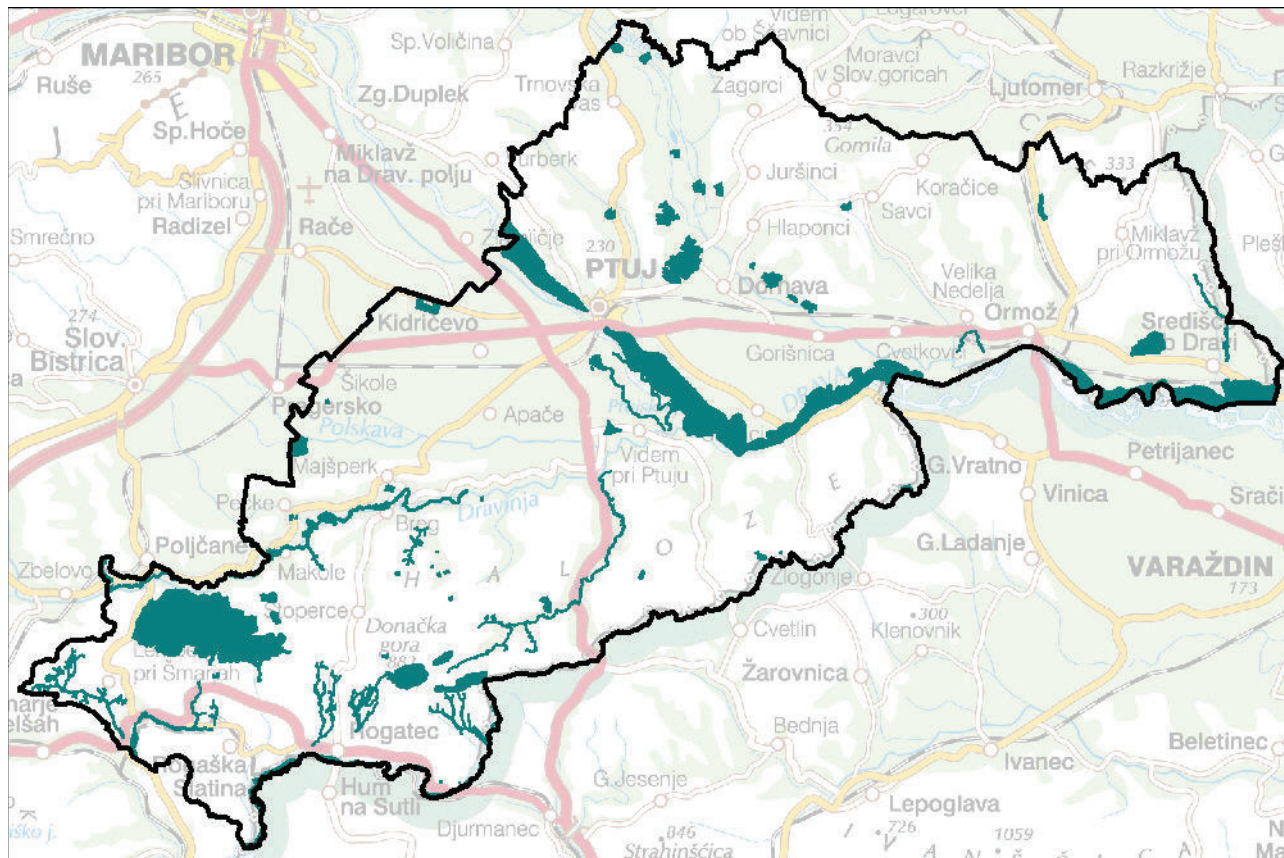
- Vej, debel, drevesne skorje in korenin se ne lomi, seka, obsekava ali drugače poškoduje, razen če gre za sanacijske ukrepe na drevesu.
- Življenjske razmere na rastišču se ohranja nespremenjene, zato se ne odstranjuje zemlje, razkriva korenin, zasipava debela ali rastišča oz površine nad koreninami, s hojo, vožnjo ali kako drugače ne tepta tal, ne poplavlja rastišča, spreminja višine podtalnice, kislosti oziroma alkalnosti tal, spušča škodljivih tekočin ali plinastih snovi na rastišče ter ne odlaga odpadkov.
- Podlago na rastišču naj se ne utrjuje, če ni druge možnosti je potrebno omogočiti zadostno zračnost in vodoprepustnost tal nad koreninskim sistemom.
- Na rastišče naj se ne postavlja objektov ali naprav.
- Na deblo, korenine in veje dreves se ne obeša, pritruje ali postavlja tujih teles, kot so plakati, obvestila, svetilke, nosilci žičnih vodov, table, omarice, antene in podobno. Na drevesne naravne vrednote naj se ne pritruje lovskih prež.
- Na območju habitusa drevesa (dve dolžini krošnje) naj se ne postavlja krmišč in solnic. Morebitne solnice in krmišča v neposrednji bližini drevesne naravne vrednote naj se premesti na primernejše lokacije izven območja vpliva na naravno vrednoto.

Seznam vseh naravnih vrednot v LUO in morebitne konkretne usmeritve, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 10.3 Naravne vrednote z varstvenimi režimi. Vse naravne vrednote, za katere je potrebno upoštevati splošne in podrobnejše varstvene usmeritve so prikazane v naravovarstvenem atlasu (NV – Naravne vrednote) na internetni povezavi: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=NV@ZRSVN>.

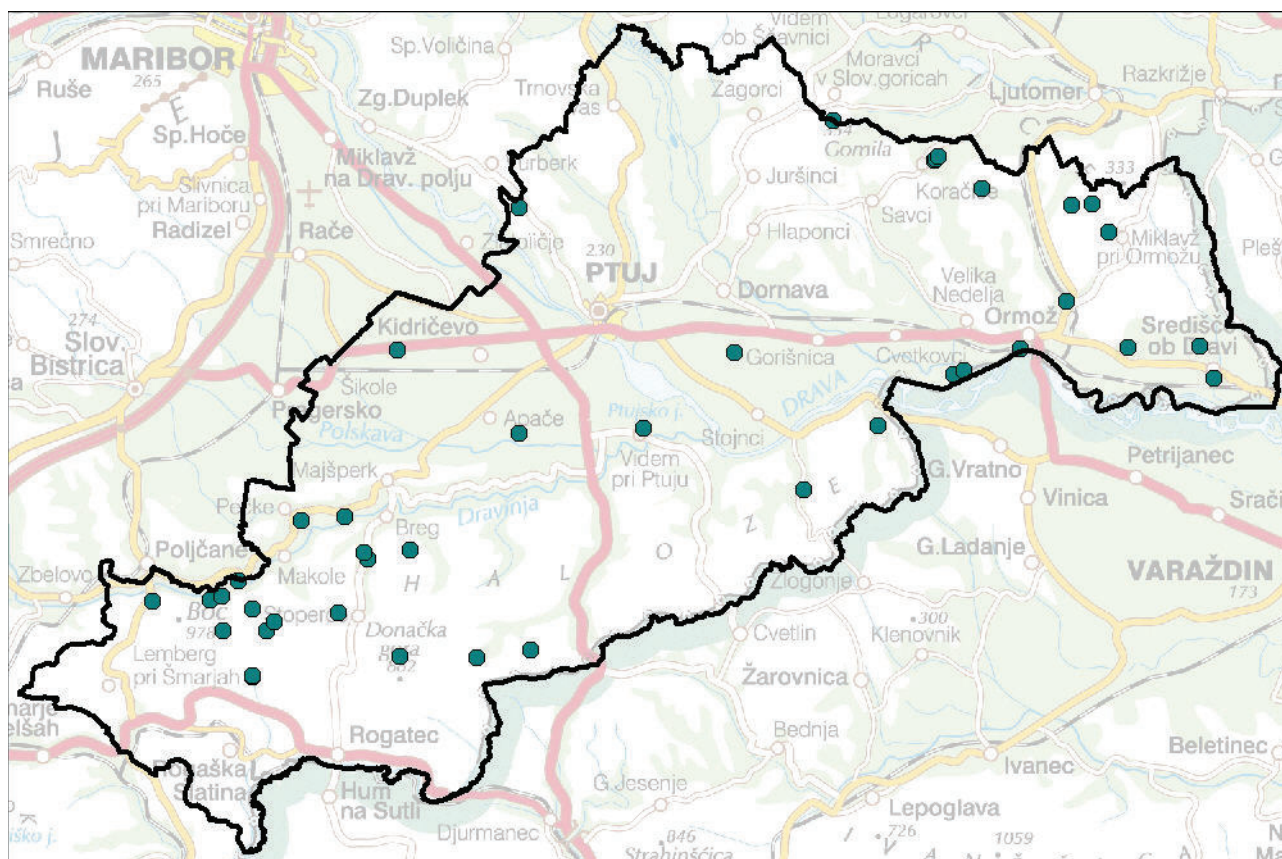
¹ Lovski objekti naj se ne gradijo na točkovnih naravnih vrednotah, na območjih naravnih vrednot, ki niso označene z »V« pa naj bodo umeščene le izjemoma (tam kjer res ni druge možnosti). Pri tem naj se ne spreminja in uničuje lastnosti, zaradi katerih so bili naravni pojavi razglašeni za naravne vrednote.

Slika 5: Naravne vrednote (jame) v lovsko upravljavskem območju

Slika 6: Naravne vrednote (območja) v lovsko upravljavskem območju

Slika 7: Naravne vrednote (točke) v lovsko upravljavskem območju

4.3 Ekološko pomembna območja

Ekološko pomembno območje (v nadaljevanju: EPO) je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti (32. člen ZON). So prepoznana kot biotsko najpomembnejša območja. Na teh področjih se z blagim varstvenim režimom, zlasti z usmeritvami za načrtovanje rabe prostora in naravnih dobrin ter izvajanja spodbujevalnih ukrepov zagotavlja ugodno stanje habitatov in vrst. Ekološko pomembna območja zagotavljajo širše ohranjanje biotske raznovrstnosti na obsežnih površinah, povezanost območij Natura 2000 in zagotavljanje tamponskih con okoli njih.

Splošne varstvene usmeritve

Na ekološko pomembnih območjih, ki niso tudi posebna varstvena območja, so vsi posegi in dejavnosti možni, načrtuje pa se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost habitatov populacij in omogoča ponovno povezanost, če bi bila le-ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena.

- Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.
- **Solnice za divjad** se ne smejo nameščati na način, ki omogoča vnos soli v mokrišča in druge vodne površine. **Solnica je lahko nameščena v razdalji 50 metrov in več od roba mokrišča in drugih vodni površin.** Obstoječe solnice, ki ne ustrezajo temu predpisu naj se odstranijo.

Podrobne varstvene usmeritve

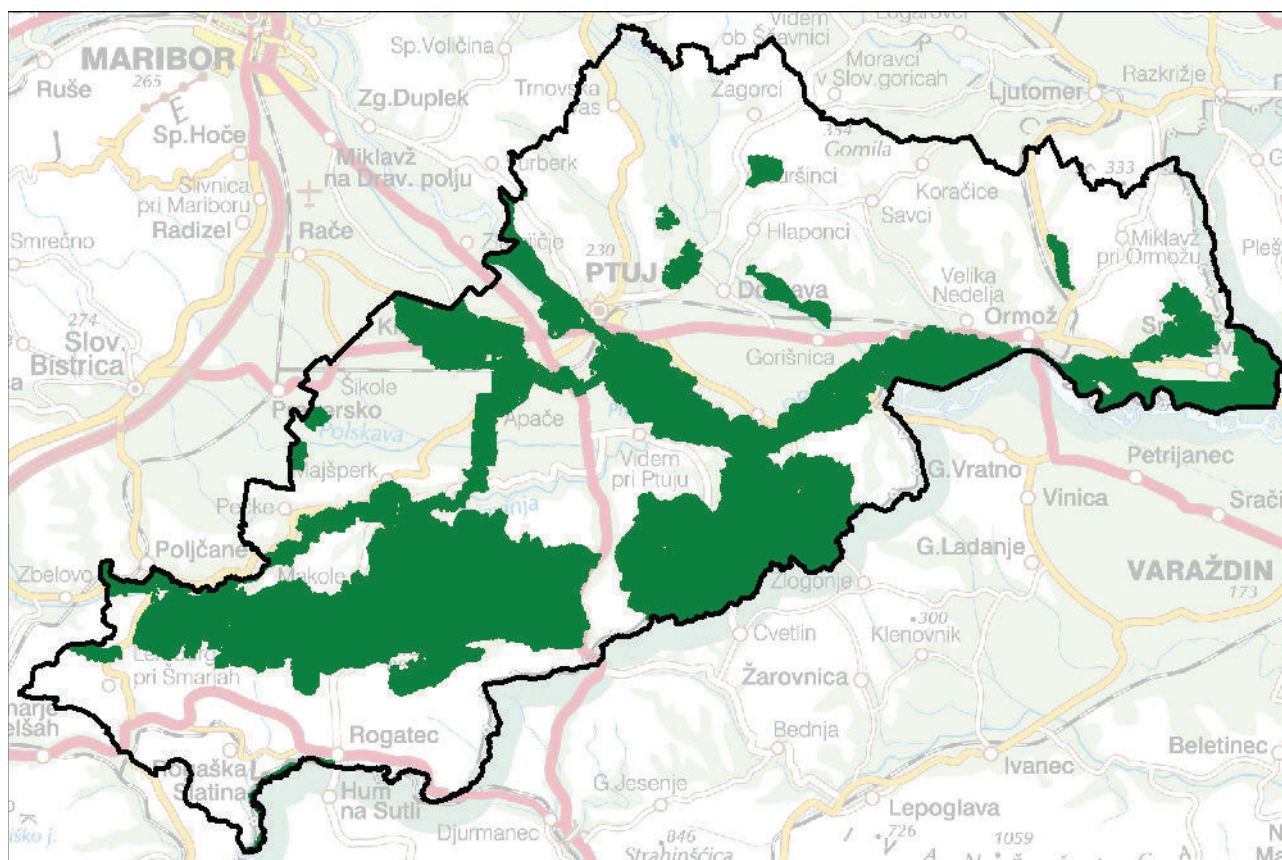
Na EPO območjih, ki se prekrivajo z območji Natura 2000 je potrebno upoštevati varstvene usmeritve, ki so podane v poglavju 3.4 Posebna varstvena območja oziroma Konkretna varstvene usmeritve.

Na EPO območjih, ki se prekrivajo z zavarovanimi območji je potrebno upoštevati varstvene usmeritve, ki so podane v poglavju 3.1 Zavarovana območja.

Na EPO območjih, ki se prekrivajo z naravnimi vrednotami je potrebno upoštevati varstvene usmeritve, ki so podane v poglavju 3.2 Naravne vrednote.

Seznam vseh ekološko pomembnih območij v LUO in morebitne konkretne usmeritve, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 10.4 Ekološko pomembna območja z varstvenimi režimi. Vsa ekološko pomembna območja so prikazana v naravovarstvenem atlasu (EPO – Ekološko pomembna območja) na povezavi:

<http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=Epo@ZRSVN>.

Slika 8: Ekološko pomembna območja v lovsko upravljavskem območju

4.4 Posebno varstveno območje (območje Natura 2000)

Posebno varstveno območje (območje Natura 2000) je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju Evropske unije pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (33. člen ZON). Na njihovem območju se izvajajo najpomembnejše aktivnosti za ohranjanje biotske raznovrstnosti na ravni Evropske unije.

Na posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) je potrebno, v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja, za posege izvesti presoj o sprejemljivosti posegov v naravo.

Splošne varstvene usmeritve

Na vseh Natura območjih se posege in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst;
- ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo;
- ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

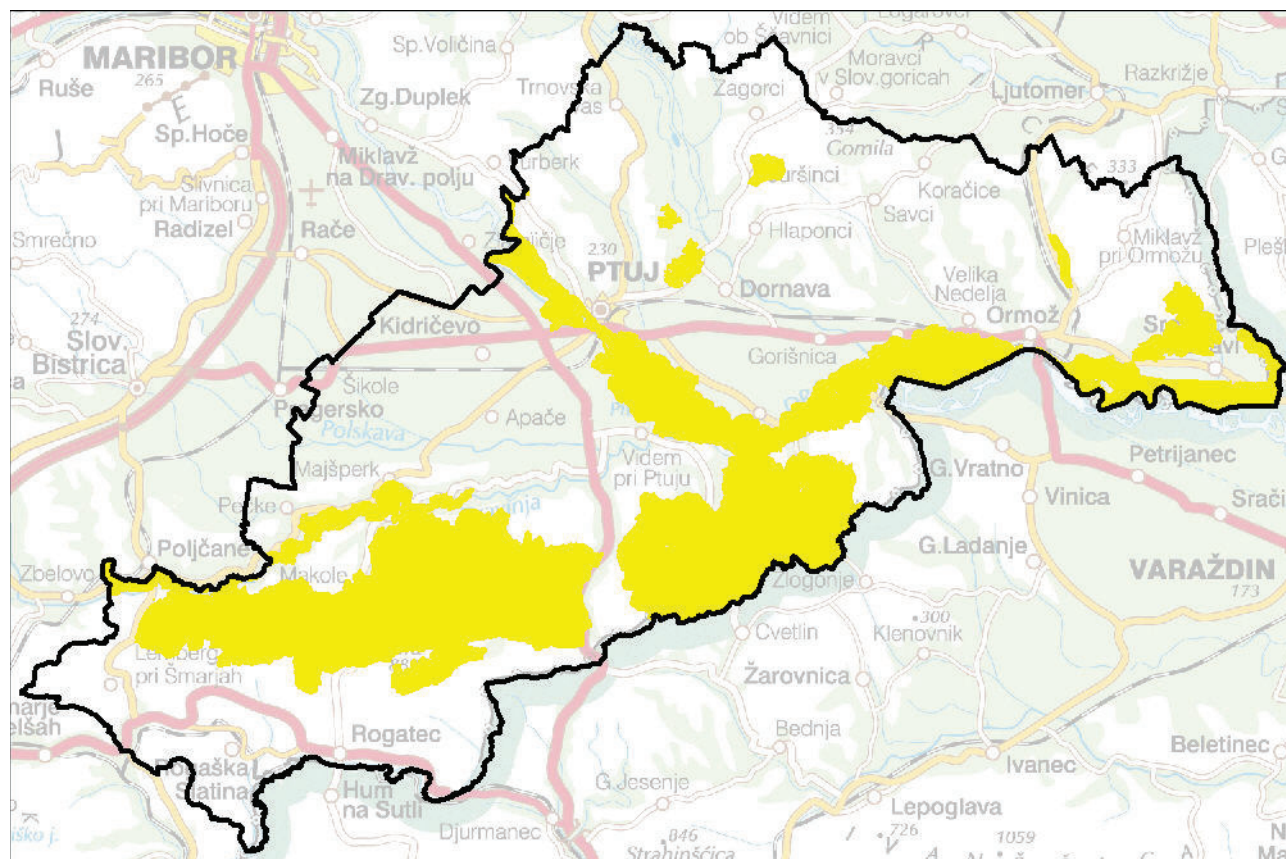
Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:

- živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v čim manjši možni meri, sovpada z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja,
- rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.

Na Natura območja se ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

- Na krmnih njivah naj se ne **zasaja tujerodnih invazivnih vrst** (kot je topinambur), oziroma sadi vrst (primer sončnica), s katerimi se lahko prenašajo invazivne vrste (topinambur).
- Velikost obstoječe **populacije alohtnih vrst divjadi** v LUO (muflon, damjak, pižmovka) naj se na območjih Nature 2000 **zmanjšuje oziroma vzdržuje** na taki ravni, da le te ne vplivajo na **ugodno stanje kvalifikacijskih habitatnih tipov in vrst**. Za nekatera območja je bilo ocenjeno, da tujerodne vrste ogrožajo kvalifikacijske habitatne vrste zato je bila podana usmeritev za postopno izločanje alohtonih vrst divjadi.
- **Solnice za divjad** se ne smejo nameščati na način, **ki omogoča vnos soli v mokrišča** in druge vodne površine. **Solnica je lahko nameščena v razdalji 50 metrov in več od roba mokrišča in drugih vodni površin**. Obstoječe solnice, ki ne ustrezajo temu predpisu naj se odstranijo.

Seznam vseh posebnih varstvenih območij v LUO ter območja s splošnimi ali konkretnimi usmeritvami, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 10.5 Posebna varstvena območja (območja Natura 2000) z varstvenimi režimi. Vsa posebna varstvena območja, za katere veljajo splošne varstvene usmeritve so prikazana v Naravovarstvenem atlasu (Natura 2000 – Območja Nature 2000) na internetni povezavi: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=N2K@ZRSVN>.

Slika 9: Območja Natura 2000 v lovsko upravljavskem območju

4.5 Habitatni tipi

Habitatni tip je biotopsko ali biotsko značilna in prostorsko zaključena enota ekosistema, katerega ohranjanje v ugodnem stanju prispeva k ohranjanju ekosistemov (31. člen ZON). Za ohranjanje habitatnega tipa v ugodnem stanju se uporabljajo določila 3. člena Uredbe o habitatnih tipih ter varstveni cilji za doseganje ustreznih ekoloških razmer za posamezne skupine habitatnih tipov, ki so navedeni v Prilogi 2 iste uredbe.

Splošne varstvene usmeritve

Habitatni tipi se ohranjajo v ugodnem stanju tako, da se posegi in dejavnosti na območjih habitatnih tipov načrtujejo in izvajajo na takšen način, da je njihov neugoden vpliv čim manjši.

Posegi in dejavnosti na območjih habitatnih tipov se načrtujejo na način in v obsegu:

- da se v kar največji možni meri ohranja ali večja naravna razširjenost habitatnih tipov in območij, ki jih posamezni habitatni tip znotraj te razširjenosti pokriva,
- da se v kar največji možni meri ohranjajo specifična struktura habitatnega tipa in naravni procesi ali ustrezna raba v skladu z varstvenimi cilji iz priloge 2 Uredbe o habitatnih tipih,
- da se ohranja ugodno stanje za te habitatne tipe značilnih rastlinskih in živalskih vrst v skladu z varstvenimi cilji iz predpisov, ki urejajo varstvo zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst.

Habitatni tipi, ki so tudi kvalifikacijski tipi za Naturo 2000 so natančneje obravnavani v poglavju 3.4 Posebna varstvena območja (območja Natura 2000).

Splošne usmeritve za zavarovane vrste

Osnovo varstva zavarovanih vrst predstavljata uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih in živalskih vrstah ter uredba o habitatnih tipih. Glede na to, da je upravljanje z divjadjo delno povezano tudi z varstvom vrst, smo podali nekatere usmeritve za ohranjanje habitatnih tipov ter usmeritve, ki so podane za območja s statusom.

5 OPREDELITEV GLAVNIH PROBLEMOV UPRAVLJANJA S POPULACIJAMI DIVJADI

5.1 Glavni problemi v povezavi s stanjem v populacijah divjadi oziroma njihovih medsebojnih odnosih

Problemi, ki so povezani s stanjem v populacijah divjadi in medvrstnim odnosom različnih živalskih vrst so predvsem posledica človekovega vpliva oziroma njegovih dejavnosti v okolju.

Glede na stanje v populacijah posameznih vrst divjadi in njihovih medsebojnih odnosov, lahko v LUO glavne probleme strnemo v:

- probleme vplivanja populacij divjadi na človekove dejavnosti in
- probleme medsebojnega vplivanja posameznih vrst.

Med prvimi se pojavlja problem neusklajene številčnosti posameznih vrst, ki se kaže v lokalni povečanosti vplivov teh vrst na različne rabe prostora in aktivnosti človeka.

Pri srnjadi, kot najštevilčnejši rastlinojedi vrsti v LUO, gre ponekod za povečan vpliv na vinograde in sadovnjake, kar se kaže predvsem v povzročanju škod na omenjenih kulturah.

Naselitev muflona na pogorje Boča v preteklem stoletju je pripomogla k dodatni obremenitvi gozdnega prostora, ki se še danes, čeprav dosti manj kot pretekla desetletja, kaže v mestoma povečanem vplivanju vrste z objedanjem in lupljenjem dreves ter vplivom na avtohtonega gamsa. Muflon se nahaja na območju znotraj posebnega varstvenega območja SI3000118 (Boč – Haloze – Donačka gora) za katerega veljajo posebne naravovarstvene usmeritve, ki predvidevajo postopno izločitev vrste iz okolja zaradi ogrožanja trajnosti gozdnega ekosistema. Glede na dejstvo, da je bilo posebno varstveno območje prepoznano desetletja po naselitvi muflonov na Boču, se postavlja vprašanje ali je njegov vpliv resnično tolikšen, da je treba vrsto postopno izločiti iz narave. Zaradi izoliranosti populacije obstaja možnost njene počasne degradacije.

Problemi povezani s populacijo divjega prašiča niso vezani le na njegovo osrednje območje, pač pa so zaradi možnosti njene prostorske širitve v sosednja območja, širši. Premajhno poseganje v rodni del populacije povzroča probleme izven osrednjega območja.

Med posameznimi vrstami je potrebno izpostaviti še vpliv populacije lisice. Stanje v populaciji lisice je zaradi preslabe regulacije z odstrelom občasno problematično. Pogosto zaradi visoke številčnosti vrste prihaja do izbruha garjavosti in pogina živali. Tudi tu mestoma predstavlja številčnost populacije problem zaradi nastajanja škod na perutnini, kakor tudi posredna možnost nevarnosti izbruha bolezni (garje, steklina). Pomemben problem velike številčnosti lisic je tudi njen vpliv kot najpomembnejšega plenilca mladičev srnjadi na prirastek srnjadi kar potrjujejo tudi po številnih evropskih državah (Gaillard in sod., 1997; Linnell, 1998; Panzacchi, 2007)

Pri upravljanju z divjadjo je vse bolj problematično stanje v populaciji sive vrane, ki je zaradi visoke številčnosti v nekaterih delih LUO zaskrbljujoče. Zaradi življenjskih navad in biologije vrste številčnost kljub večkratnemu dvigu od vzema v zadnjih letih ostaja enaka oziroma se dviguje. Posledice trenutnega stanja se odražajo z velikimi škodami na kmetijskih kulturah in nepremičninah.

Glede medsebojnih odnosov posameznih vrst ni zaznati velikih problemov, gotovo pa obstaja ob povečevanju številčnosti lisic vpliv te vrste na populacije male poljske divjadi in ostale vrste prostoživečih živali. Pomemben je tudi negativen vpliv sive rane kot plenilca gnezd/mladičev poljske divjadi, ptic pevk in nekaterih zavarovanih živalskih vrst. Vpliv muflona na gamsa pa je še neraziskan, po našem mnenju pa minimalen.

5.2 Glavni problemi v povezavi z življenjskim okoljem divjadi

Glavni problemi, ki izhajajo iz človekovih aktivnosti znotraj LUO, in ki so odločilno vplivali na razpored in vedenje posameznih populacij divjadi v preteklem desetletju so:

- Stihijsko spreminjanje življenjskega okolja,
- Zmanjševanje gozdnatosti v kmetijski krajini,
- Neprimerne regulacije vodotokov,

- Neprimerno oblikovanje in čiščenje gozdnega roba,
- Širjenje industrijskih, trgovskih centrov,
- Širjenje infrastrukturnih objektov (ceste, avtoceste),
- Velikopovršinsko uporabljanje fito farmacevtskih sredstev,
- Monokulture kmetijskih posevkov,
- Obore za rejo divjadi,
- Ograjevanje površin v najrazličnejše namene,
- Razne oblike nemira v življenjskem okolju divjadi.

5.3 Glavni problemi, ki izhajajo iz upravno administrativnih ovir oziroma določb

Glavni problemi, ki izhajajo iz tega področja so povezani predvsem z omejevanjem lovskega udejstvovanja s strani posameznih upravljavcev lovišč in sicer z internimi akti lovišč. Omenjeni dokumenti običajno prepovedujejo lov na določene vrste ali kategorije divjadi, ki jih je sicer dovoljeno loviti v skladu z veljavno zakonodajo s področja lovstva. Gre predvsem za pogojevanje lova z opravljenimi aktivnostmi v loviščih, omejevanje lova določenih vrst glede na telesno maso, samovoljno krajšanje lovnih dob na nekatere vrste ali spolne in starostne kategorije divjadi itd. Interni akti upravljavk ne smejo vplivati na realizacijo letnih načrtov.

Problem zakonsko neustrezno določenih lovnih dob na posamezne vrste (lisica, siva vrana).

Dodaten problem na področju upravno administrativnih ovir se kaže v kakovosti in relevantnosti najrazličnejših podatkov, kazalnikov in vodenju evidenc za potrebe analiz in načrtovanja. Podatki, na osnovi katerih se obravnava posamezna vrsta divjadi, si zaslužijo kratek komentar.

Obrazložitev:

- Telesna masa: telesna masa se v času lovne dobe zelo spreminja. Pri srnjakih telesna masa od maja do prska raste, v času prska pade, po tem obdobju pa zopet raste. Pri mladičih ni vseeno, ali so uplenjeni v začetku septembra, ali pa ob koncu leta. Vprašanje je tudi, če se pri mladičih natančno vodi spol. Primerjati tako različne podatke o telesnih masah je zelo vprašljivo. Omenjene pomanjkljivosti pri uporabi telesnih mas kot kazalnika v kontrolni metodi bi bilo mogoče vsaj delno odpraviti z ustreznimi statističnimi analizami (npr. omejevanje le na posamezne mesece ali obdobja, uporaba analiz kovariance z upoštevanjem zaporednega koledarskega dneva pri analizi telesnih mas mladičev itd.).
- Mase rogovja: v času lovne dobe te mase niso podvržene nihanjem, je pa opazen problem t.i. »pravičnega« in »nepravičnega« odstrela. Pravila v lovskih družinah, ki temeljijo na takih pravilih razvrščanja imajo za posledico, da ne poznamo povprečnega stanja v populaciji. Poleg tega je velika razlika med dvoletnim, starejšim in starim srnjakom. Vodi se pa vse pod 2+.
- Izgube: pri vseh vrstah se poskuša izgube natančno evidentirati, pri tem pa je jasno, da je možno dokaj natančno ugotavljati le vzroke izgub zaradi povoza, pokosa in garij. Pri ostalih vzrokih pa ne vemo več natančno definirati vzroka izgube, in tu bi bilo najbolj primerno vzrok opredeliti kot »neznano«. Tudi pri krivolovu se postavlja vprašanje, ali lovec kosa ni raje pustil iz strahu pred sankcijami, ali pa ga ni dovolj vestno iskal.
- Evidence na splošno: opažamo, predvsem pri mali divjadi, da se evidence ne vodijo natančno. Velikokrat se ne ujemajo podatki, ki so zbrani na različnih nivojih, ali pa za različne potrebe.

Ti pomisleki o podatkih niso v nobenem primeru namenjeni kritiki lovstva, saj je potrebno razumeti, da je lovstvo praviloma prostovoljna in amaterska dejavnost. Takšni problemi so bili v preteklosti in bodo še naprej. Na to je potrebno opozoriti predvsem za to, da vemo, da gradimo včasih cilje in ukrepe na dejstvih, ki niso najbolj natančna.

6 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

6.1 Pretekla vlaganja v življenjsko okolje divjadi

Vlaganje v življenjsko okolje posamezne vrste divjadi ima prednost pred ostalimi ukrepi, še posebej pa pred krmljenjem. Ukrepi v življenjskem okolju divjadi v LUO, ki so jih opravile LD kažejo na to, da se vedno bolj zavedajo pomena vlaganj v življenjsko okolje divjadi. Dobra je realizacija načrta čiščenja grmišč, remiz, košnja, posebej pa je razveseljivo, da se večja delež krmnih njiv.

Podatki v preglednici 4 o vlaganjih v življenjsko okolje divjadi se nanašajo na ukrepe, ki so bili izvedeni predvsem ali izključno z namenom izboljšati življenjske razmere divjadi z vidika njihove ohranitve, preprečevanja škode v gozdu, v prometu, na kmetijskih površinah in na divjadi.

Ukrepe so načrtovali in izvedli posamezni upravljavci lovišč. Podatki so za obdobje 2001 – 2007 pridobljeni iz letnih načrtov gospodarjenja z divjadjo posameznih lovišč, za zadnja tri leta pa so zajeti iz evidenčnega programa Lovske zveze Slovenije »Lisjak«. Ukrepe skladno s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo delimo na ukrepe v habitatih divjadi, ukrepe za izboljšanje prehranskih razmer divjadi in ukrepi za preprečevanja škode. Posamezne ukrepe je med seboj težko ločiti, saj se praviloma med seboj dopolnjujejo. Tako ukrepi v habitatih kot so: vzdrževanje pašnikov in travnikov, priprava pasišč, vzdrževanje grmišč, remiz, kaluž in drugih vodnih virov ter sadnja plodonosnih vrst, predstavljajo ukrepe za izboljšanje prehranskih razmer divjadi, s tem pa posredno vplivajo tudi na manjše škode v kmetijstvu in gozdarstvu. Prehranske razmere divjadi neposredno izboljšujemo z zimskim, preprečevalnim in privabljalnim krmljenjem, krmnimi in pridelovalnimi njivami ter solnicami. Ukrepa za preprečevanje škode sta tudi preprečevalno in privabljalno krmljenje.

Ukrepi so našteti v skladu z že zgoraj omenjenim pravilnikom. Pomanjkanje podatkov za nekatere ukrepe je posledica sprememb, ki jih je prinesel prej omenjeni pravilnik. Nekateri ukrepi, kot so spravilo sena z odvozom, priprava pasišč za divjad, gnojenje travnikov, vzdrževanje gozdnega roba, izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira in postavitve in vzdrževanje gnezdnic se načrtujejo in izvajajo od leta 2006.

Pred tem letni načrti gospodarjenja z divjadjo teh ukrepov niso vsebovali tako, da o njih ni bilo mogoče pridobiti podatkov. To seveda ne pomeni, da ti ukrepi niso bili izvajani, le zapisani so bili pod drugi ukrep.

Preglednica 4: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v lovsko upravljavskem območju v obdobju 2001 – 2010

Vrsta ukrepa / leto	Enota mere	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI											
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure							915	3.698	7.143	8.054
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI											
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	23,6	33,9	26,0	24,2	395,3	344	41,0	199,4	44,68	50,8
Spravilo sena z odvozom	ha							7,0	8,9	8,6	10,0
Priprava pasišč za divjad	ha							4,0	3,7	5,2	5,3
Gnojenje travnikov	ha							2,0	4,0	4,0	3,6
Vzdrževanje grmišč	ha	22,4	25,7	17,3	18,2	198	233	57,0	49,8	19,2	18,6
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	81,5	115,2	99,1	111,5	252	239	46,0	40,8	38,1	42,0
Vzdrževanje gozdnega roba	ha							0,0	5,3	9,2	5,6
Izdelava in vzdrževanje kaluž	št.					6	3	9	29	35	31
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	št.							0	7	8	12
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	št.						112	1.135	4.515	2.359	1.055
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	št.							62	10	63	11
3. BIOTEHNIČNI UKREPI											
Zimsko krmljenje	kg	118.995	109.572	151.223	121.924	184.500	89.100	126.370	155.400	157.580	173.700
Preprečevalno krmljenje	kg	14.300	14.800	3.750	8.370	18.150	10.890	37.210	42.100	35.710	42.400
Privabljalno krmljenje	kg							14.680	17.600	16.080	18.000
Krmne njive	ha	21,7	22,7	25,0	41,9	52,5	35,0	44,0	38,8	43,2	37,0
Pridelovalne njive	ha	20,9	28,1	21,6	-	1,0	14	5,5	10,7	12,1	15,1
Solnice	kg						1.230	2.045	2.600	2.300	3.400
4. LOVSKI OBJEKTI											
Solnice (obnova in novogradnja)	št.	739	1.162	910	807	1.213	-	-	953	1.323	1.162
Lovske preže (obnova in novogradnja)	št.						250	372	248	345	300
Krmišča (obnova in novogradnja)	št.						350	387	218	334	296
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km						7,0	8,0	32,7	39,0	40,1
5. Ukrepi za preprečevanje škod od divjadi											
Kemična sredstva	št. obj.				26	33	31	30	35	27	26
Tehnična sredstva	št. obj.				14	31	24	20	35	30	30

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Ta vrsta ukrepov se v preteklosti kljub temu, da so jih lovci izvajali, ni načrtovala in evidentirala. Od leta 2007 pa vsako leto beležimo večji načrt in izvedbo teh del. S postopnim spoznavanjem in razumevanjem tega ukrepa upravljavci lovišč načrtno in organizirano opravijo več ur. V smislu obveze izvajanja lovsko čuvske službe ter načrtnega spremljanja stanja in razvoja populacij divjadi lahko pričakujemo, da se bo obseg opravljenih ur za izvajanje ukrepov varstva in monitoringa divjadi še povečeval.

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi se iz leta v leto bolje in obširneje realizirajo, kar je verjetno povezano z javnimi pooblastili lovišč in večjo odgovornostjo za upravljanje z lovišči, ki je navedena v koncesijskem razmerju med upravljavci lovišč in RS. Ukrepe nadzora in varovanja naravnega okolja je zaželeno realizirati, pri tem pa je še posebej važno izvajanje svetovalne vloge v javnosti. Pomembno je obveščanje lastnikov zemljišč v smislu ohranitve populacij divjadi, še posebej v času razmnoževanja in v obdobjih ostrejših klimatskih razmer (daljše zimsko obdobje, poplave, zmrzali, poledice,...).

Ukrepi, ki so zajeti v okviru varstva in monitoringa divjadi, so zaradi spreminjanja življenjskih pogojev populacij divjadi izjemno pomembni iz vidika ohranjanja narave še posebej življenjskih pogojev divjadi. V okviru javnih pooblastil je potrebno s preventivnimi pristopi zagotavljati mir v loviščih in skupaj z lovsko čuvske službo ter inšpekcijo opozarjati javnost na motnje v okolju. Prav tako je pomembno spremljanje vseh negativnih vplivov, ki omejujejo življenjske pogoje divjadi, pri čemur je potrebno izpostaviti predvsem kontrolo vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju, dejavnosti potepuških psov in negativnih posledic kmetijske ter gozdarske proizvodnje.

Biomeliorativni ukrepi

Večino ukrepov s tega področja je namenjenih ohranjanju in krepitvi naravnih prehranskih in bivalnih pogojev za divjad. Sem sodijo ukrepi sonaravne pridelave hrane in zagotavljanje ostalih pogojev prostoživečim živalskim vrstam (valilnice, trhla debla, koreniki, vzdrževanje trstičij, grmišč, omejnikov, gozdnih ostankov in posamičnih dreves, ter naravnih vodotokov). Ukrepi, ki so bili izvedeni v preteklem obdobju, kažejo na vse večje zavedanje upravljavcev lovišč o njihovem pomenu. Ker gre na območju LUO za tipične habitate male poljske divjadi in srnjadi, se to kaže tudi v doseganju načrtovanih del. Tukaj izstopajo dela kot so vzdrževanje grmišč, vzdrževanje remiz za malo divjad in vzdrževanje pasišč za divjad ter sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja.

Biotehnični ukrepi

Z vidika ohranjanja populacij prostoživečih živali so pomembni predvsem v ostrejših obdobjih leta in v času težje dostopnosti divjadi do prehranskih potencialov. **Zimsko krmljenje** divjadi je v LUO namenjeno pretežno mali divjadi (poljskemu zajcu, jerebici, fazanu) in muflonu. Opazen je trend naraščanja količine vnesene krme, kar ni v skladu z usmeritvami letnih načrtov LUO. Zaradi škod od divjadi v kmetijstvu je smiselno **preprečevalno krmljenje**, ki mora temeljiti na strokovnih izhodiščih in se ga je v zadnjem obdobju prakticiralo za divjega prašiča in muflona. **Privabljalno krmljenje** se je izvajalo z namenom doseganja dovolj visokega odvzema divjih prašičev in deloma muflona. Skupna količina krme, ki jo kot dodatno energijo upravljavci vnašajo v lovišča ne sme presegati načrtovane višine, preseganje načrtovanih količin zimskega krmljenja je nedopustno.

Z obdelavo **krmnih njiv** ima divjad na razpolago svežo krmo, kar deluje v smislu preprečevanja škod in je hkrati obogatitev prehranske ponudbe. Z leti se počasi popravlja razmerje med krmnimi in pridelovalnimi njivami, ki jih imajo nekateri upravljavci lovišč za pridelovanje krme za krmljenje. Krmne njive morajo imeti prednost pred pridelovalnimi njivami še posebej, če so posejane z drugimi kulturami kot koruzo. V tej kmetijski krajini je koroza že tako prevladujoča kmetijska kultura.

Lovski objekti

Lovski objekti, kot osnova za zagotavljanje optimalnih pogojev pri izvajanju lova (preže, steze), so v količinskem in kvalitetnem stanju zadostno prisotni v vseh loviščih LUO, kar velja tudi za objekte namenjene divjadi (solnice in krmišča za malo in veliko divjad).

Ukrepi za preprečevanje škod od divjadi

Za odganjanje divjadi od potencialnih škodnih objektov se lovišča poslužujejo električnih pastirjev, žičnih in plastičnih ograj, optičnih in zvočnih naprav, ter kemičnih odvrtač. Lastnike zemljišč morajo lovišča, skladno s 53. členom Zakona o divjadi in lovstvu, ustrezno podučiti o načinu varovanja in uporabi sredstev za zaščito. Na predelih cest, kjer je evidentiran povečan povoz je potrebno namestiti ustrezna sredstva za odvrtačanje divjadi, hkrati pa od upravljavca ceste zahtevati postavitve prometnega znaka o nevarnosti prehoda divjadi.

Ukrepi za preprečevanje škod od divjadi so podrobno opisani tudi v gozdnogospodarskih načrtih gozdnogospodarskih enot, ki ležijo na območju LUO in so opredeljeni kot:

- Gozd je pomembnem blažilec, saj je v zimskem času, ko so polja prazna, edini na razpolago za prehrano in kritje divjadi
- Ohranja naj se pestrost drevesnih vrst
- Povečuje naj se delež mladja in gošče
- Nega gozdnega roba mora biti prilagojena življenjskim zahtevam divjadi
- V kmetijski krajini se ne sme zmanjševati gozdnatost in površina živih mej
- Ohranjanje grmovnih vrst, ki pomenijo prehrano poljskega zajca
- Vzdrževanje grmišč in obrečnih pasov
- Vzdrževanje vodnih virov v gozdu
- Potrebno je oblikovati in puščati podrast v ostankih avtohtone vegetacije (skupine gozdnega drevja, gozdni rob, ...), predvsem na območju Dravskega in Ptujkega polja.

6.2 Presoja usklajenosti divjadi in njenega življenjskega okolja

6.2.1 Trend vpliva parkljaste divjadi na gozdno vegetacijo

Objedenost gozdnega mladja

Leta 1996 je ZGS pričel s sistematičnim spremljanjem objedenosti gozdnega mladja in sicer v LUO na 48 ploskvah, ki so morala zadostovati v naprej določenim pogojem. Popis se je ponavljal v letih 1996, 2000 in 2004 podroben popis (vse poškodbe nad statistično srednjo višino razreda v oddaljenosti od vrha poganjka) skupaj s podrobnim popisom (poškodbe terminalnega poganjka nastale v približno enem letu) ter v letih 1998 in 2000 samo hiter popis.

Preglednica 5: Ocena števila osebkov na ha in stopnja poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po višinskih razredih – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004

VIŠINSKI RAZRED	OCENA ŠTEVILA / HA			OBJEDENOST v %		
	1996	2000	2004	1996	2000	2004
do 15 cm	54.456	27.875	24.785	6	12	21
od 16 do 30 cm	26.764	19.067	9.277	18	27	43
od 31 do 60 cm	8.723	26.118	16.154	38	33	66
od 61 do 150 cm	2.651	11.569	3.938	42	17	50
SKUPAJ (od 16 do 150 cm)	38.138	56.753	29.369	24	28	52
SKUPAJ (od 0 do 150 cm)	92.595	84.627	54.154	14	22	38

Število mladja v razredu do 15 cm se je v obdobju med popisi zmanjšalo za 45 %, v razredu od 16 do 30 cm se je zmanjšalo za 11 %, v razredu od 31 do 60 cm se je zmanjšalo za 15 % in v razredu od 61 do 150 cm se je zmanjšalo za 15 %. Skupno se je v razredih od 0 do 150 cm število mladja zmanjšalo za 28 %, če pa pogledamo v višinskih razredih od 16 do 150 cm pa se je število mladja zmanjšalo za 14 %. Spremembe v številu mladja po posameznih višinskih razredih so v največji meri rezultat višinskega priraščanja in naravnega izločanja osebkov v obdobju treh popisov.

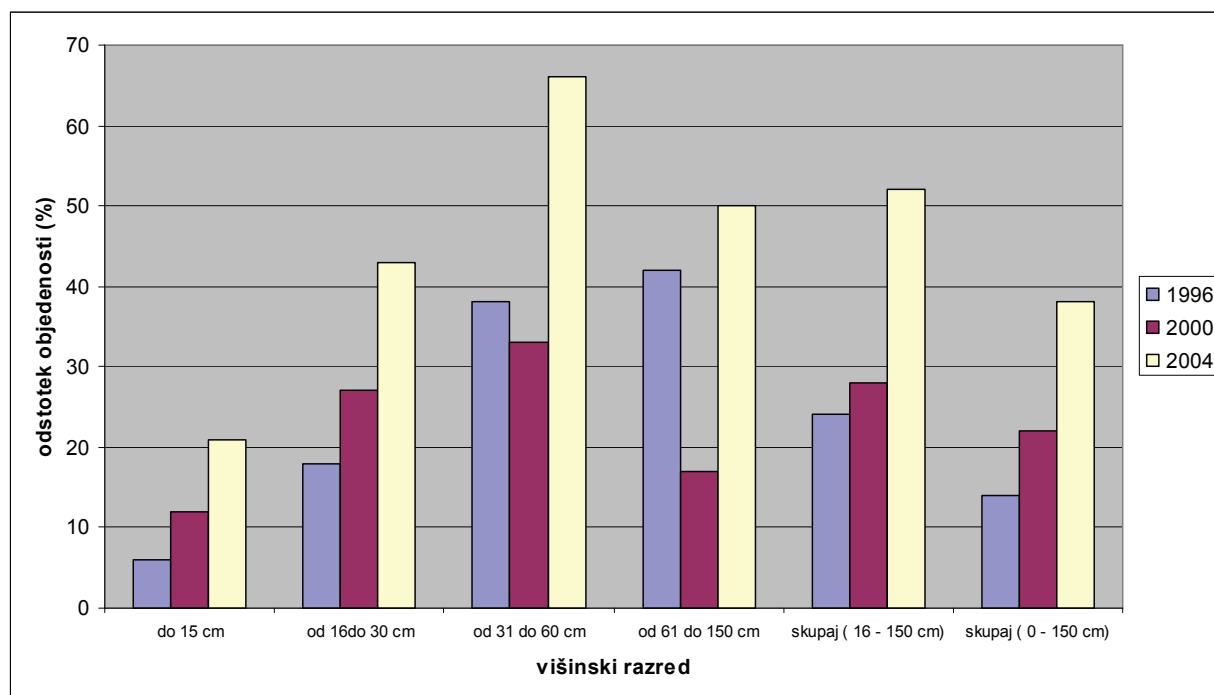
Preglednica 6: Delež posameznih drevesnih vrst v mladju po višinskih razredih in stopnja poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004

DREVESNA VRSTA	% drev. vrste	DELEŽ DREVESNE VRSTE V MLADJU									OBJEDENOST (%)		
		do 30 cm			od 31 do 60 cm			od 61 do 150 cm					
		1996	2000	2004	1996	2000	2004	1996	2000	2004	1996	2000	2004
Beli gaber	39	44	26	10	2	7	4	0	1	2	5	16	72
Brek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	35	57	36
Breza	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	31	16	-
Bukev	26	19	11	24	3	9	8	2	5	3	17	19	28
Češnja	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0	29	36	53
Črna jelša	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	0	-
Dob	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31	-	47
Drugi t. l.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75	100
Gorski brest	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	55	85	92
Gorski javor	9	5	10	14	1	1	1	0	0	0	33	37	35
Graden	13	12	14	14	0	1	0	0	0	0	16	22	15
Jelka	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	20	9	47
Kostanj	2	1	1	2	0	1	2	0	0	0	49	60	60
Lipa in lip.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	43	83
Maklen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	38	-
Mali jesen	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	38	24	17
Rdeči bor	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	16	5	33
Robinija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	-
Smreka	2	1	2	3	0	0	1	0	0	0	16	4	6
Trepetlika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30	22	81
Veliki jesen	1	0	0	1	0	1	2	0	0	1	6	65	78
Vrbe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	15	-
Zeleni bor	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8	0
SKUPAJ	100	88	69	73	9	22	21	3	9	7	14	22	38

Med posameznimi vrstami zavzema največji delež beli gaber (39 %), sledijo ji bukev (26 %), graden (13 %), gorski javor (9 %) in kostanj (2 %). Ostalih drevesnih vrst je skupno 11 %.

Iz preglednic je razvidno, kako je bilo z objedenostjo v omenjenem obdobju. Med posameznimi vrstami zavzema po podatkih popisov največji delež beli gaber z dinamiko objedenosti 5 % v letu 1996, 16 % objedenosti v letu 2000 in 72 % objedenosti v letu 2004. Sledi bukev z dinamiko 17 % – 19 % – 28 %, graden 16 % – 22 % – 15 % in gorski javor 33 % – 37 % – 35 %.

Največja je objedenost v višinskem razredu do 30 cm z dinamiko 88 % – 69 % – 73 %. Najmanjša pa je objedenost v višinskem razredu od 61 cm do 150 cm z dinamiko 3 % – 9 % – 7 %.

Slika 10: Gibanje stopnje poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po višinskih razredih – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004

Skupna objedenost drevesnih vrst se je v letu 2004 glede na leto 1996 povečala v vseh višinskih razredih. Najbolj se je objedenost povečala višinskem razredu od 31 do 60 cm, medtem ko je v ostalih razredih povečanje manjše. V skupnem se je objedenost v razredih od 16 do 150 cm povečala iz 24 % v letu 1996 na 52 % v letu 2004. Stanje po višinskih razredih od 0 do 150 cm pa se je spremenilo manj in sicer iz 14 % v letu 1996 je naraslo na 38 % v letu 2004. Za sam razvoj gozdov je najpomembnejša objedenost mladja nad 60 cm višine, kjer pa se delež objedenosti ni bistveno spremenil.

Zaradi izpada številnih ploskev, ker le te niso več izpolnjevala že omenjenih pogojev (osebki so prerasli 1,5 metrov višine, zastor matičnega sestoja se je povečal preko 80 – 90 %), je ZGS leta 2004 izvedel zadnji popis po zgornji metodi. V letih 2009 in 2010 se je po celi Sloveniji opravil popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni in racionalnejši metodi, ki bo na podlagi dolgoročnega in periodičnega izvajanja omogočala korektnije analize, tudi s pomočjo statističnih orodij. Osnova za izvedbo popisa predstavljajo popisne enote, ki ob upoštevanju težko prehodnih ovir in populacijskih območij rastlinojede parkljaste divjadi, združujejo med seboj si podobne gozdnogospodarske enote glede na območne rastiščno-gojitvene tipe.

Slika 11: Popisne enote v lovsko upravljavskem območju

Iz slike 11 je razvidno, da na območju LUO ležijo štiri popisne enote in sicer največji delež zavzemata enoti **Slovenske gorice** in **Haloze**. Popisna enota Slovenske gorice leži v severnem delu LUO in zavzema področja petnajstih lovišč. Enota Haloze leži v osrednjem in južnem delu LUO in zavzema področje dvanajstih lovišč. V osrednjem delu LOU leži še popisna enota **Dravsko polje**, ki zavzema področje treh lovišč. Na skrajno južnem delu LUO leži enota **Kozjansko**, ki zavzema področje treh lovišč.

Ker je bil popis po novi metodi izveden prvič, še ne moremo analizirati trendov objedanja, za kar bo potreben vsaj še en popis.

S popisi v prihodnje se bo skušalo ugotoviti, ali preraščanje posameznih drevesnih vrst v višje višinske razrede zagotavlja ustrezno obnovo gozda.

Preglednica 7: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za posamezno popisno enoto na območju lovsko upravljavskega območja

03 popisna enota DRAVSKO POLJE

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1 - R4		MLADOVJE
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	
Smreka	392	3,1	582	2,2	832	4,8	342	5,9	194	12	1.950	3,8	9,5
Bori	196	1,6	1.152	4,3	2.109	12	696	12	353	22	4.310	8,3	15,8
Ostali iglavci	1.275	10	1.186	4,4	992	5,7	433	7,5	125	7,8	2.737	5,3	4,8
Bukev	686	5,5	1.745	6,5	479	2,8	182	3,2	57	3,5	2.463	4,8	1,3
Hrasti	6.667	53	12.212	45	2.862	17	308	5,3	68	4,2	15.450	30	9,7
Plemeniti listavci	196	1,6	1.688	6,2	1.026	5,9	342	5,9	46	2,9	3.101	6	8,3
Drugi trdi listavci	3.137	25	8.176	30	8.130	47	2.782	48	582	36	19.669	38	16,4
Mehki listavci		0	296	1,1	844	4,9	684	12	182	11	2.007	3,9	34,2
Iglavci	1.863	15	2.919	11	3.934	23	1.471	26	673	42	8.997	17	30,1
Listavci	10.686	85	24.116	89	13.341	77	4.299	75	935	58	42.691	83	69,9
Skupaj	12.549	100	27.035	100	17.275	100	5.770	100	1.608	100	51.688	100	100
%			52,3		33,4		11,2		3,1		100		

04 popisna enota SLOVENSKE GORICE

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1 - R4		MLADOVJE
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	
Smreka	915	1,2	1.394	1,9	828	2,4	174	1,8	109	7,1	2.505	2,1	13,1
Jelka		0	131	0,2	152	0,4	22	0,2		0	305	0,3	0,2
Bori	305	0,4	479	0,7	457	1,3	44	0,4		0	980	0,8	8,5
Ostali iglavci													1,9
Bukev	18.099	24	34.806	48	26.028	75	8.146	82	1.154	75	70.134	59	27,7
Hrasti	9.761	13	5.924	8,2	545	1,6	240	2,4		0	6.708	5,7	5,8
Plemeniti listavci	32.435	43	16.771	23	4.008	12	653	6,6	174	11	21.607	18	11,2
Drugi trdi listavci	13.726	18	12.633	18	2.810	8	610	6,1	109	7,1	16.161	14	15,8
Mehki listavci		0	44	0,1	87	0,2	44	0,4		0	174	0,1	15,8
Iglavci	1.220	1,6	2.004	2,8	1.438	4,1	240	2,4	109	7,1	3.790	3,2	23,7
Listavci	74.021	98	70.178	97	33.477	96	9.692	98	1.438	93	114.785	97	76,3
Skupaj	75.241	100	72.182	100	34.915	100	9.932	100	1.546	100	118.575	100	100
%			60,9		29,4		8,4		1,3		100		

05 popisna enota HALOZE

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1 - R4		MLADOVJE
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	
Smreka	216	0,5	157	0,4	205	0,8	63	0,5	16	0,4	441	0,6	15,2
Jelka	755	1,7	598	1,6	614	2,5	630	5,1	220	5,4	2.062	2,6	1,9
Bori		0		0		0	31	0,2		0	31	0	3,1
Ostali iglavci													5
Bukev	6.255	14	13.885	36	14.326	59	9.162	74	2.834	70	40.207	51	37,6
Hrasti	3.774	8,7	1.921	5	882	3,6	47	0,4	16	0,4	2.865	3,6	2,8
Plemeniti listavci	13.049	30	10.012	26	3.180	13	645	5,2	315	7,8	14.153	18	11,5
Drugi trdi listavci	19.303	45	11.193	29	4.565	19	1.070	8,6	457	11	17.285	22	16,8
Mehki listavci		0	488	1,3	598	2,5	756	6,1	189	4,7	2.031	2,6	6,1
Iglavci	971	2,2	756	2	819	3,4	724	5,8	236	5,8	2.535	3,2	25,2
Listavci	42.381	98	37.499	98	23.551	97	11.681	94	3.810	94	76.540	97	74,8
Skupaj	43.352	100	38.254	100	24.370	100	12.405	100	4.046	100	79.075	100	100
%			48,4		30,8		15,7		5,1		100		

POPISNA ENOTA DRAVSKO POLJE:

V popisni enoti, ki leži na območju dveh gozdnogospodarskih enot (Zgornje in Spodnje Dravsko polje) prevladujejo rastišča gabrovij in dobrav. Najpogostejše asociacije so *Robori-Carpinetum typicum*, (*Quercus*) *Robori-Ulmetum*, *Quercus-Carpinetum typicum* in *Quercus-Carpinetum luzuletosum*. Poleg omenjenih pa najdemo v manjšem deležu še asociacije *Carici brizoidis-Alnetum glutinosae*, *Salici-Populetum*, *Salicetum* in *Luzulo-Fagetum typicum*.

Največ je mešanih gozdov, delež iglavcev je okoli 50 % in med njimi prevladujejo bori. Od listavcev so najštevilčnejši hrasti in drugi mehki listavci.

Razmerje razvojnih faz je porušeno. Mladovij je 2,7 %, drogovnjakov 45,6 %, debeljakov 41,3 % in sestojev v obnovi 9,0 %. Glede na modelno stanje močno primanjkuje mladovij in sestojev v obnovi, preveč pa je drogovnjakov in debeljakov. V pomladitvenem potencialu predstavlja največji delež hrast, ki v zadnjem višinskem razredu predstavlja le še 4,2 %. Menimo, da je dejansko stanje tudi posledica premajhne odprtosti pomladitvenih jeder za hrast. Delež objedenosti v nižjih višinskih razredih namreč ne kaže močnejše objedanje pri kateri od omenjenih drevesnih vrst. Plemeniti listavci imajo že v pomladitvenem potencialu manjši delež (1,6 %) in na koncu vendarle narastejo na 2,9 % kar predstavlja majhno število osebkov za vraščanje v starejše razvojne faze. Pomembno vlogo v višjih razredih prevzamejo drugi trdi listavci, katerim delež v razredu 100 – 150 cm naraste na 36 %. Iglavci ne predstavljajo pomembnega deleža v pomladitvenem potencialu, vendar njihov delež s preraščanjem v višje razrede narašča. Tako začetnih 1,6 % bora preraste v razredu 100 – 150 cm na kar 22,0 %. Podoben trend je zaslediti pri smreki, ki iz začetnih 3,1 % naraste na 12,2 % v razredu 100 – 150 cm. Menimo, da je to odraz objedanja srnjadi, ki zagotovo v bogati zeliščni ponudbi teh gozdov najde hrano v objedanju vejic predvsem listavcev.

Glede na celotno površino popisne enote, ki znaša 23.654 hektarjev je v enoti le 114 ha (0,48 %) mladovij in 341 ha (1,44 %) podmladka. Podatek je zaskrbljujoč, saj gozd z mladimi razvojnimi fazami oz. podmladkom po jesenski pospravitvi pridelkov iz polj, predstavlja glavni prehranski vir srnjadi.

POPISNA ENOTA SLOVENSKE GORICE:

Popisna enota leži na območju šestih gozdno gospodarskih enot, od katerih so tri na celotnem območju LUO(Šentilj, Lenart in Vurberk-Duplek). V enoti na omenjenih gospodarskih enotah prevladujejo gričevnata in podgorska rastišča bukovij na karbonatnih kamninah (asociacija *Quercus-Fagetum typicum*), sledijo rastišča bukovij na nekarbonatnih kamninah (asociacije *Quercus-Fagetum luzuletosum* in *Luzulo-Fagetum*) v manjšem deležu pa sledijo še rastišča gabrovij in dobrav (asociacije (*Quercus*) *Robori-*

Carpinetum, *Quercus-Carpinetum typicum*, *Quercus-Carpinetum luzuletosum*) ter rastišča logov (asociacije *Carici brizoidis-Alnetum glutinosae*).

V popisni enoti prevladujejo gozdovi pretežno listnate sestave, ki jih je kar 60 % vseh sestojev. To so sestoji v katerih skupni delež buke in hrasta ne presega 75 %, oz. imajo primešan še znatni delež drugih listavcev, predvsem kostanja in belega gabra.

Delež iglavcev v lesni zalogi je med 12 % in 20 %, prevladujejo smreka, bori in jelka. Med listavci prevladujejo bukev, hrasti, drugi trdi listavci, pomemben delež predstavljajo tudi plemeniti listavci (okoli 6 %).

Gozdnatost v popisni enoti je med 25 in 30 %.

Razmerje razvojnih faz je porušeno. Mladovij je 3,7 %, drogovnjakov 33,5 %, debeljakov 55,4 % in sestoji v obnovi 5,2 % ter ostalih razvojnih faz 2,3 %. Glede na modelno stanje močno primanjkuje mladovij in sestoji v obnovi, primanjkuje tudi drogovnjakov, preveč pa je debeljakov.

V pomladitvenem potencialu predstavljajo največji delež listavci in sicer so na prvem mestu plemeniti listavci, sledijo bukev, drugi trdi listavci in hrasti. Delež iglavcev v pomladitvenem potencialu je majhen (smreka in bori skupno 1,6 %). V fazi preraščanja pobudo močno prevzame bukev kateri delež v razredu 100 – 150 cm naraste na kar 74,6 %. Hrasti praktično izginejo medtem, ko plemeniti listavci predstavljajo dobrih 11 % osebkov za nadaljno vrst v fazo letvenjaka.. Delež iglavcev se z višino povečuje in doseže v razredu 100 – 150 cm delež 7,1 %. Verjetno je to posledica agresivnosti buke, ki je pogojena z dinamiko preraščanja. Menimo da je dejansko stanje tudi posledica premajhne odprtosti pomladitvenih jeder za hrast.

Glede na celotno površino popisne enote, ki znaša 131.125 hektarjev je v enoti le 1.293 ha (0,99 %) mladovij in 1.233 ha (0,94 %) podmladka. Podatek je zaskrbljujoč, saj gozd z mladimi razvojnimi fazami oz. podmladkom po jesenski pospravitvi pridelkov iz polj, predstavlja glavni prehranski vir srnjadi in je zaradi tega pritisk nanj še toliko večji.

POPISNA ENOTA HALOZE:

Popisna enota leži na območju petih gozdno gospodarskih enot, od katerih so štiri na celotnem območju LUO(Boč, Lešje, Rodni vrh in Vzhodne Haloze). V popisni enoti na omenjenih GGE srečamo pestro paleto gozdnih združb med katerimi prevladujejo združbe buke, gradna, kostanja in gabra (asociacije *Quercus-Carpinetum typicum*, *Quercus-Carpinetum luzuletosum*, *Quercus-Fagetum*, *Quercus-Fagetum typicum*, *Quercus-Fagetum luzuletosum*, *Luzulo-Fagetum*).

V popisni enoti prevladujejo gozdovi pretežno listnate sestave, ki jih je okoli 65 % vseh sestojev. To so sestoji v katerih skupni delež buke in hrasta ne presega 75 %, oz. imajo primešan še znatni delež drugih listavcev, predvsem kostanja in belega gabra.

Delež iglavcev v lesni zalogi je okoli 10 %, prevladujejo smreka in bori. Med listavci prevladujejo bukev, hrasti, kostanj in drugi trdi listavci, pomemben delež predstavljajo tudi plemeniti listavci (okoli 5 %).

Razmerje razvojnih faz je porušeno. Mladovij je 6,1 %, drogovnjakov 30,2 %, debeljakov 56,1 % in sestoji v obnovi 7,4 % ter ostalih razvojnih faz 0,20 %. Glede na modelno stanje močno primanjkuje mladovij in sestoji v obnovi, primanjkuje tudi drogovnjakov, preveč pa je debeljakov.

V pomladitvenem potencialu predstavljajo največji delež listavci in sicer so na prvem mestu drugi trdi listavci sledijo bukev, plemeniti listavci in hrasti. Delež iglavcev v pomladitvenem potencialu je majhen (smreka in jelka skupno 2,2 %). V fazi preraščanja pobudo močno prevzame bukev kateri delež v razredu 100 – 150 cm naraste na kar 70 %. Hrasti praktično izginejo medtem, ko plemeniti listavci predstavljajo 8 % osebkov za nadaljno vrst v fazo letvenjaka. Delež iglavcev se z višino povečuje in doseže v razredu 100 – 150 cm delež 6 %. Verjetno je to posledica agresivnosti buke, ki je pogojena z dinamiko preraščanja.

Glede na celotno površino popisne enote, ki znaša 39.150 hektarjev je v enoti 1.188 ha (3,03 %) mladovij in 1.074 ha (2,74 %) podmladka.

Preglednica 8: Primerjava deležev razvojnih faz med modelnim in dejanskim stanjem po popisnih enotah na območju lovsko upravljavskega območja

RAZVOJNA FAZA	03 PE DRAVSKO POLJE				04 PE SLOVENSKE GORICE				05 PE HALOZE			
	model		dejansko		model		dejansko		model		dejansko	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Mladovje	515	12	114	2,7	4601	13	1299	3,7	2960	15	1211	6,1
Drogovnjak	1674	39	1960	45,6	14156	40	11851	33,5	7894	40	5959	30,2
Debeljak	1545	36	1776	41,3	11325	32	19597	55,4	6512	33	11063	56,1
Sest. v obnovi	558	13	386	9	4601	13	1844	5,2	2368	12	1463	7,4
Ostalo			61	1,4	708	2	798	2,3			38,59	0,2

Obseg objedenosti gozdnega mladja v lovsko upravljavskem območju moramo gledati predvsem v luči naslednjih dejstev:

- V gozdnogospodarskem območju je po podatkih osnutka dolgoročnega načrta glede na model 67 % premalo mladovij in stanje se še slabša.
- V gozdnogospodarskem območju je glede na model 31 % premalo sestojev v obnovi.
- Gozdovi so po jesenski žetvi pridelkov edini vir prehranske osnove za srnjad, kot glavno vrsto parkljaste divjadi z vplivom na objedanje mladja.

Mladovje v Ptujsko-Ormoškem LUO je sicer bolj objedeno, kot je povprečna objedenost mladja v slovenskih gozdovih. Upoštevajoč pomladitveni potencial (število mladja posamezne drevesne vrste na ploskvah) ugotavljamo, da vse drevesne vrste uspešno preraščajo v višje višinske razrede.

Ocenjujemo, da ugotovljena stopnja objedenosti gozdnega mladja ne ogroža razvoja gozdov, vpliva pa na uspešnost pomlajevanja najbolj objedenih vrst, ki je lokalno lahko bolj izrazito.

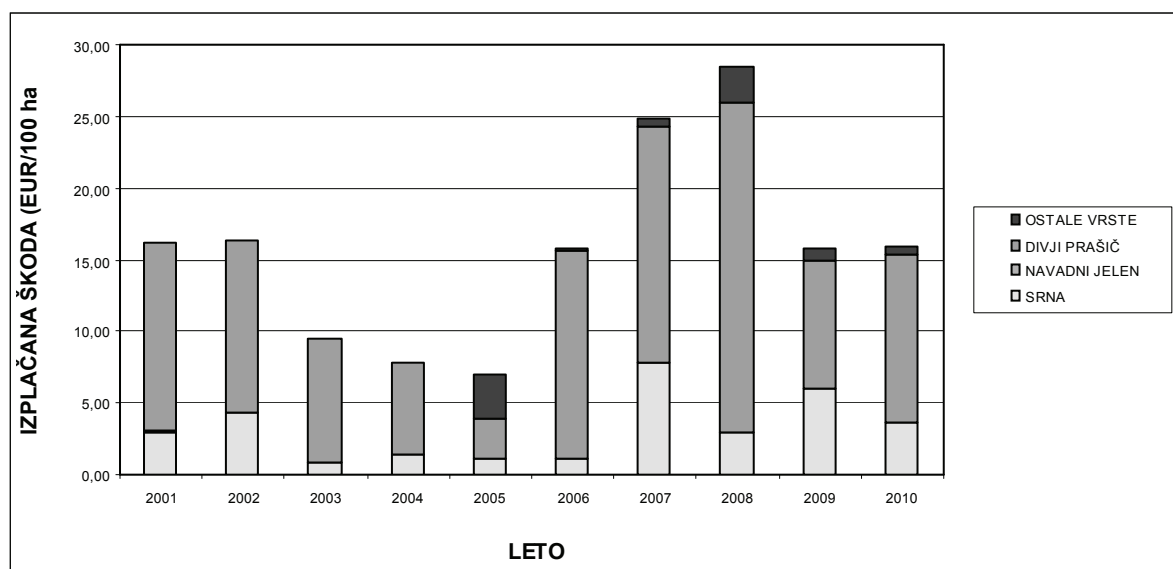
Glede na to, da je stopnja objedenosti mladja odvisna na eni strani od številčnosti rastlinojede divjadi, na drugi pa od razpoložljive hrane v okolju (delež gozdov, pomlajenih površin, razporeditev gozdov, rabe kmetijskih zemljišč) ter vremenskih razmer v posameznem letu, je direktno sklepanje na gostoto divjadi samo na osnovi stopnje objedenosti mladja neprimerno.

6.2.2 Škode od divjadi na kmetijskih kulturah, domačih živalih in objektih**Preglednica 9: Izplačana odškodnina na lovni površini od posameznih vrst divjadi po skupinah škodnih objektov v lovsko upravljavskem območju za obdobje 2001 – 2010**

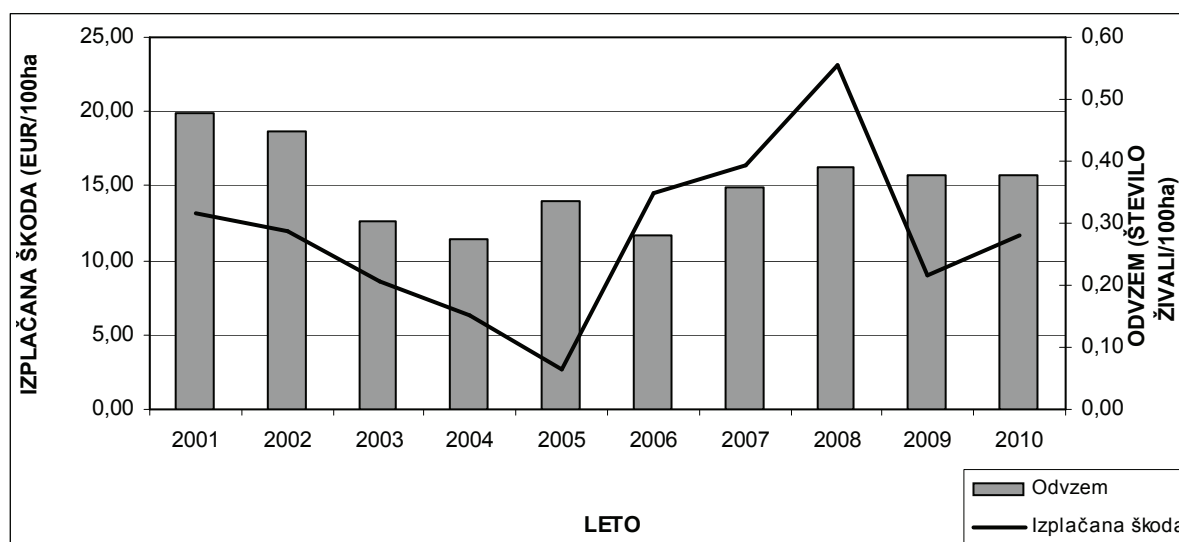
Vrsta divjadi	Kultura	IZPLAČANA ODŠKODNINA (v EUR / 100 ha)									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
SRNA	kulture	2,94	4,00	0,86	1,40	1,11	0,86	6,49	2,31	3,91	3,19
	travniki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	sadno drevje	-	-	-	-	-	-	-	0,56	2,05	0,41
	gozd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ostalo	-	0,39	-	0,03	0,04	0,21	1,26	-	-	0,03
skupaj SRNA		2,94	4,39	0,86	1,43	1,15	1,07	7,75	2,87	5,96	3,63
NAVADNI JELEN	kulture	0,12	-	-	-	-	-	0,09	-	-	-
	travniki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
skupaj NAVADNI JELEN		0,12	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,09	0,05	0,00	0,00
DIVJI PRAŠIČ	kulture	9,94	9,90	8,00	5,95	2,62	13,50	14,29	15,66	7,35	10,90
	travniki	3,24	2,05	0,60	0,40	0,11	1,01	1,75	7,46	1,62	0,79
	ostalo	-	-	-	-	-	-	0,38	0,00	0,00	0,02
skupaj DIVJI PRAŠIČ		13,18	11,95	8,60	6,35	2,73	14,51	16,42	23,12	8,97	11,71
SKUPAJ PARKLJARJI		16,24	16,34	9,46	7,78	3,88	15,58	24,26	25,99	14,93	15,34
FAZAN		-	-	-	-	0,58	-	-	0,51	0,04	0,39
KUNA BELICA		-	-	-	-	-	-	-	0,63	-	0,13
POLJSKI ZAJEC		-	-	-	-	2,58	0,20	0,48	1,03	0,10	-
SIVA VRANA		-	-	-	-	-	-	-	0,32	0,76	-
JAZBEC		-	-	-	-	-	-	0,04	-	0,06	-
SKUPAJ OSTALE VRSTE		0,00	0,00	0,00	0,00	3,16	0,20	0,52	2,49	0,90	0,52
VSE SKUPAJ		16,24	16,34	9,46	7,78	7,04	15,78	24,78	28,48	15,83	15,86

V lovsko upravljavskem območju prevladujejo škode na kmetijskih kulturah. Največji delež zavzemajo škode od divjega prašiča na kulturah (koruza) in travnikih ter škode od srnjadi v vinogradih. Maksimum škod v obravnavanem obdobju je bil leta 2008, ko so upravljavci lovišč izplačali kar dobrih 27.000 € odškodnin, v glavnem za škode po divjih prašičih. V zadnjih treh letih je zaslediti rahlo naraščanje škod po ostalih vrstah divjadi, kar v preteklosti nismo zaznali. Gre predvsem za povečan vpliv sive vrane, ki pa je širši problem in ni vezan samo na to LUO. V večini primerov upravljavci lovišč škodne primere rešujejo tekoče, kar kaže na dejstvo, da se zavedajo svoje odgovornosti in z realizacijo odvzema problematičnih vrst poskušajo blažiti negativne vplive teh vrst.

V zvezi s škodami je potrebno omeniti še večje število primerov škod od divjadi na nelovnih površinah, kakor tudi škode od zavarovanih vrst živali. Teh škod v tem načrtu ne prikazujemo.

Slika 12: Trendi izplačanih odškodnin za nastalo škodo od rastlinojedih parkljastih in ostalih vrst v lovsko upravljavskem območju za obdobje 2001 – 2010

Slika 13: Primerjava med izplačanimi odškodninami za nastalo škodo od divjega prašiča in njegovim odvzemom v lovsko upravljavskem območju v obdobju 2001 – 2010

Kot že rečeno glavnino škod povzročijo divji prašiči. Odvzem v preteklosti je sledil višinam odškodnin, obstaja pa možnost, da zaradi internih aktov lovišč (varovanja te vrste) pri nekaterih upravljavcih lovišč, ne bo zmanjšan vpliv na škode.

6.3 Ocena stanja življenjskega okolja divjadi (tudi trendi)

Spreminjanje življenjskega prostora živalskega sveta je pojav, ki v večini primerov odločilno vpliva tako na njegovo številčnost, kot na razporeditev v prostoru, pa tudi na odnos do samega življenjskega okolja. Življenjski pogoji se najbolj slabšajo za vrste, ki so najbolj ranljive (fazan, jerebica, poljski zajec, ..), vendar pa se za nekatere druge tudi izboljšujejo (srnjad, lisica, siva vrana, kuna belica ...). Najbolj zaskrbljujoče je, da se spremembe dogajajo stihijsko.

Prehranske in bivalne razmere za divjad

SRNJAD:

Je edina vrsta parkljaste divjadi, ki je razširjena po celotnem območju. Gostota populacije je različna, vseeno pa velja osnovna ugotovitev, da se številčnost z intenzivno rabo prostora povečuje. Prehranske in bivalne razmere za srnjad so v LUO ugodne. Veliki kmetijski kompleksi nudijo od pomladi prek poletja in v jeseni odlične prehranske pa tudi bivalne pogoje, po pospravitvi pridelkov pa to vlogo prevzamejo gozdovi. Dolžina gozdnega roba s svojo pestrostjo grmovnih in drevesnih vrst, ki pomenijo prehransko bazo za srnjad, je v LUO odločilnega pomena za stabilno ravnovesje med populacijo srnjadi in okoljem.

Osnovne značilnosti:

- nemir na populacijo ima manjši vpliv kot pri ostalih vrstah
- nima večjega vpliva na pomlajevanje
- v nižinskem delu območja ima gozd zelo pomemben vpliv na zmanjševanje pritiska srnjadi na kmetijske površine.

GAMS:

Če ocenjujemo življenjske razmere za gamsa, posredno preko zdravstvenega stanja populacije in telesnih mas, potem lahko zaključimo, da nudita Boč in pa Haloze za to živalsko vrsto zelo ugodne življenjske pogoje.

Osnovne značilnosti:

- vplivi okolja, ki so posledica turizma (neurejene peš poti, vožnja z motokros motorji, vožnja z avtomobili, vožnja z motornimi sanmi, jahanje s konji po brezpotju, neprimeren čas in oblika sečnje) povzročajo nemir, ki se pri gamsu odraža kot povečana poraba energije in v končni fazi je posledica povečan obseg objedanja rastlinskega dela gozdnega ekosistema
- vpliv gamsa na gozdno mladje se kaže predvsem kot objedenost smreke.

MUFLON:

Prehranske in bivalne razmere za to alohtono vrsto divjadi, ki se je na novo okolje prilagodila dokaj hitro, so godne. V določenih predelih osrednjega območja na Boču se kaže negativen vpliv vrste na gozd v obliki objedanja in lupljenja, kar je tudi posledica nemira v življenjskem okolju, pomanjkanju pašnih površin in porušenem razmerju razvojnih faz.

Osnovne značilnosti:

- Na Boču je njegov vpliv na mladovje velik.

DIVJI PRAŠIČ:

Razmere za to vrsto divjadi so odlične ne samo v osrednjem območju, pač pa tudi izven njega, kar se kaže predvsem v visokih telesnih masah in zdravstvenem stanju vrste, kakor tudi v naraščanju odvzema vrste izven osrednjega območja. Večji kompleksi gozdov s plodonosnimi vrstami (predvsem kostanj) in ostalimi listavci (bukev, hrasti) nudijo v jesenskem času optimalne prehranske in bivalne pogoje. Če temu dodamo še obilico hrane iz njiv (koruza) v nižinskih delih, lahko upravičeno trdimo, da so bivalne in prehranske razmere za divjega prašiča odlične.

Osnovne značilnosti:

- velik vpliv na poljedelske in travne površine
- na rastlinsko komponento gozda ne vpliva negativno.

MALE ZVERI:

Prehranske in bivalne razmere za te vrste so optimalne in se kažejo tudi v vse večjem vplivu teh vrst na ostale male živali, kakor tudi na pojavljanje vrst v neposredni bližini urbanih površin oz. celo v njih.

POLJSKI ZAJEC:

Razmere za to vrsto divjadi so najboljše v izrazito ravninskem predelu z intenzivnim kmetijstvom (spodnji del Dravskega polja in Ptujsko polje). Žal je problem, da so ti najprimernejši predeli za poljskega zajca, v veliki večini veliki agrokompleksi, posejani v glavnem z monokulturami. Po drugi strani pa velika strukturiranost krajine v preostalem delu lovsko upravljavskega območja in s tem povezana pestrost različnih posevkov in drugih kmetijskih kultur daje ugodne pogoje tej občutljivi vrsti.

POLJSKE KURE:

Razmere in problemi za te vrste divjadi kamor prištevamo fazana in poljsko jerebico so podobne kot pri poljskem zajcu.

Imajo zelo podobno območje razširjenosti v ravninskem delu območja. Predvsem fazan je odvisen od gospodarjenja z gozdom - gozdnim robom in živimi mejami v predelih, kjer prevladuje kmetijska krajina in je gozdnatost majhna.

Osnovne značilnosti:

- pomanjkanje kritja
- zmanjševanje gozdnatosti v kmetijski krajini

Vpliv rabe prostora na bivalne razmere

Pretežno kmetijska raba prostora in močno razvejana in razvita infrastruktura med gosto poseljenimi predeli, odločilno vplivajo na bivalne razmere posameznih vrst. V prihodnje se pričakuje še povečan pritisk na bivalne razmere v smislu izgradnje novih povezav in širjenja bivalnih površin. Vse posledice urbanizacije pa ne vplivajo na vsako vrsto enako in ne pomenijo nujno negativnega vpliva, saj nekaterim hitro prilagodljivim vrstam celo pomagajo in izboljšujejo pogoje (srna, siva vrana, lisica).

6.4 Ciljno stanje življenjskega okolja divjadi

Stanje življenjskega okolja divjadi v območju pogojujejo vse človekove dejavnosti v prostoru, najbolj pa naslednje:

- kmetijstvo,
- promet in urbanizacija (poselitev),
- turizem (rekreacija),
- gozdarstvo,
- vodno gospodarstvo.

Lovstvo kot dejavnost v prostoru na oblikovanje življenjskega okolja divjadi v območju praktično nima pomembnega vpliva, oz. je ta vpliv zelo majhen. Oblikovanje življenjskega okolja divjadi s strani lovstva je zmeraj v neposredni odvisnosti z lastništvom saj mora lovsko organizacija za vse lovsko upravljavske ukrepe na zasebni lastnini načeloma pridobiti soglasje lastnika. Lovske organizacije imajo v svoji lasti oz. najemu zelo majhen delež površin, temu sorazmeren je njihov neposreden vpliv na oblikovanje življenjskega okolja divjadi.

Splošno ciljno stanje življenjskega okolja divjadi glede bivalnih in prehranskih razmer mora biti takšno, da zagotavlja nemoten obstoj in razvoj posameznih populacij divjadi. Žal lahko s tem načrtom vplivamo le na manjši del ukrepov, ki dejansko vplivajo na stanje okolja divjadi. Ciljno stanje bomo dosegli le s soglasjem vseh načrtov (gozdarskih, kmetijskih, okoljskih), ki urejajo okolje divjadi. Vplivamo pa lahko na izvajanje neposrednih ukrepov za izboljševanje prehranskih razmer posameznih vrst, ki mora biti prilagojeno stanju populacije in naravno danim razmeram v okolju.

Ciljno stanje življenjskega okolja za srnjad

Objedenost gospodarskih drevesnih vrst naj bo v gozdovih v sprejemljivih mejah. Vpliv srnjadi na kmetijske kulture naj se ne povečuje in ostane v sprejemljivih mejah.

Ciljno stanje življenjskega okolja za gamsa

Ohranjanje sedanjega stanja življenjskega okolja in kjer je mogoče, povečevati pašne površine.

Ciljno stanje življenjskega okolja za muflona

Prisotnost muflonov je dopustna le v taki številčnosti, da ne vpliva negativno na pomlajevanje in objedenost ključnih gospodarskih drevesnih vrst in da je obseg škod na kmetijskih površinah in v gozdovih sprejemljiv.

Ciljno stanje življenjskega okolja za divjega prašiča

Cilj je doseči primerno nizek obseg škod od divjih prašičev na kmetijskih površinah.

Ciljno stanje življenjskega okolja male poljske divjadi in ostalih vrst divjadi

V pretežno agrarni krajini je cilj ohranjevati skupine drevja in grmovja ter obvodne pasove drevja in grmovja v kmetijski krajini in na primernih površinah oblikovati nove. V pretežno gozdnem prostoru pa je cilj ohraniti pestrost in naravno sestavo gozda.

6.5 Usmeritve za doseganje ugodnega stanja življenjskega okolja divjadi ter izvajanje biomeliorativnih in biotehničnih del

Podane so usmeritve in ukrepi za ohranitev in nego habitatov v gozdnem in negozdnem prostoru za posamezno vrsto divjadi ter usmeritve za preprečevanje škod na in od divjadi. Nato so podane še splošne usmeritve za izboljšanje prehranskih razmer za divjad.

SRNJAD:

- Načrtna nega gozdnega roba, ki naj ima za cilj povečano vertikalno strukturo in pestrost drevesnih in grmovnih vrst.
- V kmetijski krajini se ne sme zmanjševati gozdnatost in površina živih mej.
- Ohranjanje grmovnih in drevesnih vrst, ki pomenijo prehrano za srnjad.
- Krmljenje srnjadi, razen v izjemnih primerih, ni dovoljeno. Podrobnejša določila glede izjemnega krmljenja glej spodaj.
-
- Sadnja plodonosnega drevja in grmovja je zaželen ukrep, ki se ga pri delih v okolju pospešuje in ne omejuje.
- Ukrepi za zmanjšanje nenaravnih izgub, predvsem povoza, ki se izvajajo v okolju so: kemična odvrčala, zvočna odvrčala, silhuete, odsevniki, plašilne naprave pri kosilnicah, cestno prometni znaki, ipd. ter predvsem pravočasna količinsko in strukturno ustrezna realizacija načrtovanega odvzema.

GAMS:

- Krmljenje gamsa ni dovoljeno, razen v izjemnih primerih, določila so enaka kot pri srnjadi,
- Določitev mirnih con,
- Ureditev prometa na stranskih cestah tako, da je dovoljena vožnja le za potrebe gozdarstva, gozdne proizvodnje, intervencij ter lovstva,
- Na cestah, ki povezujejo naselja, kmetije ali turistične centre promet ni omejen, razen za vozila, ki povzročajo prekomerni hrup (motokros motorji,),
- Ureditev peš poti,
- Obveščanje javnosti z obveščevalnimi tablam o pomenu mirnih con,
- Določitev zimovališč,
- Varstveni režim v zimovališčih traja v obdobju od decembra do aprila,
- Ceste v območju zimovališč se ne plužijo,
- Povečanje deleža travnih površin,
- Osnovanje grmišč.

MUFLON:

- Določitev mirnih con;
- Ureditev peš poti;
- Obveščanje javnosti z obveščevalnimi tablami o pomenu mirnih con;
- Določitev zimovališč;
- Varstveni režim v zimovališčih traja v obdobju od decembra do aprila;
- Ureditev prometa na stranskih cestah tako, da je dovoljena vožnja le za potrebe gozdarstva, gozdne proizvodnje, intervencij ter lovstva;
- Na cestah, ki povezujejo naselja, kmetije ali turistične centre promet ni omejen, razen za vozila, ki povzročajo prekomerni hrup (motokros motorji, ...);
- Ceste v območju zimovališč se ne plužijo;
- Osnovanje grmišč;
- Krmljenje v soglasju z lastnikom in javno gozdarsko službo, ter skladno z letnim načrtom.

DIVJI PRAŠIČ:

- Obstoječi način gospodarjenja z gozdovi omogoča dobre življenjske pogoje za divjega prašiča.

LISICA:

- Krmljenje ima izključno značaj privabljalnega krmljenja z namenom lova. Izvaja se s krmo živalskega izvora ter s krmo rastlinskega izvora (sadje). Krmljenje mora biti izvajano na način, ki je skladen z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi.

POLJSKI ZAJEC:

- Ohranjanje grmovnih vrst, ki pomenijo prehrano za to divjad
- Upravljalci lovišč naj načrtujejo in izvajajo ukrepe, ki bi pripomogli k izboljšanju življenjskih razmer za poljskega zajca in tudi druge vrste male divjadi (osnovanje in vzdrževanje remiz, protiveternih pasov, grmišč in gozdnega rova, krmnih njiv, izvajanje zimskega krmljenja, intenziven lov tistih plenilskih vrst, katere je dovoljeno loviti...).

POLJSKE KURE:

- Vzdrževanje grmišč in obrežnih pasov,
- Vzdrževanje vodnih virov v gozdu,
- Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja,
- Potrebno je oblikovati in puščati podrast v ostankih avtohtone vegetacije (skupine gozdnega drevja, gozdni rob, ...), predvsem v nižinskem svetu,
- Posebej pomembno je vzdrževanje živih mej, v smislu osnovanja remiz in varovanje posameznih drevesnih silakov v agrarni krajini,
- Prednost pred pridelovalnimi dajati krmnim njivam s primerno zasaditvijo.

RACA MLAKARICA

- Evidentirajo in vrišejo se gnezdišča na karte, poleg tega se ugotovi ogroženost gnezdišč,
- Omejitev sečnje v času od 1. aprila do 31. julija.

Krmljenje - splošno

Kot ukrep krmljenja sodijo vse vrste polaganja hrane v naravno okolje, ki je namenjena prehrani divjadi. Za polaganje hrane se ne smatra posek drevja za objedanje in pridelava krme na kmetijskih površinah (t.i. krmnih njivah), s katero se divjad prehranjuje neposredno na rastočih rastlinah. Kot ukrep krmljenja prav tako ne šteje polaganje soli, kljub temu pa je pri polaganju le te potrebno upoštevati v načrtih zapisane usmeritve in omejitve. Krmljenje s krmo pridelano na travnatih površinah (pašniki, travniki), ki jih vzdržujejo upravljavci lovišč, se šteje kot ukrep krmljenja in je tudi te lokacije potrebno vnesti v kataster krmišč. Takšno polaganje krme se lahko omeji v primerih negativnih učinkov divjadi na okolje.

Namen:

Pri opredelitvi namena krmljenja je potrebno le-tega obravnavati z vidika učinkov na celotno populacijo posameznih vrst divjadi in njeno življenjsko okolje ter na medvrstne odnose. Pri tem je potrebno upoštevati tudi obstoječe razmere v življenjskem okolju in cilje upravljanja s posameznimi vrstami divjadi v določenem okolju. Ker so nameni krmljenja za posamezne vrste divjadi različni, je temu prilagojeno tudi krmljenje. Želene učinke krmljenja po vrstah divjadi se zagotavlja s prostorsko in časovno opredelitvijo krmljenja ter sestavo krme.

Krmljenje ima lahko pozitivne učinke v od človeka osiromašenih življenjskih okoljih ali okoljih, kjer se zaradi sedanjih interesov po rabi prostora (kmetijstvo, gozdarstvo) brez večjih negativnih posledic za okolje, lahko omogoči prisotnost vitalnih populacij posameznih vrst divjadi ali pa se s krmljenjem zniža

vpliv divjadi na to okolje. S pomočjo krmljenja se tudi omogoča lažji in pravilnejši poseg v populacije divjadi z odstrelom.

Razen krmljenja nekaterih vrst male divjadi (fazan, poljska jerebica, poljski zajec), pri kateri je zaradi trenutnega stanja v Sloveniji osnovni cilj dvig številčnosti, krmljenje ne sme biti namenjeno ali imeti za posledico dvig natalitete in s tem gostot posameznih vrst divjadi, preživetje posameznih manj vitalnih osebkov v populaciji ali celo vzdrževanje preštevilne populacije divjadi v ohranjenih habitatih.

Ker ima neustrezna sestava ali kvaliteta krme lahko za posledico povečanje obremenitev okolja (povečanje objedanja naravne vegetacije in lupljenja drevja) ali celo povzroči prebavne motnje posamezne živali, se v načrtih predpisuje tudi dovoljena sestava krme, pri čemer je za določene namene krmljenja omejena zlasti količina močne škrobne krme, oziroma obvezna sestavina sočne krme v strukturi ponudbe krme.

Pri nekaterih vrstah divjadi (lisica, kuna belica), ki jih krmimo s stranskimi živalskimi proizvodi, je potrebno upoštevati predpise s področja veterine.

Vrste krmljenja:

Po namenu krmljenja ločujemo zimsko, preprečevalno in privabljalno krmljenje.

Zimsko krmljenje se izvaja z namenom zmanjšanja pritiska divjadi na naravne prehranske vire in tvorbe energijske rezerve v času prehranske ožine. S tem ukrepom se divjad v obdobju leta, ko nastopi prehranska ožina prostorsko zadržuje v predelih zimovališč. Pri mali divjadi je namenjeno povečanju prehranske ponudbe tudi izven zimskega obdobja ter s tem preživetju posameznih osebkov oz. skupin divjadi, ki imajo kot skupni učinek povečevanje številčnosti te divjadi.

Zimsko se v LUO krmi naslednje vrste divjadi:

- Muflon
- Mala divjad (fazan, poljska jerebica, poljski zajec, raca mlakarica)

Preprečevalno krmljenje se izvaja le za divjega prašiča v časovno omejenem vegetacijskem obdobju, kar bo opredeljeno z letnimi načrti LUO, z namenom zadrževanje živali v predelih, kjer so manjše možnosti nastanka škod na kmetijskih površinah.

Privabljalno krmljenje se izvaja z namenom privabljanja divjadi zaradi odstrela. Privabljalno se v LUO krmi naslednje vrste divjadi:

- Muflon
- Divji prašič
- Lisica
- Kuna belica
- Kuna zlatica

Namensko krmljenje srnjadi in gamsa, razen v izjemnih razmerah, ni dovoljeno.

Izjemoma, le ob posebnih (izjemnih) vremenskih razmerah ali pri naravnih katastrofah se lahko krmi ostale vrste divjadi (srna, gams). V primeru izjemnih zimskih razmer (dolgotrajnejša visoka in pomrzljena snežna odeja), je dovoljeno krmljenje naštetih vrst divjadi le v predelih, kjer je na večjih površinah s prehranskega vidika osiromašeno življenjsko okolje teh vrst. Oceno izrednih razmer, ki bi opravičevale izjemno zimsko krmljenje naštetih vrst divjadi opravi upravljavec lovišča samostojno ter o tem z vlogo (opis izrednih razmer, kraj oz. območje potrebnega krmljenja, čas, vrsta divjadi) pisno obvesti OE ZGS. Soglasje (pozitivno ali negativno) k začetku krmljenja izda pristojna OE ZGS pisno ter o tem obvesti tudi lovsko inšpekcijo. Pred izdajo dovoljenja za krmljenje morajo biti izvedeni ukrepi povečevanja prehranske ponudbe z naravno hrano (posek drevja in grmovja za objedanje, pluženje). Povečevanje prehranske ponudbe, z ukrepi omogočanja prehrane z naravno hrano (posek drevja in grmovja za objedanje, pluženje) je dovoljeno in v ostrejših zimski razmerah priporočljivo, zato se jih nikjer v Sloveniji ne omejuje. Z namenom zmanjšanja povoza srnjadi je izjemoma v bližini prometnic z močno povečanim povozom srnjadi v zimskem času za kratek čas (največ 1–2 tedna) dovoljeno t.i. prestrežno krmljenje (*»intercept feeding«*), s katerim zmanjšamo potrebo po približevanju (prehranjevanju) srnjadi na brežinah cest. Tovrstno prestrežno krmljenje je mogoče dovoliti le, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- dolgotrajna ali visoka snežna odeja;
- zaznano pogosto prehranjevanje srnjadi na brežini ceste;
- registrirano večje število povožene srnjadi v dotičnem lovišču v času te zime (>3 po 1.12.);
- krmljenje se izvaja v pasu 300–500 m od problematičnega/ih odseka/ov cest(e).

Za pridobitev dovoljenja za prestrežno krmljenje veljajo enaki pogoji kot za izjemoma dovoljeno zimsko krmljenje srnjadi (podana pisna informacija z vlogo na ZGS s strani upravljavca, izdano soglasje s strani OE ZGS ter obveščanje lovske inšpekcije). Pred izdajo dovoljenja morajo biti predhodno vzpostavljeni

ukrepi dostopa srnjadi do naravnih prehranskih virov (pluženje visokega snega do robidovja in ostalih virov naravne hrane,...).

Vrste, količina in sestava krme:

Vrste krme so obravnavane s stališča energijske vrednosti, vsebnosti vode ter izvora po naslednjih skupinah:

- močna škrobna krma (koruza, žita, kostanj, želod, briketi s hrano rastlinskega izvora),
- sočna krma (okopavine, tropine, sadje),
- voluminozna krma (seno, vejniki, travna silaža, koruzna silaža, pesni rezanci) in
- krma živalskega izvora v skladu z veterinarskimi predpisi.

Vse ostale vrste krme, razen zgoraj navedenih, za krmljenje divjadi niso dovoljene.

Krmljenje rastlinojede parkljaste divjadi – splošne usmeritve

Količina močne škrobne krme za zimsko krmljenje rastlinojede vrste divjadi (muflon) naj bo v najnižjem deležu, praviloma ne sme presegati 10 % delež v skupni količini (po masi) krme. Na istem krmišču, namenjenem zimskemu krmljenju rastlinojede parkljaste divjadi mora biti struktura krme v sledečih deležih – močna škrobna krma do 10 %, sočna krma do 30 %, voluminozna krma vsaj 60 %. Odstopanja od navedene strukture krme za rastlinojedo parkljasto divjad v času zimskega krmljenja so le v smislu vzdrževanja pasišč s košnjo in naknadnim sušenjem sena, ko je le-tega dovoljeno samostojno zložiti v jasli.

Priporočljivo je, da je ob zimskem krmljenju parkljaste divjadi močna škrobna krma na razpolago le v jesenskih mesecih (oktober, november, december), sočna in voluminozna krma pa v celotnem obdobju krmljenja.

Količine položene krme naj bodo dejansko odvisne od naravne ponudbe hrane (gozdni obrod kostanja, hrasta in bukve) v posameznem letu.

Specifične usmeritve pri krmljenju posameznih vrstah divjadi so zapisane v posebnem delu navodil.

Intenzivnost zimskega krmljenja, izbira lokacij in števila krmišč ter stalnost krmišč v prostoru

Krmljenje divjadi, predvsem zimsko, lahko močno vpliva in preoblikuje migracijske značilnosti, prostorsko razporeditev in splošne vedenjske vzorce parkljaste divjadi, zlasti jelenjadi. Dolgotrajno krmljenje zmanjšuje njeno sezonsko migratornost in celoletna območja aktivnosti ter povečuje njene celoletne in zlasti zimske gostote v neposredni okolici krmišč. Vse naštetu lahko vpliva na:

- akutno povečanje poškodb in škod na mladju v okolici krmišč pri čemer vplivno območje povečanih poškodb znaša okoli 500 metrov okoli krmišč,
- prevelike splošne obremenitve gozdov ob krmiščih, kar se odraža v padcu vrstne pestrosti, izginjanju rastlinskih in živalskih vrst in degradaciji ekosistemov,
- potencialno olajšanje prenosa bolezni s prostoživečih na domače živali.

V izogib naštetim negativnim dejavnikom krmljenja priporočamo, da se lokacije zimskih krmišč v času dosledno menjavajo in naj isto krmišče ne bo nepretrgoma v uporabi več kot 10 let. Krmljenje samo po sebi ne zmanjšuje poškodb gozdnega mladja in drevja zaradi lupljenja, pač pa je mogoče z njim divjad odtegniti v predele, kjer so poškodbe manj problematične. Zato naj bodo lokacije krmišč določene ob upoštevanju zgradbe gozdov in gozdnogospodarskih ter gozdnogojitvenih ciljev - s krmišči se je treba izogibati obsežnejšim delom sestojev, ki so ali bodo v naslednjem desetletju v obnovi in sestojem, kjer so zaradi specifične drevesne zgradbe težave z obnovo večje. Tudi sicer priporočamo, da se zimsko krmljenje izvaja po kritični presoji pozitivnih in negativnih učinkov na individualni ravni. V splošnem je treba obseg krmljenja pri vseh vrstah divjadi postopno zmanjševati in krmljenje na območjih, kjer se ga doslej še ni uporabljalo, dovoliti le v primerih in na konkretnih lokacijah in območjih, ko njegovi pozitivni učinki odtehtajo negativne. Na območjih, kjer se ukrep že dlje časa izvaja, pa naj bodo vse spremembe postopne. Morebitna nagla ukinitve krmljenja na območju z dolgo tradicijo rabe tega ukrepa, bi namreč lahko vodila v velike poškodbe gozda in tudi poslabšanje telesnega stanja ter celo pogine na krmo habituiranih živali.

Gostota krmišč:

Zaradi preprečitve prekomernega krmljenja parkljaste divjadi, gostitve divjadi na neprimernih lokacijah, neželenih migracij divjadi ali krmljenja, ki bi imelo za posledico zmanjševanje vpliva naravne selekcije med divjadjo, se določi tako količina kot tudi struktura krme, oziroma število krmišč.

Število krmišč za malo divjad in male zveri ni omejeno.

Kataster krmišč:

Kataster krmišč v lovsko upravljavskem območju je popis (vključno s kartnim gradivom) lokacij vseh krmišč, ki so pri upravljanju z divjadjo v danem trenutku strokovno ter okoljsko sprejemljiva in dopustna. V katastru krmišč so opredeljene natančne lokacije krmišč po posameznih loviščih, ciljna živalska vrsta katero se krmi, namen krmljenja, tip krmišča ter vrste in količine krme.

Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z upravljavci lovišč in območnim združenjem upravljavcev lovišč (OZUL) izdelava in vodi kataster krmišč v lovsko upravljavskem območju. Na predlog upravljavca lovišča ter po strokovni presoji ZGS se kataster lahko spremeni ali dopolni.

V katastru krmišč se vodijo lokacije za sledeče vrste krmišč in načine krmljenja na krmiščih:

- krmišča za zimsko krmljenje muflona
- krmišča za privabljalno krmljenje muflona, kjer se poleg sočne krme polaga še ostale vrste krme
- krmišča za preprečevalno krmljenje divjih prašičev
- krmišča za privabljalno krmljenje divjih prašičev

Kataster krmišč je sestavni del načrtov upravljanja z divjadjo. Del vsebin iz katastra krmišč mora biti sestavni del letnega lovsko upravljavskega načrta LUO za konkretno koledarsko/lovsko/načrtovalsko leto, predvsem so to: kriteriji, pogoji in načini krmljenja (podrobnejša navodila) za vrste parkljaste divjadi, ter tudi dovoljene maksimalne količine krme (kjer so le te omejene), kar velja tudi za krmišča za katera se ne vodi katastra. V načrtih LUO morajo biti opredeljene (navedene) tudi lokacije krmišč za posamezne vrste divjadi.

Solnice

Namen solnic je olajšati predvsem spomladanski prehod na sočno naravno hrano, preskrbo z mineralnimi snovmi ter doseganje načrta odvzema, zato je priporočljivo zalaganje solnic v zmernih količinah s soljo in mineralnimi kamni (priporočeno do največ 3 kg na solnico). Postavljanje solnic je prepovedano:

- V gozdnih sestojih - mladovjih in sestojih v obnovi, oz. je dovoljeno le ob soglasju lastnika gozda in ZGS.
- Ob cestah in v območju gozdnih rezervatov.
- Ob vodnih virih oz. le v minimalni oddaljenosti 50 m in na način, ki onemogoča vnos soli vanje. Soli tudi ni dovoljeno neposredno vnašati v luže, kaluže in ostala vodna telesa.
- V območja ali bližino območij, kjer so prisotne redke, ogrožene in zavarovane vrste živali ter rastišča redkih, ogroženih in zavarovanih rastlinskih vrst.
- V bližino območij naravnih vrednot, v ožja zavarovana območja in v dele širših zavarovanih območij s strožjim varstvenim režimom (IUCN kategorija II). Izjemoma je tudi na teh območjih možna začasna postavitev.

7 UPRAVLJANJE S POSAMEZNIMI VRSTAMI DIVJADI

7.1 SPLOŠNO

7.1.1 Prostorski okvir obravnave

Osnovni prostorski okvir načrtovanja za populacije posameznih vrst divjadi predstavlja praviloma Ptujsko-Ormoško LUO.

Zaradi morebitnih naravnih ali umetnih ločnic, razlik v gostotah posameznih vrst divjadi, različnega okolja ali znanih medvrstnih odnosov z ostalimi živalskimi vrstami, je marsikje smiselna dodatna obravnava po notranjih »ekoloških enotah« – v okviru skupin lovišč ali izjemoma po posameznih loviščih znotraj LUO. Kjer je moč natančneje določiti območje populacijske razširjenosti za posamezno vrsto, je le-ta obravnavana znotraj konkretnega populacijskega območja.

7.1.2 Upravljanje v preteklem desetletnem oz. petletnem obdobju

Upravljanje s populacijami posameznih vrst divjadi ocenjujemo na podlagi podatkov preteklega desetletnega (dolgoročni načrti LUO) oz. petletnega (letni načrti LUO) obdobja:

- Stopenj uresničevanja načrtovanih usmeritev in ukrepov za posege v populacijo, s poudarkom na številu in strukturi,
- Izgub po višini, strukturi, vzrokih ter trendih izgub,
- Gibanjih telesnih mas pri parkljasti divjadi in mas rogovja pri samcih iz družine jelenov (srnjak)
- Primernosti načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja,
- Stanju in ukrepih v življenjskem okolju
- Drugih kazalnikov v populacijah divjadi, kot so npr. velikosti/dolžine čeljusti ali stopnja oplojenosti samic zlasti mlajših starostnih razredov pri parkljasti divjadi.

V realizacijo načrta odvzema se pri parkljasti divjadi poleg odstrela štejejo vse z materialnimi dokazi (čeljust, rogovje) dokumentirane izgube. V primerih, kjer materialnega dokaza zaradi popolnega uničenja trofeje in/ali čeljusti ni možno predložiti ali kjer lahko odvzem materialnega dokaza zaradi stanja kadavra pomeni tveganje za zdravje lovca, je dovolj tudi uradni zaznamek (zapisnik) odgovornih oseb lovske organizacije in drugih (VURS, Veterinarska fakulteta, Policija,...), ob hkratnem obveznem kronološkem vpisu v evidenčno knjigo odstrela in izgub velike divjadi.

Pri mali divjadi in ostalih vrstah divjadi se v realizacijo štejejo poleg odstrela vse dokumentirane izgube, ki so kronološko vpisane v evidenčno knjigo odstrela in izgub male divjadi, razen v kolikor predpisi ne določajo drugače.

7.1.3 Ocena stanja populacije

Stanje posameznih populacij ocenimo na podlagi:

- Trenda številčnosti populacij in ocene prostorske razporeditve, katere ugotavljamo z različnimi metodami (kontrolna metoda, radiotelemetrija, genetske raziskave, sistematična štetja,...),
- Spolne in starostne strukture ter prirastka,
- Zdravstvenega stanja,
- Medsebojnih vplivov z ostalimi vrstami in usklajenosti z okoljem,
- Trenda škod na kmetijskih kulturah in objedenosti gozdnega mladja,
- Upoštevanja abiotских dejavnikov (zlasti klimatskih, npr. dolžina in ostrina zim, ekstremne suše...).

7.1.4 Cilj upravljanja s populacijo

Posamezne cilje upravljanja s populacijami divjadi z namenom optimizacije prirastka, večnamenskih koristi in vlog divjadi opredelimo z:

- Želenim trendom številčnosti z relativno ciljno gostoto in prostorsko razporeditvijo
- Ciljno starostno, spolno in kakovostno strukturo
- Ciljnim razmerjem z ostalimi populacijami prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst
- Ciljnim stanjem življenjskega okolja glede bivalnih in prehranskih razmer

Pri tem sledimo splošnemu cilju, ki opredeljuje za vse vrste divjadi stabilno, vitalno (viabilno) populacijo naravne spolne in starostne strukture, ki mora biti usklajena z okoljem in s populacijami drugih vrst divjadi ter zavarovanimi živalskimi vrstami, pri čemer še posebno pozornost namenjamo vrstam divjadi z negativnimi populacijskimi trendi. Vsem populacijam divjadi mora biti zagotovljen ustrezen nadaljnji razvoj, pri čemer je primerno izražen tudi cilj trajne gospodarske rabe teh vrst.

Glede na gostoto populacij posamezne vrste divjadi in njihovega vpliva na okolje ter odnosa do drugih živalskih vrst se lahko odločimo za:

➤ ohranitev trenutne številčnosti	0
➤ povečanje trenutne številčnosti	+
➤ zmanjšanje trenutne številčnosti	-

ali pa za izhodiščno starostno in spolno strukturo, ki jo prožno prilagajamo glede na dejanske razmere v populacijah in okolju.

7.1.5 Usmeritve za upravljanje

Usmeritve za posamezno populacijo smiselno opredelimo z naslednjimi vsebinami:

- Usmeritev za določitev ukrepov v populaciji v celotnem LUO ali po posameznih delih LUO,
- Usmeritev za opazovanje in spremljanje številčnosti, strukture in zdravstvenega stanja populacije,
- Usmeritev za ohranitev in nego habitatov v gozdnem in negozdnem prostoru, ter izboljšanje življenjskih (bivalnih in prehranskih) razmer,
- Usmeritev za preprečevanje škod od in na divjadi.

Usmeritve za določitev ukrepov v populaciji po posameznih delih LUO

Izvajanje načrta odvzema posameznih vrst divjadi je ukrep varstva in upravljanja populacij divjadi.

Starostni in spolni razredi pri parkljasti divjadi

Starostni in spolni razredi (kategorije) so za vsako vrsto parkljaste divjadi posebej opredeljeni. Pri ostalih vrstah divjadi ta ločitev na kategorije ni potrebna in ni smiselna.

Za prehod v višji starostni razred pri parkljasti divjadi, razen pri divjem prašiču, se upošteva datum 1. april. Pri parkljasti divjadi se za ugotavljanje in oceno starosti uporablja metoda okularne ocene razvitosti (menjave) in obrabljenosti zobovja, ki jo opravi Komisija za oceno odstrela in izgub v LUO. Pri divjem prašiču se za prehod v višji starostni razred upošteva okularna ocena dejanske starosti v mesecih na podlagi pregleda razvitosti zobovja. Ocena komisij(e) v LUO glede določitve starosti za vpis v bazo podatkov je dokončna. V primerih, ko komisija pri oceni starosti odvzete divjadi ni enotna, se lahko pred svojo suvereno in dokončno odločitvijo posvetuje s predstavnikom ali komisijo upravljavca lovišča.

Višina in prostorska razdelitev odvzema

Višino in prostorsko razdelitev odvzema v prostorskem območju obravnave določamo praviloma na podlagi ocene stanja, opredeljenih s kontrolno metodo v najširšem pomenu besede in določenih ciljev usmerjanja populacije. Načrtovano število in strukturo odvzema posamezne vrste divjadi se z letnimi načrti določi za LUO oziroma ožje prostorske enote, izjemoma tudi za posamezna lovišča.

Upoštevamo sledeče dejavnike (stanje in trende):

- številčnost in prostorsko pojavljanje živalske vrste,
- bioindikatorje,
- realizacijo odvzema pri posamezni živalski vrsti v preteklih petih letih,
- realizacijo odvzema pri posamezni živalski vrsti v preteklem letu,
- zdravstveno stanje živalske vrste,
- ugotovljene izgube,
- škode v gozdu in na kmetijskih površinah ter
- medvrstne odnose do drugih živalskih vrst in odnose znotraj vrste.

Višina odvzema je odvisna od cilja glede na relativno številčnost populacije in drugih kazalnikov njenega stanja. Vodilo pri upravljanju z vrstami parkljaste divjadi je ohranitev vitalnih, zdravih populacij, številčno usklajenih z okoljem ob hkratnem upoštevanju človekovih interesov in dejavnosti v okolju (lovstvo, kmetijstvo, gozdarstvo, promet...). Za doseg cilja je zato nujno doseganje dovolj visokega količinskega in strukturnega odvzema, ob hkratnem izvajanju izbirnega, t.i. kvalitativnega odstrela/odvzema. Iz populacije naj se pri mlajših kategorijah praviloma odstranjujejo podpovprečno telesno razviti osebki, varuje srednji starostni razred in zopet močnejše posega v starejše/prestarele osebke. Pogoji izbirnega odstrela so lahko opredeljeni v letnih načrtih LUO zgolj kot priporočila.

V načrtu so določena tudi dopustna odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema pri posamezni vrsti divjadi. Realizacija dosežena v okviru dopustnih odstopanj šteje, da je načrt ustrezno realiziran. Odstopanja od načrtovanega odvzema, po višini in strukturi, še zlasti v starostnem razredu osebkov 2+ in starejši (prednostno srednji starostni razred - nosilci populacije, ki so različno oblikovani glede na vrsto divjadi) ter ne glede na to da so znotraj dopustnih odstopanj realizacije, morajo biti smiselno izravnana v načrtih naslednjih let, predvsem v prvem letu. Dinamiko odstrela z namenom izpolnitve načrtov se priporoča z letnimi načrti LUO.

Splošno velja, da preseganja realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni dobi na posamezno vrsto ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema vrste v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Starostna in spolna struktura odvzema

Starostna in spolna razdelitev odvzema je odvisna od postavljenega cilja glede številčnosti in sestave populacije, ter ocene trenutne starostne in spolne strukture populacije posamezne vrste parkljaste divjadi. Spolna in starostna struktura načrtovanega odvzema ne sme imeti za posledico nenaravno strukturiranih populacij, ter mora stremeti k oblikovanju populacij s piramidalno strukturo in čim bolj naravno spolno strukturo, ki je v naravi sicer redko v razmerju 1:1, kar zlasti velja za starejšo divjad. To pa pomeni, da odvzem ne sme biti višji pri spolu, ki je v naravnih populacijah v manjšini.

Podobno kot pri višini odvzema, morajo biti tudi pri starostni in spolni strukturi določena dopustna odstopanja pri realizaciji. Realizacija dosežena v okviru dopustnih odstopanj v vseh starostnih in spolnih razredih (kategorijah) šteje, da je načrt ustrezno realiziran.

Časovna dinamika odvzema

Časovna dinamika odstrela kot glavnega vzroka odvzema je zapisana kot priporočilo za čim hitrejšo in pravilnejšo realizacijo. Tako po višini, kot po strukturi je opredeljena v nadaljevanju za vsako vrsto divjadi posebej.

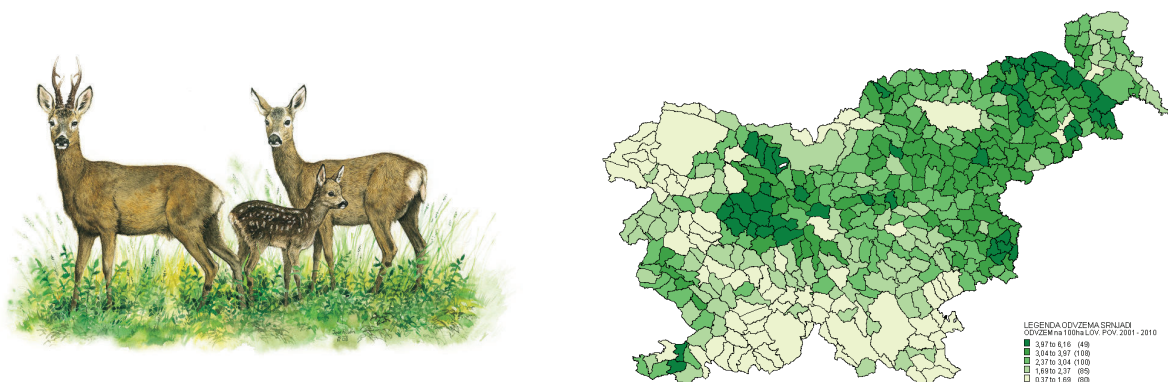
Ostalo

Ostale usmeritve za realizacijo odvzema so opredeljene v nadaljevanju za vsako vrsto posebej in bodo opredeljene tudi v letnih načrtih.

Pri vseh vrstah divjadi preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub določene vrste divjadi po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Morebitni dodatni/drugi bioindikatorji za določitev stanja populacij divjadi, kot so opredeljeni s tem načrtom bodo v naslednjem obdobju veljavnosti dolgoročnega načrta uvedeni v prakso kot posledica sprememb podzakonskih predpisov ali medsebojnih dogovorov med znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, lovskimi organizacijami v LUO in ZGS.

7.2 SRNA (*Capreolus capreolus* L.)

7.2.1 Prostorski okviri obravnave

Osnovni prostorski okvir obravnave srnjadi je njeno celotno območje. V LUO med posameznimi naravnogeografskimi enotami kot so Slovenske gorice, Dravsko in Ptujsko polje ter Haloze z Bočem ni bistvenih razlik, ki bi narekovali ločeno obravnavo.

7.2.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Osnovna značilnost upravljanja s srnjadjo v preteklem obdobju je bil strah lovcev pred prevelikim odstrelom in tako posledično pred zmanjševanjem številčnosti. V zadnjem obdobju je opaziti nekoliko bolj prožen dostop do te tematike, predvsem zaradi škod in velikega deleža izgub. Splošno gledano je upravljanje s srnjadjo dobro, nekoliko odstopa od načrtovanega le delež odstrela po starosti in spolu, vendar se tudi to zadnja leta izboljšuje.

Stopnja uresničevanja načrtovanega odvzema po številu in strukturi

Skupni načrt je bil realiziran v višini 100 %, največ leta 2003 – 107 % in najmanj leta 2006 – 93 %. Od skupno 30.963 načrtovanih kosov odvzema v načrtovanem obdobju 2001 – 2010 je bilo realiziranih 31.087 kosov. Čisti odstrel je znašal 23.767 živali oziroma 76,5 % celotnega odvzema. Lovci se vse bolj zavedajo, da je potrebno dogovorjeno in sprejeto politiko upravljanja s srnjadjo spoštovati. Na to kaže tudi delež 2+ srnjakov, ki je v vsem desetletnem obdobju pod 20 % celotnega odstrela. Delež ženskega spola je nad 50 %, nekoliko odstopa od načrtovanega le premajhen delež moških mladičev (15,8 %) in prevelik delež enoletnih srnjakov (13,6 %).

Delež izgub v skupnem odvzemu je slaba četrtina (23,5 %) in se giblje od 18 % do 26 % po posameznih letih. Med izgubami močno prevladujejo izgube zaradi prometa (68,8 %), sledijo pa izgube zaradi potepuških psov (10,9 %) in neznani vzroki (9,1 %). V zadnjih letih so se izgube zaradi gostejšega prometa povečale, kljub temu pa pričakujemo, da bo dokončna izgradnja avtocest razbremenila promet na lokalnih cestah in da bi se lahko izgube v prihodnje zmanjšale. V vsakem primeru so izgube prevelike. Postavljanje »kemičnih« ograd ob prometnicah ne zagotavlja tistega učinka, kot ga obljubljajo proizvajalci. Ob postavitvi teh ograd je na začetku viden uspeh, saj srnjad poišče druge poti za prehode, včasih tudi v sosednjem lovišču. Na koncu pa se vidi, da so migracije neobhodne, saj lahko srnjad le na ta način zadovoljuje svoje osnovne življenjske potrebe, za kar je potrebno gibanje.

Glede na obseg škod, obseg objedenosti gozdnega mladja in delež realizacije, menimo, da je bilo upravljanje v preteklem 10-letnem obdobju primerno.

Biološki kazalniki

Telesne mase srnjadi so odvisne od številnih vplivov žive in nežive narave. Povprečne mase divjadi in rogovja so v precejšnji meri odraz lege in bonitete lovišč, delno pa so podvržene tudi številčnosti, načinu upravljanja z vrsto po loviščih in ostalimi kazalci v populaciji. Intenziteta in dinamika odstrela precej vplivata na gibanje mas rogovja in telesnih mas uplenjene srnjadi.

Telesne mase posameznih starostnih in spolnih kategorij v zadnjem desetletnem obdobju nekoliko nihajo. Naj opaznejši je trend padanja telesnih mas pri obeh spolih enoletne srnjadi (lanščaki in mladice) in mladičih obeh spolov. Glede na izhodiščno leto 2001 je trend pri telesnih masah starejše srnjadi (srne in srnjaki 2+) stabilen z neizrazitimi nihanjem.

Podatki o masah trofej srnjakov starosti 2 in več let kažejo padanje od leta 2001 do leta 2005 in po tem letu zopet postopno naraščanje s konstantnim pozitivnim trendom.

Nihanja bioloških kazalnikov (telesna masa in masa rogovja) so neizrazita in ne kažejo na spremenjeno številčnost srnjadi. Razlog je po vsej verjetnosti v tem, da je ponudba hrane za srnjad tako velika, da sprememba številčnosti ne vpliva na telesne mase in maso rogovja. Verjetno na le-te bistveno bolj vpliva nemir in ostre in dolge zime, ter drugi ekstremni vremenski pogoji (suša...).

Primernost načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja

V preteklem obdobju je bilo načrtovanje dober kompromis med:

ŠKODAMI → OBJEDENOSTJO → REALIZACIJO → PREDLOGI LOVSKIH DRUŽIN → USKLAJEVANJI S SOUPORABNIKI PROSTORA → POTRDI TVAMI NAČRTOV NA MKGP

Odstopanja realizacije od številčnega načrta odvzema so bolj slučajne narave, edina težava pri moških mladičih in enoletnih srnjakih pa je stvar prepričevanja in dokazovanja o upravičenosti večjega posega tudi v najmlajšo kategorijo srnjadi.

7.2.3 Ocena stanja populacije

Trend številčnosti populacij in ocena prostorske razporeditve

V zadnjem petletju številčnost srnjadi postopoma in rahlo narašča, na kar nakazuje tudi naraščajoč trend izgub. Vzrok za naraščanje številčnosti srnjadi je verjetno predvsem v zmanjševanju številčnosti lisic, ki plenijo mladiče, ter v posameznih loviščih tudi izboljšanje starostne in spolne strukture srnjadi.

Glede prostorske porazdelitve je potrebno omeniti večjo koncentracijo in dnevne migracije srnjadi ob prometnicah.

Spolna in starostna struktura

Spolna struktura se je v zadnjih letih izboljšala, saj je pri letnih pregledih odstrela delež srnjakov 2+ pod 20 %, uplenjeni so stari srnjaki in stare srne, kar dokazuje da imamo v populaciji srnjad vseh starosti pri obeh spolih. Je pa normalno, kot tudi v vseh drugih populacijah, da je delež ženskega spola nekoliko večji. Ocenjen prirastek je okrog 1,5 kosa na vodečo srno.

Zdravstveno stanje

V povprečju je bilo letno ugotovljenih 85 glav izgub zaradi bolezni ali neznanega vzroka (ločitev obeh vzrokov je pri najdbi kadavra skoraj nemogoča). Podatkov o vrstah bolezni, zaradi katerih je poginila srnjad ni, ocenjujemo pa, da je v največji meri pogin posledica driskavosti oz. črevesnih zajedalcev in nosnega zolja ali starosti. Glede na to, da izgube srnjadi zaradi bolezni in neznanega razloga predstavljajo skupaj le 12 % vseh izgub, oz. manj kot 3 % celotnega odvzema, lahko ocenimo zdravstveno stanje srnjadi kot dobro.

Medsebojni vplivi z ostalimi vrstami

Ostalih rastlinojedih vrst, ki bi značilno vplivale na srnjad v LUO skorajda ni, le tu in tam je prehodna navadna jelenjad, v LUO pa je tudi stalna navzočnost divjega prašiča, ki pa se ni izkazala za pretirano motečo do srnjadi. Redukcijsko vlogo ima od naravnih plenilcev na srnjadi le lisica, katere številčnost vpliva na prirastek srnjadi. s plenjenjem mladičev. Kolikšen je dejanski vpliv lisice na srnjad ni moč izmeriti in torej ni znano, saj lisica svoj plen navadno porabi v celoti, tako da je evidentiranje izgub nemogoče.

7.2.4 Cilj upravljanja s populacijo

Želeni trend številčnosti s ciljno gostoto in prostorska razporeditev

Cilj v LUO je v grobem vzdrževanje obstoječe številčnosti. Le-ta se ne sme več povečevati, ker bi se lahko s tem povečale škode, izgube ter objedenost. S ciljno usmerjenimi ukrepi je potrebno doseči zmanjšanje številčnosti in s tem števila trkov ob prometnicah, kjer so izgube zaradi prometa nadpovprečne.

Ciljna starostna, spolna in kakovostna struktura

Vemo, da je populacija srne v stalnem dinamičnem spreminjanju in prilagajanju življenjskemu okolju. Zato bomo posegali v populacijo tako, da jo bomo ohranjali v spolnem razmerju približno 1 : 1,5 v korist ženskega spola, z zadostnim deležem srednje starega dela populacije, ki daje dovolj visok prirastek, da se trajno obnavlja ter ostaja zdrava in vitalna, hkrati pa zagotavlja tudi trajen gospodarski izkoristek z lovom.

V starostni kategoriji nad dve leti je želen enak delež osebkov starih od 2 do 5 let ter osebkov starih nad 6 let. Želimo, da bi bili obe starostni kategoriji v odstrelu zastopani z istim deležem.

Ciljno razmerje z ostalimi populacijami vrst divjadi

Zaradi vpliva lisice na številčnost in razširjenost srnjadi, načrtujemo znižanje številčnosti lisice.

7.2.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo**Usmeritve za določitev ukrepov v populaciji**

Poseg v populacijo srnjadi se določi vsako leto na osnovi presoje stanja populacije srnjadi na podlagi podatkov preteklega obdobja. Za letni območni lovsko upravljavski načrt se pregledajo podatki za obdobje zadnjih petih let s poudarkom na zadnjem letu:

- stopenj uresničevanja načrtovanih usmeritev in ukrepov za posege v populacijo, s poudarkom na številu in strukturi,
- izgub po višini, strukturi, vzrokih ter trendih izgub,
- gibanjih telesnih mas in mas rogovja pri samcih,
- primernosti načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja,
- stanju in ukrepih v življenjskem okolju
- drugih kazalnikov v populaciji, kot so npr. velikosti/dolžine čeljusti ali stopnja oplojenosti samic.

Na podlagi teh kazalcev določimo vsako leto višino in prostorsko razdelitev odvzema. Glede na stanje številčnosti srnjadi lahko gospodarimo za povečanje številčnosti, za vzdrževanje številčnosti ali za znižanje številčnosti. Cilju prilagodimo višino in spolno ter starostno strukturo odstrela. Ker se stanje v populaciji srnjadi lahko hitro spremeni, je treba pri letnem načrtovanju biti pozoren in se hitro prilagajati stanju populacije.

Starostni in spolni razredi (kategorije):

Srnjaki	Srne
Mladiči M	Mladiči Ž
Lanščaki	Mladice
Srnjaki 2 + *	Srne 2 + *

* dopolnjeno življenjsko leto; prehod v višji starostni razred s 1.4.

- Ob izvršenem odstrelu in najdenih izgubah se ugotovi in evidentira tudi spol mladičev. Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu mladičev obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je potrebno izvršiti količinsko zadosten odzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Izhodiščna starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema

Starostni razred	Struktura odvzema (v %)				
	M		Ž		Skupaj
Mladiči M / Mladiči Ž	15 min	25-30	15 min	25 - 30	
Lanščaki / Mladice	15 max		15 max		
Srnjaki 2+ / Srne 2+	20 - 25		20 - 25		40 - 50
Skupaj	100				

- Morebitne cilje zmanjševanja ali povečevanja številčnosti srnjadi dosegamo primarno s prilagojeno višino celotnega odvzema/odstrela.
- Dejanska struktura načrtovanega odvzema za območje in predvsem za posamezna lovišča, lahko odstopa od izhodiščne v primeru večjih odstopanj realizacije odvzema od načrtovanega

odvzema v preteklem (preteklih) letih ali zaradi ostalih strokovnih vzrokov (struktura izgub, vzroki izgub). Odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema po višini in znotraj spolne in starostne strukture (še posebej v starostnem razredu 2+), se smiselno upošteva pri načrtovani višini in strukturi odvzema za naslednje leto. V letnem lovsko upravljavskem načrtu območja se opredeli zahteve, katere je potrebno upoštevati pri nadaljnji razdelitvi odvzema srnjadi po loviščih, ki so nastale zaradi odvzema v posameznem lovišču v preteklem letu.

- Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel srn in mladičev, predvidoma najmanj 70 % do 31. oktobra.
- Do 25.7. je priporočeno odstreliti največ 2/3 za odvzem predvidenih srnjakov 2+.
- Izraz »odstopanje« v nadaljevanju pomeni razliko med realiziranim in načrtovanim odvzemom srnjadi. Izraženo je lahko v absolutni količini (osebek) ali v % od načrtovanega odvzema.

Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema pri srnjadi:

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega št. v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	± 30 %*	± 15 %	± 30 %*	± 15 %
Lanščaki / Mladice	± 30 %*		± 30 %*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	± 15 %		± 15 %	
Skupaj	± 15 %			

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do ± 30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do ±15 % načrtovanega števila odvzema.

- Dopustno odstopanje v kategoriji nad dvoletnih srnjakov in srn je do ±15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije. Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med nad dvoletno srnjadjo načrt LUO določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+, ki mora biti v razponu med 70 in 100 %, pri čemer se vezava dotičnih kategorij kot redni postopek vpelje skozi letne načrte LUO postopoma, najkasneje pa v treh letih od nastopa veljavnosti območnih načrtov.
- V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do ±15 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem nižji od 10 živali, dopustna toleranca ±15 % pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več kosov pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.
- Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Določitev morebitnih osrednjih in robnih površin življenjskega prostora za doseganje ciljne številčnosti ter smeri širjenja v določene predele lovsko upravljavskega območja

S srnjadjo se upravlja enotno za celotno LUO.

Usmeritve za opazovanje in spremljanje številčnosti, strukture in zdravstvenega stanja populacije

- natančno evidentiranje odstrela po spolu,
- natančno evidentiranje izgub po spolu in starosti,
- natančno evidentiranje zdravstvenega stanja,
- evidentiranje odstrela mladičev po spolu.

Preglednica 10: Pregled podatkov o srni za obdobje 2001 – 2010**SRNJAD**

Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
mladiči M	316	388	431	492	512	451	544	583	586	606	4909	32,3	15,8
lanščaki	480	486	529	455	441	382	353	351	384	372	4233	27,9	13,6
srnjaki 2+	507	558	650	608	635	594	595	596	628	668	6039	39,8	19,4
skupaj SRNJAKI	1303	1432	1610	1555	1588	1427	1492	1530	1598	1646	15181	100,0	48,8
mladiči Ž	659	698	782	679	664	590	626	650	635	691	6674	42,0	21,5
mladice	216	262	312	339	356	321	309	318	363	318	3114	19,6	10,0
srne 2+	553	559	616	648	616	648	556	583	655	684	6118	38,5	19,7
skupaj SRNE	1428	1519	1710	1666	1636	1559	1491	1551	1653	1693	15906	100,0	51,2
SKUPAJ odstrel in izgube	2731	2951	3320	3221	3224	2986	2983	3081	3251	3339	31087		100,0

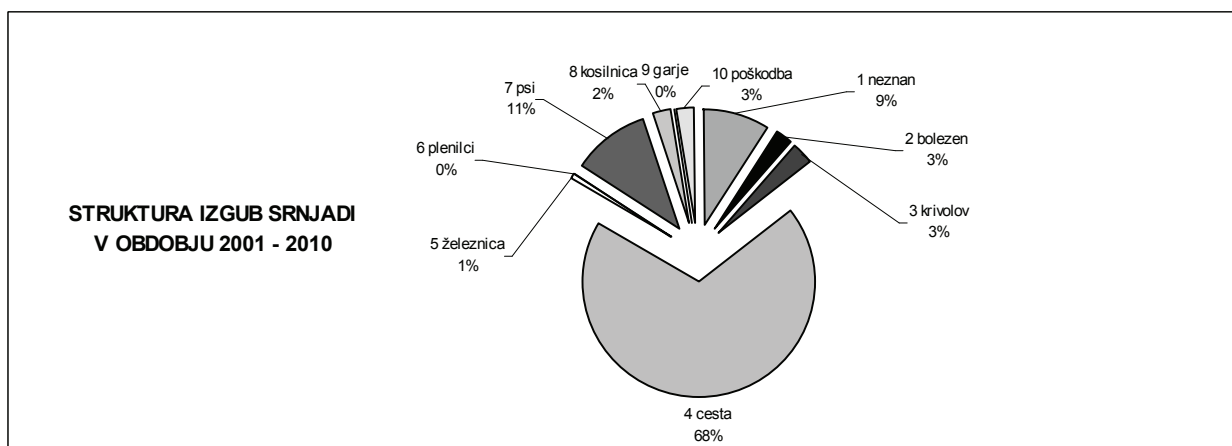
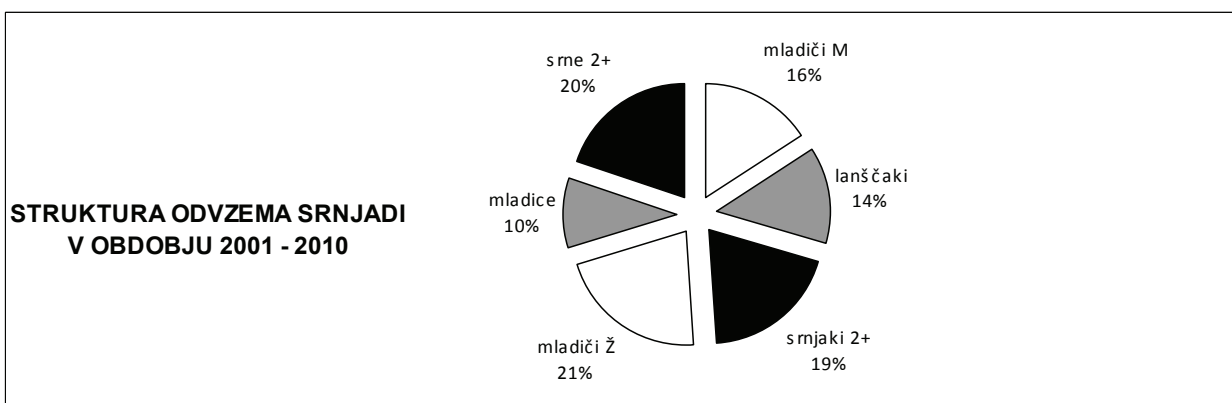
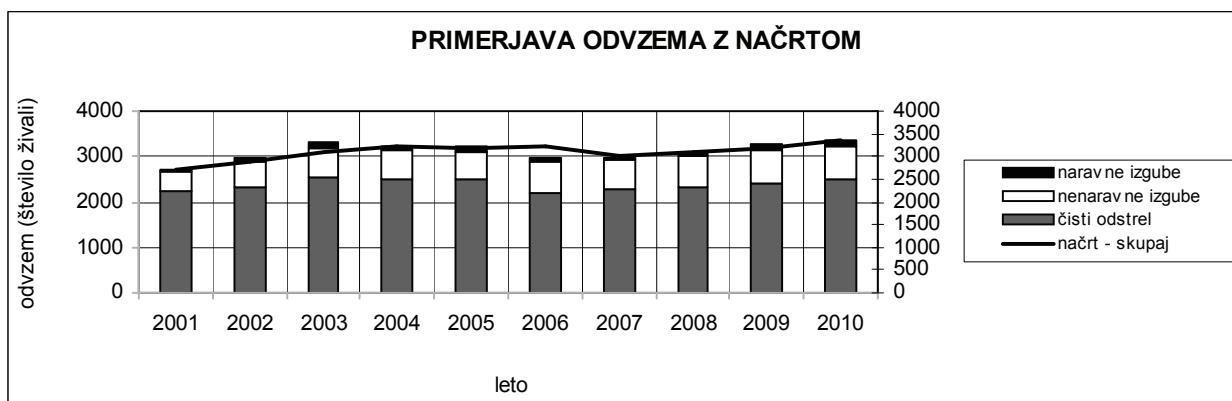
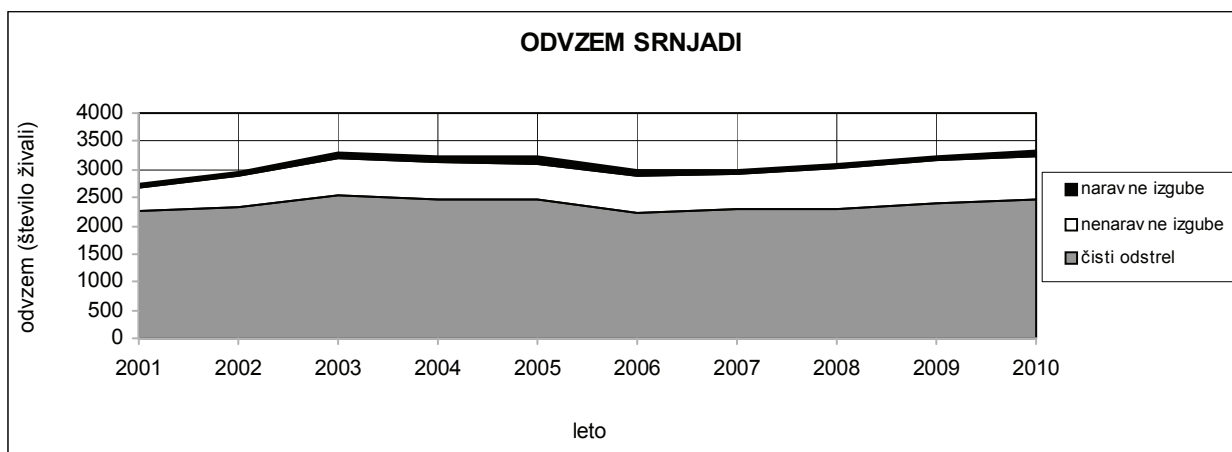
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	
načrt - skupaj	2727	2866	3092	3210	3190	3224	3000	3100	3192	3362	30963	
odstrel in izgube / načrt (%)	100,1	103,0	107,4	100,3	101,1	92,6	99,4	99,4	101,8	99,3	100,4	
delež SRNJAKOV (%)	47,7	48,5	48,5	48,3	49,3	47,8	50,0	49,7	49,2	49,3	48,8	
delež srnjakov 2+ (%)	18,6	18,9	19,6	18,9	19,7	19,9	19,9	19,3	19,3	20,0	19,4	
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol (%)	61,2	62,1	61,9	61,0	61,2	58,4	61,4	61,7	60,5	59,5	60,9	

Izgube												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	431	565	665	650	625	677	608	724	762	756	6463	88,3
naravne izgube	56	50	126	91	113	94	78	51	93	105	857	11,7
skupaj izgube	487	615	791	741	738	771	686	775	855	861	7320	100,0
% izgub	17,8	20,8	23,8	23,0	22,9	25,8	23,0	25,2	26,3	25,8	23,5	
čisti odstrel	2244	2336	2529	2480	2486	2215	2297	2306	2396	2478	23767	

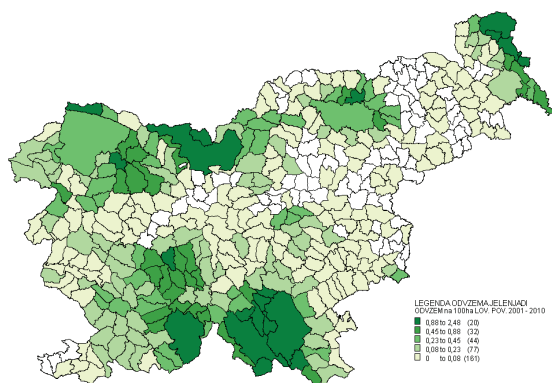
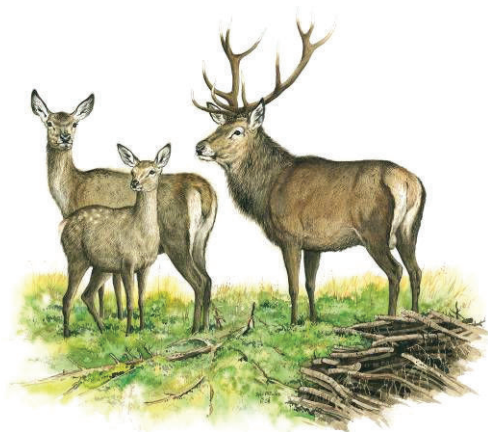
Vzroki izgub												
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	45	42	88	72	101	63	59	36	76	82	664	9,1
2 bolezen	10	8	37	19	12	31	19	15	16	23	190	2,6
3 krivolov	20	20	39	25	23	17	16	15	30	22	227	3,1
4 cesta	346	470	528	531	493	509	469	525	571	593	5035	68,8
5 železnica		2	2	3	3	9	6	3	11	8	47	0,6
6 plenilci	1										1	0,0
7 psi	44	58	80	74	88	110	89	65	89	100	797	10,9
8 kosilnica	21	15	16	17	18	12	13	20	32	9	173	2,4
9 garje			1						1		2	0,0
10 poškodba						20	15	96	29	24	184	2,5

Telesne mase (biološka telesna masa)-kg											
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
mladiči M	10,6	10,4	9,6	9,6	7,9	10	10,5	10	9,9	10	
indeks	100,0	98,1	90,6	90,6	74,5	94,3	99,1	94,3	93,4	94,3	
lanščaki	14,6	14,5	13,4	12,7	10,4	12,5	13,3	13,7	13,2	12,9	
indeks	100,0	99,3	91,8	87,0	71,2	85,6	91,1	93,8	90,4	88,4	
srnjaki 2+	19,1	19,1	18,7	17,5	15,7	18,5	19,1	19,1	18,7	19,0	
indeks	100,0	100,0	97,9	91,6	82,2	96,9	100,0	100,0	97,9	99,5	
mladiči Ž	11	10,4	10	9,7	7,8	10,5	10,1	9,8	9,8	10	
indeks	100,0	94,5	90,9	88,2	70,9	95,5	91,8	89,1	89,1	90,9	
mladice	15,7	15,5	15,2	14,4	11,1	13,9	13,7	13,8	13,3	13,6	
indeks	100,0	98,7	96,8	91,7	70,7	88,5	87,3	87,9	84,7	86,6	
srne 2+	16,7	16,8	16,3	16,1	13,5	16,2	16,5	16,6	16,5	16,7	
indeks	100,0	100,6	97,6	96,4	80,8	97,0	98,8	99,4	98,8	100,0	

Masa trofej srnjakov 2+ (g)											
Povprečna masa trofej / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
srnjaki 2+	284	292	261	255	232	259	276	278	273	280	
indeks	100,0	102,8	91,9	89,8	81,7	91,2	97,2	97,9	96,1	98,6	

7.3 NAVADNI JELEN (*Cervus elaphus* L.)

7.3.1 Prostorski okviri obravnave

Jelenjad je v območju le občasno prisotna, njena številčnost pa je odvisna od sezonskih migracij. Predvidevamo, da potekajo migracije jelenjadi v lovsko upravljavskem območju iz dveh smeri:

- na zahodu iz smeri Pohorja,
- na vzhodu iz Prekmurja in Hrvaške.

7.3.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Če bi sklepali na osnovi odvzema, ki je bil izvršen v zadnjih desetih letih, bi pričakovali, da je v lovsko upravljavskem območju prisotno le malo jelenjadi. Vendar temu ni tako, pojavljajo se tako osebki ženskega kot moškega spola. Je pa potrebno povedati, da smo upravljanje z jelenjadjo v tem LUO podredili cilju za zmanjšanje populacije.

V preteklem desetletnem obdobju je bilo na območju LUO odvzetih skupno 24 živali, od tega 19 moškega spola in 5 ženskega. Pri odstrelu jelenov gre predvsem za mlade jelene, ki so zaradi širitvene strategije vrste najbolj izpostavljeni migracijam in osvajanjem novih teritorijev.

Glede na izrazito kmetijsko dejavnost lovsko upravljavskega območja, je bil cilj preteklega upravljanja z jelenjadjo, da le-ta v njem nebi bila stalno prisotna. Na migracije pa vendarle ni mogoče vplivati, saj so odraz dogajanj v širši populaciji, predvsem v njenih osrednjih delih, na Pohorju, Hrvaškem in v Prekmurju.

7.3.3 Ocena stanja populacije

Obstaja bojazen, da bi se številčnost jelenjadi v tem lovsko upravljavskem območju lahko povečala, tudi na račun uhajanja posameznih živali iz obor, kjer se ta vrsta divjadi marsikje zadržuje nezakonito, oz. obore delujejo brez potrebnih dovoljenj.

7.3.4 Cilj upravljanja s populacijo

V lovsko upravljavskem območju je glede na kmetijsko dejavnost, jelenjad nezaželena. Cilja ni mogoče doseči samo z odstrelom jelenov, ampak predvsem z odstrelom ženskega spola.

7.3.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Pri usmeritvah uvrščamo celotno LUO v t.i. »območje, kjer je prisotnost jelenjadi nezaželena/nedopustna (ti. območja brez jelenjadi)« in je potrebno težiti k popolnemu oz. »čim večjemu« odvzemu jelenjadi. Načrtovati odvzem jelenjadi v LUO in po posameznih lovskih družinah po višini in strukturi ni smiselno, zato naj lovske družine načrtujejo popolni odstrel te vrste, seveda v skladu z zakonom in lovsko etiko. Prav pa je, da dajo prednost odstrelu telet in košut. V kolikor te usmeritve po preverjanju sredi dolgoročnega obdobja (v roku 5 let) ne bodo dajala rezultatov, bo potrebno usmeritve za doseganje cilja drugače in dodatno opredeliti s t.i. prilagojenim ciljem v letnih načrtih LUO.

Glede na to, da v sosednjem Pohorskem lovsko upravljavskem območju upravljajo z jelenjadjo kot populacijo, se mora odstrel jelenov v tem lovsko upravljavskem območju prilagoditi tej upravljavski politiki.

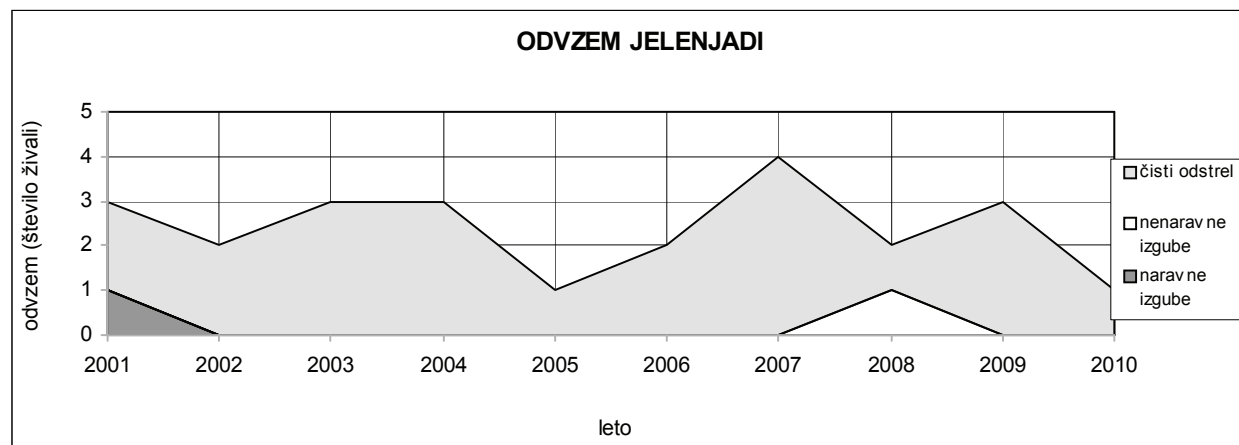
Preglednica 11: Pregled podatkov o jelenjadi za obdobje 2001 – 2010
JELENJAD

Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
teleta M											0	0,0	0,0
lanščaki			1	1		1	1				4	21,1	16,7
jeleni 2-4	2	1	1	2		1	2	1	1		11	57,9	45,8
jeleni 5-9	1				1		1				3	15,8	12,5
jeleni 10 +		1									1	5,3	4,2
skupaj JELENI	3	2	2	3	1	2	4	1	1	0	19	100,0	79,2
teleta Ž											0	0,0	0,0
junice										1	1	20,0	4,2
košute 2+			1					1	2		4	80,0	16,7
skupaj KOŠUTE	0	0	1	0	0	0	0	1	2	1	5	100,0	20,8
SKUPAJ odstrel in izgube	3	2	3	3	1	2	4	2	3	1	24		100,0

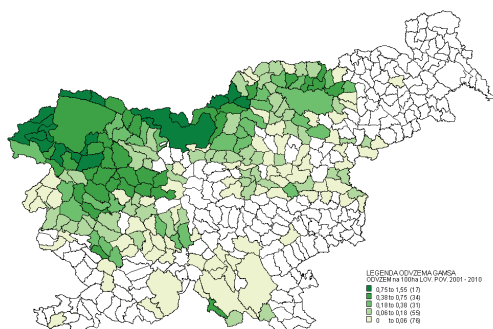
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom													
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj		
načrt - skupaj											0		
odstrel in izgube / načrt													
delež JELENOV	100,0	100,0	66,7	100,0	100,0	100,0	100,0	50,0	33,3	0,0	79,2		
delež trofejnih jelenov 2+ in več	100,0	100,0	33,3	66,7	100,0	50,0	75,0	50,0	33,3	0,0	62,5		
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	0,0	0,0	33,3	33,3	0,0	50,0	25,0	0,0	0,0	100,0	20,8		

Izgube													
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	50,0	
naravne izgube	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	50,0	
skupaj izgube	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	100,0	
% izgub	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0	8,3		
čisti odstrel	2	2	3	3	1	2	4	1	3	1	22		

Vzroki izgub													
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
1 neznan		1									1	50,0	
4 cesta								1			1	50,0	
5 železnica											0	0,0	

7.5 GAMS (*Rupicapra rupicapra* L.)

7.5.1 Prostorski okviri obravnave

V lovsko upravljavskem območju živita dve manjši skupini gamsov na območju Donačke gore in Boča. Na območju Donačke gore upravljajo z gamsom LD Stoperce, LD Žetale in LD Rogatec, na območju Boča pa LD Poljčane.

7.5.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Stopnja uresničevanja načrtovanega odvzema po številu in strukturi

Vsako leto je realizacija odvzema med 6 in 8 gamsov. Gre za minimalni odvzem, s katerim se vzdržujeta obe koloniji v številu, ki pomeni ohranitev obeh skupin. Večji odstrel bi pomenili izločitev gamsa, iz tega okolja, kar pa ni cilj. V obravnavanem obdobju je bilo odvzetih 61 živali, od tega 34 moških živali in 27 živali ženskega spola. Izgube so minimalne. Le v letu 2002 sta bila dva kosa evidentirana kot neznan vzrok izgube.

Biološki kazalniki

Zdravstveno stanje vrste je dobro, ni zaznati nobenih motenj.

Primernosti načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja

Realizacija odvzema je dobra, med posameznimi leti so odstopanja od višine načrta, ki so v glavnem rezultat vremenskih pogojev za izvajanje lova na to vrsto. Načrtovanje odvzema je bilo glede na majhno številčnost primerno.

7.5.3 Ocena stanja populacije

Številčnost gamsa je minimalna, vendar stabilna, zdrava in brez posebnosti glede vpliva na gozdno vegetacijo. Medsebojnih vplivov z ostalimi vrstami ni zaznati.

7.5.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je obdržati obe skupini gamsov v obstoječem številu in dati večji poudarek odstrelu mlajših kategorij.

7.5.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Minimalni odstrel, tako da se ohrani številčnost in zanimanje ter skrb lovcev za obe skupini.

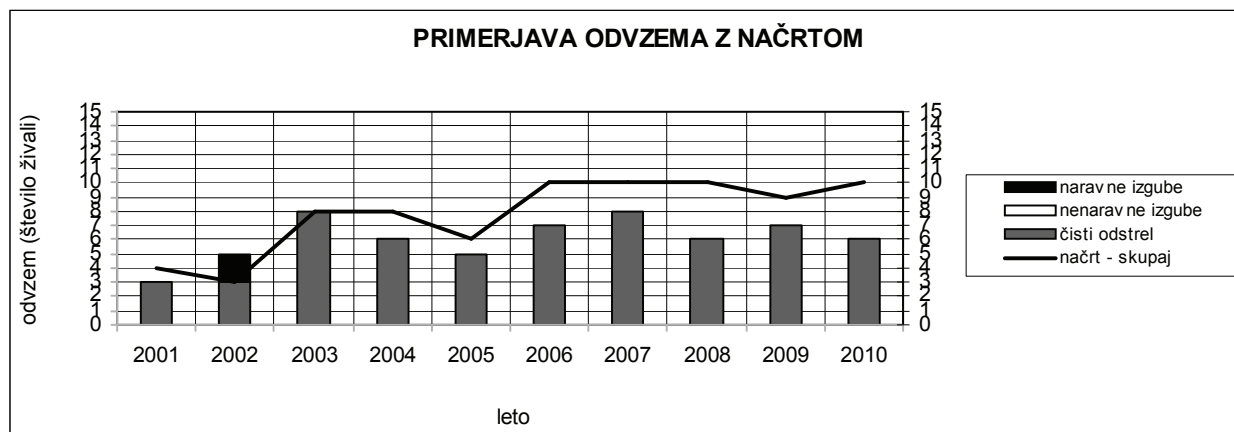
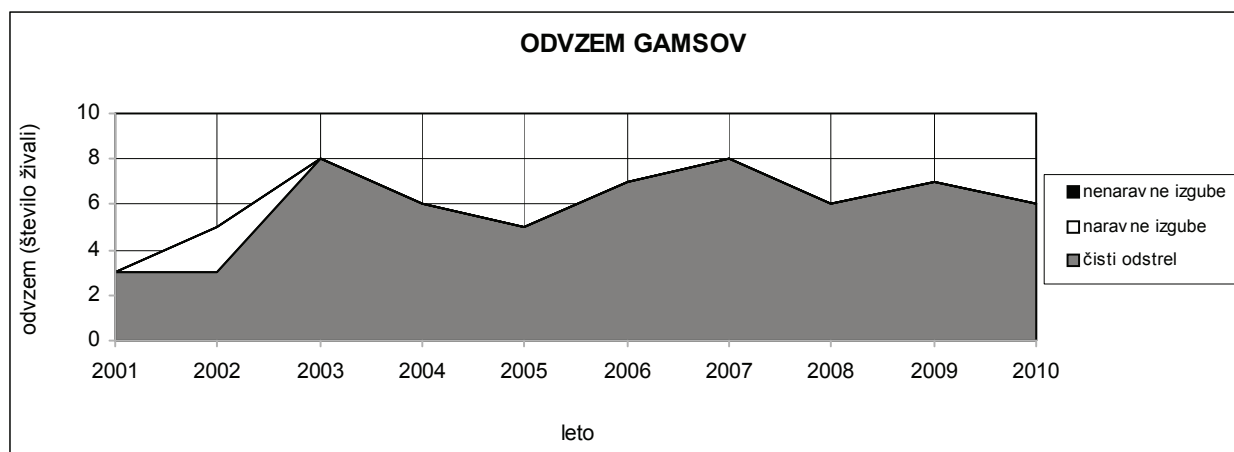
Preglednica 13: Pregled podatkov o gamsu za obdobje 2001 – 2010
GAMS

Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
mladiči M			2	1		2	1		1	1	8	23,5	13,1
1+				1	1	1	2	1			6	17,6	9,8
2+		1	1			1			1	1	5	14,7	8,2
I. starostni razred	0	1	3	2	1	4	3	1	2	2	19	55,9	31,1
kozli 3-7	1	3	1	1	1		2		4	1	14	41,2	23,0
kozli 8+					1						1	2,9	1,6
skupaj KOZLI	1	4	4	3	3	4	5	1	6	3	34	100,0	55,7
mladiči Ž	1		2	1		1		1	1		7	25,9	11,5
1+		1			1		1				3	11,1	4,9
2+			1							1	2	7,4	3,3
I. starostni razred	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1	12	44,4	19,7
koze 3-10	1		1	1	1	2	2	4		2	14	51,9	23,0
koze 11+				1							1	3,7	1,6
skupaj KOZE	2	1	4	3	2	3	3	5	1	3	27	100,0	44,3
SKUPAJ odstrel in izgube	3	5	8	6	5	7	8	6	7	6	61		100,0

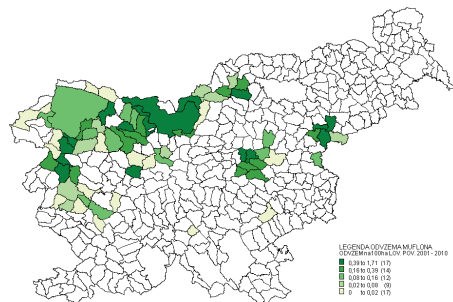
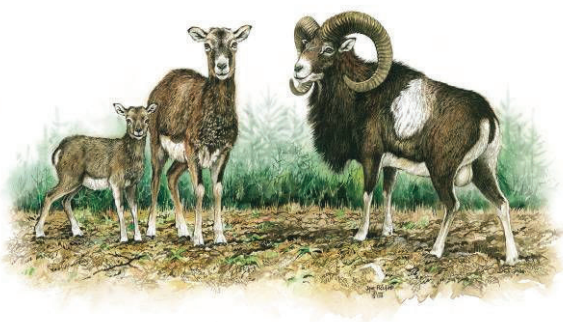
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	
načrt - skupaj	4	3	8	8	6	10	10	10	9	10	78	
odstrel in izgube / načrt	75,0	166,7	100,0	75,0	83,3	70,0	80,0	60,0	77,8	60,0	78,2	
delež KOZLOV	33,3	80,0	50,0	50,0	60,0	57,1	62,5	16,7	85,7	50,0	55,7	
delež kozlov 2+ in več	33,3	80,0	25,0	16,7	40,0	14,3	25,0	0,0	71,4	33,3	32,8	
delež koz 2+ in več	33,3	0,0	25,0	33,3	20,0	28,6	25,0	66,7	0,0	50,0	27,9	
delež mladih (mladiči, 1+) ne glede na spol	33,3	20,0	50,0	50,0	40,0	57,1	50,0	33,3	28,6	16,7	39,3	

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
naravne izgube	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100,0
skupaj izgube	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100,0
% izgub	0,0	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	
čisti odstrel	3	3	8	6	5	7	8	6	7	6	59	

Vzroki izgub												
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan		2									2	100,0

7.6 MUFLON (*Ovis amon (aries) musimon* Schrab.)

7.6.1 Prostorski okviri obravnave

V preteklosti je bilo upravljanje z muflonom na Boču ločeno na t.i. celjski in mariborski del. Pokazala se je potreba po skupnem upravljanju s to divjadjo in ustanovljena je bila komisija za gojitev muflona, v kateri so predstavniki vseh lovišč ter tudi obeh OE ZGS. Ta komisija deluje sedaj v okviru Ptujsko - Ormoškega lovsko upravljavskega območja, kar je zagotovilo, da se z muflonom upravlja celovito, ne glede na posamezno lovišče.

Tudi danes je opredeljeno osrednje območje za gojitev muflonov in predstavlja pogorje Boča, ki je na vzhodu omejen z lovsko mejo med loviščema Makole in Stoperce do Ravnega Cerja, nato pa z lovsko mejo med loviščema Rogaška slatina in Rogatec; na zahodu pa mejo predstavlja cesta Podplat-Pečica-Poljčane; na severu je meja reka Dravinja, na jugu pa vrh pobočij nad vznožjem Boča. To osrednje območje leži na območju lovišč Boč, Makole, Poljčane in Rogaška Slatina. Po gostoti izločitve muflonov (1,10 kg/100 ha) je ta vrsta v Sloveniji na četrtem mestu. Širjenje muflonov preko navedenih meja se preprečuje s prepovedjo krmljenja muflonov izven osrednjega območja. Muflon v oborah je obravnavan posebej.

7.6.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Stopnja uresničevanja načrtovanega odvzema po številu in strukturi

Realizacija odvzema v obravnavanem obdobju je bila med 70 % in 117 %, povprečno v desetih letih pa 91 %. V odvzemu prevladuje ženski spol z 58 %. Delež jagnjet obeh spolov v odvzemu je 40 % in je nad načrtovano strukturo, medtem ko je delež enoletnih osebkov obeh spolov pod načrtom. Še najbližje načrtovani strukturi je odzem v obeh najstarejših kategorijah 2+ osebkov.

Med izgubami prevladujejo izgube zaradi potepuških psov in neznani vzroki. Skupni delež izgub v odvzemu je 6 %.

Biološki kazalniki

Telesne mase v primerjavi z izhodiščnim letom 2001 kažejo trend naraščanja. Trend je posledica tako ugodnega oziroma primernega življenjskega okolja v katerem živi muflon kot dodatnega krmljenja.

Primernosti načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja

Glede na zdravstveno stanje populacije menimo, da je bila višina načrtovanega odvzema v preteklem obdobju realna in dosegljiva. Vendar obseg realiziranega kaže na to, da ne po številu in ne po strukturi ni bilo doseženo načrtovano. Upravljalci lovišč na tem območju so v nenehnem strahu, da bi z močnejšim posegom populacijo znižali do takšne številčnosti, da bi prišlo zaradi premajhnega genskega fonda do degeneracij in tako posledično do izginotja muflona na Boču. Slednje pa se lahko zgodi tudi v primeru prevelikega števila. Glede na vpliv muflona na njegovo življenjsko okolje (vpliv na pomlajevanje) in ostale živalske vrste (gams) pa ocenjujemo, da je bil odzem prenizek.

7.6.3 Ocena stanja populacije

Trend številčnosti populacij in ocena prostorske razporeditve

Trend številčnosti ni izrazit, vendar kaže rahlo tendenco porasta. Menimo, da je številčnost glede na obseg objedenosti, lupljenja, nemira v življenjskem okolju in razmerja razvojnih faz pri katerih primanjkuje mladovij, previsoka. S cilji in ukrepi v populaciji in okolju je potrebno uskladiti številčnost v meri, ki bo zagotavljala ohranjanje populacije v stabilnem stanju, usklajeno z okoljem in v skladu z naravovarstvenimi usmeritvami.

Prostorska porazdelitev je povezana s sezonskimi migracijami. V poletnih mesecih je muflon naravno razširjen na severni strani Boča, pozimi pa na južni strani.

Spolna in starostna struktura

Če sklepamo na osnovi odvzetih živali, je v naravi več osebkov ženskega spola in posledično tudi več mlajših kategorij, vendar menimo, da je spolna struktura blizu naravni in ne odstopa veliko od razmerja 1:1.

Zdravstveno stanje

Zdravstveno stanje populacije je dobro, v zadnjem obdobju ni zaznati bolezenskih znakov in izgub povezanih z boleznimi. Zaradi izoliranosti populacije in pomanjkanja križanja z drugimi populacijami obstaja nevarnost genetske oslabitve populacije.

Medsebojni vplivi z ostalimi vrstami

Menimo, da obstaja negativen vpliv muflona na populacijo gamsa, katerega obseg ni znan. Negativni vplivi se kažejo tudi med populacijama srnjadi in muflonov na območju, kjer je populacija muflonov najgostejša.

7.6.4 Cilj upravljanja s populacijo

Želeni trend številčnosti s ciljno gostoto in prostorska razporeditev

Cilj upravljanja z muflonom je stabilna in zdrava populacija naravne spolne in starostne strukture, ki mora biti usklajena z življenjskim okoljem in z ostalimi populacijami divjadi. Bistvo želenega stanja v populaciji muflona je takšna številčnost muflona, ki ne povzroča objedenosti gozdnega mladja v meri, da zavira oziroma onemogoča naravno pomlajevanje in njegovo preraščanje v starejše razvojne faze, istočasno pa populacija ni ogrožena zaradi premajhne številčnosti. Številčnost muflona naj se zato usklajuje. V prostorskem smislu populaciji muflona ne dovolimo širjenja izven osrednjega območja.

Ciljna starostna, spolna in kakovostna struktura

Predvsem je cilj doseči zadosten delež srednje starih in starih osebkov pri obeh spolih.

Ciljno razmerje z ostalimi populacijami vrst divjadi

Populacija muflonov ne sme ogrožati ostalih vrst divjadi, predvsem srnjadi in gamsa na Boču.

7.6.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Usmeritve za določitev ukrepov v populaciji

➤ Spolni in starostni razredi:

Pri muflonu uporabljamo sledeče spolne in starostne kategorije:

Starostni razred	Ovni	Ovce
I	0+	0+
II	1+	1+
III	2+ in starejši	2+ in starejše

I. starostni razred sestavljajo jagnjeta (mladiči) obeh spolov

II. starostni razred sestavljajo enoletni ovni in ovce.

III. starostni razred sestavljajo ovni in ovce starosti 2+ in starejši

➤ Starostna in spolna razdelitev odvzema

Starostna in spolna razdelitev odvzema je odvisna od postavljenega cilja glede številčnosti populacije. Starostna in spolna razdelitev odvzema, kakršna je prikazana v preglednici, velja za strukturno stabilno zgrajeno populacijo, kar pomeni enakomerno spolno strukturo in piramidalno starostno strukturo. V kolikor stanje v populaciji odstopa od tega modela, je treba korigirati strukturo odvzema tako, da v populaciji ustvarjamo željeno stanje glede spolne in starostne strukture.

V letnih načrtih LUO se upošteva model za zmanjševanje populacije muflona dokler ni dosežena usklajenost z okoljem, nato pa se upošteva model za vzdrževanje številčnosti.

Spol	star. razred	vzdrževanje št.	zmanjšanje št.
		%	%
Ovni	I	min 10	10
	II	15	12
	III	max 25	min. 23
	skupaj	50	45
Ovce	I	min 15	10
	II	15	20
	III	max 20	min 25
	skupaj	50	55
Skupaj		100	100

➤ Višina odvzema:

Višino odvzema se določa za štiri upravljavce lovišč iz osrednjega območja. Pri določitvi višine odvzema se poslužujemo kontrolne metode določanja višine posega v populacijo.

➤ Prostorska porazdelitev odvzema:

Z muflonom se upravlja le v osrednjem populacijskem območju, v loviščih Boč, Makole, Poljčane in Rogaška Slatina. Intenziteto in strukturo odvzema v tem območju je potrebno določiti tako, da se prepreči širjenje populacije, tudi z uporabo modela o zmanjševanju številčnosti. V osrednjem populacijskem območju se med muflona močnejše poseže tudi v primeru okoljskih problemov, ali v primeru večje konkurence z avtohtonimi vrstami.

Zunaj osrednjega območja se skladno s ciljem odstranjuje vse muflone ne glede na spol in starost.

➤ Delež odvzema po loviščih osrednjega območja:

LOVIŠČE	Delež v načrtu odvzema (%)
Boč	15
Makole	25
Poljčane	35
Rogaška Slatina	25

- Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je po višini do + – 15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem v III. starostnem razredu (2+) pri vsakem od obeh spolov se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno. Neizvršeni odvzem v III. starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v I. in II. starostnem razredu. Dopustno odstopanje v spolni strukturi je praviloma do 5 % od realizirane strukture v odstotkih (npr.: 45:55 %). Morebitna odstopanja prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.
- Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 kosov muflona, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija ± 1 kos. V teh loviščih se III. starostni razred lahko praviloma preseže za 1 kos, razlika v spolnem razmerju pa lahko pri realizaciji odstopa tudi za 1 kos.
- Za lovišča, ki imajo skupen načrt odvzema oziroma kjer načrt za posamezno lovišče ne presega 3 kose, načrta odvzema ni obvezno dosegati, presega pa se ga lahko za 1 kos.
- Morebitna odstopanja realiziranega odvzema od načrtovanega prek dovoljenih meja, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub muflonov po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določil načrta. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v III. starostnem razredu pri obeh spolih se, ne glede na meje dopustnih odstopanj, upošteva pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Krmljenje

- Krmljenje muflonov je dovoljeno le v osrednjem območju za gojitev muflonov in to le na krmiščih, ki so po predlogu posameznega lovišča odobrena od OZUL-a.
- Lokacije krmišč morajo biti opredeljene v letnih načrtih za upravljanje z divjadjo.
- Zimsko krmljenje muflona je dovoljeno v času zimskih razmer, ki so podrobneje opredeljene z letnimi načrti LUO. Krmimo ga s kombinacijo močnih, sočnih in voluminoznih krmil. Priporočljivo je, da je močna krma v maksimalnem deležu do 10 % muflonu na razpolago predvsem v poznih poletnih in jesenskih mesecih (oktober – december). Količina sočne in grobo vlaknate krme ni omejena, količine položene krme naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane. Krmljenje samo z močnimi škrobnimi krmili na posameznih krmiščih ni dovoljeno, pač pa mora biti na voljo na istem krmišču strukturno vsa potrebna krma (močna, voluminozna, sočna). Odstrel na teh krmiščih ni dovoljen.
- Privabljalno krmljenje muflona je namenjeno privabljanju te vrste divjadi z namenom odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja muflonov. Privabljalno krmljenje se lahko izvaja v času lovne dobe. V kolikor se za privabljalno krmljenje polaga le sočna krma, se takšno krmišče ne upošteva kot krmišče, katerega je potrebno voditi v katastru lovišč, mora pa biti lokacija opredeljena v letnem načrtu lovišča oz. lovišča s posebnim namenom. Na privabljalnem krmišču je lahko divjadi dostopno največ do 5 kg močnih vrst krme (briketov, žit ali koruze) na dan.
- Število krmišč za krmljenje muflonov mora biti v celotnem osrednjem območju na enoto površine lovišč enako. Gostota krmišč za zimsko in privabljalno krmljenje znaša do 4 krmišča na 1.000 ha lovne površine lovišča.
- Krmljenje muflonov izven osrednjega območja ni dovoljeno. Na robu osrednjega območja, 200 m od meje lovišč, ki tvorijo to območje, se ne sme krmili divjadi na način, da bi bila krma dostopna za muflona.

Ostalo

- Zunaj osrednjega območja se odvzem ne načrtuje po loviščih, pač pa naj lovske družine načrtujejo popolni odstrel te vrste.
- Lovske družine, ki mejijo na osrednje območja morajo pred odstrelom ovna 2+, najprej upleniti tri kose ovc ali jagnjet. To ne velja za muflone, ki so pobegnili iz obor, te je potrebno odstreliti takoj, v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu in izdanimi odločbami pristojnega lovskega inšpektorja.
- Glede na to, da spada Boč v območje Natura 2.000 in je v naravovarstvenih smernicah določeno, da se na ta območja ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov, je dodajanje muflona v skladu s tem določilom prepovedano.
- Prehransko naravno ponudbo za muflone je potrebno na severnem delu Boča izboljšati tako, da se z večjimi in manjšimi pomladitvenimi jedri izboljša prehranske zmožnosti.
- Prehransko ponudbo za muflona je treba dopolnjevati z vzdrževanjem košenic in grmišč, še posebno v gozdnem prostoru.
- Dodajanje soli v spomladanskem času olajša spomladanske prehode na sočno hrano. V gozdnih predelih s poudarjeno obnovo, ob cestah in gozdnih rezervatih postavljanje solnic ni dovoljeno.

Določitev morebitnih osrednjih in robnih površin življenjskega prostora za doseganje ciljne številčnosti ter smeri širjenja v določene predele lovsko upravljavskega območja

Osrednje površine življenjskega prostora muflona, kot je opisano že v poglavju prostorski okvir obravnave, predstavljajo lovišča štirih lovskih družin (Boč, Makole, Poljčane in Rogaška Slatina). Širjenje muflona izven teh meja ni dovoljeno in se preprečuje s prepovedjo krmljenja muflonov izven osrednjega območja in sproščenim odvzemom osebkov izven tega območja.

Usmeritve za opazovanje in spremljanje številčnosti, strukture in zdravstvenega stanja populacije

- natančno evidentiranje odstrela po spolu;
- natančno evidentiranje izgub po spolu in starosti;
- natančno evidentiranje zdravstvenega stanja;
- evidentiranje odstrela mladičev po spolu;
- osebkke 2+ oceniti na leto natančno.

Preglednica 14: Pregled podatkov o muflonu za obdobje 2001 – 2010**MUFLON**

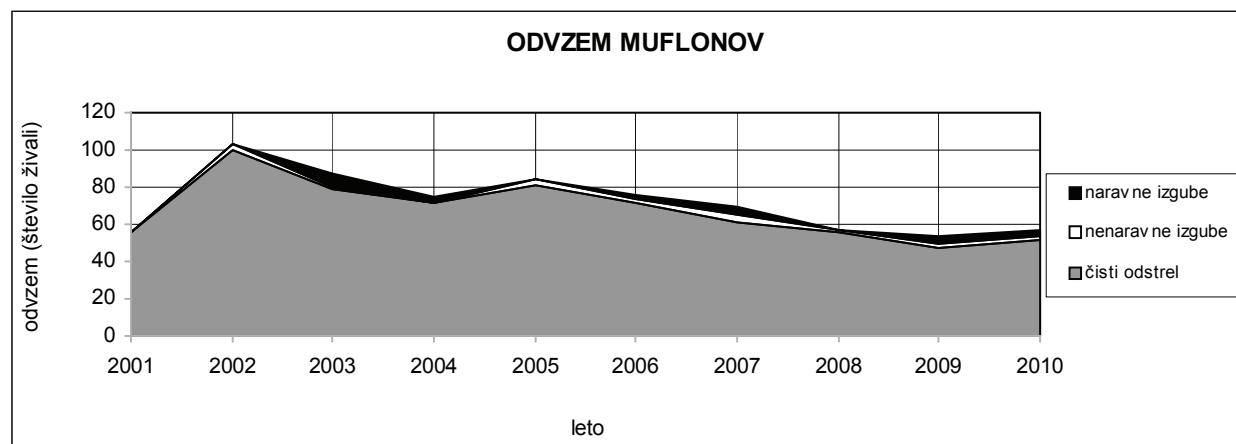
Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
jagnjeta M	7	11	13	10	7	5	9	6	6	6	80	26,6	11,1
enoletni	5	9	6	6	6	3	7	3	8	10	63	20,9	8,8
ovni 2+	11	24	16	14	22	19	15	13	11	13	158	52,5	22,0
skupaj OVNI	23	44	35	30	35	27	31	22	25	29	301	100,0	41,9
jagnjeta Ž	19	26	23	25	28	28	18	18	12	10	207	49,6	28,8
enoletne	1	8	12	5	7	7	4	9	6	6	65	15,6	9,1
ovce 2+	13	25	17	15	14	14	16	8	11	12	145	34,8	20,2
skupaj OVCE	33	59	52	45	49	49	38	35	29	28	417	100,0	58,1
SKUPAJ odstrel in izgube	56	103	87	75	84	76	69	57	54	57	718		100,0

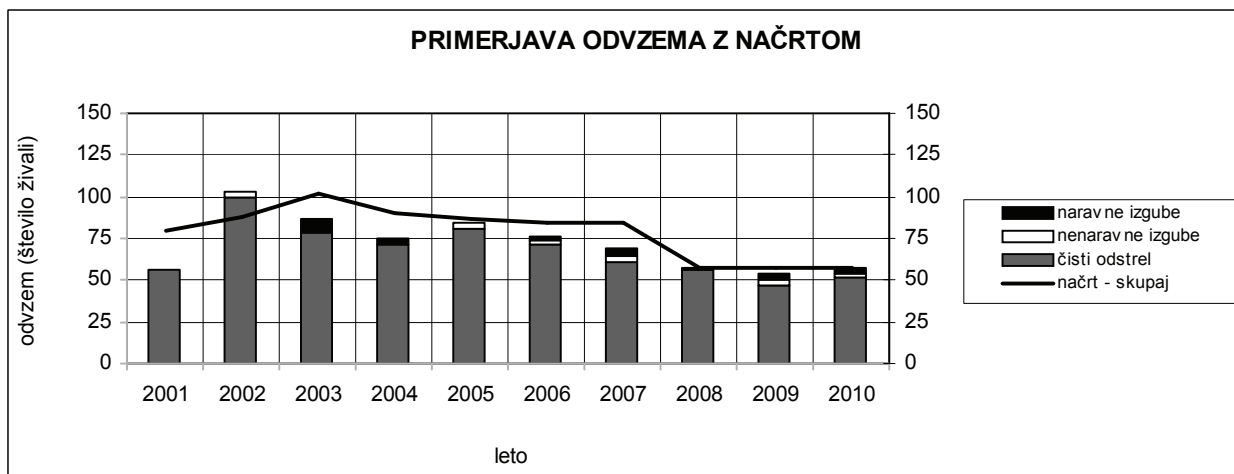
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	
načrt - skupaj	80	88	102	90	87	84	84	57	57	57	786	
odstrel in izgube / načrt	70,0	117,0	85,3	83,3	96,6	90,5	82,1	100,0	94,7	100,0	91,3	
delež OVNOV	41,1	42,7	40,2	40,0	41,7	35,5	44,9	38,6	46,3	50,9	41,9	
delež ovnov 2+	19,6	23,3	18,4	18,7	26,2	25,0	21,7	22,8	20,4	22,8	22,0	
delež mladih (mladiči, enoletni) neglede na spol	57,1	52,4	62,1	61,3	57,1	56,6	55,1	63,2	59,3	56,1	57,8	

Izgube in odvzem												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	0	3	1	0	3	2	4	1	3	2	19	45,2
naravne izgube	0	0	7	3	0	2	4	0	4	3	23	54,8
skupaj izgube	0	3	8	3	3	4	8	1	7	5	42	
% izgub	0,0	2,9	9,2	4,0	3,6	5,3	11,6	1,8	13,0	8,8	5,8	
čisti odstrel	56	100	79	72	81	72	61	56	47	52	676	

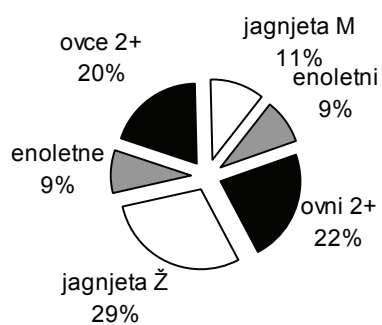
Vzroki izgub												
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan			7	3		2	3		3	1	19	45,2
2 bolezen										1	1	2,4
3 krivolov											0	0,0
4 cesta			1				1			1	3	7,1
5 železnica											0	0,0
6 plenilci											0	0,0
7 psi		3			3	2	3	1	3	1	16	38,1
8 kosilnica											0	0,0
9 garje												
10 poškodba							1		1	1	3	7,1

Telesne mase (biološka telesna masa)											
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
jagnjeta M	12,1	13,3	12,4	11,5	12,2	10,6	12,4	13,2	10,9	12,8	
indeks	100,0	109,9	102,5	95,0	100,8	87,6	102,5	109,1	90,1	105,8	
enoletni	23,9	24,3	24,3	27	22,2	24,3	24,9	21,7	24,5	26	
indeks	100,0	101,7	101,7	113,0	92,9	101,7	104,2	90,8	102,5	108,8	
ovni 2+	29,5	29,2	27,7	29,5	27,0	29,4	31,5	32,0	30,2	32,5	
indeks	100,0	99,0	93,9	100,0	91,5	99,7	106,8	108,5	102,4	110,2	
jagnjeta Ž	9,9	14,4	11,7	10,3	11,3	10	11,4	11,4	11,4	10,9	
indeks	100,0	145,5	118,2	104,0	114,1	101,0	115,2	115,2	115,2	110,1	
enoletne	15,9	19	16	14,5	16,2	16,3	18,3	17,4	16,8	16,8	
indeks	100,0	119,5	100,6	91,2	101,9	102,5	115,1	109,4	105,7	105,7	
ovce 2+	18,4	20,5	19,4	21,7	17,7	19,8	20,1	22,8	18,3	18,6	
indeks	100,0	111,4	105,4	117,9	96,2	107,6	109,2	123,9	99,5	101,1	

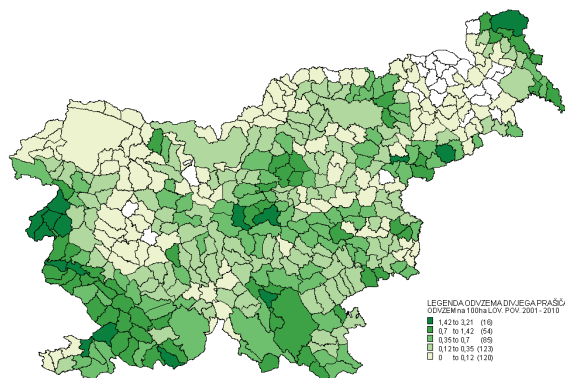
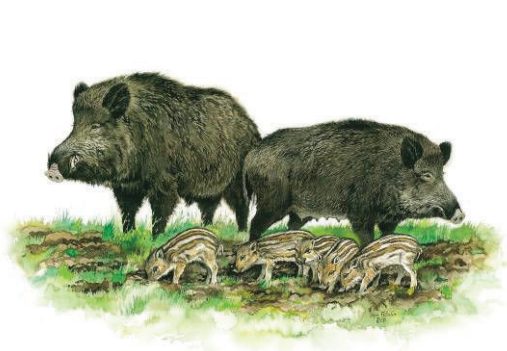

**STRUKTURA ODVZEMA MUFLONA
V OBDOBJU 2001 - 2010**

7.7 DIVJI PRAŠIČ (*Sus scrofa* L.)

7.7.1 Prostorski okviri obravnave

Osrednje življenjsko območje divjega prašiča je v Halozah in na Boču. V desetih lovskih družinah tega lovsko upravljavskega območja, ki tvorijo osrednje območje, so: LD Stoperce, LD Žetale, LD Leskovec, LD »Dravinja« Majšperk, LD Podlehnik, LD Makole, LD Poljčane, LD Rogaška Slatina, LD Boč-Podplat in LD Rogatec, ki opravijo skoraj celotno realizacijo odvzema. Od tu prehajajo divji prašiči bolj ali manj redno tudi na območje Dravskega in Ptujkega polja. Na teh izrazito kmetijskih območjih povzročajo divji prašiči največ škod na poljščinah in travinju. V ostalih delih lovsko upravljavskega območja se ta vrsta divjadi pojavlja bolj redko.

7.7.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Stopnja uresničevanja načrtovanega odvzema po številu in strukturi

Skupni načrt odvzema je bil realiziran 101 %, vendar med posameznimi leti zelo različno (od 75 % v letu 2006 do 117 % v letih 2001 in 2010). Od skupno 3.442 načrtovanih živali za odvzem je bilo odvzetih 3.475. Realizacija načrta znotraj osrednjega območja pa ni tako velika, pravzaprav premajhna. Delež ženskega spola proti moškemu v odvzemu je 48:52.

Delež svinj 2+ v celotnem odvzemu znaša 5,4 %. Preveliko je prehajanje iz mlajših kategorij ženskega spola v svinje 2+, da bi lahko govorili o zniževanju številčnosti, ki je bil cilj v preteklem desetletju.

Delež mladičev obeh spolov je bil 64 %, lanščakov 16 % in lanščakinj 11 %.

Biološki kazalniki

Telesne mase uplenjenih prašičev so med leti precej izravnane, z rahlim vzponom pri večini starostnih in spolnih kategorij, razen pri ozimkah in lanščakinjah, kjer se kaže negativen trend. Zaradi odstrela vrste tekom celega leta in različnih pogojev za lov med posameznimi leti je težko sklepati o značilnih trendih gibanja telesnih mas. Povprečna telesna masa mladičev je 34,0 kg, lanščakov 71,4 kg, lanščakinj 63,8 kg, starejših merjascev 107,7 kg in 2+ svinj 90,6 kg. V primerjavi z ostalimi, primerljivimi LUO v Sloveniji je potrebno izpostaviti velike povprečne mase zlasti enoletnih živali obeh spolov.

Zdravstveno stanje populacije je dobro in brez znakov prisotnosti bolezni značilnih za to vrsto (trihinoza, svinjska kuga).

Delež izgub predstavlja 1,4 % od odvzema, prevladujejo pa izgube zaradi prometa (21 živali oziroma 42 % vseh izgub).

Primernosti načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja

Načrt je predpisoval minimalni odvzem z možnostjo neomejenega preseganja v osrednjem življenjskem območju ter neomejen odvzem izven tega območja. S tem se je omogočilo zasledovanje cilja o zmanjševanju številčnosti in posledično zmanjševanju škod.

Eden od vzrokov za odstopanje od realizacije načrtovanega števila in strukture odvzema so interna pravila v lovskih družinah, ki omejujejo odstrel divjega prašiča. Lovci si želijo uspešen lov na divjega prašiča v zimskem času, tudi za ceno večjih škod, predvsem na koruzi. Do odstopanj pri realizaciji

načrtov prihaja tako zaradi neuspešnosti lova: prenizkega odvzema preko leta, jeseni pa zaradi pozne snežne odeje izpade odvzem zaradi neuspešnih skupnih lovov.

7.7.3 Ocena stanja populacije

Trend številčnosti populacij in ocena prostorske razporeditve

Prehransko ugodna leta (semenski obrodi) in intenzivno krmljenje na območju najgostejše populacije divjega prašiča, ter prenizek odvzem lanščakinj in starejših svinj so pripeljali do povečanja populacije. Na to kaže tudi vse pogostejše pojavljanje živali izven osrednjega življenjskega območja in posledično vedno večji odvzem živali izven osrednjega življenjskega območja.

Z veliko gotovostjo trdimo, da ima populacija divjega prašiča podobno kot tudi drugje, trend povečanja številčnosti.

Prirastek pri divjem prašiču je zelo velik, saj poleg dve- in več let starih svinj v procesu razmnoževanja sodelujejo tudi lanščakinje in celo razmeroma velik delež ozimk. Če k temu dodamo še vsakoletno preraščanje iz razreda ozimk v lanščakinje in pozneje le-teh med svinje, ob tem pa je odstrel svinj majhen, je jasno, da se številčnost populacije večja. Na splošno je v najpomembnejšem območju za divjega prašiča tudi v naravi hrane v izobilju. Vsekakor so življenjski pogoji za divjega prašiča tu odlični.

Poleg prirastka kaže na to tudi odlično zdravstveno stanje in telesne mase v posameznem lovskem letu. Obstaja pa bojazen, da bi ob tako veliki številčnosti pojav bolezni (npr. klasične prašičje kuge) lahko povzročil veliko škodo širših razsežnosti. Omenjena nevarnost je v Ptujsko-Ormoškem LUO zaradi neposredne bližine meje z Republiko Hrvaško, kjer se občasno pojavljajo primeri okužbe z omenjeno boleznijo. Torej niso samo škode tiste, ki nas usmerjajo k zmanjševanju številčnosti.

Na podlagi zaključkov monitoringa oziroma ocene številčnosti, gibanjem škod v okolju, odvzema zadnjih let in drugih znakov ocenjujemo, da številčnost populacije divjega prašiča v LUO trenutno zmerno narašča, vendar je še vedno dokaj dobro usklajena z naravnimi življenjskimi pogoji. Vpliv vrste v okolju je sprejemljiv, kar se med drugim odraža tudi na višini in trendu škod v kmetijstvu. Zaskrbljujoč je le trend povečevanja deleža odvzema izven osrednjega območja, ki pa je gotovo tudi odraz dogajanj v sosednji Hrvaški, kjer obmejna lovišča niso sklenila koncesijskih pogodb in posledično niso izvajala lova.

Ocenjujemo, da je v naslednjih letih mogoče pričakovati zmerno dvigovanje številčnosti, kar je pogojeno z razmerami v okolju in stanjem v populaciji vrste, če na populacijo ne bomo dovolj močno in pravilno vplivali, predvsem z odstrelom.

Spolna in starostna struktura ter zdravstveno stanje

Ocenjujemo, da je trenutna spolna in starostna sestava populacije primerna, prav tako pa je zadovoljiva tudi socialna struktura tropov. Premajhen je delež starejših osebkov, ki tvorijo vrh socialne piramide. Predvidevamo, da je usklajena številčnost prašičev in dokaj primerna socialna sestava populacije tudi posledica ustrezne višine in strukture odvzema v zadnjih nekaj letih. Prostorska razporeditev divjega prašiča v LUO je odvisna od večjih gozdnih kompleksov, zelo pomembna je drevesna sestava in primeren delež naravnih mladovij, ki prašiču nudijo temeljne življenjske pogoje. Migracije tropov so v jesenskih mesecih še posebej pogoste in vezane na zagotavljanje primerne hrane, ki jo dobijo v hrastovih, kostanjevih in bukovih sestojih dovolj visoke starosti.

Evidentirane izgube ne kažejo resnih bolezenskih znakov populacije divjega prašiča. Po nam dostopnih podatkih ogroženost s prašičjo kugo na obmejnem območju z R. Hrvaško ni vplivalo na razvoj naravne populacije.

7.7.4 Cilj upravljanja s populacijo

Želeni trend številčnosti s ciljno gostoto in prostorska razporeditev

Cilj glede številčnosti je ohranjanje obstoječe številčnosti. Cilj je, da zadržimo obstoječo prostorsko porazdelitev populacije divjega prašiča v lovsko upravljavskem območju. To pomeni, da je v Halozah in na Boču gospodarjenje podrejeno lovu in čim manjšim škodam v kmetijstvu, v ostalem delu območja pa naj bo številčnost divjega prašiča čim manjša. Prisotnost večjega števila divjega prašiča bi tu povzročala prevelike probleme v kmetijskem gospodarstvu.

Ciljna starostna, spolna in kakovostna strukture

Uspešnost gospodarjenja z divjim prašičem se ne kaže samo v velikih odstrelih, ampak predvsem v:

- Majhnem obsegu škod;
- Pravilni spolni in starostni strukturi populacije, ki se kaže v pravilno formiranih tropih z vodilno vlogo svinje vodnice ter zadostnim deležem trofejno zrelih odraslih merjascev;
- Dobrem zdravstvenem stanju populacije.

To je cilj, ki mora biti osnovno vodilo pri upravljanju s to vrsto divjadi.

7.7.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo**Usmeritve za določitev ukrepov v populaciji****Starostni in spolni razredi**

Moški spol	Ženski spol
Mladiči/Ozimci	
Lanščaki*	Lanščakinje*
Merjasci*	Svinje*

*Določitev dejanske starosti za prehod v višji starostni razred na podlagi pregleda zobovja.

Zaradi velike variabilnosti v času poleganja divjih prašičev (prek celega leta) se starostna kategorizacija vsake izločene živali (v kategorijah mladič/ozimec, lanščak in 2+ žival) opravi glede na določitev dejanske starosti (v mesecih) na podlagi pregleda razvojne stopnje in izraženosti zobovja. Zaradi nezmožnosti prepoznavanja dejanske starosti živali, ki so na prehodu v višji starostni razred, pred samim odstrelom, se pri opredelitvi starostne kategorije v primeru dokončnega dvoma presoja v smislu izbora/določitve nižje starostne kategorije, in sicer:

- osebkki do ocenjenega 12. meseca starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot mladiči, pri čemer se pri mejnih primerih (ocenjena starost 12.–13. mesecev) logično upošteva tudi datum prehoda 31.3./1.4.;
- osebkki med ocenjenim 13. in 24. mesecem starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot enoletne živali (lanščaki, lanščakinje);
- osebkki med ocenjenim 24. in 27. mesecem ter uplenjeni do 31.3. tekočega leta se ne glede na dejansko starost ocenijo kot lanščaki/lanščakinje, s čimer se doseže primerljiva kategorizacija živali, ki so bile v istem letu poležene v zimskem, oziroma spomladanskem času.

Zaradi namenov kasnejših analiz se priporoča, da se za vse divje prašiče do ocenjene starosti 24 mesecev starost v mesecih tudi ustrezno evidentira. Z namenom relevantnega določanja starosti divjih prašičev se priporoča tudi ustrezno usposabljanje članov Komisij za oceno odstrela in izgub v LUO.

Starostna in spolna struktura odvzema

Starostni razred	Izhodiščna struktura*		
	M	Ž	Skupaj
Ozimci	min 50-70 %		min 50-70 %
Lanščaki / Lanščakinje	max 10-20 %	min 10-20 %	max 20-40 %
Merjasci 2+ / Svinje 2+	max 5 %	min 5 %	10 %
Skupaj	50 %	50 %	100 %

* Z načrti se v posameznem LUO določi načrtovan odvzem v konkretnih % in ne intervalno.

Načrtovanje odvzema pri cilju: uravnavanje številčnosti

Za uravnavanje številčnosti populacije je treba načrtovati predvsem dovolj veliko poseganje med vse kategorije divjega prašiča, še zlasti pa v kategorijo ozimcev, kjer sledimo cilju, da v razred enoletnih osebkov preraste minimalno število osebkov.

Načrtovanje odvzema pri cilju: zmanjševanje številčnosti (konkretna lovišča, za katera v določenem letu velja ta cilj, se določi z letnimi lovskoupravljaljskimi načrti)

Za doseganje zmanjševanja številčnosti populacije se mora poleg intenzivnega odstrela ozimcev v odvzemu povečati tudi delež ženskih osebkov (lanščakinje in svinje 2+), pri čemer je smiselno z načrtom predpisati vsaj minimalno število rodnih samic obeh kategorij, ki jih je potrebno odvzeti iz LUO.

Vendar je tudi pri tem cilju priporočeno, da je svinja vodnica tropa pri izvajanju lova »varovana« kategorija, saj lahko njen odstrel prek zrušitve socialne strukture povzroči še večji prirastek in škode na kmetijskih kulturah.

V primerih načrtovanega občutnega zmanjšanja številčnosti divjih prašičev se z načrti odvzema kategorije ozimcev in lanščakov obeh spolov praviloma ne ločuje in ne omejuje. Priporočljiv je tudi čim zgodnejši začetek odstrela ozimcev.

Časovna dinamika odvzema

- Skupinski lovi na divje prašiče se praviloma izvajajo od 15.9. do 31.1.

Ostalo

- Načrt odvzema se številčno načrtuje samo v osrednjem območju: LD Stoperce, LD Žetale, LD »Dravinja« Majšperk, LD Leskovec, LD Podlehnik, LD Makole, LD Poljčane, LD Rogaška Slatina, LD Boč-Podplat in LD Rogatec.
- Ostale lovske družine zaradi občasnega pojavljanja divjega prašiča in izrazito kmetijskega značaja območja, nimajo obveznega načrta, izvajajo pa neomejen odstrel.
- Dopustno odstopanje od načrta odvzema za divjega prašiča za lovišča, ki imajo **načrtovan odvzem 20 in več osebkov divjega prašiča**, je lahko po višini navzdol **največ do 30 %**, pri čemer se izračunane vrednosti odstopanja zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost. V loviščih, kjer je načrtovano znatno zmanjšanje številčnosti divjih prašičev, je odvzem svinj 2+ po višini neomejen. V loviščih z načrtovanim odvzemom 20 in več osebkov divjega prašiča mora biti tako realiziran odvzem vsaj 70 % načrtovanega števila ozimcev, lanščakinj ter svinj 2+, medtem, ko je realizacija odvzema merjascev in lanščakov lahko manjša in po višini ni obvezujoča. Navzgor odvzem količinsko ni omejen, praviloma pa mora biti skladen s spolno in starostno strukturo osnovnega načrta. To pomeni, da je pri preseganju načrtovanega odvzema ter tudi pri realizaciji odvzema v višini od 70 % do 100 %, delež ozimcev, lanščakinj ter svinj 2+ (svinj v primeru načrtovanega znatnega zmanjšanja številčnosti divjih prašičev) v strukturi odvzema vsaj tolikšen, kot je za posamezno kategorijo predviden z načrtom odvzema (minimalni delež). Delež lanščakov, merjascev ter potencialno tudi svinj 2+ (v loviščih, kjer je načrtovana ohranitev številčnosti divjih prašičev) pa je lahko enak ali manjši načrtovanemu deležu v odvzemu. Pri izračunu deleža svinj 2+ in merjascev 2+ v odvzemu po loviščih se za ti kategoriji upošteva tudi dovoljeno odstopanje +1 kos, ki se ga ustrezno upošteva pri načrtovanju odvzema v naslednjem/naslednjih letih.
- Dopustno odstopanje od načrta odvzema za divjega prašiča za lovišča, ki imajo **načrtovan odvzem več kot 5 in do 20 osebkov divjega prašiča**, je lahko po višini navzdol **največ do 50 %**, pri čemer se izračunane vrednosti odstopanja zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost. V loviščih, kjer je načrtovano znatno zmanjšanje številčnosti divjih prašičev, je odvzem svinj 2+ po višini neomejen. V loviščih z načrtovanim odvzemom od 6 do 20 osebkov divjega prašiča mora biti tako realiziran odvzem vsaj 50 % načrtovanega števila ozimcev, lanščakinj ter svinj 2+, medtem ko je realizacija odvzema merjascev in lanščakov lahko manjša in po višini ni obvezujoča. Navzgor odvzem količinsko ni omejen, praviloma pa mora biti skladen s spolno in starostno strukturo osnovnega načrta. To pomeni, da je pri preseganju načrtovanega odvzema (ne pa tudi pri realizaciji odvzema v višini od 50 % do 100 %), delež ozimcev, lanščakinj ter svinj 2+ (svinj v primeru načrtovanega znatnega zmanjšanja številčnosti divjih prašičev) v strukturi odvzema vsaj tolikšen, kot je za posamezno kategorijo predviden z načrtom odvzema (minimalni delež). Delež lanščakov, merjascev ter potencialno tudi svinj 2+ (v loviščih, kjer je načrtovana ohranitev številčnosti divjih prašičev) pa je lahko enak ali manjši načrtovanemu deležu v odvzemu. Pri izračunu deleža svinj 2+ in merjascev 2+ v odvzemu po loviščih se za ti kategoriji upošteva tudi dovoljeno odstopanje +1 kos, ki se ga ustrezno upošteva pri načrtovanju odvzema v naslednjem/naslednjih letih.
- Za lovišča, kjer je prisotnost divjih prašičev zgolj občasna ali je njihova številčnost majhna, se konkretne usmeritve za upravljanje navede v letnem načrtu LUO. Loviščem, ki imajo **načrtovan odvzem manjši ali enak 5 osebkov**, načrtovane višine odvzema praviloma ni treba dosegati (možno odstopanje do 100 %). Navzgor odvzem količinsko ni omejen, a se lahko struktura odvzema nad enoletnih osebkov z načrta dodatno omeji. Tudi v teh loviščih je dovoljeno odstopanje odvzema v primerjavi z načrtom v primeru svinj 2+ in merjascev 2+ po loviščih +1 kos, kar se ustrezno upošteva pri načrtovanem odvzemu v naslednjem/naslednjih letih.
- Izjemoma, t.j. v primeru bistveno manjše številčnosti divjih prašičev v celotnem LUO ali delih LUO, je odstopanje lahko tudi večje od navedenih, pri čemer se odstopanja utemelji po postopkih, ki so skladni s podzakonskimi akti.
- Lovske organizacije z internimi navodili na noben način ne smejo omejevati izvajanje načrta odvzema divjih prašičev (npr. omejevanje lova na privabljalnih krmiščih; določanje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije divjega prašiča, ki je z načrtovanim odvzemom še dovoljena). V loviščih, kjer je načrtovano znatno zmanjšanje številčnosti divjih prašičev, tudi ni dovoljeno omejevanje skupinskih lovov v obdobju od 15.9. do 31.1.
- V notranji coni močvirske sklednice (*Emys orbicularis*) v posebnem varstvenem območju Drava (SI3000220, cona 3-220-SP220) je potrebno težiti k povečanemu odstrelu divjih prašičev, zaradi negativnega plenilskega vpliva na omenjeno vrsto.

Krmljenje

- Krmljenje divjega prašiča je dovoljeno samo v osrednjem območju.
- Zimsko krmljenje divjega prašiča je na celotnem območju Republike Slovenije prepovedano.

- Preprečevalno krmljenje divjega prašiča je dovoljeno zgolj v loviščih, kjer povprečni letni odvzem divjega prašiča v zadnjih treh letih dosega 5 ali več kosov. Preprečevalno krmljenje je v ustreznih razmerah strnjenih gozdov in primerne oddaljenosti od kmetijskih površin, namenjeno odvrčanju tropov divjih prašičev od kmetijskih kultur, pri čemer se priporoča tudi krmljenje z beljakovinsko hrano na osnovi žit (soja, rastlinske beljakovine,...). Priporočeno obdobje izvajanja preprečevalnega krmljenja je od začetka junija do konca oktobra, izjemoma za konkretna lovišča v primeru večletnega pojavljanja škod tudi prej. Podroben časovni termin izvajanja preprečevalnega krmljenja z letnim načrtom lovišča opredeli upravljavec lovišča. Lovišče sme praviloma imeti le eno preprečevalno krmišče na začetnih 1000 ha gozdne površine, pri določanju primernosti lokacij se upošteva tudi strnjenost gozdnega kompleksa (gozdne krajine). Preprečevalno krmišče mora biti oddaljeno praviloma vsaj 500 m od zunanje meje gozdnega kompleksa z negozdno krajino. Lov na teh krmiščih je prepovedan.
- Privabljalno krmljenje divjih prašičev je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja divjih prašičev. Privabljalno krmljenje divjega prašiča se lahko izvaja vse leto. Divjadi naj bo dnevno dostopno na privabljalnem krmišču največ do 2 kg ustrezne vrste krme (žit ali koruze). Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča. Gostota in lokacije privabljalnih krmišč se glede na obseg problematike upravljanja z divjim prašičem (gostota odvzema, problematika škod...) in značilnosti lovsko upravljavskega območja (delež in razdrobljenost gozdov...) podrobneje določi v načrtih LUO. Krmišča so praviloma lahko locirana po eno na vsakih 200–600 ha gozdne površine. Pri tem je potrebno zagotoviti, da so mesta privabljalnega krmljenja divjega prašiča zadosti oddaljena od krmišč, kjer se izvaja preprečevalno krmljenje. Med seboj morajo biti oddaljena vsaj 300 m.
- Za krmo je priporočljivo uporabljati vse vrste žit in koruze. Priporočeno je le krmljenje na način, da je krma na krmiščih dostopna predvsem divjemu prašiču (npr: krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjadi).
- Zavod vodi kataster krmišč ter njihov namen, ločeno po loviščih.
- Krmne njive za divje prašiče so zaželeno v smislu preprečevanja škod na kmetijskih površinah.
- Pridelovalne njive so dovoljene z namenom pridelave krme za privabljalna oz. preprečevalna krmišča v obdobju po spravilu pridelkov.
- Ohranitev in sadnja plodonosnega drevja. Sadnja plodonosnega drevja in grmovja je zaželen ukrep, ki se ga pri delih v okolju pospešuje in ne omejuje.

Določitev morebitnih osrednjih in robnih površin življenjskega prostora za doseganje ciljne številčnosti ter smeri širjenja v določene predele lovsko upravljavskega območja

Doseganje ciljne številčnosti se prvenstveno izvaja z realizacijo odvzema v osrednjem območju desetih lovskih družin. S sprostitvijo odstrela v preostalih družinah izven osrednjega območja se preprečuje nadaljnje širjenje vrsti.

Usmeritve za opazovanje in spremljanje številčnosti, strukture in zdravstvenega stanja populacije

- natančno evidentiranje odstrela po spolu in starosti;
- natančno evidentiranje izgub po spolu in starosti;
- natančno evidentiranje zdravstvenega stanja;
- evidentiranje odstrela mladičev po spolu;
- natančno evidentiranje škod po prašičih.

Preglednica 15: Pregled podatkov o divjem prašiču za obdobje 2001 – 2010**DIVJI PRAŠIČ**

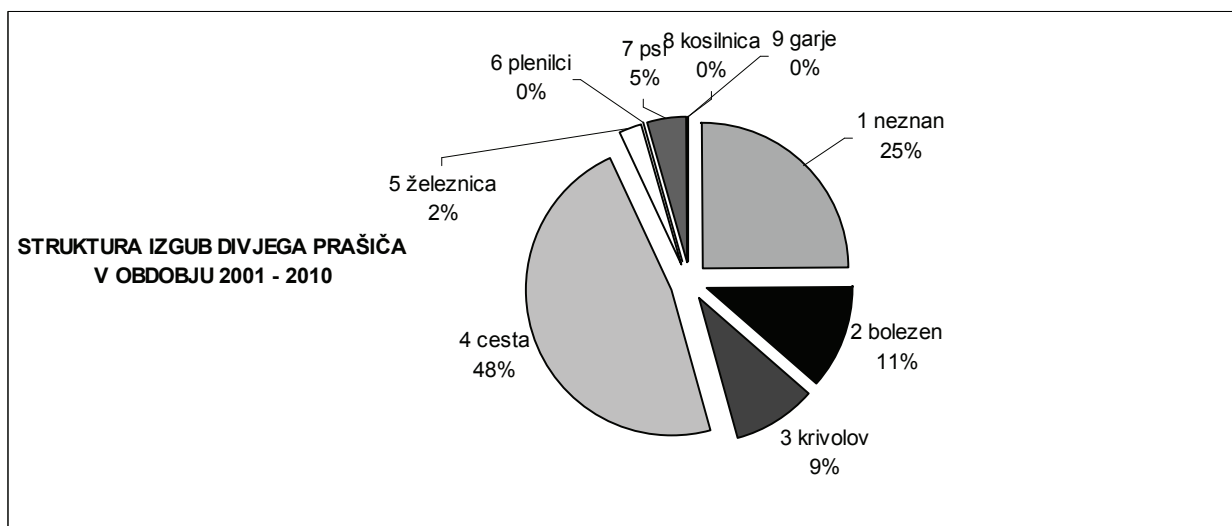
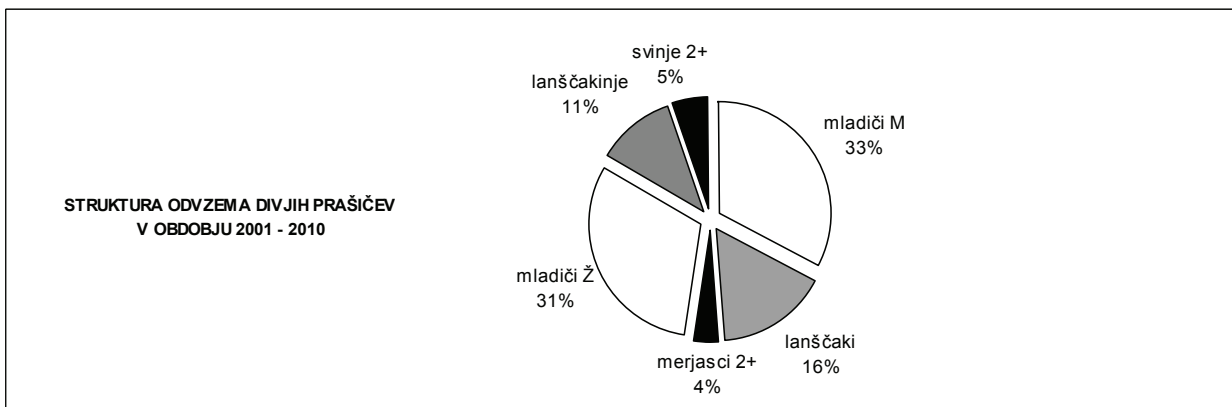
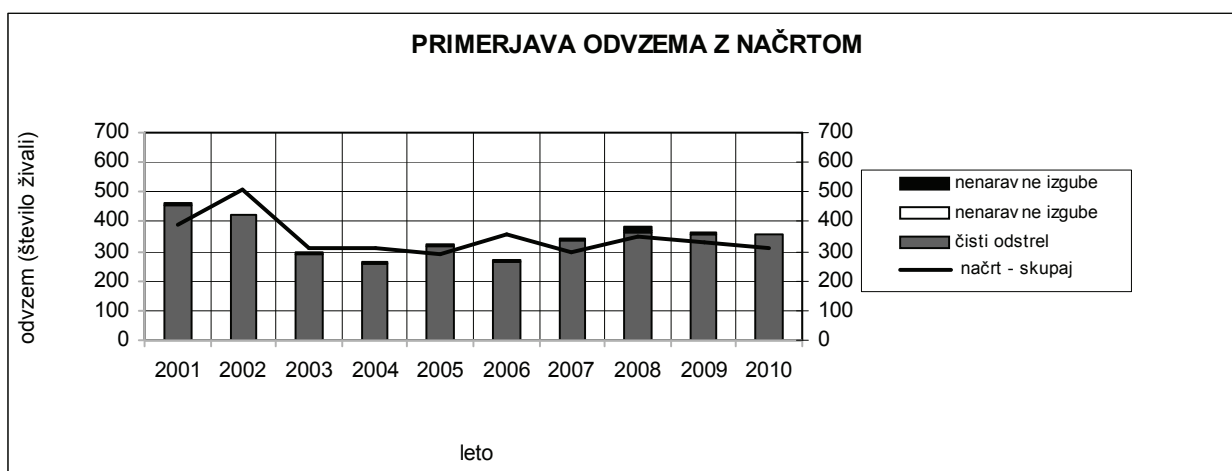
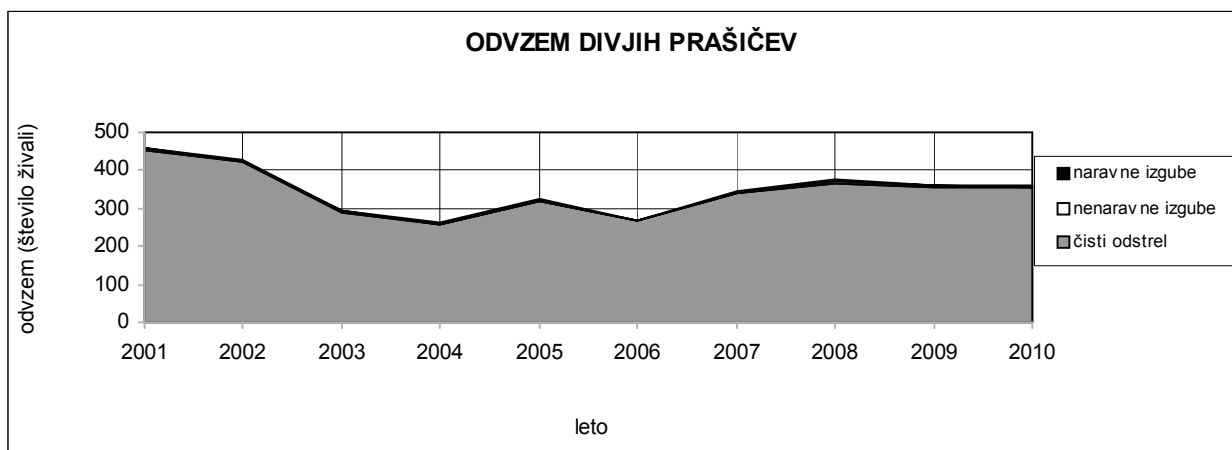
Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
mladiči M	86	140	104	90	95	92	121	150	132	131	1141	62,8	32,8
lanščaki	149	53	40	40	42	41	39	46	48	51	549	30,2	15,8
merjasci 2+	15	14	11	10	19	9	13	12	12	11	126	6,9	3,6
skupaj PRAŠIČI	250	207	155	140	156	142	173	208	192	193	1816	100,0	52,3
mladiči Ž	77	157	92	82	104	88	124	124	116	114	1078	65,0	31,0
lanščakinje	112	46	32	29	35	22	32	23	29	34	394	23,7	11,3
svinje 2+	19	20	13	12	28	16	15	19	24	21	187	11,3	5,4
skupaj SVINJE	208	223	137	123	167	126	171	166	169	169	1659	100,0	47,7
SKUPAJ odstrel in izgube	458	430	292	263	323	268	344	374	361	362	3475		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	
načrt - skupaj	389	506	308	308	289	355	300	347	330	310	3442	
odstrel in izgube / načrt	117,7	85,0	94,8	85,4	111,8	75,5	114,7	107,8	109,4	116,8	101,0	
delež PRAŠIČEV	54,6	48,1	53,1	53,2	48,3	53,0	50,3	55,6	53,2	53,3	52,3	
delež mladičev ne glede na spol	35,6	69,1	67,1	65,4	61,6	67,2	71,2	73,3	68,7	67,7	63,9	
delež lanščakov ne glede na spol	57,0	23,0	24,7	26,2	23,8	23,5	20,6	18,4	21,3	23,5	27,1	
delež večletnih - 2+ ne glede na spol	7,4	7,9	8,2	8,4	14,6	9,3	8,1	8,3	10,0	8,8	9,0	

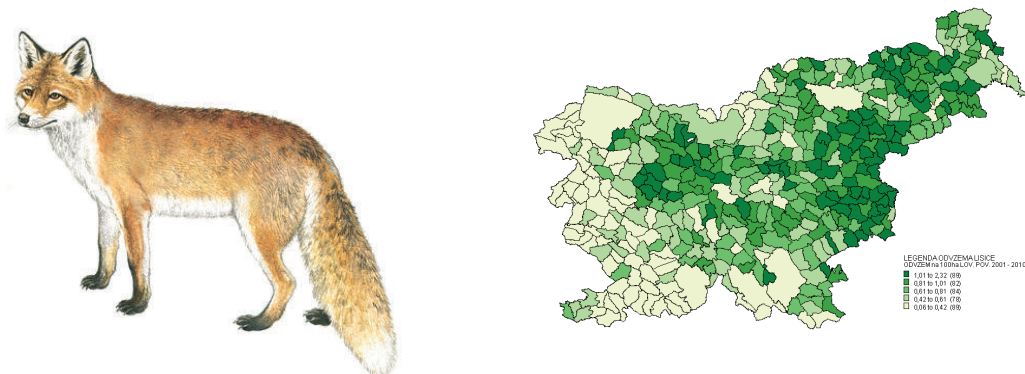
Izgube in odvzem												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	3	0	3	1	4	2	1	7	5	2	28	56,0
naravne izgube	1	5	0	3	1	0	4	1	2	5	22	44,0
skupaj izgube	4	5	3	4	5	2	5	8	7	7	50	100,0
% izgub	0,9	1,2	1,0	1,5	1,5	0,7	1,5	2,1	1,9	1,9	1,4	
čisti odstrel	454	425	289	259	318	266	339	366	354	355	3425	

Vzroki izgub												
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	1	4		1			3	1		1	11	22,0
2 bolezen		1		2	1				1		5	10,0
3 krivolov	1				1			1	1		4	8,0
4 cesta	2		3	1	3	2		5	4	1	21	42,0
5 železnica								1			1	2,0
6 plenilci											0	0,0
7 psi							1			1	2	4,0
8 kosilnica											0	0,0
9 garje											0	0,0
10 poškodba							1		1	4	6	12,0

Telesne mase (biološka telesna masa)											
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
mladiči M	34,9	36,1	35,2	32,4	28,7	34	35,8	33,8	34,9	37,5	
indeks	100,0	103,4	100,9	92,8	82,2	97,4	102,6	96,8	100,0	107,4	
lanščaki	67,4	70,7	73,7	63,1	63,3	76	77	76,5	75,8	70,9	
indeks	100,0	104,9	109,3	93,6	93,9	112,8	114,2	113,5	112,5	105,2	
merjasci 2+	112,1	115,5	110,4	90,3	84,5	100,6	103,2	124,6	108,7	127,3	
indeks	100,0	103,0	98,5	80,6	75,4	89,7	92,1	111,2	97,0	113,5	
mladiči Ž	36,8	33	36	30,9	29,3	31,4	34,4	34,6	36	35,2	
indeks	100,0	89,7	97,8	84,0	79,6	85,3	93,5	94,0	97,8	95,7	
lanščakinje	69,2	64,8	66,1	58,8	55,8	64,9	65,8	67,2	61,1	64,8	
indeks	100,0	93,6	95,5	85,0	80,6	93,8	95,1	97,1	88,3	93,6	
svinje 2+	89,0	95,1	90,8	94,1	80,5	89,8	86,0	101,4	89,3	90,4	
indeks	100,0	106,9	102,0	105,7	90,4	100,9	96,6	113,9	100,3	101,6	

7.8 LISICA (*Vulpes vulpes* L.)

7.8.1 Prostorski okviri obravnave

Upravljanje z lisico je opredeljeno za celotno LUO enotno, kljub temu, da je lisica prisotna v celotnem območju, pa je največji odvzem v osrednjem delu lovsko upravljavskega območja.

7.8.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrtovanje odvzema v vseh zadnjih letih je imelo za osnovni cilj: zmanjševanje številčnosti te vrste divjadi. Zato se je vsako lovsko leto zahtevalo, da upravljavci lovišč načrtujejo odvzem tako, da le-ta ne sme biti manjši od realizacije v preteklem lovskem letu. Takšno načrtovanje je bilo v začetku obravnavanega obdobja dokaj realno. Pozneje pa se je pokazalo, da so le garje tiste, ki odločilno vplivajo na številčnost lisice, in lov/odstrel predstavlja zgolj nadomestno smrtnost v populaciji.

Skupna realizacija načrtovanega odvzema je bila v obravnavanem obdobju 96 %, z izrazitimi nihanji od 62 % realizacije v letu 2004 in kar 122 % v letu 2001.

Obseg izgub je podobno kot pri poljski divjadi, zelo težko ugotavljati. Ponavadi so izgube ugotovljive le prvih par dni, pozneje pa sledi in dokazi o možnem vzroku pogina izginejo. Delež izgub se giblje od 4 % do 11 %. Pri izgubah zavzema največji delež vzrok »promet«, sledita pa mu »garje« in pa »neznano«. Predpostavljamo, da so izgube zaradi prometa in garij natančno opredeljene, pri tretjem pa menimo, da gre za enak vzrok in je po vsej verjetnosti posledica prvih dveh.

7.8.3 Ocena stanja populacije

Ocenjujemo, da je številčnost populacije je svoj minimum dosegla v letih 2004 in 2005. V zadnjih petih letih pa se zopet kaže trend rasti številčnosti.

Steklina je bila v preteklosti selektor, ki je pomembno uravnavala številčnost. S cepljenjem smo tega naravnega selektorja v največji možni meri izločili. S povečanim načrtovanjem odstrela smo poskušali nadomestiti to bolezen in zato pospeševali odstrel. V določeni meri je to pomagalo, je pa potrebno povedati, da so se kot nadomestek pojavile garje. Ni bilo za pričakovati, da bo rast populacije neskončna in da bomo vsako leto odstreljevali več lisic, narava ima mehanizme, ki ji omogočajo vzpostavljanje naravnega ravnovesja.

Lovci pripisujejo številčnosti lisic velik ali največji vpliv na številčnost fazana in poljskega zajca. Po vsej verjetnosti je ta njihova trditev upravičena, vendar ne gre za enostavne in posplošene povezave. Dve stvari sta pri tem najbolj pomembni:

- Lisica ima lahko tako velik vpliv na fazana predvsem za to, ker mu zmanjkuje življenjskega prostora – hrane in kritja.
- Ponekod se vlagajo na naravno življenje neprilagojeni fazani iz umetne vzreje na način, ki pomeni zgolj dodatno ponudbo hrane za lisico.

7.8.4 Cilj upravljanja s populacijo

Preden opredelimo splošno znan cilj upravljanja z lisico je potrebno poudariti, da je tudi pri tej vrsti pomembno delo z javnostjo. Javnost je potrebno na nek način seznaniti, da je vzdrževanje majhne številčnosti lisic namenjeno tudi, ali pa predvsem zdravju človeka. Steklina kot bolezen je lahko za človeka še vedno usodna.

S cepljenjem proti steklini umetno povečujemo njeno številčnost in zato je lov nujno potreben. Nizka številčnost populacije lisic je splošni interes in ne samo interes lovstva. Cilj v LUO je sedanjo številčnost lisice znižati.

7.8.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Želeni cilj je mogoče doseči tako z načrtovanjem odvzema in z motiviranjem lovcev za lov na lisico:

- Načrtuje se odvzem. Izgube naj se evidentirajo in se všttevajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu.
- Številčnost se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.
- Načrt odvzema za posamezno lovsko leto naj bo najmanj enak realizaciji v preteklem lovskem letu.
- Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do – 30 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.
- Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 kosov, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija – 3 kose.
- Lovske družine, ali pa njihove krovne lovske organizacije naj stimulirajo odstrel lisic. Vemo, da je lov na lisico pravzaprav težaven, če že ne težak. Potrebno je veliko znanja, časa in pa tudi materialnih sredstev, da je lov uspešen. Med lovci jih ni veliko, ki bi bili tako uspešni, da bi leta in leta uspešno izvajali lov na lisico in jih je potrebno zato vzpodbujati pri njihovem delu.
- Lov lisice naj se intenzivira v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih poljskih kur.
- V notranji coni močvirske sklednice (*Emys orbicularis*) v posebnem varstvenem območju Drava (SI3000220, cona 3-220-SP220) je potrebno težiti k povečanemu odstrelu lisice, zaradi negativnega plenilskega vpliva na omenjeno vrsto.
- Nikakor se ne sme omejevat lova na lisico, omejitev mora biti le lovska etika in zakonodaja.
- Pri lovu na lisico na sploh ter še posebej v času polaganja vab za peroralno vakcinacijo je potrebno upoštevati navodila in izdelan letni program Veterinarske uprave RS.

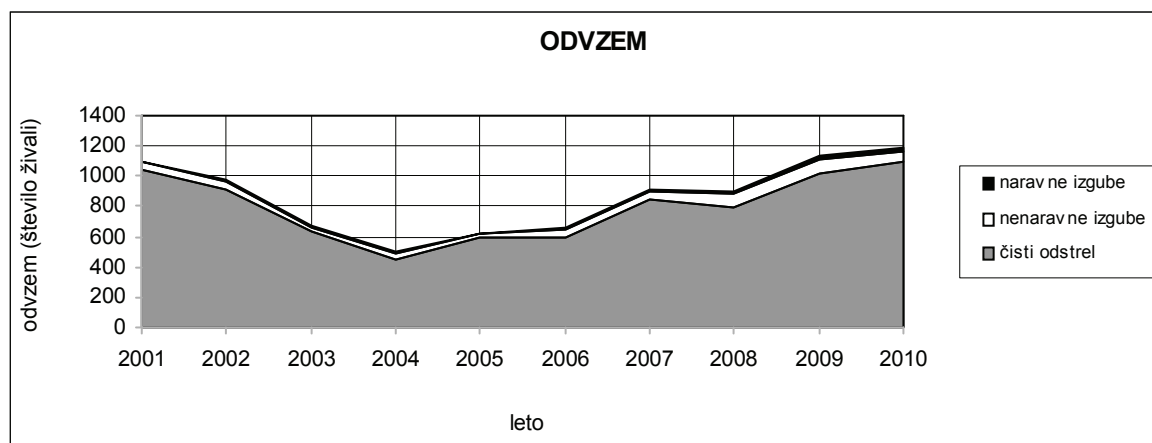
Preglednica 16: Pregled podatkov o lisici za obdobje 2001 – 2010

LISICA

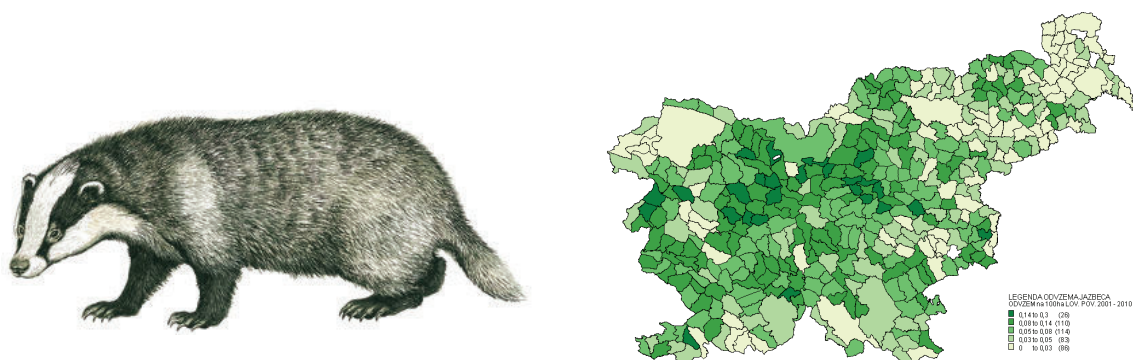
Odstrel in izgube												
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	
samci	524	409	371	235	328	346	441	432	575	596	4257	
samice	570	566	309	261	299	320	469	468	559	598	4419	
skupaj odstrel in izgube	1094	975	680	496	627	666	910	900	1134	1194	8676	
načrt - skupaj	891	875	800	800	755	626	760	1090	1100	1320	9017	
odstrel in izgube / načrt	122,8	111,4	85,0	62,0	83,0	106,4	119,7	82,6	103,1	90,5	96,2	

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	42	56	24	37	28	45	50	83	86	67	518	77,5
naravne izgube	2	12	16	7	2	23	16	19	27	26	150	22,5
skupaj izgube	44	68	40	44	30	68	66	102	113	93	668	100,0
% izgub	4,0	7,0	5,9	8,9	4,8	10,2	7,3	11,3	10,0	7,8	7,7	
čisti odstrel	1050	907	640	452	597	598	844	798	1021	1101	8008	

Vzroki izgub												
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	2	5	2	3	2	2	4	7	19	14	60	9,0
2 bolezen				4		1	1	6	6	8	26	3,9
3 krivolov			1								1	0,1
4 cesta	41	56	21	37	28	44	50	77	80	60	494	74,0
5 železnica	1					1			1		3	0,4
6 plenilci											0	0,0
7 psi			2					1	2		5	0,7
8 kosilnica											0	0,0
9 garje		7	14			20	11	6	2	4	64	9,6
10 poškodba								5	3	7	15	2,2

7.9 JAZBEC (*Meles meles* L.)

7.9.1 Prostorski okviri obravnave

Jazbeca se obravnava enotno za celotno lovsko upravljavsko območje.

7.9.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Povprečno se je v zadnjem desetletju odvzelo 34 živali letno, vendar so med posameznimi leti precejšnja nihanja (od 13 do 70 odvzetih živali). Najnižji odvzem je bil leta 2004 in največji lani leta 2010. Povprečna realizacija načrta odvzema je 86 %.

Delež odvzema v korist samcev je 2,6 : 1.

Delež izgub (57 %) je velik predvsem na račun prometa, saj ta vzrok predstavlja kar 86 % vseh izgub te vrste.

Načrtovanje odvzema jazbeca je imelo to posebnost, da je bilo v osnovi prilagojeno predlogom lovskih družin. Razlog je preprost: ta vrsta divjadi v območju ne predstavlja večjega problema, v lovskih družinah pa imajo neposredne izkušnje s prisotnostjo v lovišču.

7.9.3 Ocena stanja populacije

Dosedanji način načrtovanja in realizacija odstrela dokazujeta, da je mogoče na ta način vzdrževati številčnost, ki hkrati omogoča dokaj stabilen odstrel, in ni negativnih vplivov - v smislu škod v kmetijstvu. V poročilih o pojavu stekline te bolezni pri jazbecu ni zaslediti v tem območju, kar pa seveda ne pomeni, da je tudi ni. V preteklosti enostavno nismo razpolagali z informacijami, ki bi vplivale na spremembo upravljalvske politike do te vrste.

Če sklepamo na številčno stanje populacije glede na odvzem lahko trdimo, da je populacija v rahlem porastu.

7.9.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj gospodarjenja je ohranitev obstoječe številčnosti populacije jazbeca in ohranitev odnosov, ki ga ima ta vrsta do svojega življenjskega okolja. Takšen način pristopa k upravljanju s to vrsto divjadi narekujejo izkušnje iz preteklega obdobja.

Seveda pa je cilj tudi spremljanje zdravstvenega stanja jazbeca, saj je le-to pomemben bioindikator, ki usmerja nadaljnje ukrepe – v populaciji in njegovem življenjskem okolju. Sam način lova na jazbeca je tako zahteven, da ni velike bojazni, da bi z lovom bistveno vplivali na njegovo številčnost, pomembno je le, da pri načrtovanju odvzema upoštevamo načrt odvzema za celotno lovsko upravljavsko območje.

7.9.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtuje se odvzem. Izgube naj se evidentirajo in se vštevajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu. Številčnost se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.

Od vseh usmeritev za doseg cilja je najpomembnejše načrtovati takšen odvzem, ki naj temelji na realizaciji v preteklem letu.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do – 50 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.

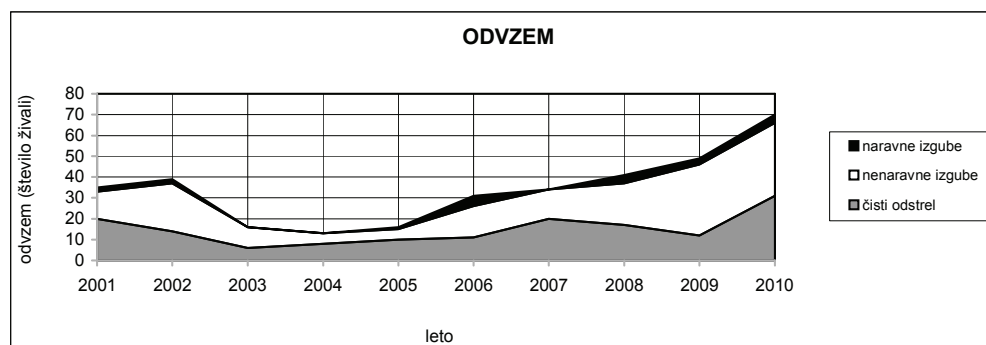
Preglednica 17: Pregled podatkov o jazbecu za obdobje 2001 – 2010

JAZBEC

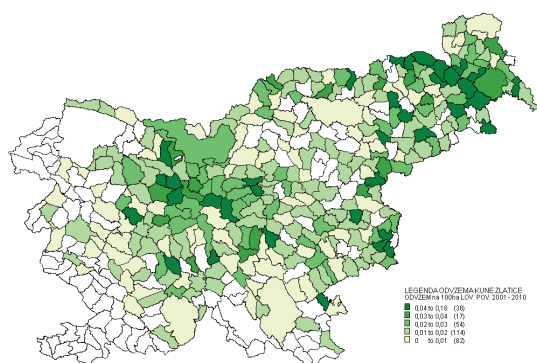
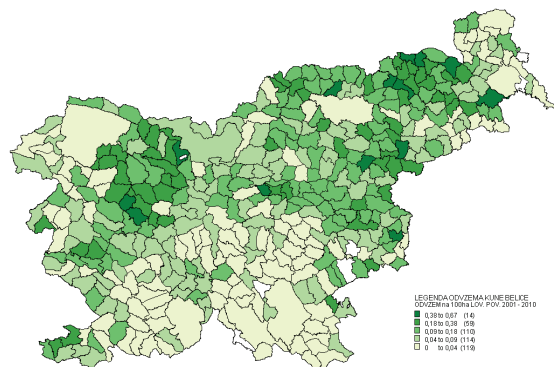
Odstrel in izgube												
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	
samci	23	37	14	9	13	26	19	29	29	49	248	
samice	12	2	2	4	3	5	15	12	20	21	96	
skupaj odstrel in izgube	35	39	16	13	16	31	34	41	49	70	344	
načrt - skupaj	38	49	40	40	67	16	31	34	37	49	401	
odstrel in izgube / načrt	92,1	79,6	40,0	32,5	23,9	193,8	109,7	120,6	132,4	142,9	85,8	

Izgube												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	13	23	10	5	5	15	14	20	34	35	174	89,2
naravne izgube	2	2	0	0	1	5	0	4	3	4	21	10,8
skupaj izgube	15	25	10	5	6	20	14	24	37	39	195	100,0
% izgub	42,9	64,1	62,5	38,5	37,5	64,5	41,2	58,5	75,5	55,7	56,7	
čisti odstrel	20	14	6	8	10	11	20	17	12	31	149	

Vzroki izgub												
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	2	2			1	5		3	3	2	18	9,2
2 bolezen								1		1	2	1,0
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	13	23	10	5	5	14	13	19	33	32	167	85,6
5 železnica						1					1	0,5
6 plenilci											0	0,0
7 psi							1	1	1	1	4	2,1
8 kosilnica											0	0,0
9 garje										1	1	
10 poškodba										2	2	1,0

7.10 KUNA BELICA (*Martes foina* Erxleben.) in KUNA ZLATICA (*Martes martes* L.)

7.10.1 Prostorski okviri obravnave

V okviru lovsko upravljavskega območja lahko govorimo o tipičnih predelih za obe vrsti obravnavanih kun. Seveda je vsaka od obeh vrst s svojim načinom življenja vezana na tipične predele, vendar so le-ti dokaj podobno porazdeljeni v območju.

Kuna belica je prisotna v vseh loviščih LUO. Belica je dokaj številčna v kmetijsko urbanem okolju, predvsem v bližini gospodarskih poslopij, osamelih hiš in zaselkov, kjer zadovoljuje večino bivalnih in prehranskih potreb.

Kuna zlatica je divjad sklenjenih gozdov sredogorja, zato je v LUO razmeroma redka vrsta divjadi. Upravljanje z zlatico je enotno za območje LUO, manjših ekoloških enot v načrtovanju ni predvidenih.

7.10.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Pri teh dveh vrstah težko govorimo o upravljanju, podobno je še pri nekaterih drugih vrstah divjadi, bolj gre za to, da se uskladijo predlogi lovskih družin in da so evidence točne. Lov na obe vrsti je stvar redkih navdušencev za to vrsto lova, poleg tega je veliko odvisno od snežnih zim, torej vremenskih pogojev za sam lov.

Načrt odvzema je temeljil predvsem na realizaciji preteklega leta, oziroma na tem, kaj so lovske družine predlagale. Skupni načrt je bil realiziran v višini 50 % pri zlatici in 68 % pri belici. Delež izgub je okrog 25 %, prevladuje pa vzrok »promet«. Verjetno se delež izgub zaradi prometa precenjuje, vzrok pa je v dejstvu, da se v naravnem okolju poginuli osebki ne najdejo, na cestah pa se vsak povoz lažje opazi in s tem evidentira.

7.10.3 Ocena stanja populacije

Populacija kun je relativno stabilna, spolna struktura je izravnana, številčnost med leti zmerno niha in je odvisna od prehranskih razmer ter ostalih pogojev v okolju. Številčnost populacije zlatice je dobro usklajena z okoljem, belica je trenutno v porastu. Zaradi nihanja številčnosti lisic, se delno spreminja tudi stanje v populacijah kun, kar se občasno odraža na povzročenih škodah, predvsem od belice.

7.10.4 Cilj upravljanja s populacijo

Osnovni cilj upravljanja s kunama je ohranitev populacij v normalni, okolju prilagojeni številčnosti, ki zagotavlja biološko ravnovesje v naravi. V odnosu z ostalimi plenilskimi vrstami je potrebno vzdrževati številčnost, ki upošteva osnovne zahteve posameznih vrst divjadi. Pri kuni belici je ciljno stanje opredeljeno z normalnim vplivom vrste v njenem življenjskem okolju, še posebej dinamiki in višini škod.

7.10.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtuje se odvzem. Izgube naj se evidentirajo in se všttevajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu. Številčnost se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.

Načrtovanje odvzema naj temelji na osnovi spremljanja, zdravstvenega stanja in usklajenosti z življenjskim okoljem.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do – 50 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.

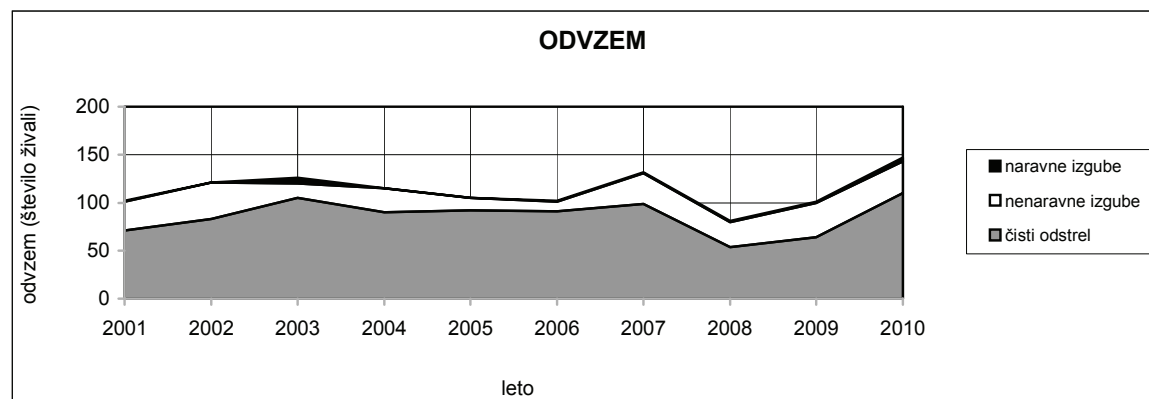
Preglednica 18: Pregled podatkov o kuni belici za obdobje 2001 – 2010

KUNA BELICA

Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	102	121	126	115	105	102	132	81	101	147	1132
načrt - skupaj	200	200	74	95	300	100	150	150	200	200	1669
odstrel in izgube / načrt	51,0	60,5	170,3	121,1	35,0	102,0	88,0	54,0	50,5	73,5	67,8

izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	30	38	15	25	13	10	32	26	36	33	258	94,5
naravne izgube	1	0	6	0	0	1	1	1	1	4	15	5,5
skupaj izgube	31	38	21	25	13	11	33	27	37	37	273	100,0
% izgub	30,4	31,4	16,7	21,7	12,4	10,8	25,0	33,3	36,6	25,2	24,1	
čisti odstrel	71	83	105	90	92	91	99	54	64	110	859	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	1							1	1	3	6	2,2
2 bolezen			6				1				7	2,6
3 krivolov								1			1	0,4
4 cesta	28	38	15	25	13	10	32	25	36	33	255	93,4
5 železnica											0	0,0
6 plenilci											0	0,0
7 psi	2										2	0,7
8 kosilnica											0	0,0
9 garje						1				1	2	0,7

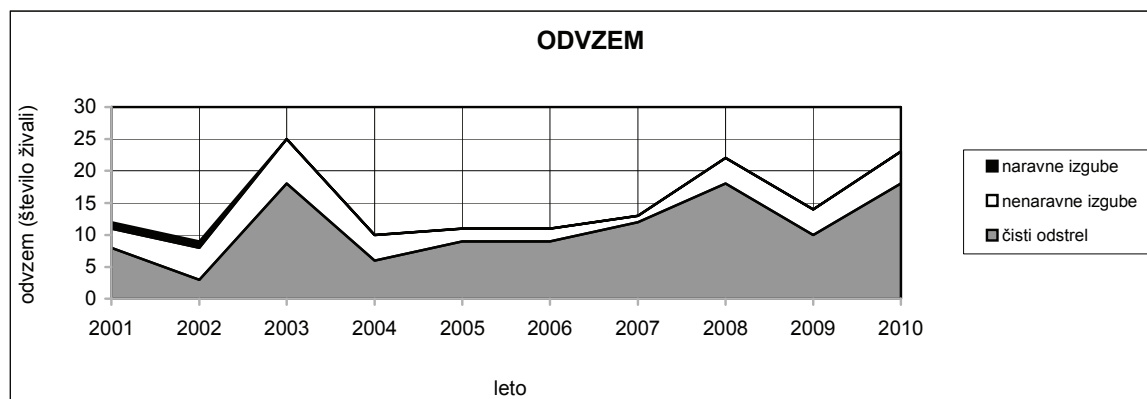
Preglednica 19: Pregled podatkov o kuni zlati za obdobje 2001 – 2010

KUNA ZLATICA

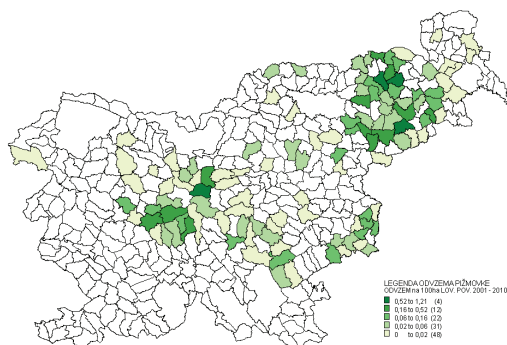
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	12	9	25	10	11	11	13	22	14	23	150
načrt - skupaj	78	38	20	20	19	16	20	20	26	43	300
odstrel in izgube / načrt	15,4	23,7	125,0	50,0	57,9	68,8	65,0	110,0	53,8	53,5	50,0

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	3	5	7	4	2	2	1	4	4	5	37	94,9
naravne izgube	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	5,1
skupaj izgube	4	6	7	4	2	2	1	4	4	5	39	100,0
% izgub	33,3	66,7	28,0	40,0	18,2	18,2	7,7	18,2	28,6	21,7	26,0	
čisti odstrel	8	3	18	6	9	9	12	18	10	18	111	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	1	1									2	5,1
2 bolezen											0	0,0
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	3	5	7	4	1	2	1	4	4	5	36	92,3
5 železnica					1						1	2,6
6 plenilci											0	0,0
7 psi											0	0,0
8 kosilnica											0	0,0
9 garje											0	0,0

7.11 PIŽMOVKA (*Ondatra zibethica* L.)

7.11.1 Prostorski okviri obravnave

Pižmovka je prostorsko vezana na reko Dravo, Dravinjo in Pesnico ter njihove pritoke in večje stoječe vode. Podatki o odvzemu zadnjih pet let kažejo, da je največji odzem ravno v loviščih na območju omenjenih vodotokov.

Upravljanje in načrtovanje je enotno za vsa lovišča LUO.

7.11.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V zadnjih letih je bil v letnih lovsko upravljavskih načrtih vedno predlagan takšen načrt odvzema, ki je temeljil na realizaciji eno leto pred tem. Takšno ohlapno načrtovanje, brez strokovnih podlag, je temeljilo predvsem na osnovi želja lovskih družin. Nenazadnje ni večjih problemov s to živalsko vrsto v LUO. Interes za lov na to vrsto divjadi je močno upadel po letu 2006, ko letno beležimo le minimalen odzem iz okolja, kljub nerealno visokim željam upravljavcev lovišč po odvzemu. Od tu tudi relativno slaba realizacija načrtovanega odvzema, v povprečju 49 %. Med izgubami močno prevladujejo izgube zaradi prometa.

7.11.3 Ocena stanja populacije

Dejstvo je, da je realizacija načrtovanega odvzema najbolj odvisna od prizadevnosti članov lovskih družin, kar pa ni nujno odraz številčnosti. O tem vemo zelo malo.

7.11.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je takšna številčnost, ki predvsem v kmetijstvu ter v vodnem gospodarstvu in ribogojstvu povzroča čim manjše probleme – jezovi, brežine, ...

7.11.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtuje se odzem. Izgube naj se evidentirajo in se vštevajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu. Številčnost se uravnava le s skupno višino odvzema, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.

Načrtovanje odvzema naj temelji na osnovi spremljanja, zdravstvenega stanja in usklajenosti z življenjskim okoljem.

V notranji coni močvirske sklednice (*Emys orbicularis*) v posebnem varstvenem območju Drava (SI3000220, cona 3-220-SP220) je potrebno težiti k povečanemu odstrelu pižmovke, zaradi negativnega plenilskega vpliva na omenjeno vrsto.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do – 50 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.

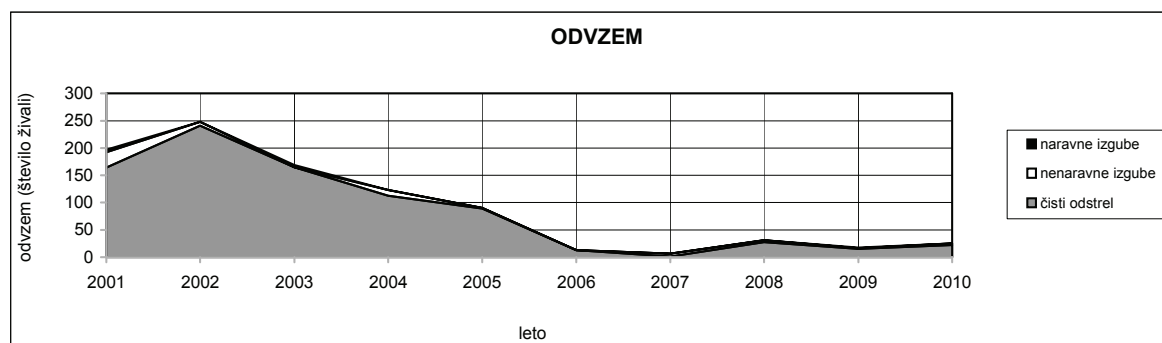
Preglednica 20: Pregled podatkov o pižmovki za obdobje 2001 – 2010

PIŽMOVKA

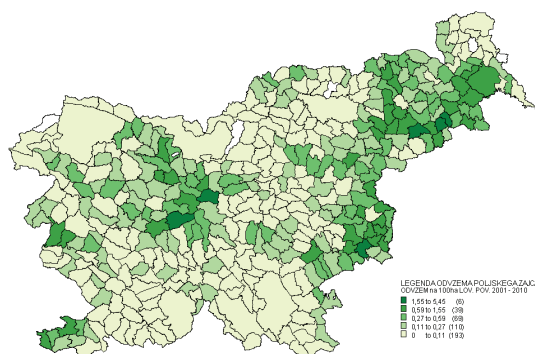
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	197	248	169	123	90	13	6	31	17	25	919
načrt - skupaj	312	367	205	205	328	90	100	100	112	76	1895
odstrel in izgube / načrt	63,1	67,6	82,4	60,0	27,4	14,4	6,0	31,0	15,2	32,9	48,5

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	28	7	0	11	1	0	5	4	1	3	60	85,7
naravne izgube	5	0	4	0	0	0	0	0	1	0	10	14,3
skupaj izgube	33	7	4	11	1	0	5	4	2	3	70	100,0
% izgub	16,8	2,8	2,4	8,9	1,1	0,0	83,3	12,9	11,8	12,0	7,6	
čisti odstrel	164	241	165	112	89	13	1	27	15	22	849	

Vzroki izgub													
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
1 neznan			4						1		5	7,1	
2 bolezen											0	0,0	
3 krivolov											0	0,0	
4 cesta	28	7		11	1		5	4	1	3	60	85,7	
5 železnica											0	0,0	
6 plenilci	5										5	7,1	
7 psi											0	0,0	
8 kosilnica											0	0,0	
9 garje											0	0,0	

7.12 POLJSKI ZAJEC (*Lepus eropaeus* Pallas.)

7.12.1 Prostorski okviri obravnave

S poljskim zajcem upravljamo v vseh loviščih LUO, njegova številčnost je pogojena z mnogimi omejitvenimi dejavniki okolja, tako naravnimi kot tistimi, ki jih povzroča človek. Na osnovi odvzema sklepamo, da je poljski zajec najbolj pogost v spodnjem delu Dravskega polja in na Ptujem polju. Velika strukturiranost krajine in s tem povezana pestrost različnih posevkov in drugih kmetijskih kultur nudi ugodne pogoje reprodukcije in preživetja tej občutljivi vrsti.

7.12.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Pri načrtovanju odstrela poljskega zajca v preteklih letih smo skupaj z območno lovsko organizacijo zagovarjali tezo, da je potrebno preko minimalnega odstrela poskušati povečati številčnost. Odstrel se je gibal okrog načrta, odvzem pa je bil vsako leto prevelik. Načrtovanje odstrela pri poljskem zajcu je v preteklem desetletnem obdobju dalo dobre rezultate. Zelo pomembno je evidentiranje izgub, saj so pomembne kot bioindikator stanja populacije.

Načrt je bil realiziran v višini 111 %. Delež izgub je 29 %. Med izgubami prevladuje vzrok promet.

7.12.3 Ocena stanja populacije

Na osnovi vsega znanega, seveda iz podatkov, ki jih imamo, je potrebno z varovanjem poljskega zajca nadaljevati. Številčnost poljskih zajcev namreč še vedno ni na želeni višini. Še vedno ni dovolj argumentov, da bi odvzem močno povečevali, in to kljub temu, da iz posameznih lovskih družin prihajajo informacije o povečani številčnosti. Večja številčnost v posameznem lovišču namreč še vedno ne pomeni bistvenega izboljšanje stanja v celotnem lovsko upravljavskem območju. Nenazadnje je povečana številčnost v posameznem delu lovsko upravljavskega območja priložnost za izboljšanje stanja tudi v sosednjih loviščih in širše.

7.12.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja ostaja enak kot doslej in pomeni ohranitev in dvig številčnosti.

7.12.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

- Na isti površini lovišča se lov vrši praviloma samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča kjer se izvaja lov na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirnih con« brez lova se letno menjajo. Upravlavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča.
- Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko ponavlja.
- Dodajanje poljskega zajca v prosto naravo praviloma ni dovoljeno.
- Načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta.

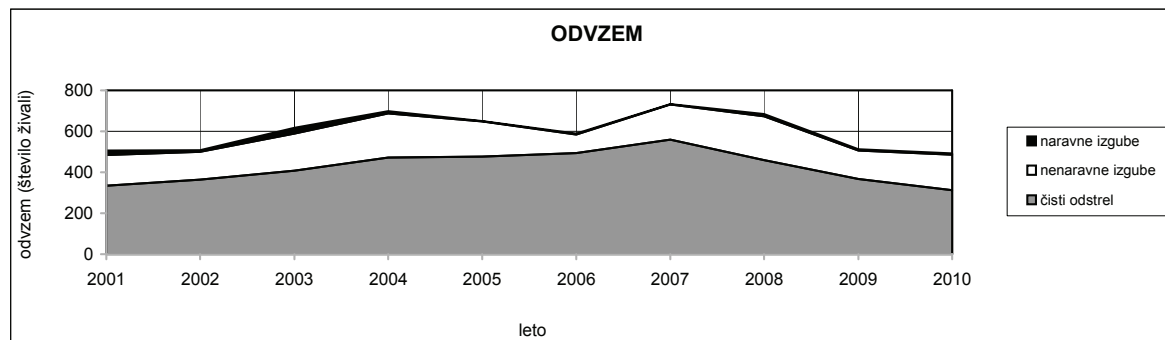
Preglednica 21: Pregled podatkov o poljskem zajcu za obdobje 2001 – 2010

POLJSKI ZAJEC

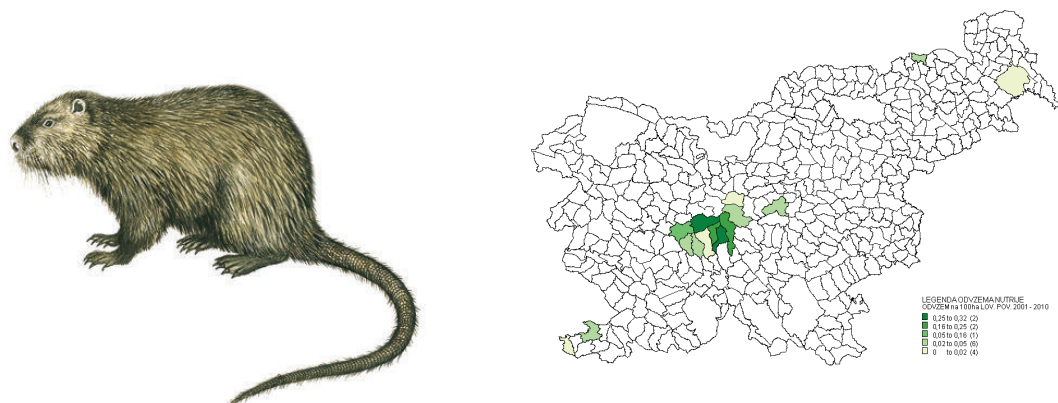
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	507	509	618	698	650	590	734	684	512	492	5994
načrt - skupaj	400	432	400	500	530	650	590	700	700	512	5414
odstrel in izgube / načrt	126,8	117,8	154,5	139,6	122,6	90,8	124,4	97,7	73,1	96,1	110,7

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	149	135	182	216	172	91	171	216	141	174	1647	94,2
naravne izgube	23	10	28	10	1	6	3	9	5	6	101	5,8
skupaj izgube	172	145	210	226	173	97	174	225	146	180	1748	100,0
% izgub	33,9	28,5	34,0	32,4	26,6	16,4	23,7	32,9	28,5	36,6	29,2	
čisti odstrel	335	364	408	472	477	493	560	459	366	312	4246	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	16	4	22	1	1	4	3	7	3	2	63	3,6
2 bolezen		2		2		2		1	1	1	9	0,5
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	141	129	182	209	165	89	168	173	134	166	1556	89,0
5 železnica	4				1	1	2				8	0,5
6 plenilci	7	4	6	7				1	1	3	29	1,7
7 psi		2		2	6	1	1	2	2	3	19	1,1
8 kosilnica	4	4		5				1	5	2	21	1,2
10 poškodba								40		3	43	2,5

7.13 NUTRIJA (*Myocastor coypus* Molina.)

O vrsti ni informacij ali znakov njene prisotnosti v LUO.

Prisotnost nutrije kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena. Cilj je ob pojavu izločiti v LUO vse prisotne živali.

Ob morebitni prisotnosti nutrije v LUO, se dovoljuje neomejen redukcijski lov na to vrsto divjadi.

7.14 NAVADNI POLH (*Glis glis* L.)

V lovsko upravljavskem območju je navadni polh redno prisoten v gozdnatih predelih območja. Zadnjih par let se je pokazal interes lova na to vrsto v parih lovskih družinah, ki so v ta namen tudi načrtovale odvzem polha. Žal ni popolnih podatkov o realizaciji načrtovanega.

Kjer je izražen interes za lov s pastmi, je potrebno to izvajati v okviru interesnih združenj oz. društev, skladno z 43.a členom ZDLov-1A (1., 2. in 3. odst.).

V kolikor bo do lova polhov v LUO prihajalo, veljajo naslednje usmeritve:

- Višina odvzema polhov se bo letno prilagajala zgolj razmeram v naravi, števila polhov za lov (odvzem) ni mogoče načrtovati, saj je to odvisno od letnega obroda gozdnega drevja in grmovja, zato poleg letno nepostavljenega številčnega načrta odvzema tudi ni dopustnih toleranc za realizacijo.
- Pri lovu in evidentiranju odvzema je potrebno spoštovati predpise (ZDLov-1A), ki dovoljujejo lov polha tudi ne lovcem, vendar s pridobljeno polharsko dovolilnico od krajevno pristojnega upravljavca lovišča oz. LPN. Ključno je voditi evidence letnega odvzema polha, ki se jih zagotovi z izpolnitvijo lovne dovolilnice in vrnitvijo le-te upravljavcu lovišča.

7.15 RAKUNASTI PES (*Nyctereutes procyonoides* Gray.)

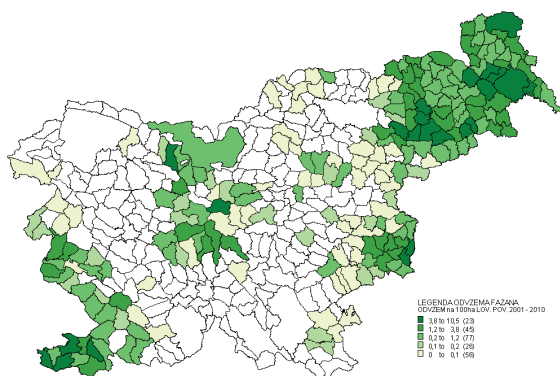
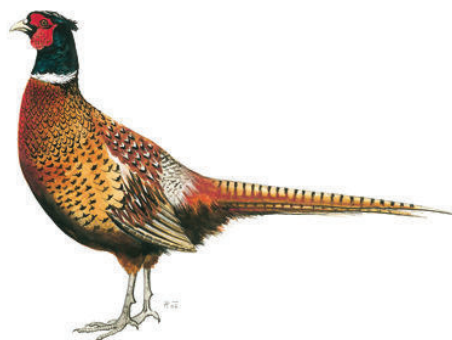

Je vrsta divjadi, ki jo doslej v LUO nismo zasledili.

Prisotnost rakunastega psa kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena. Cilj je ob pojavu izločiti v LUO vse prisotne živali.

Ob morebitni prisotnosti rakunastega psa v LUO se odstrel ne sme omejevat, izvaja se redukcijski odstrel, spoštuje se zgolj lovno dobo.

7.16 FAZAN (*Phasianus colchicus* L.)

7.16.1 Prostorski okviri obravnave

Največja številčnost fazana je v loviščih na Dravskem in Ptujem polju. Temu je glavni vzrok raba prostora in način kmetovanja v povezavi z ugodno strukturo lastništva. Prostorski okvir je zelo podoben razširjenosti poljskega zajca. Organizacijsko so ta lovišča povezana v ekološki enoti podravskega lovsko upravljalnega bazena (LUB). Sem spadajo lovišča Boris Kidrič, Cirkovce, Jože Lacko, Markovci, Ormož, Ptuj, Središče, Sv. Marjeta nižje Ptuja in Velika Nedelja. Sosednja lovišča z manjšo številčnostjo fazana so podrejena politiki upravljanja s fazanom v Podravskem LUB.

7.16.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Upravljanje s fazanom v LUO je močno odvisno od dodajanja te vrste divjadi v zanj primerne habitate. Številčnost te vrste je težko določljiva, saj nam realno sliko zamegljujejo prav vlaganja fazanov iz umetne vzreje.

V načrtih LUO že vsa leta ocenjujemo, da se pri upravljanju s to vrsto divjadi dogajajo stvari, ki bi jih lahko na kratko označili kot poskušanje in preizkušanje s to vrsto. Poskušanje in preizkušanje z različnimi načini vlaganj dvigniti številčnost. Dejstvo je, da je številčnost naravnega fazana zelo nizka, česar se tudi lovci zelo dobro zavedajo. Težava in največja napaka pa je v tem, da poskušajo ta problem reševati predvsem z vlaganji. Pri tem pa so ta vlaganja zelo različna:

- Nekateri vlagajo predvsem spomladi, večinoma odrasle kure.
- Drugi spet vlagajo v tem času kure in peteline.
- Nekateri stavijo na vlaganje kebčkov.

- Zadnja in najbolj sporna varianta pa je vlaganje fazanov-petelinov neposredno »pred puško«.

Pri ocenjevanju populacije fazana izhajamo iz razmišljanja, da se življenjsko okolje fazana le počasi izboljšuje. Dejstvo pa je tudi, da to okolje odločilno vpliva na njegove možnosti preživetja. Zato smo prepričani, da sama vlaganja fazana iz umetne vzreje ne rešujejo problema številčnosti, na kar kaže tudi primerjava med številom vloženih in uplenjenih. Pozitivna posledica odstrela fazanov iz umetnih vlaganj je v nekaterih loviščih ta, da se na ta račun ohranja naravnega fazana, saj se ga lovi v bistveno manjši meri. Z vidika trajnostnega ohranjanja avtohtone favne v LUO je navedeno popolnoma nedopustno in nesprejemljivo. Znano je, da fazani iz umetne vzgoje niso prilagojeni razmeram v naravnem okolju, zaradi česar so močno podvrženi plenilcem. Večina naporov povezanih z revitalizacijo naravnega fazana je torej posredno namenjenih zagotavljanju prehranske osnove za naravne predatorje, katerih številčnost se posledično dviguje. Razmnoževanje fazanov v naravnem okolju je okrnjeno, to pa ogroža naravno populacijo in ohranitev vrste.

V obravnavanem obdobju je bil načrt realiziran 102 %, vendar so nihanja zelo velika od 70 % do 137 %. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa, na drugem mestu so izgube zaradi plenilcev.

7.16.3 Ocena stanja populacije

Številčnost naravnega fazana je po naših ocenah nizka. Prav tako po našem mnenju vpliv vlaganja fazanov iz umetne vzreje direktno ne izboljšuje stanja v populaciji naravnega fazana.

Prisotnost je tako močno odvisna od vlaganj vrste v naravno okolje, glavni omejitveni dejavnik dviga številčnosti je lisica in ostale vrste malih zveri, ki jim z »dodatno« prehransko ponudbo še povečujemo vpliv, ne samo na številčnost fazana, pač pa tudi na ostalo malo divjad in zavarovane vrste.

Fazana so zadnja desetletja močno prizadeli številni agrotehnični ukrepi, ki povzročajo krčenje remiznih površin, te pa pomenijo enega temeljnih dejavnikov ohranitve vrste. Z uporabo fitofarmaceutskih sredstev in s krčenjem omejnikov, so gojitveni ukrepi za ohranitev te vrste alohtone ptice večinoma neuspešni.

Trenutno stanje v okolju, primernem za to divjad je neugodno, vendar je v zadnjih letih opazen določen premik v pozitivni smeri. Ekstenzivne, okolju prijaznejše metode kmetovanja nudijo ugodnejše pogoje za ohranitev populacije.

Ocena stanja populacije je na osnovi povedanega zelo težka in nezanesljiva. Predvsem zaradi vlaganj in evidenc, o stanju žal ne vemo kaj dosti. Najbolj verjetna je trditev, da je minimalni odstrel v loviščih, kjer se ne vlaga, pravi odraz številčnosti.

7.16.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je z izboljšanjem življenjskega okolja povečati številčnost. To je način, ki ima absolutno prednost pred dodajanjem fazanov iz umetne vzreje.

7.16.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

- Lovišča, ki imajo primerne pogoje in prostorske možnosti naj urejajo, vzdržujejo in širijo obseg remiznih površin ter izvajajo minimalna vlaganja. Hkrati s tem je nujno potrebno uravnavati številčnost tistih plenilcev, katere je dovoljeno loviti in s tem vzpostavljati primerne medvrstne odnose živalskih vrst v okolju.
- Umetna vzreja in dodajanje fazana brez pripravljenih ustreznih površin ne koristi ohranitvi naravnih populacij. V bodoče je potrebno stroške nabave in vlaganj v lovišča preusmerjati v ureditev habitatov, kar fazanu zagotavlja dolgoročno ohranitev.
- Doseljevanje, dodajanje fazana se lahko izvaja le v tistih predelih znotraj lovišča, kjer naravnega fazana ni.
- Dodajanje fazana v lovišče neposredno pred lovom je prepovedano. Način dodajanja mora biti opredeljen z letnim načrtom lovišča. Fazana se dodaja v spolnem razmerju 1 fazan : 4 fazanke, ko gre za vlaganje odraslih živali. Ob vlaganju kebčkov in nedoraslih živali to razmerje ni predpisano. Določiti je potrebno lokacijo izpusta in način varovanja.
- Dodajanje fazana se po predlogu upravljavcev lovišč načrtuje okvirno z letnim lovsko upravljavskim načrtom in mora upoštevati določila veljavne zakonodaje (Zakon o ohranjanju narave Ur.l.RS 56/99 (UPB 96/04); Zakon o zaščiti živali ur.l.RS 98/99 (UPB 20/04)). Na isti površini lovišča se lov naravnega fazana praviloma vrši samo enkrat letno ali pa se v smislu

kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na naravnega fazana, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirnih con« brez lova se letno menjajo. Upravljavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča. V primeru dodajanja fazana se lov na istih površinah lahko ponavlja.

- V loviščih, ki ne vlagajo fazana, se kot načrt upošteva predlog lovskih družin. Tu načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, preseganje je dovoljeno do 30 %.
- V loviščih, ki dodajajo fazana, naj odvzem temelji na količini dodanih osebkov in na predlogu odvzema naravnega fazana, pri čemer je največji dovoljen odvzem 40 % od vloženih osebkov. Tu načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, preseganje pa ni dovoljeno.
- Uravnavanje številčnosti populacij malih zveri in vrst iz družine vranov, katere je dovoljeno loviti, je poglavitni pogoj za smotrno upravljanje s fazanom. Med pomembne ukrepe za ohranjanje habitatov je potrebno omeniti prepoved sežiganja nekošenih travnih površin, trstičij in krčenje grmovne podrasti z ognjem v spomladanskem času. Načrtuje naj se tudi snovanje krmnih njiv za fazana in druge vrste male divjadi, ki povečujejo ponudbo hrane v zimskem času, nudijo ustrezno kritje pozimi in v času valjenja oz. vzgoje mladičev.
- Lovišča, ki načrtno upravljajo s fazanom, naj izvajajo zimsko krmljenje na krmiščih, ki jih locirajo sredi primernih remiznih površin. Z zimskim krmljenjem je potrebno pričeti pravočasno, torej že v jesenskem času. Krmišča je potrebno izdelati na način, ki preprečuje, da bi srnjad zaužila večino položene hrane.

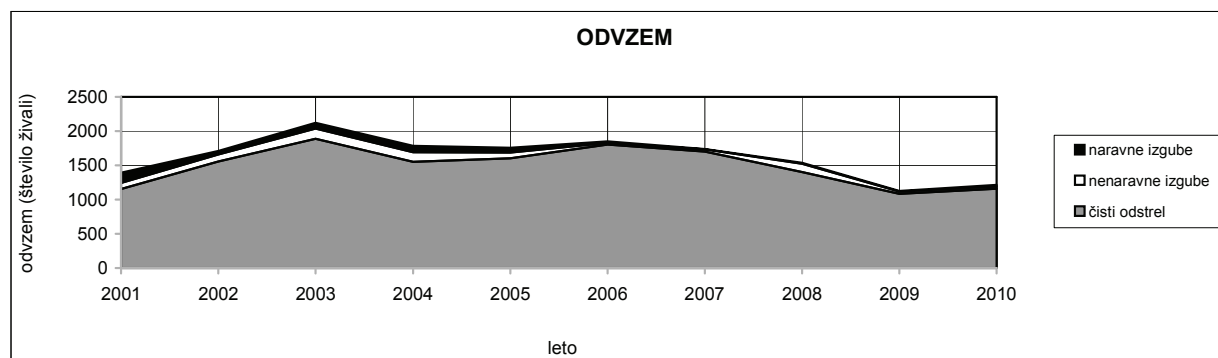
Preglednica 22: Pregled podatkov o fazanu za obdobje 2001 – 2010

FAZAN

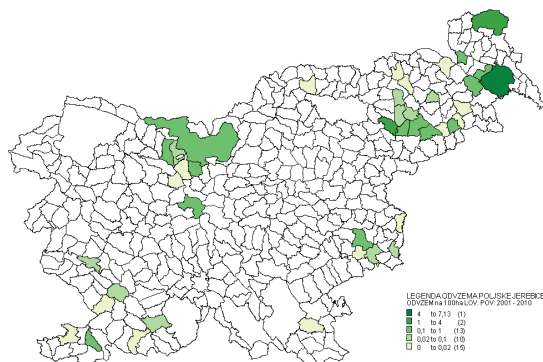
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	1389	1712	2123	1781	1757	1849	1738	1537	1126	1218	16230
načrt - skupaj	1321	1405	1540	1540	1719	1757	1600	1737	1600	1617	15836
odstrel in izgube / načrt	105,1	121,9	137,9	115,6	102,2	105,2	108,6	88,5	70,4	75,3	102,5

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	91	103	147	135	85	23	33	123	31	34	805	60,9
naravne izgube	145	51	85	91	69	24	6	10	8	27	516	39,1
skupaj izgube	236	154	232	226	154	47	39	133	39	61	1321	100,0
% izgub	17,0	9,0	10,9	12,7	8,8	2,5	2,2	8,7	3,5	5,0	8,1	
čisti odstrel	1153	1558	1891	1555	1603	1802	1699	1404	1087	1157	14909	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	14	17	22	7	30	14	2	1		4	111	8,4
2 bolezen		7									7	0,5
3 krivolov	2										2	0,2
4 cesta	75	103	140	135	66	23	33	38	30	29	672	50,9
5 železnica	2		6		2						10	0,8
6 plenilci	131	27	63	84	39	10	4	9	8	23	398	30,1
7 psi			1								1	0,1
8 kosilnica	12				17				1	2	32	2,4
10 poškodba								85		3	88	6,7

7.17 POLJSKA JEREBICA (*Perdix perdix* L.)

7.17.1 Prostorski okviri obravnave

Poljska jerebica je v LUO redka vrsta divjadi. Pojavlja se v redkih in posameznih kitah v izrazito ravninskem delu LUO, na Dravskem polju in v Pesniški dolini. Predpisi uvrščajo med divjad, katero je dovoljeno loviti, zgolj gojeno poljsko jerebico, torej tisto iz umetne vzreje. Prisotnost in razširjenost naravne poljske jerebice torej vsaj zaenkrat nima neposrednega vpliva na določila načrta odvzema.

7.17.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Resnejše upravljanje s to vrsto se je začelo v letu 2006, ko smo prvič pričeli s planiranjem odvzema, pred tem za to ni bilo upravičenih razlogov. Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob iz leta 2004 (Uradni list RS, št. 101/2004) določa, da je divjad le gojena poljska jerebica.

Realizacija odvzema za to obdobje znaša 135 % in je bila najslabša v letu 2006 – 52 %.

Zadnja leta upravljavci lovišč posvečajo kar precejšno pozornost vlaganjem v življenjsko okolje te vrste in tako se stanje na tem področju postopno izboljšuje.

7.17.3 Ocena stanja populacije

Številčnost se lahko poveča samo z izboljšanjem življenjskega okolja, prostora pri čemer izgleda, da bodo evropske subvencije krepko prispevale k temu (kolobar). Že danes pa so na območju Dravskega in Ptujkega polja in v Pesniški dolini opazne številne kite.

7.17.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je tako povečati številčnost, da se bodo sčasoma lahko lovile tudi jerebice iz narave.

7.17.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

- Lov poljske jerebice je z ZDLov-1 omejen samo na predhodno doseljeno, dodano divjad. Doseljevanje, dodajanje poljske jerebice se lahko izvaja le tam, kjer naravne jerebice ni in kjer so ustrezne življenjske razmere.
- Načrtuje se lahko odvzem največ 50 % dodanih jerebic iz umetne vzreje.
- Uravnavanje številčnosti populacij malih zveri in vrst iz družine vranov je poglavitni pogoj za smotno upravljanje s vsemi vrstami male divjadi, torej tudi poljske jerebice. Med pomembne ukrepe za ohranjanje habitatov je potrebno omeniti prepoved sežiganja nekošenih travnih površin, trstičij in krčenje grmovne podrasti z ognjem v spomladanskem času. Načrtuje naj se tudi snovanje krmnih njiv za poljsko jerebico in druge vrste male divjadi, ki povečujejo ponudbo hrane v zimskem času, nudijo ustrezno kritje pozimi in v času valjenja oz. vzgoje mladičev.
- Lovišča, ki načrtno upravljajo s poljsko jerebico, naj izvajajo zimsko krmljenje na krmiščih, ki jih locirajo sredi primernih remiznih površin. Z zimskim krmljenjem je potrebno pričeti pravočasno,

torej že v jesenskem času. Krmišča je potrebno izdelati na način, ki preprečuje, da bi srnjad zaužila večino položene hrane.

- V primeru večje količine snega in dolgotrajnejše snežne odeje, je nujen ukrep tudi pluzenje ustreznih zelenih površin (trave, ozimna žita...).

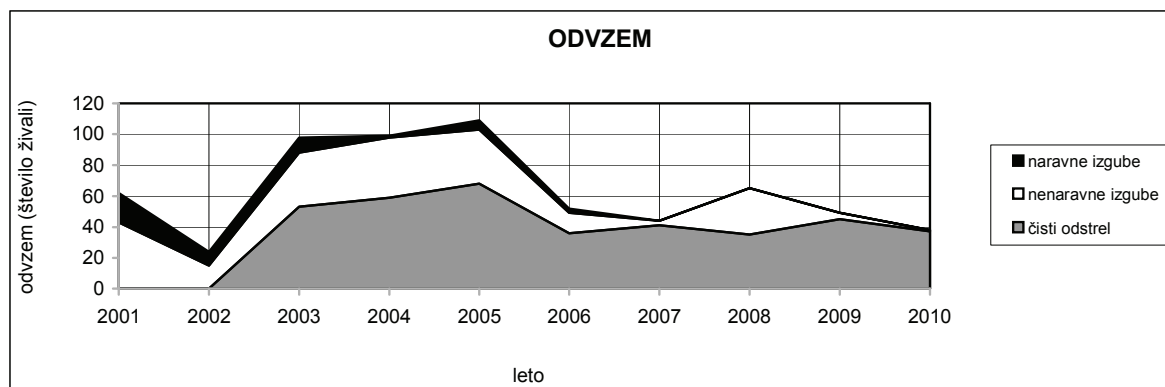
Preglednica 23: Pregled podatkov o poljski jerebici za obdobje 2001 – 2010

POLJSKA JEREBICA

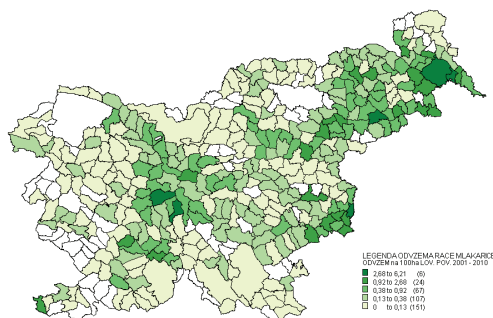
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	62	24	98	99	109	52	44	65	49	38	640
načrt - skupaj				70	59	100	60	60	60	65	474
odstrel in izgube / načrt				141,4	184,7	52,0	73,3	108,3	81,7	58,5	135,0

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	43	15	35	39	35	13	3	30	4	1	218	82,0
naravne izgube	19	9	10	1	6	3	0	0	0	0	48	18,0
skupaj izgube	62	24	45	40	41	16	3	30	4	1	266	100,0
% izgub				40,4	37,6	30,8	6,8	46,2	8,2	2,6	41,6	
čisti odstrel	0	0	53	59	68	36	41	35	45	37	374	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan		9			1	2					12	4,5
2 bolezen											0	0,0
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	29	15	35	39	35	13	3	6	3	1	179	67,3
5 železnica								1			1	0,4
6 plenilci	19		10	1	5	1					36	13,5
7 psi											0	0,0
8 kosilnica	14								1		15	5,6
10 poškodba								23			23	8,6

7.18 RACA MLAKARICA (*Anas platyrhynchos* L.)

7.18.1 Prostorski okviri obravnave

Številčnost race mlakarice oziroma višina odvzema je odvisna predvsem od večjih vodnih površin. Največja številčnost je v loviščih lovskih družin, ki ležijo neposredno ob reki Dravi in Dravinji ter ob večjih stoječih vodah (ptujsko in ormoška akumulacija). Največji odvzem imajo LD Ptuj, LD Dravinja Majšperk, LD Jože Lacko, LD Središče, LD Markovci in LD Ormož, ki skupno realizirajo več kot polovico načrtovanega odvzema v LUO. V ostalih loviščih je številčnost race mlakarice dosti manjša.

7.18.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrt odvzema je bil realiziran v višini 87 % (od 59 % do 120 %). Pokazalo se je, da je odvzem bolj odvisen od številčnosti race mlakarice, ter od interesa za izvajanje lova kot pa od načrtovanja. Lovci začnejo loviti raco na skupnih lovih v sredini septembra pa do konca oktobra. Na teh skupnih lovih se upleni 80 % vseh rac, največ pa je odvisno števila lovcev in od števila rac, ki se trenutno nahajajo na vodni površini. Izven tega obdobja se lov večinoma izvaja na prelet.

Z lovom z normalno intenziteto se številčnosti race mlakarice ne da ogroziti.

Med težko ugotovljivimi izgubami prevladujejo izgube zaradi zveri in ujed.

7.18.3 Ocena stanja populacije

Številčnost race mlakarice je velika in v tem trenutku še stabilna, na njo pa lahko najbolj vpliva pojav kakšnih nalezljivih bolezni (ptičja gripa) ali pa morebitno večje onesnaženje tekočih voda, predvsem v zimskem času. Z lovom se upleni manj kot 5 % vseh rac mlakaric.

7.18.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je ohranitev obstoječe številčnosti, pri čemer z obstoječim načinom lova ne smemo bistveno vplivati na številčnost. Ta cilj se je v preteklosti dosegal z že omenjenim ekstenzivnim načinom lova in tudi v bodoče bo zelo verjetno podobno.

7.18.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

- Dodajanje rac na naravne vodotoke praviloma ni dovoljeno.
- Dodajanje rac je dovoljeno v njim primerno okolje, na lokacijah in področjih urejenih za revitalizacijo populacije in za namene lova rac.
- Dodajanje race mlakarice se po predlogu upravljalcev lovišč načrtuje okvirno z letnim lovsko upravljalским načrtom in mora upoštevati določila veljavne zakonodaje (Zakon o ohranjanju narave Ur.l.RS 56/99 (UPB 96/04); Zakon o zaščiti živali ur.l.RS 98/99 (UPB 20/04).

- Lov na raco mlakarico na posebnih varstvenih območjih (območja Natura 2000) in območjih naravnih vrednot mora biti skladen z naravovarstvenimi usmeritvami, ki veljajo za to območje in so priloga načrta.
- Lov na raco mlakarico se lahko na določenih predelih območja zaradi varstva rac in ostalih vodnih ptic pred vznemirjenjem, omeji na največ dva dni na teden, ki jih za vsako leto določijo upravljalci lovišč.
- Načrtovan odvzem race mlakarice v LUO je dovoljeno presegati za 30 %, višine načrta odvzema pa ni potrebno dosegati.

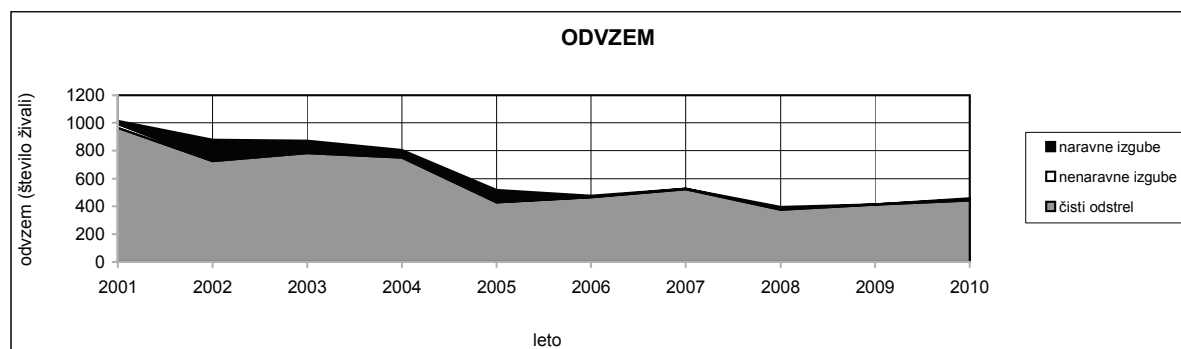
Preglednica 24: Pregled podatkov o raci mlakarici za obdobje 2001 – 2010

RACA MLAKARICA

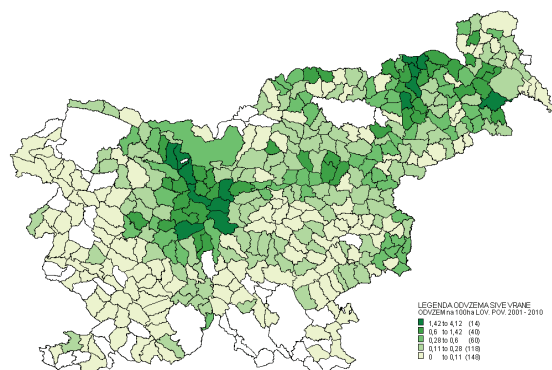
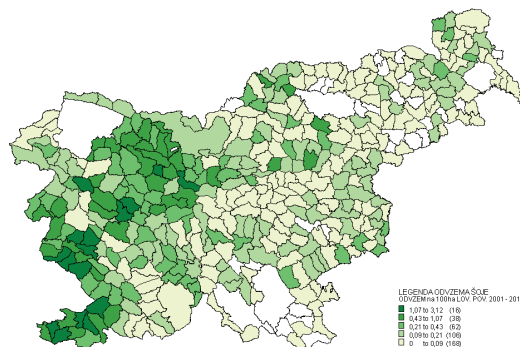
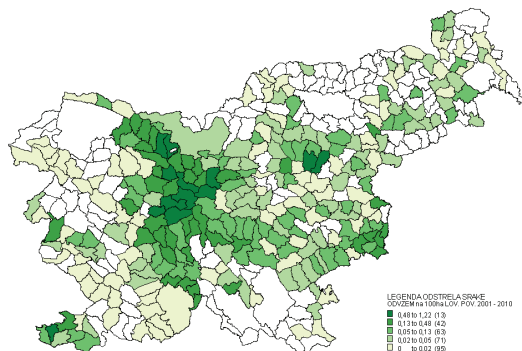
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	1014	878	872	807	517	476	527	396	415	459	6361
načrt - skupaj	845	870	860	760	881	881	564	630	500	500	7291
odstrel in izgube / načrt	120,0	100,9	101,4	106,2	58,7	54,0	93,4	62,9	83,0	91,8	87,2

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	25	6	11	7	1	2	6	8	1	9	76	15,3
naravne izgube	24	147	80	50	88	10	0	13	1	9	422	84,7
skupaj izgube	49	153	91	57	89	12	6	21	2	18	498	100,0
% izgub	4,8	17,4	10,4	7,1	17,2	2,5	1,1	5,3	0,5	3,9	7,8	
čisti odstrel	965	725	781	750	428	464	521	375	413	441	5863	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	6	22	68	28	80	3		6			213	42,8
2 bolezen		120		11							131	26,3
3 krivolov											0	0,0
4 cesta		6	11	7	1		5	5	1	7	43	8,6
5 železnica						2	1	1			4	0,8
6 plenilci	18	5	12	11	8	7		7	1	9	78	15,7
7 psi											0	0,0
8 kosilnica	25										25	5,0
10 poškodba								2		2	4	0,8

7.19 SRAKA (*Pica pica* L.), ŠOJA (*Garrulus glandarius* L.) in SIVA VRANA (*Corvus corone cornix* L.)

7.19.1 Prostorski okviri obravnave

Vse tri vrste je dejansko težko obravnavati enotno, vendar gre za vrste iz družine vranov, ki jim v preteklosti ni bila posvečena posebna pozornost.

Prostorsko so v lovsko upravljavskem območju razporejene vse tri vrste glede na svoje osnovne življenjske potrebe:

- SRAKA – v ravninskem delu območja, v območju živih mej in manjših gozdičkov sredi kulturne krajine,
- ŠOJA – v bolj gozdnatih delih območja,
- SIVA VRANA – številčna na celotnem območju, najbolj pa v ravninskem predelu.

7.19.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Realizacija načrtovanih ukrepov v populacije omenjenih vrst lovnih vrst ptic v LUO je zadovoljiva, še posebej je potrebno izpostaviti odvzem sive vrane. Trend naraščanja odstrela po letu 2006 je konstanten in ne kaže, da bi se v zadnjem letu kaj umiril. Upravljanje s populacijo sivo vrane je problematično, ker je njena številčnost močno naraščajoča, s tem pa je vpliv vrste v okolju dostikrat negativno izražen. Pogosto beležimo škode na nepremičninah, kmetijskih kulturah in objektih, populacijah nekaterih živalskih vrst in celo na človeku. Rast populacije je nedvomno pogojena z biologijo in ekologijo vrste in porušenim razmerjem v odnosu do prehranskih virov. V preteklih letih se je obravnavalo kar nekaj primerov škod po sivi vrani na nelovnih površinah (silosi krme, stanovanjski objekti,...) kakor tudi na lovnih površinah.

7.19.3 Ocena stanja populacije

Siva vrana je v območju sorazmerno zelo številčna vrsta. Je vrsta odrte kmetijske krajine, precejšen del leta živi skupinsko in se prehranjuje na obsežnih poljih v ravnini. V preteklih desetletjih se je v območju njena populacija močno povečala. Razlog za to leži tudi v upadu nekdanjega intenzivnega lova, predvsem pa v njeni prilagodljivosti in povečani ponudbi raznovrstne prehrane. Isti populacijski trendi so znani tudi za sosednje dežele.

Dosedanji lov ni imel vpliva na številčnost populacije sive vrane, zato tudi v bodoče ni pričakovati njenega bistvenega zmanjšanja.

Šoja se številčno ohranja na istem nivoju, prostorsko je ta vrsta vezana na območja gozdnate krajine, kjer je številčno dobro zastopana.

Sraka je manj številna kot pred desetletji. Ta vrsta se je ohranila (naselila) v naseljih in njihovi neposredni bližini.

7.19.4 Cilj upravljanja s populacijo

Ohranitev vseh omenjenih vrst. V okviru tega pa je zaželeno bistveno zmanjšanje trenutne številčnosti sive vrane in ohranitev številčnosti srake in šoje.

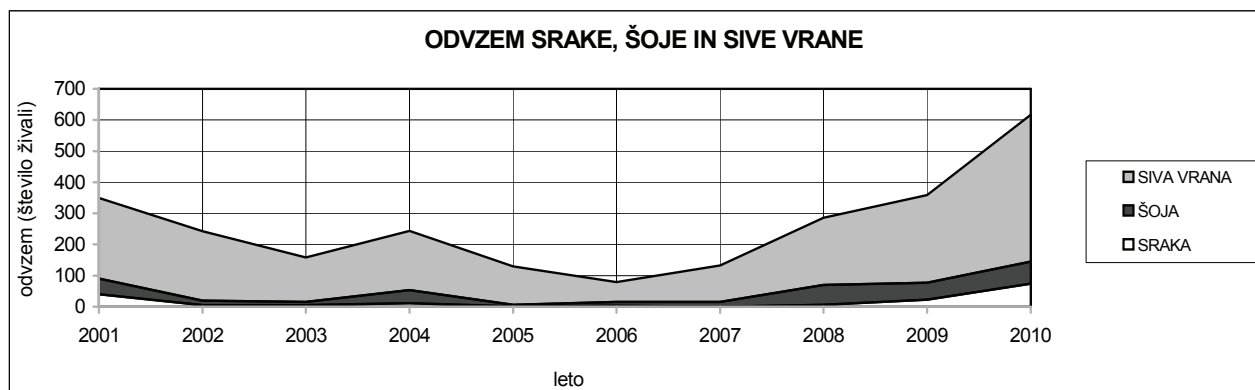
7.19.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

- Odvzem se načrtuje za vsako vrsto posebej.
- Odvzem se načrtuje le s skupno višino, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.
- Pri upravljanju s sivo vrano se smiselno upoštevajo določila Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji.
- Dopustna odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO za sivo vrano je po višini navzdol do – 30 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.
- Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 kosov sive vrane, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija – 3 kose, navzgor pa je preseganje realizacije možno do 100 % načrtovanega števila.
- Načrtuje se lahko tudi lov srake in šoje in sicer prvenstveno za primere, ko ti dve vrsti povzročata škodo na človekovem premoženju. Zmeren lov srake in šoje je dovoljen tudi na jesenskih lovih na malo divjad.
- Vodenje evidence odvzema ločeno po vrstah.

Preglednica 25: Pregled podatkov o sraki, šoji in sivi vrani za obdobje 2001 – 2010

SRAKA, ŠOJA, SIVA VRANA

Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
SRAKA	40	6	6	11	2	4	0	7	23	74	173
ŠOJA	51	14	10	42	5	12	16	64	54	71	339
SIVA VRANA	259	223	142	191	123	63	117	215	282	471	2086
SKUPAJ ODSTEL IN IZGUBE	350	243	158	244	130	79	133	286	359	616	2598
NAČRT - SKUPAJ	248	358	205	205	393	123	200	250	615	838	3435
ODSTREL/NAČRT	141,1	67,9	77,1	119,0	33,1	64,2	66,5	114,4	58,4	73,5	75,6

8 ZAKLJUČEK

Glavni razlog za izdelavo tretjega dolgoročnega lovsko upravljaljskega načrta je v spremembi zakonodaje na gozdarskem in lovskem področju. Zakon o gozdovih ZG (Uradni list RS, št. 30/1993, 13/1998, 67/2002, 110/2007) in Zakon o divjadi in lovstvu ZD Lov-1 (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06-odločba US U-I-98/04, 17/08) določata, da se dolgoročni načrt lovsko upravljaljskega območja in dolgoročni načrt gozdnogospodarskega območja pripravita kot skupen gozdnogospodarski in lovsko upravljaljski načrt območja. Posledično je spremembama obeh zakonov sledil tudi sprejem podzakonskega akta t.j. Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo, ki natančneje določa sestavo in način sprejemanja načrta.

Leta 2000 je bil izdelan prvi desetletni lovskogojitveni načrt za Ptujsko Ormoško lovsko gojitveno območje za obdobje 2001 – 2010. Ustanovitev Ptujsko Ormoškega lovsko upravljaljskega območja je zahtevalo izdelavo novega dolgoročnega načrta, tokrat dolgoročnega načrta za XV. Ptujsko Ormoško LUO za obdobje 2007 – 2016.

Sprejem Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo je zahteval izdelavo novega Lovsko upravljaljskega načrta za XV. Ptujsko-Ormoško LUO za obdobje 2011–2020.

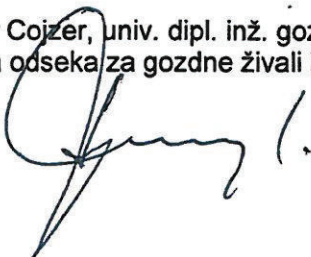
V načrtu so zajete vse vsebine iz Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo.

Vsem sodelavcem, ki so kakorkoli sodelovali pri izdelavi načrta, se najlepše zahvaljujem.

Maribor, marec 2012

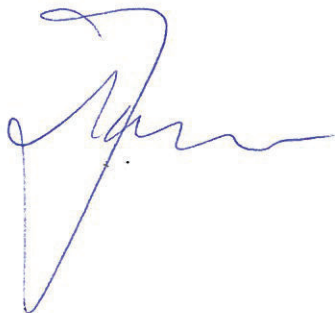
Izidor Cojzer, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja odseka za gozdne živali in lovstvo:

Marko Jonožovič, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo:

mag. Jožef Mrakič, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote Maribor

Jošt Jakša, univ. dipl. inž. gozd.

v.d. Direktor Zavoda za gozdove Slovenije

9 PRILOGE

9.1 Zavarovana območja z varstvenimi režimi - točke

EVID. ŠT.	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM
298	Belojača, podzemeljska jama, geomorfološki podzemeljski naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bist	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za podzemeljsko geomorfološko naravno vrednoto (jame in brezna)
1147	Bodika, Kupčinji vrh 25	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.14/79)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
1148	Bodika, Kupčinji vrh 26	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.14/79)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
1156	Bukev, k.o. Čermožišče, Kmetijski kombinat Ptuj	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.14/79)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
421	Dob na polju Strug - Stopno	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot

EVID. ŠT.	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM
426	Dob v Pečkah št. 21	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
1086	Grabe, Majcenova bora	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Ormož	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.37/92)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
70	Kostanja pri Mateju	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti ter kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Šmarje pri Jelšah	(Uradni list RS, št.35/90)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
403	Lipa na polju v Stopnem	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
326	Močnikovi tisi nad Studenicami	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
1084	Potok Trnava z obrežjem	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Ormož	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.37/92)	Varstveni režim za hidrološko naravno vrednoto
1081	Rastišče rakitovca Središče ob Dravi	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Ormož	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.37/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto

EVID. ŠT.	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM
305	Požiralnik v Klečah (Domišakovo brezno), kraški ponori	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bist	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za hidrološko naravno vrednoto
1667	Pragozd na Donački gori	naravni spomenik	Odredba o razglasitvi pragozda na Donački gori za naravno znamenitost	(Uradni list SRS, št.3/65)	Prepovedano je: - sekanje, izkopavanje, trganje ali drugačno uničevanje rastlin, - vsak poseg, ki bi porušil naravni biološko ravnotežje
1139	Spomenik narave - gozd s kolonijo sivih čapelj	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.14/79)	V času gnezdenja čapelj je prepovedano vznemirjanje z uporabo vozil ali delovnih strojev.
1137	Spomenik narave - naravni gozd med cesto Borl - Zavrč in Dravo	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.14/79)	Prepovedano je sekanje dreves ali poškodovanje koreninskega sistema dreves, sprememba kulture ter trganje in izkopavanje rastlin.
1138	Spomeniki narave, rastišča redkih rastlin v k.o. Drenovcu	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.14/79)	Varstveni režim za botanično naravno vrednoto
1087	V H zaraščena bora	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Ormož	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št.37/92)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot
430	Zimzeleni hrast v Starem gradu pri cerkvi sv. Ane	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Veljajo določila za varstvo drevesnih naravnih vrednot

9.2 Zavarovana območja z varstvenimi režimi - območja

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
51	Boč, Plešivec park	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti ter kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Šmarje pri Jelšah	(Uradni list RS, št.35/90)	Prepovedano je: - naseljevati alohtone živalske in rastlinske vrste, - kolonijo muflonov je potrebno postopno izločiti iz narave, ker ogroža trajnost gozdnega ekosistema.*	871,6
52	Donačka gora	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti ter kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Šmarje pri Jelšah	(Uradni list RS, št.35/90)	Varstveni režim za ekosistemsko naravno vrednoto.	121,6
55	Skalne pečine pod Galko (območje KP Bož Plešivec)	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti ter kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Šmarje pri Jelšah	(Uradni list RS, št.35/90)	Ne postavlja se objektov, krči drevesne in grmovne vegetacije in spreminja sestave biocenozo.	3,7
276	Krajinski park Boč-Donačka gora	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Prepovedano je: - graditi večja urbana naselja, počitniške hišice, naselja počitniških hišic, turistična središča in industrijske objekte, - graditi objekte, ki niso usklajeni z lokalnimi značilnostmi urbanizacije, arhitekture in stavbarstva, - urejati in vzdrževati vodne površine na način, ki ni v skladu z njihovimi ekološkimi in krajinsko-estetskimi značilnostmi, - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremeni izgled krajine, - uporabljati agrokemična sredstva za zatiranje in uničevanje rastlin in živali zunaj obdelovalnih površin, - v gozdovih sekati na golo in vnašati neavtohtone rastlinske vrste, - naseljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v prosto naravo.	2094,8

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
277	Krajinski park Štatenberg	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Prepovedano je: - graditi večja urbana naselja, počitniške hišice, naselja počitniških hišic, turistična središča in industrijske objekte, - graditi objekte, ki niso usklajeni z lokalnimi značilnostmi urbanizacije, arhitekture in stavbarstva, - urejati in vzdrževati vodne površine na način, ki ni v skladu z njihovimi ekološkimi in krajinsko- estetskimi značilnostmi, - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremeni izgled krajine, - uporabljati agrokemična sredstva za zatiranje in uničevanje rastlin in živali zunaj obdelovalnih površin, - v gozdovih sekati na golo in vnašati neavtohtone rastlinske vrste, - naseljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v prosto naravo.	24,8
279	Gozdni rezervat Boč	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za ekosistemsko naravno vrednoto	9,1
280	Gozdni, delno pragozdni rezervat Boč - Plešivec	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za ekosistemsko naravno vrednoto	5,1

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
283	Gozdni rezervat v soteski Kolarnici	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za ekosistemsko naravno vrednoto	4,5
290	Šodergraben, soteska s slapom in jamami - geomorfološki rezervat	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za geomorfološko naravno vrednoto	12,3
291	Leneš, območje osamelega krasa - geomorfološki rezervat	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za geomorfološko naravno vrednoto	24,8
315	Dravinja, ostanki stare struge	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za hidrološko, botanično, zoološko naravno vrednoto	2,3
661	Naravni in gozdni rezervat Zlatoličje	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Varstveni režim za hidrološko in ekosistemsko naravno vrednoto.	18,3

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
655	Krajinski park Drava	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Prepovedano je: - graditi večja urbana naselja, počitniške hišice, naselja počitniških hišic, turistična središča in industrijske objekte, - graditi objekte, ki niso usklajeni z lokalnimi značilnostmi urbanizacije, arhitekture in stavbarstva, - urejati in vzdrževati vodne površine na način, ki ni v skladu z njihovimi ekološkimi in krajinsko-estetskimi značilnostmi, - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremeni izgled krajine, - uporabljati agrokemična sredstva za zatiranje in uničevanje rastlin in živali zunaj obdelovalnih površin, - v gozdovih sekati na golo in vnašati neavtohtone rastlinske vrste, - naseljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v prosto naravo.	5,4
1080	Krajinski park Jeruzalemsko - Ormoške gorice	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Ormož	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 37/92)	Prepovedano je: - graditi večja urbana naselja, počitniške hišice, naselja počitniških hišic, turistična središča in industrijske objekte, - graditi objekte, ki niso usklajeni z lokalnimi značilnostmi urbanizacije, arhitekture in stavbarstva, - urejati in vzdrževati vodne površine na način, ki ni v skladu z njihovimi ekološkimi in krajinsko-estetskimi značilnostmi, - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremeni izgled krajine, - uporabljati agrokemična sredstva za zatiranje in uničevanje rastlin in živali zunaj obdelovalnih površin, - v gozdovih sekati na golo in vnašati neavtohtone rastlinske vrste, - naseljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v prosto naravo.	1772,4

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
1082	Koračica	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Ormož	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 37/92)	Varstveni režim za ekosistemsko naravno vrednoto.	108,2
1083	Rezervat Ormoško jezero	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Ormož	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 37/92)	Varstveni režim za hidrološko, ekosistemsko, zoološko naravno vrednoto.	109,1
1132	Krajinski park Šturmavec	krajinski park	Odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 14/79)	Potrebno je ohranjati estetsko podobo krajine.	214,8
1134	Pragozdni rezervat na Donački gori (Rogaški) in Reseniku	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave v občini Ptuj	(Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 14/79)	Prepovedano je gospodarsko izkoriščanje gozda ali posameznih dreves ter vsi posegi, ki bi spremenili ekološko ravnotežje rastišč.	37,2

* Zmanjšati številčnost na takšno raven, da ne bo ogrožala trajnosti gozdnega ekosistema. Če ne pride do tega, pomeni v naslednjem ureditvenem obdobju (2021-2030) uresničevanje zastavljene usmeritve, ki hkrati pomeni uresničevanje usmeritve iz Nacionalnega gozdnega programa (»V predelih, kjer vrsta povzroča okoljske probleme ali predstavlja konkurenco avtohtonim vrstam, je treba zagotoviti njeno izločitev iz okolja«).

9.3 Naravne vrednote z varstvenimi usmeritvami

IDENT. ŠT.	IME	ZVRST	KONKRETNE USMERITVE	POVRŠINA (ha)
14	Boč pri Poljčanah	GEOMORF, BOT	Kolonijo muflonov je potrebno postopno izločiti iz narave, ker ogroža trajnost gozdnega ekosistema.*	1658,1
7055	Hajdinska studenčnica	ZOOL, EKOS	Posege, dejavnosti in aktivnosti lova se izvaja tako, da se prilagaja življenjskim ciklom divjadi. Sekanje, požiganje ali drugačno uničevanje živih mej, grmišč in s suho zarastjo poraslih površin po pašnikih, travnikih in poljih je prepovedano v času gnezdenja ptic in poganja mladičev, med 1. marcem in 1. avgustom V času gnezdenja ptic, med 1. marcem in 1. avgustom, je prepovedano sekati zarast ob vodnih bregovih, čistiti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja. Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.11. - 15.01.	16,7
7056	Turniška studenčnica	ZOOL, HIDR, BOT	Posege, dejavnosti in aktivnosti lova se izvaja tako, da se prilagaja življenjskim ciklom divjadi. Sekanje, požiganje ali drugačno uničevanje živih mej, grmišč in s suho zarastjo poraslih površin po pašnikih, travnikih in poljih je prepovedano v času gnezdenja ptic in poganja mladičev, med 1. marcem in 1. avgustom V času gnezdenja ptic, med 1. marcem in 1. avgustom, je prepovedano sekati zarast ob vodnih bregovih, čistiti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja. Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.11. - 15.01.	18,5

IDENT. ŠT.	IME	ZVRST	KONKRETNE USMERITVE	POVRŠINA (ha)
1821	Ptujsko jezero	ZOOL, BOT	Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.09. - 15.01. Omejitev lova – buffer 250 m okrog območja naravne vrednote za lov na mlakarico med 01.09. - 15.01.	460,5
7267	Medvedce	BOT, ZOOL	Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.09. - 01.12. Omejitev lova – buffer 250 m okrog območja naravne vrednote za lov na mlakarico med 01.09. - 01.12.	64
4423	Drava - reka 1	HIDR, ZOOL	Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.11. - 15.01. na odseku prvih dveh kilometrov stare struge reke Drave dolvodno od jezua Markovci.	285,6
1819	Ormoško jezero	EKOS, ZOOL	Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.09. - 15.01. Omejitev lova – buffer 250 m okrog območja naravne vrednote za lov na mlakarico med 01.09. - 15.01.	113,6
914	Podvinci - Veliki ribnik	ZOOL, BOT, EKOS	Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.09. - 01.12.	20,4

* Zmanjšati številčnost na takšno raven, da ne bo ogrožala trajnosti gozdnega ekosistema. Če ne pride do tega, pomeni v naslednjem ureditvenem obdobju (2021-2030) uresničevanje zastavljene usmeritve, ki hkrati pomeni uresničevanje usmeritve iz Nacionalnega gozdnega programa (»V predelih, kjer vrsta povzroča okoljske probleme ali predstavlja konkurenco avtohtonim vrstam, je treba zagotoviti njeno izločitev iz okolja«).

9.4 Ekološko pomembna območja z varstvenimi režimi

ID	IME	POVRŠINA (ha)	KONKRETNE VARSTVENE USMERITVE
41500	Drava - spodnja	7396,0	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Drava.
41600	Boč - Haloze - Donačka gora	10599,1	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Boč-Haloze-Donačka gora.
42400	Vinorodne Haloze	5946,9	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Haloze – vinorodne.
42500	Dravsko polje	2493,3	Na območju naj se ohranjajo koridoriji – gozdne površine. Ohranjajo se mejice, omejki, solitarna drevesa v kmetijski krajini.
44100	Dravinjska dolina	1211,4	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Dravinjska dolina.
45200	Ličenca	48,8	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Ličenca pri Poljčanah.
45300	Medvedce	92,5	Na območju naj se ohranja mejice.
45700	Obrež	768,8	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Obrež.
46700	Strejaci	270,2	Na območju naj se ohranja mejice in omejke.
47200	Podvinci	219,4	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Podvinci.
47400	Pragersko	83,8	Na območju naj se ohranja mejice.
48100	Libanja	114,1	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Libanja.
48200	Velovlek	56,5	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Velovlek.
49800	Ljubična - Zgornje Poljčane	0,3	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Ljubična – Zgornje Poljčane.

9.5 Posebna varstvena območja (območja Natura 2000)

KODA	OBMOČJE	CONA	VRSTA	USMERITVE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO NA OBMOČJU LOU	POV. (LUO)
SI3000118	Boč - Haloze - Dončka gora	3-118-HT8210	Karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok	Izjava se takšna raba, ki ohranja habitate grmišč in travnišč:	13,8
		3-118-HT8220	Silikatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok	- Košnja naj se izvaja prvič po odvetu večine travniških rastlin. Košnji naj sledi spravo. Izjava naj se upočasni od sredine navzven, vsaj 5 cm nad tlemi.	2749,5
		3-118-HT6210	Prioritetni HT ob prisotnosti orhidej. Polnaravna suha travnišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco Brometalia) (* pomembna rastišča kukavičevk)	- Na območju se lahko gnoji le s hlevskim gnojem. - Travišč naj se ne požiga. - Ohranja in vzdržuje naj se najmanj obstoječa dolžina linijskih vegetacijskih struktur (omejki, žive meje, protivetni pasovi, obvodna vegetacija, v kmetijski krajini). - Ohranja naj se pester gozdni rob.	2749,5
		3-118-HT6510	Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)		2749,5
		3-118-HT9110	Bukovi gozdovi (Luzulo-Fagetum)	- V gozdnih habitatnih tipih se zagotavlja ustrezna številčnost rastlinojede divjadi, ki bo omogočala naravno pomlajevanje v gozdu ter s tem trajnost gozdnega ekosistema, predvsem biotske funkcije in funkcije ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti.	3431,4
		3-118-HT9180	Javorovi gozdovi (Tilio-Acerion) v grapah in na pobočnih gruščih	- Alohtoni živalski vrst naj se ne naseljuje na območja habitatnih tipov. Številčnost obstoječih populacij alohtone divjadi (damjak, ...) naj se zmanjša na minimum.	71,1
		3-118-HT91K0	Ilirski bukovi gozdovi (Fagus sylvatica (Aremonio-Fagion))	- Kolonijo muflonov je potrebno postopno izločiti iz narave, ker ogroža trajnost gozdnega ekosistema.* - Dovoljena je samo sadnja rastišču primernih drevesnih vrst. - Ohranja naj se pester gozdni rob.	2700,8

SI3000220	Drava	3-220-SP220	močvirska sklednica (<i>Emys orbicularis</i>)	V notranji coni močvirske sklednice naj se načrtuje povečan odstrel plenilcev (lisica, pižmovka, divji prašič).	2736,0
		3-220-HT3150	Naravna evtrofna jezera z vodno vegetacijo zvez Magnopotamion ali Hydrocharition	Povišinske in podzemne vode se ne onesnažuje, na obrežju se ne uporablja mineralnih gnojil in pesticidov, itd.	38,9
		3-220-HT3270	Reke z muljastimi obrežji z vegetacijo zvez Chenopodion rubri p.p. in Bidenton p.p.	- Čiščenje brežin se ne opravlja v razmnoževalnem času živali, temveč jeseni; opravlja se na način, ki najmanj poškodujejo življenjske prostore.	40,4
		3-220-HT3260	Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez Ranunculion fluitantis in Callitriche-Batrachion	- Ohranjajo se obvodni pasovi avtohtone vegetacije.	217,5
				- Na območju vodnih površin in njihovi neposredni bližini (manj kot 50 m od ojezite) naj se ne postavlja novih solnic, krmišč in mrhovišč, obstoječe pa naj se postopno odstrani.	
		3-220-HT6110	Skalna travišča na bazičnih tleh (Alyssosession albi)	Izvajajo se takšna raba, ki ohranja habitate grmišč in travnišč:	22,6
				- Košnja naj se izvaja prvič po odvetu večine travniških rastlin. Košnji naj sledi spravilo. Izvajajo naj se upošajljiva košnja od sredine navzven, vsaj 5 cm nad tlemi.	68,3
		3-220-HT6210	Prioritetni HT ob prisotnosti orhidej. Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco Brometalia) (* pomembna rastišča kukavičevk)	- Na območju se praviloma ne gnoji, če pa že, naj se gnoji le s hlevskim gnojem.	
				- Travnišč naj se ne požiga.	2,9
		3-220-HT91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)	- Ohranjanje in vzdrževanje naj se najmanj obstoječa dolžina linijskih vegetacijskih struktur (omejki, žive meje, protivetni pasovi, obvodna vegetacija, v kmetijski krajini).	
		3-220-HT91E0	Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka) (Alnus glutinosa in Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae))	- Ohranjanje naj se pester gozdni rob.	903,4

KODA	OBMOČJE	CONA	VRSTA	USMERITVE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO NA OBMOČJU LOU	POV. (LUO)
SI3000217	Dravinja pri Poljčanah	3-217-HT6110	Skalna travišča na bazičnih tleh (Alyso-Section albi)	Izvajajo se takšna dela, ki ohranjajo habitate grmišč in travnišč: - Košnja naj se izvaja prvič po odvetu večine travniških rastlin. Košnji naj sledi spravilo. Izvajajo naj se upočasnjena košnja od sredine navzven, vsaj 5 cm nad tlemi. - Na območju se praviloma ne gnoji, če pa že, naj se gnoji le s hlevskim gnojem. - Travišč naj se ne požiga. - Ohranjanje in vzdrževanje naj se najmanj obseja dolžina linijskih vegetacijskih struktur (omejki, žive meje, protivejni pasovi, obvodna vegetacija, v kmetijski krajini). - Ohranjanje naj se pester gozdni rob.	380,7
			Reke z muljastimi obrežji z vegetacijo zvez Chenopodium rubri p.p. in Bidenton p.p.	Površinske in podzemne vode se ne onesnažuje, na obrežju se ne uporablja mineralnih gnojil in pesticidov, itd.	59,8
			Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez Ranunculus fluitans in Callitriche-Batrachion	- Čiščenje brežin se ne opravlja v razmnoževalnem času živali, temveč jeseni; opravlja se na način, ki najmanj poškoduje življenjske prostore. - Ohranjanje se obvodni pasovi avtohtone vegetacije. - Na območju obrežij vodotokov naj se ne postavlja novih solnic, krmišč in mrhovišč, obstoječe pa naj se postopno odstrani.	78,8

KODA	OBMOČJE	CONA	VRSTA	USMERITVE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO NA OBMOČJU LOU	POV. (LUO)
SI3000113	Podvinci	3-113-HT3150	Naravna evtrofna jezera z vodno vegetacijo zvez Magnopotamion ali Hydrocharition	Površinske in podzemne vode se ne onesnažuje, na obrežju se ne uporablja mineralnih gnojil in pesticidov, itd. - Čiščenje brežin se ne opravlja v razmnoževalnem času živali, temveč jeseni; - Opravlja se na način, ki najmanj poškodujejo življenjske prostore. - Ohranjajo se obvodni pasovi avtohtone vegetacije. - Na območju vodnih površin in njihovi neposredni bližini (manj kot 50 m od ojezitive) naj se ne postavlja novih solnic, krmišč in mrhovišč, obstoječe pa naj se postopno odstrani.	17,6
SI3000117	Haloze - vinorodne	3-117-HT6210	Prioritetni HT ob prisotnosti orhidej. Polharavna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco Brometalia) (* pomembna rastišča kukavičevk)	Izvaja se takšna raba, ki ohranja habitate grmišč in travišč: - Košnja naj se izvaja prvič po odcvetu večine travniških rastlin. Košnji naj sledi spravilo. Izvaja naj se upočasnjena košnja od sredine navzven, vsaj 5 cm nad tlemi. - Na območju se lahko gnoji le s hlevskim gnojem. - Travlišč naj se ne požiga. - Ohranja in vzdržuje naj se najmanj obstoječa dolžina linijskih vegetacijskih struktur (omejki, žive meje, protivetni pasovi, obvodna vegetacija, v kmetijski krajini). - Ohranja naj se pester gozdni rob.	2257,1

KODA	OBMOČJE	CONA	VRSTA	USMERITVE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO NA OBMOČJU LOU	POV. (LUO)
SI3000142	Pavlovski potok (Libanja)	3-142-HT91K0	Ilirski bukovi gozdovi (Fagus sylvatica (Aremonio-Fagion))	V gozdnih habitatnih tipih se zagotavlja ustrezna številčnost rastlinojede divjadi, ki bo omogočala naravno pomlajevanje v gozdu ter s tem trajnost gozdnega ekosistema, predvsem biotske funkcije in funkcije ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti. - Alohtonih živalskih vrst naj se ne naseljuje na območja habitatnih tipov. - Dovoljena je samo sadnja rastišču primernih drevesnih vrst. - Ohranja naj se pester gozdni rob.	8,3
SI3000150	Središče ob Dravi - Hraščica	3-150-HT91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)		161,1
SI3000214	Ličenca pri Poljčanah	3-214-HT91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)		21,3
SI5000011	Drava	celotno območje		- zagotovitev miru okoli gnezdišč, zlasti na vznemirjanje občutljivih vrst, - zagotovitev miru na najpomembnejših prezimovališčih vodnih ptic. - na območju ormoških lagun (rezervat v ustanavljanju) se ne izvaja lov na vse vrste ptic. Na območju rezervata se ne postavlja novih lovskih objektov in naprav.	6978,4

* Zmanjšati številčnost na takšno raven, da ne bo ogrožala trajnosti gozdnega ekosistema. Če ne pride do tega, pomeni v naslednjem ureditvenem obdobju (2021-2030) uresničevanje zastavljene usmeritve, ki hkrati pomeni uresničevanje usmeritve iz Nacionalnega gozdnega programa (»V predelih, kjer vrsta povzroča okoljske probleme ali predstavlja konkurenco avtohtonim vrstam, je treba zagotoviti njeno izločitev iz okolja«).

9.6 Kronologija izdelave načrta

Datum	Opravilo
2010, ½ 2011	Ureditev baz podatkov (odvzem, dela v okolju, škode, popis objedenosti...)
November in december 2010	Zbiranje pobud zainteresirane javnosti v zvezi z ON
December 2010	Izdaja obvestila o nameri izdelave ON na MOP
Januar 2011	Priprava in usklajitev enotne predloge za tekstovni in tabelarni del ON – LUN
Marec – junij 2011	Pridobitev in usklajitev naravovarstvenih smernic z ZRSVN
21. 4. 2011	Sodelovanje na delavnici o ON na BF – Oddelku za gozdarstvo
24. 5. 2011	Dokončna izdelava in usklajitev Navodil za usmerjanje razvoja divjadi, ki so vgrajena v tekst vseh ON – LUN, s predstavniki znanstveno – raziskovalnih institucij ter Lovsko zvezo Slovenije in OZUL-i
Januar – junij 2011	Izdelava osnutkov ON – LUN in priprava poglavja o živalskem svetu ter medsebojni usklajenosti živalske in rastlinske komponente za ON - GGO
2. 6. 2011	Javna obravnava na MOP glede morebitne potrebne izdelave CPVO
Junij 2011	Pregled osnutkov ON – LUN za vseh 15 LUO na Oddelku za gozdne živali in lovstvo ter posredovanje pripombe načrtovalcem na OE ZGS;
21. 6. 2011	Določitev osnutkov ON na strokovnem svetu ZGS - prvič
24. 6. 2011	Oddaja osnutkov ON v nadaljnjo proceduro sprejemanja na MKGP in glede potrebnosti CPVO na MOP
September 2011	Pridobitev in pregled recenzijskih poročil na ON – LUN, ki so jih posredovali izbrani recenzenti s strani MKGP iz BF in GIS
September in oktober 2011	Priprava drugih osnutke načrtov ON skladno s pripombami recenzentov in priprava poročila o (ne)upoštevanju pripomb le-teh
Avgust 2011	Priprava kompandija za vse ON – LUN na ravni Slovenije
14. 9. 2011	Pridobitev odločbe MOP o nepotrebnosti CPVO za vse ON
14. 10. 2011	Določitev osnutkov ON na strokovnem svetu ZGS - drugič
17. 10. 2011	Oddaja osnutkov ON na MKGP – drugič in vloga za odreditev javnih razgrnitev
10. – 24. 11. 2011	Izpeljava enotne javne obravnave in javne predstavitve ON, skupaj s kolegi iz Oddelka za gozdno gospodarsko načrtovanje
Januar 2012	Ureditev zbirnika prispelih pripomb na ON – LUN ter opredelitev do potrebnih popravkov osnutkov načrtov, ki bodo predlagani Svetom OE ZGS v obravnavo
10. 2. 2012	Svet OE ZGS, opredelitev do pripomb na ON
23. 3. 2012	Svet ZGS, določitev predloga ON
April 2012	Oddaja ON na MKO v potrditev Vladi RS